Державна фіскальна служба України
Університет державної фіскальної служби України
Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи
КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТОВОМУ ПРОСТОРІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
КРУГЛОГО СТОЛУ
17 квітня 2018 року

Ірпінь-2018

УДК 368.1 (06)
ББК 65.271-31я431
С 91

Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи
Університету державної фіскальної служби України
(протокол № 11 від 19 червня 2018 р.)

Редакційна колегія: Онишко С.В., д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансових ринків; **Воронкова О.М.,** д. е. н., професор кафедри фінансових ринків; **Богріновцева Л.М**., к. е. н, доцент, заступник завідувача кафедри фінансових ринків з наукової та профорієнтаційної роботи; **Венгуренко Т.Г.,** старший викладач, заступник завідувача кафедри фінансових ринків з навчальної та виховної роботи; **Ковернінська Ю.В.,** к. е. н, доцент, заступник завідувача кафедри фінансових ринків з методичної роботи; **Нестерова-Капусняк Н.С.,** старший викладач кафедри фінансових ринків; **Федина В.В.,** старший викладач кафедри фінансових ринків; **Шевчук Ю.В.,** старший викладач кафедри фінансових ринків; **Ланова М.А.,** студентка групи ФМД-17-1.

С 91 Сучасний стан та перспективи розвитку страхового ринку України у глобальному світовому просторі: збірник матеріалів Студентського науково-практичного круглого столу, 17 квітня 2018 р. / Державна фіскальна служба України, Університет ДФС України, Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи, кафедра фінансових ринків. – Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. – 298 с.

Збірник містить матеріали Студентського науково-практичного круглого столу «Сучасний стан та перспективи розвитку страхового ринку України у глобальному світовому просторі», який відбувся 17 квітня 2018 р. на базі Університету ДФС України. Розглянуто сучасні тенденції розвитку світового ринку страхування; проблеми розвитку страхового ринку в умовах глобалізації; сучасні тенденції функціонування та напрями реформування страхового ринку України; напрями активізації страхової діяльності в Україні; розвиток національних страхових ринків в епоху цифрових технологій; медичне страхування: проблеми та перспективи введення в Україні; трансформацію системи соціального страхування в сучасному світі. Видання розраховане на студентів вищих навчальних закладів.

Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів і не несе відповідальності за недостовірність опублікованих даних.
Тези друкуються у авторській редакції. За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.

УДК 368.1 (06)
ББК 65.271-31я431
© Університет ДФС України, 2018

ЗМІСТ

Афанасьєва Катерина Сергіївна

СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ 11

Баєчко Юлія Сергіївна

СТРАХУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ 14

Бежевець Ірина Володимирівна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КЕПТИВНИХ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ 18

Бенедисюк Анастасія Олександрівна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 21

Блохіна Марія Миколаївна

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНІ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ 25

Блохіна Марія Миколаївна

ОЦІНКА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ 29

Богріновцев Кирило Володимирович

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ 33

Бойченко Альона Сергіївна

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ 39

Болдова Юлія Андріївна

РОЗВИТОК РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ 42

Бондаренко Катерина Віталіївна

ПРОБЛЕМИ ТА РОЗВИТОК МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 46

Бубнівська Діана Ігорівна

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ 49

Бур Ірина Сергіївна

РОЛЬ СТРАХОВИХ АГЕНТІВ У РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ 55

Бур Ірина Сергіївна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ 58

Бура Владислав Володимирович

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 63

Бурла Анна Віталіївна

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ 67

Бурла Анна Віталіївна

СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ У БУДІВНИЦТВІ 70

Варук Вадим Михайлович

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ 74

Венгуренко Артур Вікторович

РИНОК СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 78

Гелант Анна Іванівна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ 83

Гіщак Наталія Ігорівна

ПРОБЛЕМИ СТРАХУВАННЯ МАЙНА ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ 88

Гончар Сніжана Віталіївна

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 91

Гоч Ірина Василівна

СУЧАСНИЙ СТАН ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ 94

Гриневич Людмила Олександрівна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 98

Денисенко Олександр Васильович

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 102

Дудник Лілія Романівна

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЛЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ НОВОГО ЗАКОНОПРОЕКТУ 105

Дядюк Катерина Сергіївна

ПРОБЛЕМИ СТРАХУВАННЯ МАЙНА ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ 109

Дядюк Катерина Сергіївна

РОЛЬ СТРАХУВАННЯ У РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 114

Єрьоміна Маріанна Андріївна

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДОБРОВІЛЬНОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ 118

Жакун Віта Валентинівна

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ 121

Іванина Євгенія Василівна

МІСЦЕ ТА РИЗИКИ АГРОСТРАХУВАННЯ У СИСТЕМІ СТРАХУВАННЯ 127

Івасюк Олександр Миколайович

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 131

Іващенко Анастасія Григорівна

РОЗВИТОК СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ 134

Іващенко Надія Григорівна

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ 138

Каширіна Лілія Юріївна

ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ В УКРАЇНІ 142

Кісіль Юлія Віталіївна

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОРСЬКОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 146

Кобзар Інна Анатоліївна

ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГ ЯК АКТУАЛЬНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ 150

Коваленко Ірина Ігорівна

СИСТЕМА САМОРЕГУЛЮВАННЯ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ 153

Коваленко Ірина Ігорівна

МІСЦЕ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ У СКЛАДІ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ 156

Ковальчук Лідія Вікторівна

КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ СТРАХОВИКА 160

Ковальчук Юлія Іванівна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ 164

Ковальчук Юлія Іванівна

ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ 168

Кондратюк Надія Олександрівна

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 172

Коник Мар'яна Іванівна

СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ 175

Косюч Руслан Олександрович

МЕДИЧНИЙ АСИСТАНС НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ 178

Котик Богдана Юріївна

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 183

Коцюбинська Катерина Володимирівна

РОЛЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ 187

Коцюбинська Катерина Володимирівна

ЩОДО ПИТАНЬ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 192

Ланова Марина Анатоліївна

СТРАХУВАННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 196

Лемешева Валентина Іванівна

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ . 199

Максимчук Євгенія Анатоліївна

ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ: ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ ЄС 202

Мерва Анастасія Олегівна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ 206

Михайленко Вікторія Вікторівна

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ..... 210

Михалюк Анна Валеріївна

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ АВТОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 216

Мозіль Іванна Юріївна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО СТРАХУВАННЯ 221

Моренець Віталій Миколайович

РОЗВИТОК РИНКУ МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 224

Оліфер Людмила Михайлівна

ФІНАНСОВА НАДІЙНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ 227

Пінчук Аліна Вікторівна

БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ..... 230

Примак Анна Вячеславівна

ОБОВ'ЯЗКОВЕ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ 235

Приходько Єлизавета Сергіївна

РОЗВИТОК БАНКОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ..... 238

Приходько Оксана Олександрівна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВВЕДЕННЯ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 242

Романюк Оксана Михайлівна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ .. 245

Сафронова Альбіна Олексіївна

ФІЛОСОФІЯ СТРАХУВАННЯ 248

Синиця Олександра Олександрівна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ .. 252

Фисина Оксана Миколаївна

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 256

Хлівняк Ірина В`ячеславівна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 260

Хрущ Ольга Сергіївна

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ..... 264

Царик Олег Олександрович

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРИ НАДАННІ ПРОФЕСІЙНИХ ПОСЛУГ 267

Цимбалюк Світлана Сергіївна

РОЗВИТОК СИСТЕМИ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 270

Цимбалюк Світлана Сергіївна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ АГРАРНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 273

Чамор Галина Сергіївна

СУЧАСНИЙ СТАН ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 277

Швець Ганна Леонідівна

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ХЕДЖУВАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАХИСТУ ВІД ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ 280

Шелевер Микола Миколайович

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ 284

Юрах Юлія Сергіївна

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 286

Ярова Ліна Станіславівна

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВВЕДЕННЯ 290

Ярощук Тетяна Юріївна

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОНДІВ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ 294

Афанасьєва Катерина Сергіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМОі-15-3
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

Ключові слова: страхування, світовий страховий ринок, страхові послуги, страхові компанії, страхові брокери.

Постановка проблеми: світовий страховий ринок правомірно вважається частиною глобального світового простору, який об’єднує національні страхові ринки всіх країн світу.. Історично процес формування і розвитку світового ринку базується перш за все на розвитку внутрішніх ринків окремих країн. Після чого наступає принципово новий етап коли товари, послуги, та фактори виробництва (робоча сила, капітал) виходять за національно – державні рамки і починають свій рух уже в системі міжнародних економічних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти формування та ро- звитку світового ринку страхових послуг досліджували у своїх працях зарубіжні й вітчизняні вчені, такі як В.Д. Базилевич, В.А. Борисова, О.О. Гаманкова, Є.Ю. Голишева, О.В. Козьменко, К.П. Космінський, М.В. Ласточкіна, Р.В. Пікус, І.О. Сударікова, І. М. Цуркан, В.І. Шевченко та інші.

Невирішені раніше частини проблеми. Основні потреби, які вимагають свого розв’язання, – повноцінний аналіз сучасного ринку страхових послуг та вивчення факторів впливу на нього, які впливають на загальні тенденції розвитку страхового ринку у світі. Мета статті. Дослідження стану світового страхового ринку та аналіз основних тенденцій розвит- ку страхових ринків розвинених країн і країн, що розвиваються.

Сучасний етап розвитку характеризується тенденцією посилення зв'язків і взаємодією між країнами, що обумовлює нарощення взаємозалежностей держав у фінансовій сфері. Страхування по праву вважається найбільш інтегрованою формою фінансової діяльності. Це потужна фінансово-кредитна система, яка практично ні в чому не поступається банківській сфері. Прогресивний розвиток національних страхових ринків неможливий без інтеграції у світову систему страхування.

Головною ознакою розвитку світового господарства протягом останніх років є глобалізація. Отже, страховий ринок, як невід'ємна складова фінансового ринку зазнає глобалізаційних впливів найперша. Глобалізація страхових відносин є процесом стирання законодавчих та економічних бар'єрів між національними страховими ринками, що відбуваються під впливом змін у світовій економіці, і має на меті формування глобального страхового простору [1].

Страховий бізнес у значній мірі залежить від кон’юнктури, починаючи із загальноекономічної ситуації в світовій економіці, ринків капіталу та закінчуючи кліматичними умовами, кількістю природних і техногенних катастроф. На страховий ринок також впливають серйозні світові проблеми: зростання тероризму, підвищення ризику торговельних операцій і реалізації інвестиційних проектів, старіння населення та інші аспекти сучасного розвитку світової системи господарства. Всі ці фактори, безумовно, визначають динаміку розвитку сучасного світового ринку страхування і глобалізацію діяльності страхових компаній.

Кількісний і регіональний аналіз світового страхового ринку можливий на основі досліджень перестрахувальної компанії «Swiss Re», що має власний дослідницький підрозділ, який узагальнює та систематизує статистичні дані по світовому страховому ринку

Загальні показники страхового ринку після 3,5% зростання прямих премій, підписаних за 2014 рік, незначно зросли, що стало можливо тільки завдяки глобальному економічному зростанню (2,5%), який є ключовим драйвером зростання попиту на страхові послуги.

На розвинених страхових ринках реальне зростання премій сповільнилося до 2,5% в 2015 році з показника в 3,8% в

попередньому році. Позитивний зростання намітилося в Північній Америці після двох років спаду. Зростання премій також був сильним в розвинених країнах Азії, основними драйверами стали Японія і Корея. Однак в Західній Європі зростання істотно сповільнилося до 1,3% з 5,8% в 2014 році.

На ринках, що розвиваються загальне зростання премій страхування життя майже подвоївся до 12%, що пов'язано з високими показниками в країнах Азії, особливо в Китаї. Зростання також покращився в Латинській Америці, але був повільніше на Близькому Сході, в Центральній Азії, в Африці, а також в Центральній і Східній Європі [2].

В галузі загального страхування розвинені ринки були основними драйверами зростання. Розвинені країни Азії показали найбільше зростання премій (+ 4.1%), Північна Америка також демонструвала значну динаміку (+ 3.2%). Зростання було більш помірним в Західній Європі (+ 1.5%), але це було значне поліпшення в порівнянні з попередніми роками застою. Ринки, що розвиваються продовжили впевнену тенденція зростання премій (+ 7.8%), в основному за рахунок Китаю [3].

На сьогодні 70% обсягу загальносвітових страхових премій припадає на страхові ринки Західної Європи, США та Японії, які головним чином акумулюють та перерозподіляють страхові кошти, формують тенденції світового страхового ринку, але одночасно є взаємозалежними через глобалізаційні процеси, що вже давно переважають на світовому ринку страхування. Однак темпи зростання страхових премій значно вище на ринках країн, що розвиваються. Це пояснюється перенасиченням страхових ринків у розвинених країнах і розширенням географії діяльності страхових компаній. Таким чином, сучасні економічні процеси на міжнародному страховому ринку створюють якісно новий страховий простір. Глобалізація страхових відносин надає світовому та національним ринкам характер нестійкої рівноваги, яка потребує постійного аналізу та дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамітова Д. Р. Аналіз світового ринку страхових послуг [Електронний ресурс] / Д.Р. Абрамітова, О.В. Козьменко // Ефективна економіка. – 2014. – №3. – Режим доступу : http://www.economy.nayka.com.ua/

2. Глобальный рынок страхования в 2015 году вырос до $4,6 трлн. Обзор Swiss Re [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://forinsurer.com/news/16/07/18/34055.

3. «4Р» маркетингу страхових компаній : монографія / [Козьменко О.В., Козьменко С. М., Васильєва Т. А. та ін.] ; кер. авт. кол. д.е.н., проф. О.В. Козьменко. – Суми : Університетська книга, 2014. – 432 с.

Баєчко Юлія Сергіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБ-15-2
Науковий керівник:
Шевчук Ю.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СТРАХУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Ключові слова: страхування, об’єкти права інтелектуальної власності, страхування інтелектуальної власності.

Проблема активізації інноваційної діяльності та посилення інноваційної спрямованості української економіки актуалізує нові завдання та висуває нові вимоги до управління результатами інтелектуальної діяльності. Все більшого значення у розвиненій ринковій економіці набувають нематеріальні активи. Лідерські позиції у конкурентній боротьбі отримують ті суб'єкти господарювання, які комерціалізують об'єкти права інтелектуальної власності (ОПІВ) або здійснюють їх уречевлення у наукоємній

продукції. Відтак розбудова інноваційно-орієнтованої економіки неможлива без вирішення питань функціонування ринка інтелектуальної власності як невід'ємної складової національної економіки.Значною перепоною на шляху активізації інноваційного розвитку є недостатній захист інтелектуальної власності, адже порушення або втрата прав на інтелектуальну власність для компаній – це не лише втрата репутації, довіри до їх продукту, а й втрата значних фінансових ресурсів. За умов жорсткої конкурентної боротьби на усіх ринках товарів і послуг украй важливим стає саме захист витворів новаторства, відтак актуалізуються питання страхового захисту інтересів економічних суб'єктів, які беруть участь у створенні, освоєнні і поширенні ОПІВ [1].

Об'єкти права інтелектуальної власності та їх вплив на розвиток підприємницької діяльності завжди в центрі уваги науковців. Серед зарубіжних дослідників, які визначили теоретико-методологічні засади інтелектуальної власності можна виділити: М. Портера, П. Самуельсона, Й. Шумпетера, Б. Леонтьєва та ін. Особливості формування та розвитку ринку страхових послуг в Україні є предметом дослідження багатьох вітчизняних вчених, серед яких провідне місце займають публікації В. Базилевича, Р. Пікус, О. Барановського, О. Вовчак, О. Філонюка й ін..

Враховуючи те, що страхування інтелектуальної власності є новим видом страхування в Україні, наукові дослідження з визначеної проблематики є поодинокими. Однак, зростаючі темпи розвитку глобальних ринків ОПІВ та наукоємної продукції, вважаємо припустити, що у найближчій перспективі зазначена страхова послуга знайде відповідний попит серед українських товаровиробників [2].

Інтелектуальна власність у всьому світі стала об'єктом посиленого захисту, бо в основі майже всіх суспільних перетворень лежить творчий потенціал цього суспільства, його інтелектуальний капітал. У державах створюються спеціальні системи і механізми державного захисту об'єктів інтелектуальної власності. Одним із важливих Економічне зростання на сучасному етапі значною мірою забезпечує систематична інноваційна діяльність – джерело та головний споживач інтелектуальної власності. У підсумку, ринкова

вартість підприємства в багатьох випадках не визначається лише вартістю його основних засобів, значною мірою на неї впливають нематеріальні активи. Зокрема це права на: винаходи, промислові зразки, корисні моделі, селекційні досягнення; засвідчені патенти; товарні знаки і знаки обслуговування, засвідчені свідоцтвом; "ноу-хау"; об'єкти авторського права і суміжних прав. У ринковій вартості підприємства можуть бути враховані ліцензійні угоди на використання ОПІВ. Страхування є одним із найважливіших елементів системи економічних взаємовідносин – досить специфічна фінансова послуга, притаманна, головним чином, розвиненим країнам. Сутність цієї послуги у наданні страховою компанією за обумовлену договором страхування плату (страхову премію) фінансового захисту суб'єктам господарювання і громадянам при настанні страхового випадку в результаті виникнення конкретного застрахованого ризику або переліку ризиків.

Окрім підприємницьких ризиків, що притаманні будь-якому інвестиційному проекту, інноваційне підприємство схильне до декількох типів ризиків, які безпосередньо пов'язані з використанням ОПІВ, а також з їх ринковим обігом. Наприклад, при проведенні процедури патентування у Патентному відомстві (нині – це Державне підприємство Український інститут промислової власності, що є структурним підрозділом Державної служби інтелектуальної власності) можливі ризики розголошення, що стали відомі під час експертизи конфіденційних відомостей працівниками Патентного відомства і сторонніми експертами, яких періодично запрошують для спеціальної експертизи винаходів та інших об'єктів промислової власності. В цьому випадку доцільним є застрахувати відповідальність цих залучених експертів і відповідність Патентного відомства за випадки ненавмисного розголошення конфіденційних відомостей, що стали відомі під час експертизи.Специфічні ризики мають місце на всіх етапах створення і використання ОПІВ. Це можуть бути ризики, пов'язані з придбанням та охороною ОПІВ, ризики, притаманні винахідницькому процесу, – ризик відмови у видачі патенту і невиплата авторської винагороди, ризики професійної відповідальності працівників, пов'язаних за родом

займаної посади зі створенням, патентуванням і використанням ОПІВ, та багато інших [3].

Сучасний стан світової економіки свідчить, що рівень розвитку і динамізм інноваційної сфери – науки, нових технологій, наукоємних галузей і нових компаній, які комерціалізують ОПІВ, забезпечують основу стабільного економічного зростання. У світі усталеною є тенденція до збільшення кількості винаходів та активізації їх введення до господарського і комерційного обігу, водночас суб'єкти господарювання та держава несуть значні збитки від незаконного використання належних їм ОПІВ, юридичний захист не завжди забезпечує інтереси учасників. Відсутність адекватного механізму захисту прав на ІВ робить економічно невигідним її створення. Досвід провідних країн світу свідчить, що посилення заходів контролю і покарань не дає очікуваного ефекту. В умовах ринку на перший план виходять методи економічного захисту, одним з яких є страхування. Страхування інтелектуальної власності стає новою потужною галуззю ринку страхових послуг, що привертає неабиякий інтерес і потребує ґрунтовного аналізу та вивчення всіх переваг і недоліків для запровадження в українській практиці страхування ІВ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність / В.Д. Базилевич. – К. : Знання, 2016. – 431с.

2. Цыганов А.А. Основы страхования интеллектуальной собственности / А.А. Цыганов. – М.Анкил, 2016. – 136 с.

3. Пічкурова З.В. Систематизація теоретичних положень та наукових поглядів на економічний зміст інтелектуальної власності / З.В. Пічкурова // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка. – 2017. – Вип. 24. – С. 216.

Бежевець Ірина Володимирівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБ-15-1
Науковий керівник:
Шевчук Ю.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КЕПТИВНИХ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування, кептивні страхові компанії, страховий ринок, дочірні страхові компанії.

Коли Україна стала незалежною, розпочався розподіл, формування і розвиток різних галузей промисловості та економіки, що призвело до значного поширення ризиків. Обслуговування таких ризиків стало не вигідним, як страховику – через неможливість покриття великого ризику, так і страхувальнику – через сплату надмірно великих внесків. Тому виникла потреба у впровадженні нового, для вітчизняного ринку, типу страхових відносин – кептивного страхування. Вкінці ХХ століття кептивні компанії здавалися чимось новим і незвіданим.Але з часом почали утворюватися і розвиватися.

Вагомий внесок у дослідження проблем використання світових страхових кептивів зробили такі зарубіжні вчені, як Д. Адкінсон, П. Бавкет, С. Буйкема, С. Вілсон, Г. Вебстер, М. Евелейнг, А. Калдер, М. Магларас, В. Савіно, Д. Спеєр, С. Перевозчиков, Р. Федерман.

В Україні досліджень діяльності страхових кептивів значно менше ніж закордоном, переважно досліджують цілі, переваги та недоліки використання кептивного страхування. Така проблематика відображена у працях Н. Внукової, М. Клапківа, І.Наумця, С. Осадця.

У широкому розумінні кептивна страхова компанія – дочірня страхова компанія, створена з метою страхування і фінансування ризиків материнської компанії. Науковець Осадець С. вважає, що «кептивна страхова компанія – це компанія, що створюється

промисловими, банківськими та іншими структурами з метою задоволення їх потреб у страхових послугах» [1, с. 554].

Досліджуючи діяльність кептивних компаній вони мають ряд переваг і недоліків зображених на рис.1

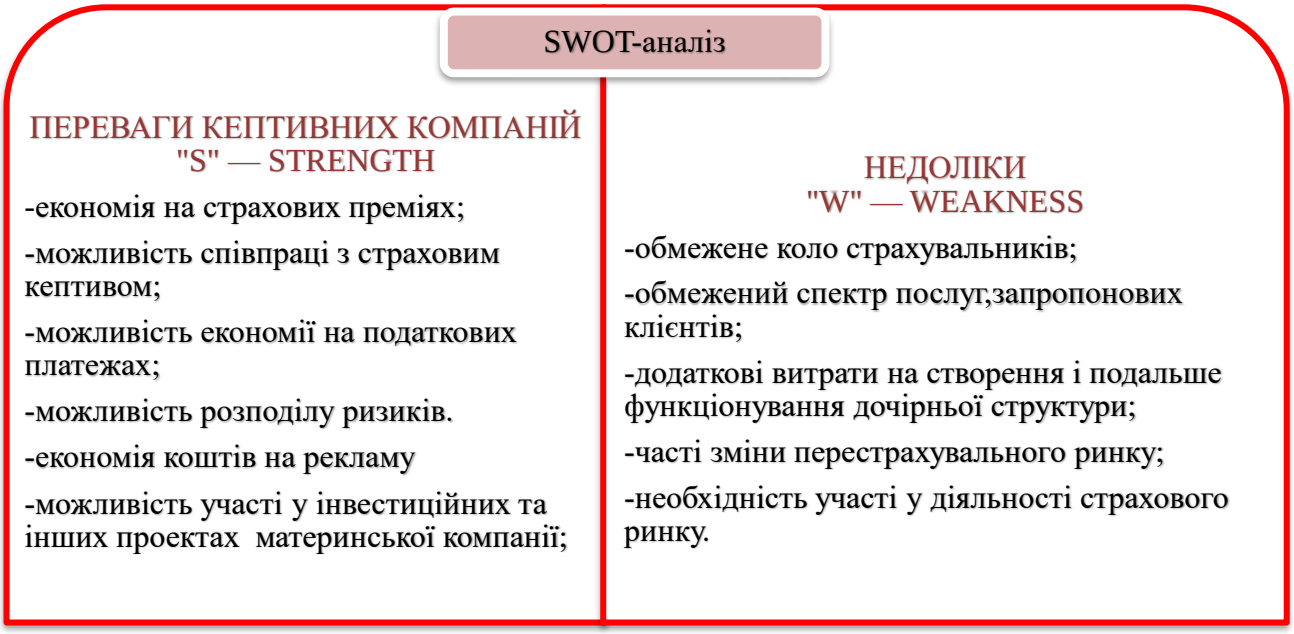

Джерело: побудовано автором за даними [2]

Рис.1 Переваги та недоліки кептивних страхових компаній України

Серед переваг і недоліків варто відзначити, що про них необхідно судити розсудливо і об'єктивно. Так, якщо потрібно отримати, наприклад страхування трубопроводів, то, очевидно, є сенс звернутись до відповідного кептиву. Якщо ж вас більше цікавить комплексне страхування, скажемо домашнього майна, відповідальності та від нещасного випадку, то, можливо, більш сприятливі умови можна знайти в універсальній страховій компанії.

Для страхувальників страховий кептив – це, передусім, надійна організація, гарантом якої у будь-який момент може бути материнська структура, що сприяє підвищенню довіри населення. Крім того, кошти, накопичені фізичними особами, через укладання страхового договору переходять в розпорядження страхових компаній, які, створюючи страхові резерви, стимулюють інвестиції в економіку держави. Тому діяльність страховиків за наведеними напрямами сприяє не тільки розвитку материнських компаній та їхніх страхових структур, але й забезпечує макроекономічні переваги.

Одним з інструментів запобігання відпливу кадрів на підприємстві є надання соціальних гарантій працівникам, зокрема із страхового захисту. У світовій практиці страхування працівників є нормою, а в Україні воно не повністю розповсюджене. Материнська компанія може укладати для своїх працівників договори з медичного страхування і недержавного пенсійного забезпечення.

У результаті дослідження встановлено, що з 296 страхових компаній, які діяли в Україні станом на 30.09.2017 р., 92 є дочірніми структурами [3]. На рівні горизонтальної інтеграції виявлено 22 дочірніх страхових компаній, що становить 23,91 %, а на рівні вертикальної інтеграції – 70, або 76,09%. Наведене засвідчує, що найактивнішими учасниками інтеграційних процесів на страховому ринку є підприємства та страхові групи. Проте серед цих дочірніх страховиків виявлена незначна частина компаній, що мають з власником кептивний зв'язок. Встановлено, що лідерами з обслуговування інтересів материнських структур є страховики бізнес-груп (70 % страхових компаній), комерційних банків (63,6 %) та фінансових груп (56,5 %). Це свідчить про те, що ці материнські компанії активно використовують у своєму бізнесі послуги страховиків, не приховуючи цього. Експерти зазначають, що сьогодні на страховому ринку України приблизно половина страховиків є дочірніми структурами, але виконаний аналіз виявив 31,08 % дочірніх страхових компаній. Розбіжність даних пояснюється не зовсім прозорістю страхового ринку.

Отже,на сучасному етапі створення та розвитку вітчизняного ринку страхових послуг кептивні компанії набули поширення на середньому рівні . Проте ряд вище приведених переваг, серед яких немало важливою є зменшення ризику материнської компанії, сприятимуть створенню нових страхових кептивів, як в структурі фінансово – промислових груп, так і невеликих підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аберніхіна І.Г. Економіко-фінансове обґрунтування страхового захисту державних підприємств: монографія / І.Г. Аберніхіна // Економічний простір, 2016.

2. Александрова М.Страхування / М. Александрова. – К.: ЦУЛб, 2015.

3. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/

Бенедисюк Анастасія Олександрівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБ-15-2
Науковий керівник:
Шевчук Ю.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Ключові слова: страховий ринок,проблеми розвитку, страхова компанія, глобалізація.

Формування в Україні ринкової економіки, побудова соціально-орієнтованого господарства, посилення стабілізаційних процесів у здійсненні структурних перетворень в економіці потребують удосконалення страхової діяльності, пошуку дієвих механізмів для забезпечення ефективного функціонування ринку страхових послуг з урахуванням міжнародного досвіду, застосування фінансових інструментів управління економічними процесами. Український страховий ринок перебуває сьогодні на порозі поступового інтегрування у світовий. Актуальність проблеми розвитку страхового ринку обумовлено необхідністю розробки ефективної стратегічної політики щодо забезпечення страхової діяльності в Україні.

Серед наукових праць, в яких досліджуються теоретичні основи фінансової глобалізації і, зокрема, – глобалізації у сфері страхових послуг слід відзначити роботи таких вчених І. Рудь, Ю.Городніченко, Р. Пікус, О. Сукач.

Становлення України як самостійної, незалежної і демократичної держави не могло не обумовити створення і розвиток страхового ринку. Ринок страхових послуг є одним з необхідних елементів ринкової інфраструктури, тісно пов'язаним з ринком засобів виробництва, споживчих товарів, ринком капіталу і цінних паперів, праці і робочої сили. У країнах розвиненої економіки страхова справа має найширший розмах і забезпечує підприємцям надійну охорону їхніх інтересів від несприятливих наслідків різного роду техногенних аварій, фінансових ризиків, криміногенних факторів, стихійних та інших нещасть[1].

Страховий ринок – це сфера економічних відносин, у процесі яких формуються попит і пропозиція на страхові послуги, а також здійснюється акт їх купівлі-продажу [2].

Головними функціями страхового ринку є акумуляція та розподіл страхового фонду з метою страхового захисту суспільства. Необхідними атрибутами страхового ринку є його учасники та товар, який купують і продають на цьому ринку. Учасниками страхового ринку виступають продавці, покупці страхових послуг, посередники, а також їх асоціації. Страхова діяльність належить до найприбутковіших видів світового бізнесу.

Загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2017 становила 296. Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, так за 9 місяців 2017 року порівняно з аналогічним періодом 2016 року, компаній зменшилася на 27 страхових компаній [3].

Серед основних проблем недостатньої ефективності українського страхового ринку доцільно виокремити такі:

- відсутність достатньої кількості кваліфікованих кадрів;
- низький рівень фінансового потенціалу страхових компаній;
- невідповідність якості та форм збуту страхових продуктів європейським стандартам.

Але окрім внутрішньострахових проблем існує низка зовнішніх факторів,зокрема пермаментне скорочення платоспроможності підприємств і громадян, невідповідність нормативно-правової та регулюючої бази, значна монополізація страхових компаній тощо. У сукупності зазначені фактори негативно відображаються на

загальному розвитку страхового ринку України.

Страхування в цілому відображає рівень розвитку економіки й рівень доходів населення. Таким чином, страхування сприяє технологічному, економічному розвитку, стабільності в соціальній сфері, адже зменшує залежність матеріального й майнового стану від непередбачуваних подій [4].

Для підвищення ефективності функціонування страхового ринку України необхідно вжити таких заходів:

– сплата внесків до статутного капіталу страховика виключно грошима, зокрема в іноземній валюті;

– вдосконалення механізму формування страхових резервів, системи розміщення страхових резервів;

– розширення ринку перестраховування, активізації роботи з нерезидентами щодо взаємного перестраховування;

– законодавче врегулювання питань захисту заощаджень громадян за довгостроковим страхуванням життя, здоров'я та пенсійним страхуванням.

Довіра до страхування як інституту соціально-економічного захисту є однією з необхідних передумов розвитку страхового бізнесу. З метою відновлення довіри до страхової галузі необхідно:

– поступово замінити обов'язкове державне страхування безпосереднім відшкодуванням з державного бюджету за рахунок коштів, передбачених на утримання відповідних державних органів;

– впровадити нові ефективні та привабливі для населення форми фінансових послуг, зокрема такі, як надання кредитів під заставу страхових полісів;

– інформувати населення через засоби масової інформації про стан страхового ринку і рівень державного контролю за його діяльністю.

Для інтеграції страхового ринку України в глобалізаційний простір необхідно:

1. Дослідити та сформувати новий режим міжнародної торгівлі страховими послугами з виділенням сутнісних характеристик принципово нового етапу розвитку регулятивної системи безпосередньо під егідою Світової організації торгівлі у межах Генеральної угоди з торгівлі послугами (ГАТС);

2. Створити дійовий механізму досягнення страховою системою України високого конкурентного статусу, в першу чергу, шляхом:

– внесення змін до національних законодавчих і нормативних актів для розвитку обов'язкового і добровільного страхування,

– стимулювання капіталізації та інвестиційної спрямованості страхового ринку,

– активізації розвитку його інфраструктури,

– удосконалення оподаткування діяльності страховиків і перестраховиків, які працюють на ринку України [5].

Отже, для ефективного функціонування страхових копаній в Україні, їх успішний та динамічний розвиток, обсяги та напрями фінансування суб'єктів господарювання залежатимуть від розширення переліку страхових послуг, підвищення їх конкурентоспроможності, удосконалення порядку оподаткування страхової діяльності, підвищення вимог до порядку створення страхових компаній, забезпечення оптимальної структури співвідношення між обов'язковим та добровільним страхуванням, залучення страхового ринку до вирішення проблем соціального страхування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тенденції та перспективи розвитку страхового ринку України – 2017 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/98.pdf

2. Рудь І. Аналіз страхового ринку України / І. Рудь // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 10. – С. 856–859

3. Підсумки діяльності страхових компаній за 9 місяців 2017 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://forinsurer.com/files/file00631.pdf

4. Страховий ринок України: сучасні реалії та перспективи – 2015 //[Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://translate.google.com.ua/translate?hl=ru&sl=uk&u=http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.

5. Розвиток страхового ринку в умовах глобалізації //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/01/126_4.pdf

Блохіна Марія Миколаївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-15-4
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНІ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Ключові слова: страховий ринок, страхова компанія (СК), СК «Life», СК «non-Life» ринкова економіка, фінансова стійкість, інтеграція.

Страховий ринок є важливим сектором економіки будь-якої держави. Обов'язковою умовою функціонування страхового ринку є наявність загальної потреби в страхових послугах та присутність страховиків, які можуть задовольнити потреби страхового характеру. Окрім того, страхування є не тільки ефективним ринковим механізмом управління ризиками, а й створює умови для мобілізації довгострокових інвестицій та їх перерозподілу між різними сегментами економіки.

Метою даного дослідження є аналіз ефективності функціонування, характеристика основних тенденцій розвитку страхового ринку в Україні в умовах нестабільної ринкової економіки та визначення кола головних проблем страхового ринку та шляхів їх вирішення

Ключовою ланкою на страхового ринку є страхові компанії, які акумулюють грошові кошти від юридичних і фізичних осіб з метою їх захисту від непередбачуваних або передбачуваних подій настання яких є невідворотним [2, с. 6]. Тому у сучасних умовах ринкової економіки постійно зростають вимоги до фінансової стійкості страхової компанії, що в свою чергу вимагає сприятливих показників ефективності роботи страхових компаній однією з основних

характеристик поведінки страхової компанії щодо зміни зовнішнього і внутрішнього середовища.

Для більш детального аналізу страхового ринку необхідно визначити динаміку кількості страхових компаній (табл. 1). Це допоможе оцінити загальний потенціал зазначених фінансових установ стосовно обсягів надання страхових послуг.

Таблиця 1

Кількість страхових компаній в Україні у 2010-2017 рр.

Кількість страхових компаній	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	9 міс. 2017
Загальна кількість	456	442	414	407	382	361	310	296
в т.ч. СК «non-Life»	389	378	352	345	325	312	271	262
в т.ч. СК «Life»	67	64	62	62	57	49	39	34

Джерело: розроблено автором на основі підсумків діяльності страхових компаній з 2010-2017рр.[3].

Загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2017 становила 296, у тому числі «life» – 34 компанії, «non-life» – 262 компаній. Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, а саме: відбулося зменшення на 160 страхових компаній з кінця 2010 року до вересня 2017 року. Також спостерігається низький рівень розвитку страхування життя. Необхідно відзначити, що характерною рисою розвитку страхового ринку України є те, що він на 88,5 % складається зі страхових компаній «non-Life» і лише 11,5 % із страхових компаній «Life». Головною причиною низького рівня страхування життя є недостача вільних коштів у населення України та довіри до страхової системи в цілому.

Також для аналізу стану страхового ринку слід розглянути показники розвитку страхових компаній України з 01.01.2010 року по 01.09.2017 року, які представлені у табл. 2.

З поданої табл. 2 видно, що обсяги валових та чистих страхових премій протягом 2010- вересня 2017 років поступово збільшувалися. Це явище спричинено підвищенням ефективності діяльності страхових компаній та конкуренції на страховому ринку. Валові та чисті страхові виплати протягом 2010- 2017 років також зростали помірними темпами за рахунок збільшення відшкодування з автострахування та окремих видів майнового страхування. З 2010 до 2012 року обсяги страхових резервів мали невеликі коливання, а на початку 2013 року вони почали стрімко зростати. Обсяги страхових

резервів з 2010 по вересень 2017 року зросли на 91%, тобто на 10 443 млн. грн. Обсяги коштів сплачених премій у перестрахування збільшилися на 1 270,5 млн. грн у вересні 2017 року порівняно із аналогічним періодом 2010 року. Негативною тенденцією аналізованого періоду часу з 2013р. - 2017р. стало помітне зниження обсягів активів страховиків, що пов`язано з поступовим зменшенням кількості страхових компаній на ринку. Станом на 01.09.2017 року у порівнянні з аналогічним періодом 2013 року загальні активи страховиків зменшилися на 9 573,7 млн. грн. Також у 2017 році порівняно із 2013 роком відбулося зменшення обсягів сплачених статутних капіталів на 2 303,8 млн. грн.

Таблиця 2

Показники діяльності страхових компаній України у 2011-2016 рр., млн. грн

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	9 міс. 2017
Валові страхові премії, млн. грн	23 081,7	22 693,5	21 508,2	28 661,9	26 767,3	29 736,0	35 170,3	31 391,1
Валові страхові виплати, млн. грн	6 104,6	4 864,0	5 151,0	4 651,8	5 065,4	8 100,5	8 839,5	7 375,1
Чисті страхові премії, млн. грн	13 327,7	17 970,0	20 277,5	21 551,4	18 592,8	22 354,9	26 463,9	20 790,9
Чисті страхові виплати, млн. грн	5 885,7	4 699,2	4 970,0	4 566,6	4 893,0	7 602,8	8 561,0	7 157,4
Обсяг сформованих страхових резервів, млн. грн	11 371,8	11 179,3	12 577,6	14 435,7	15 828,0	18 376,3	20 936,7	21 804,8
Сплачено на перестрахування, млн. грн	10 745,2	5 906,2	2 552,8	8 744,8	9 704,2	9 911,3	12 668,7	13 261,9
Загальні активи страховиків, млн. грн	45 234,6	48 122,7	56 224,7	66 387,5	70 261,2	60 729,1	56 075,6	56 813,8
Обсяг сплачених статутних капіталів, млн. грн	14 429,2	14 091,8	14 579,0	15 232,5	15 120,9	14 474,8	12 661,6	12 928,7

Джерело: розроблено автором на основі підсумків діяльності страхових компаній з 2010-2017рр.[3].

Незважаючи на незначний ріст показників функціонування ринку страхових послуг, стан розвитку цього сегменту економіки є досить недостатнім для подальшого соціально-економічного зростання та забезпечення добробуту населення країни. Кількість страхових компаній з кожним роком зменшується, що є негативною тенденцією на ринку. Крім того ринок страхування життя має досить низький рівень розвитку через низку проблем, основними з яких є

недостатність коштів у населення та перш за все недовіра до страхових компаній. Наявність розбіжностей у вітчизняній законодавчій базі, високий рівень інфляції, що створює диспропорції у вартості страхових премій і кінцевих виплат та дестабілізує ринок страхування життя, досить низька конкуренція за якісною складовою страхових послуг, недостатній розвиток довгострокового страхування життя, пенсійних ануїтетів та інших видів нагромаджувального страхування, низький рівень капіталізації, платоспроможності та ліквідності страховиків[1], – все це є несприятливими тенденціями на ринку страхових послуг. Тому важливо створити умови для збільшення зацікавленості населення у страхових послугах та покращення функціонування страхового ринку.

Отже головними напрямами вирішення проблем розвитку страхового ринку України в умовах нестабільності ринкової економіки мають стати:

- розробка та безсумнівне дотримання єдиної законодавчої бази стосовно нормативів функціонування страхових компаній;
- створення умов подальшої адаптації законодавчої бази України у сфері страхування до законодавства ЄС;
- розробка та затвердження єдиної державної концепції розвитку страхового ринку України, яка мала б реальне фінансове підґрунтя[1];
- підвищення платоспроможності та зацікавленості населення в страхових послугах;
- створення системи, яка забезпечила б захист прав споживачів страхових послуг;
- комплексний контроль таких параметрів діяльності страховиків як внутрішня система управління та контролю за ризиками, прозора фінансова звітність, виявлення недоліків у діяльності страховиків на ранніх стадіях їх розвитку[1].

Тож, хоч і страховий ринок України характеризується низьким рівнем розвитку та має ряд невирішених проблем, він має значний потенціал, що дозволить йому, у разі виконання запропонованих рекомендацій вирішити окреслені нами проблем та забезпечити стабільний розвиток національної економіки, стимулюватиме інтеграцію України до регіональних та світових страхових ринків та слугуватиме підґрунтям покращення добробуту населення країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Журавка О. С., Аналіз сучасного стану страхового ринку України/ Журавка О. С., Васильчук А. Ю.// Сумський державний університет, м. Суми, Україна, - 2017р. – [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5493

2. Олійник В. М. Фінансова стійкість страхових компаній : монографія / В. М. Олійник. – Суми : Університетська книга, 2015. – 287 с. – [Електронний ресурс]. — Режим доступу: file:///C:/Users/marib_000/Downloads/Oliinyk_Finansova_stiikist_strakhovykh_kompanii.pdf

3. Офіційний сайт журналу про страхування «Forinsurer» // Підсумки діяльності страхових компаній за 2010-2017рр. – [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://forinsurer.com/

Блохіна Марія Миколаївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-15-4
Науковий керівник:
Нестерова-Капусняк Н.С.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ОЦІНКА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

Ключові слова: система соціального страхування, загальнообов'язкове державне страхування населення, єдиний соціальний внесок(ЄСВ), пенсійне страхування(ПС).

Під впливом сучасних соціально-демографічних процесів і досить складної економічної ситуації в нашій країні вразливість населення до негативних соціальних ризиків постійно збільшується. Сьогодні перед системою соціального страхування України постає низка соціальних загроз, які пов'язані, в першу чергу, зі збільшенням

тієї частини населення, яка потребує соціальних виплат, а також зі зменшенням обсягу доходів фондів соціального страхування та з постійним збільшенням рівня безробіття і старінням нації. Тому для подолання наявних перешкод соціально-економічного добробуту населення потрібно застосовувати усі можливі зусилля та ресурси з метою досягнення соціальної безпеки та покращення рівня життя громадян України.

Метою даного дослідження є аналіз сучасного стану системи соціального страхування в Україні в умовах складної соціально-економічної ситуації, а також виявлення проблем та шляхів удосконалення системи соціального страхування на досвіді зарубіжних країн.

Соціальне страхування є однією з основних складових державних фінансів будь-якої країни. Соціальне страхування посідає важливу роль у розвитку всього суспільства. Відповідно до статті 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках. Це право гарантується загальнообов’язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій [5].Основною метою державного соціального страхування має бути забезпечення підвищення рівня життя населення. Для України це питання є досить складним, ураховуючи велику частку людей пенсійного віку, навантаження на відповідний фонд із кожним роком зростає ще більше. Усе це свідчить про необхідність реформування чинної системи державного соціального страхування і переходу до сучасних європейських стандартів, які не тільки дозволять зменшити навантаження на державний бюджет, а й підвищать ефективність надання соціальних послуг усім категоріям населення [1, с.111].

Основними джерелами коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування відповідно до чинного законодавства є внески роботодавців і застрахованих осіб [3]. Згідно з ЗУ «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування» було запроваджено єдиний внесок

на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Внесок є обов'язковим і здійснюється на регулярній основі, з метою захисту застрахованих державною системою соціального забезпечення громадян [4].

Слід відмітити, що відсоткове співвідношення розподілу коштів єдиного соціального внеску не є сталим і змінювалось за останні роки вже декілька разів. Зазначимо, що поступово зростає частка загальнообов'язкового державного пенсійного страхування в загальній структурі ЄСВ на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Так, у 2014 році розмір загальнообов'язкового державного соціального страхування, окрім ПС, складав 21,44% суми ЄСВ, а сума загальнообов'язкового державного пенсійного страхування складала 78,56 % суми ЄСВ, а 2017 року той самий показник збільшився на 7%, та становив 85,62% суми ЄСВ, тоді, як розмір загальнообов'язкове державне соціальне страхування, окрім ПС, у 2017 році становив 14, 38 %. З цього можна зробити висновок про те, що пенсійне забезпечення є найбільш витратним, порівняно з іншими видами соціального страхування, а тому потребує залучення додаткових фінансових ресурсів[6].

Таким чином, у переважній більшості ресурси соціального страхування в Україні спрямовуються на потреби непрацездатного (за віком) та застрахованого у системі загальнообов'язкового державного страхування населення. Ключову роль у соціальному страхуванні відіграє загальнообов'язкове державне пенсійне забезпечення громадян. У розвинених країн світу пенсійний захист переважно реалізується через систему недержавного пенсійного забезпечення. Так, зокрема, в Данії обсяги активів недержавних пенсійних фондів перевищують рівень ВВП на 209,2%, у Нідерландах – на 159,3%, Ісландії – 154,8%, Канаді – 144,6%, США – 139,5%, Швейцарії – 120,3%, Австралії – 112,9%. Щодо України, то активи недержавних пенсійних фондів на 2016 рік становлять усього 0,00089% від ВВП. Усе це свідчить про те, що основних тягар пенсійного забезпечення громадян покладено на державу [1, с.114].

Отже, стратегічно важливо у процесі реформування пенсійної системи України поступово змінювати структуру внеску на державне пенсійне страхування, що передбачатиме збільшення навантаження

на працюючих осіб і зменшення навантаження на роботодавців. Це сприятиме наближенню до практики розподілу внесків між роботодавцями і найманими працівниками в європейських країнах. Запропоновані заходи щодо перерозподілу навантаження стосовно сплати внеску на державне пенсійне страхування (як частки єдиного соціального внеску) від роботодавця до найманого працівника сприятимуть зниженню фіскального навантаження на роботодавців та зменшенню їхніх мотивів до уникнення легальної оплати праці найманим працівникам [2, с.25]. Тому, підводячи підсумки, варто зазначити, що головною умовою реформування системи ПС в Україні на сьогодні може стати досвід зарубіжних країн щодо організації систем додаткового пенсійного забезпечення. Запровадження відповідного досвіду країн ЄС, так і в інших країн світу ефективність функціонування системи ПС в Україні, та забезпечить перерозподіл фінансового тягаря у забезпеченні соціального захисту в країні між державою, працівником і роботодавцем. Основною перевагою такого реформування є можливість оптимізувати фінансові потоки, пов'язані з соціальним захистом непрацездатного населення і, у перспективі, вирішити проблеми макроекономічного характеру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Козоріз Г. Г. Роль та місце соціального страхування в системі державних фінансів України/ Козоріз Г. Г. // Вісник Університету банківської справи, - 2017р., - с.110-117 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : file:///C:/Users/marib_000/Downloads/114601-243594-1-PB.pdf

2. Петрушка О.В. Досвід реформування пенсійних систем зарубіжних країн та його використання в Україні/ Петрушка О.В, Баніт Ю.В.// Наука й економіка. – 2015. – с.19-27 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/marib_000/Downloads/Nie_2015_1_5.pdf

3. ЗУ «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», поточна редакція від 20.01.2018,№ 2249-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/16/98-вр

4. ЗУ «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI (у редакції від 26.04.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17/page

5. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр

6. Офіційний портал ВРУ/Постанови КМУ «Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» 2014-2017рр. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua/

Богріновцев Кирило Володимирович
Університет державної фіскальної служби України,
група ФМДз-17-1
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ

Ключові слова: страхування, страховий ринок, перестраховики, перестрахувальники, перестрахування, ринок перестрахування.

Розвиток страхового ринку України дуже тісно пов'язаний із процесом перестрахування, який забезпечує створення максимального портфеля ризиків, його збалансованість, додаткові можливості щодо інвестування страхових резервів, тому зростаючий попит на страхові послуги змушує вітчизняних перестраховиків розвивати свою діяльність у конкурентному середовищі шляхом підвищення якості страхових продуктів, розширення їх асортименту, зміцнення власної капітальної бази, поліпшення програм перестрахування, вдосконалення процедур і методів управління компанією. Всі ці заходи забезпечують досягнення головної мети

існування будь-якої страхової компанії – своєчасного виконання в повному обсязі своїх фінансових зобов'язань перед страхувальником щодо сплати страхового відшкодування в разі настання події, яка передбачена договором страхування.

Аналізу особливостей формування та розвитку ринку перестрахування, його виходу на якісно новий рівень, розвитку методологічних засад управління фінансовою стійкістю страхових компаній за допомогою перестрахування присвячено праці вітчизняних та зарубіжних учених, зокрема: В.О. Базилевича, В.В. Галущак, О.П. Гвозденко, О.Д. Заруби, М.С. Клапків, О.В. Кнейслер, С.С. Осадця Т.К.Ткаченко, К.В. Третяк, Л.М. Ширінян та інших.

Варто зазначити, що незважаючи на доволі тривалу практику використання механізму перестрахування задля підтримки фінансової стійкості самого страховика, на сьогодні не існує єдиної точки зору щодо визначення його економічної сутності, а також призначення в системі страхових відносин.

Статтею 12 Закону України «Про страхування» визначено, що перестрахування – це страхування одним страховиком на визначених договором умовах ризику виконання частини своїх обов'язків перед страхувальником у іншого страховика резидента або нерезидента, який має статус страховика або перестраховика, згідно з законодавством країни, в якій він зареєстрований [8].

У табл. 1 наведемо різні підходи вчених щодо розуміння економічної сутності та змісту перестрахування.

Таблиця 1

Трактування поняття «перестрахування»

Автор	Визначення поняття
Вовчак О.Д.	«Перестрахування – це самостійна галузь страхування, котра захищає безпосереднього страховика від можливих фінансових втрат у тому випадку, коли він був би змушений здійснювати виплати за укладеними договорами страхування, не маючи перестрахувального покриття» [3].
Дахно І.І.	«Перестрахування – це система економічних відносин між страхувальниками, яка дозволяє страховій фірмі, що уклала договір страхування, передати взяті на себе ризики іншим страховим компаніям – перестраховикам» [4].
Плиса В.Й.	«Перестрахування – це страхування одним страховиком (цедентом, перестрахувальником) на визначених договором умовах ризику виконання всіх або частини своїх обов'язків перед страхувальником у іншого страховика (перестраховика)» [7].

Продовження таблиці 1

Райхер В.К.	«Перестрахування є найбільш наближеним до страхування цивільної відповідальності і навіть є особливим його різновидом. Тобто перестрахування, яке розглядається як страхування при всій своїй самостійності в кінцевому рахунку являється страхуванням від виконання власних страхових обов'язків, сповна сплачених страхових премій» [9].
Семенова К.Г.	«Перестрахування це вид відносин де перестраховик не несе відповідальності перед страхувальниками, а виступає в ролі гаранта виконання страховиком своїх зобов'язань перед ними» [10].
Худяков А.І.	«Перестрахування – це страхування страховиком, що має назву перестрахувальником, прийнятого на себе за договором страхування зобов'язання по страховій виплаті повністю або частково в іншого страховика (перестрахувальника)» [12].

Джерело: складено автором.

Отже, можна зробити висновок, що перестрахування є похідним від страхування та передбачає вторинний перерозподіл ризиків між прямим страховиком та перестраховиком.

Схематично взаємозв'язок процесів страхування та перестрахування представлено на рис. 1

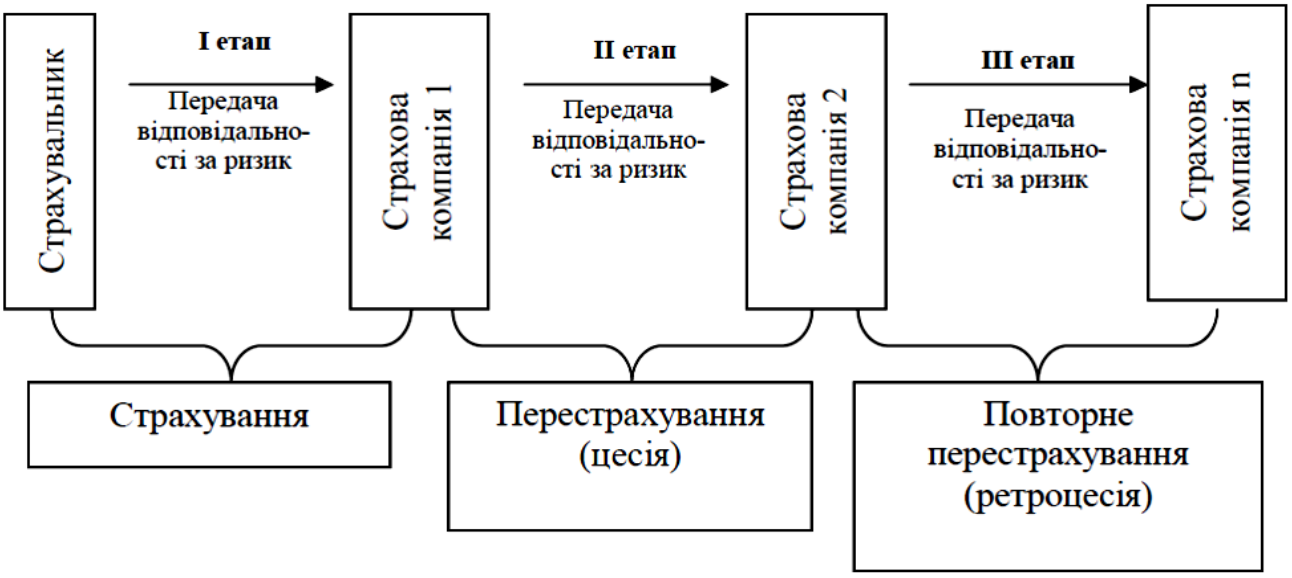

Джерело: побудовано автором на основі [11].

Рис. 1. Взаємозв'язок страхування та перестрахування

Функції перестрахування представлені на рис. 2.

Джерело: побудовано автором на основі [2].

Рис. 2. Функції перестрахування

На вітчизняному ринку перестрахування переважно функціонують універсальні перестрахові компанії, які здійснюють операції як страхування, так і перестрахування. Це пов'язано з відсутністю ліцензування перестрахової діяльності і, як наслідок, необов'язковістю створення професійних перестрахових компаній. У сучасних умовах недостатній рівень капіталу та фінансових ресурсів призводить до діяльності вітчизняних перестраховиків у ролі посередників, які передають ризики в ретроцесію суб'єктам закордонних ринків перестрахування [11].

Основні показники перестрахової діяльності на вітчизняному страховому ринку наведено в табл. 2.

За договорами перестрахування ризиків за 2017 рік вітчизняні страховики (цеденти, перестрахувальники) сплатили часток страхових премій 18333,6 млн. грн. (за 2016 рік – 12668,7 млн. грн.), з яких:

- перестраховикам-нерезидентам – 3396,2 млн. грн., що на 14,3% менше порівняно з 2016 роком (за 2016 рік – 3962,3 млн. грн.);

- перестраховикам-резидентам – 14937,4 млн. грн., що на 71,6% більше порівняно з відповідним показником 2016 року (за 2016 рік – 8706,4 млн. грн.).

Таблиця 2

Основні показники перестрахової діяльності та їх динаміка

	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Темп приросту	
				млн.грн.	%
Сплачено на перестрахування, у тому числі:	9 911,3	12 668,7	18 333,6	27,8	44,7
-перестраховикам-резидентам	7 381,1	8 706,4	14 937,4	18,0	71,6
-перестраховикам-нерезидентам	2 530,2	3 962,3	3 396,2	56,6	-14,3
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	1 345,8	1 233,2	1 208,2	-8,4	-2,0
-перестраховикам-резидентам	497,7	278,5	280,0	-44,0	0,5
-перестраховикам-нерезидентам	848,1	954,7	928,2	12,6	-2,8
Отримані страхові премії від перестрахувальників-нерезидентів	38,1	40,1	46,1	5,2	15,0
Виплати, компенсовані перестрахувальникам-нерезидентам	12,9	14,2	13,8	10,1	-2,8

Джерело: [6].

Загальна сума часток страхових виплат, компенсованих перестраховиками, становила 1208,2 млн. грн. (за 2016 р. – 1233,2 млн. грн.), в тому числі компенсовано:

- перестраховиками-нерезидентами – 928,2 млн. грн., що на 2,8% менше порівняно з 2016 роком (за 2016 рік – 954,7 млн. грн.);

- перестраховиками-резидентами – 280,0 млн. грн., що на 0,5% більше порівняно з відповідним показником 2016 року (за 2016 рік – 278,5 млн. грн.).

Загалом, операції вихідного перестрахування за 2017 рік зросли на 44,7% з 12668,7 млн. грн. до 18333,6 млн. грн. за рахунок збільшення на 6231,0 млн. грн. (71,6%) обсягів перестрахування в середині країни. При цьому, операції з перестрахування із страховиками-нерезидентами зменшились на 566,1 млн. грн. (14,3%).

Аналіз сучасного стану перестрахового ринку України показав, що з кожним роком перестрахування набуває все більшого поширення, що пояснюється збільшенням видів страхування і відповідно ризиків по них. Але загалом ефективний розвиток перестрахової діяльності в Україні можливий за умови створення

відповідної нормативно-правової бази, що буде регулювати діяльність перестраховиків-резидентів та перестраховиків-нерезидентів, а також впровадження нових методів і видів перестрахування з орієнтацією на зарубіжний досвід зі створення спеціалізованих перестрахових компаній [1].

Отже, подальший розвиток перестрахування та його перетворення на дієвий елемент фінансової системи, який здатен збільшити інвестиційний потенціал, покращити добробут, примножити багатство нації, повинен базуватися на ефективному механізмі регулювання фінансового стану страховиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богріновцева Л. Аналіз сучасного стану розвитку перестрахування на вітчизняному страховому ринку / Л. Богріновцева, В. Зелінська // Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації: Матеріали XXIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції: Зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 23. С. 39-42
2. Бойко А.О. Перестрахування як механізм забезпечення фінансової стійкості страхової компанії : дис. … канд. екон. наук: 08.00.08 / А.О. Бойко. – Суми, 2011. – 278 с.
3. Вовчак О.Д. Страхування : навч. посібн. / О.Д. Вовчак. – Львів: Новий Світ-2000, 2004. – 480 с.
4. Дахно І.І. Міжнародне приватне право : навч. посібн. / І.І. Дахно. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 316 с.
5. Дігтяренко С.М. Тенденції розвитку перестрахування в Україні / С.М. Дігтяренко // Ехкономічна наука. – 2016. – № 6. – С. 7-12.
6. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/2017_rik/sk_%202017.pdf
7. Плиса В.Й. Страхування : навч. посібн. / В.Й. Плиса. – К. : Каравела, 2005. – 392 с.

8. Про страхування : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://insins.net/law/25-zakon-ukrayini-pro-strahuvannya.html.

9. Райхер В.К. Общественно-исторические типы страхования / В.К. Райхер, М.М. Агарков. – М. : Из-во АН СССР, 1947. – 282 с.

10. Семенова К.Г. Договір перестрахування : дис. … канд. юрид. наук: 12.00.03 / К.Г. Семенова; Харківський нац. ун-т внутрішніх справ. – Харків, 2007. – 190 с.

11. Третяк К.В. Український ринок перестрахування: особливостіфункціонування та розвитку / К.В. Третяк // Ринок цінних паперів України:науковий, виробничо-практичний журнал. – 2015. – №3-4. – С. 97-108

12. Худяков А.И. Теория страхования / А.И. Худяков. – М.: Статут, 2010. – 656 с.

Бойченко Альона Сергіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМОі-15-3
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування, страхування життя, страховик, страховий ринок.

Страхування життя належить до виняткової діяльності компаній зі страхування життя (лайфових компаній). Відповідно до ст. 38 Закону України «Про страхування» страховики, які отримали ліцензію на страхування життя, не мають права займатися іншими видами страхування

Страхування життя є одним з центральних видів страхування та має велике соціально-політичне значення. Страхування життя поєднує в собі можливість для громадян одержати страховий захист від існуючих ризиків та заощадити кошти [1].

Відповідно до Закону України «Про страхування», під страхуванням життя розуміють вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, чи у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та (або) досягнення застрахованою особою визначеного договором віку [2].

Укладаючи договір страхування життя та вчасно виконуючи покладені на нього обов’язки, страхувальник має впевненість у збереженості сплачених у період дії договору страхування внесків і у здійсненні страховиком виплати страхової суми йому або іншій особі. Зокрема, інтерес страхувальника полягає не лише в страхуванні ризиків, а й в отриманні додаткового доходу від інвестування накопичених коштів.

Існуючий стан української економіки з огляду на події, що відбуваються протягом останніх двох років, проявився негативними тенденціями у страховій сфері. Про це свідчить:

- втрата доступу до такого активу, як нерухоме майно, розташоване на тимчасово окупованих територіях України (Крим, Донецьк, Луганськ);
- істотне зростання витрат на забезпечення виконання страхових зобов’язань у зв’язку зі значною девальвацією національної валюти;
- фіктивні договори зі страхування життя;
- не своєчасна виплата страхових премій із-за скорочення активів компаній.

З огляду на чинники наведені вище, можна визначити тенденцію до скорочення компаній на ринку страхових послуг. Кількість страхових компаній (СК) станом на 30.06.2017 становила 343, з яких 45 – зі страхування життя (СК «Life») та 298 СК, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (СК «non-Life») (Табл. 1).

Таблиця 1

Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній	Станом на 31.12.2015 р.	Станом на 31.12.2016 р.	Станом на 31.12.2017 р.
Загальна кількість	382	361	343
В т.ч. СК «non-Life»	325	312	298
В т.ч. СК «Life»	57	49	45

Джерело: [5].

Діючих ліцензій в 2016 році було 41, після очищення ринку страхових компаній які надають послуги зі страхування життя в 2017 році їх кількість скоротилась на 7 до 34 компаній зі страхування життя.

Незважаючи на зазначені вище проблеми, вітчизняні експерти вважають, що потенціал розвитку українського ринку страхування життя дуже великий, насамперед, унаслідок новизни цієї послуги на фінансовому ринку. На їхню думку, основною проблемою є те, що національні страхові компанії займаються страхуванням життя 10-15 років і тому ще не нагромадили капіталу [3]. Західні експерти також позитивно оцінюють перспективи розвитку вітчизняного страхового ринку, вважаючи, що український ринок страхування життя – один з найпривабливіших в Європі, оскільки має великий потенціал розвитку [4].

Розвитку українського ринку страхування життя, насамперед, має сприяти держава шляхом проведення низки першочергових заходів з популяризації страхування життя, серед яких такі:

- вдосконалення методики формування резервів зі страхування життя;
- запровадження податкових пільг для страховиків, що пропонують програми пенсійного страхування, тобто вони повинні бути в таких же умовах, як і Державний пенсійний фонд;
- запровадити податкові пільги для юридичних осіб, котрі укладають договори страхування життя своїх працівників;
- запровадити умови, які б дозволили страховикам пропонувати привабливі програми нагромадження капіталу і були б доступні більш широкому загалу.

Окрім цього, державі слід приділити більше уваги процесам розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ярошенко С.Л. Проблеми становлення та розвитку страхового ринку життя в Україні: Економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності / С.Л. Ярошенко, Л.В. Куделя / Формування ринкових відносин в Україні. – № 4. –2012. – (83). −С. 86-93.

2. Про страхування: Закон України №5459-VI (5459-17) (зі змінами і доповненнями від 16.10.2015 р.) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5459-17

3. Мних М.В. Страхові компанії, їх роль та значення в системі ефективного забезпечення страхової діяльності / М.В. Мних // Економіка та держава. – 2015. – № 4. – С. 22-23.

4. Шумелда Я. Організаційні схеми та економічні механізми страхування життя / Я. Шумелда // Страхова справа. – 2016. – № 3. – С. 52-61.

5. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uainsur.com

Болдова Юлія Андріївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФББ-17-8к
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

РОЗВИТОК РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування, ринок страхових послуг.

Ринок страхових послуг на сьогоднішній день є тією важливою складовою в системі захисту населення та ефективним джерелом інвестування, яка спрямовує вільні кошти населення на їх

заощадження, а не на споживання. Хоча він і потерпає від здешевлення гривні, інфляції, низького рівня доходів населення, політичної нестабільності але у сукупності із рядом фінансових проблем так і не передбачає швидкого розвитку страхових послуг в Україні.

Тому наразі головними пріоритетами є удосконалення правових норм, зокрема у приведення його до вимог міжнародного законодавства, принципам та стандартам Міжнародної асоціації страхового нагляду і підвищення рівня кадрового та наукового потенціалу.

Широке коло питань, пов'язаних з дослідженням страхування та страхового ринку розробляли такі вітчизняні й закордоні науковці й фахівці, як Богріновцева Л., Болдова А., Венгуренко Т., Вергелюк Ю., Гаманкова О. Залєтов А., Онишко С., Яценко В. та інші. Проте, кожен з авторів демонструє індивідуальний підхід щодо досліджуваної категорії, що вказує на її дискусійний характер.

Основними факторами, що пригнічують розвиток вітчизняного ринку страхових послуг є недосконале регулювання нормативно-правових норм страхової галузі. Також сучасна страхова сфера характеризується нестабільними тенденціями та динамічними процесами. Ускладнюють процес урегулювання іноземні страхові компанії, присутність яких на території України щодня істотно збільшується.

Для успішного функціонування та впровадження нових методологічних рішень у страховий вітчизняний ринок, необхідно, щоб страховики контролювали визначені сфери своєї діяльності. Програмне забезпечення повинно задовольняти всі вимоги виконання ринкової дисципліни. Усі ці модифікації потребують значних фінансових затрат. Проте будуть виправдані після ефективного системного оновлення.

Ще однією важливою проблемою, яка призупиняє розвиток страхової реформи, можна назвати низьку оплату потенційних споживачів, які користуватимуться страховими послугами. Важливо звернути увагу, що окремі страхові компанії вдаються до шахрайства. Адже вони нехтують правами своїх клієнтів. Українська страхова

сфера характеризується високою кількістю компаній, що забезпечують загальні види страхування.

Підвищення попиту страхового ринку потребує поступового піднесення. Попит на страхування збільшиться саме після збільшення довіри до страхувальників. Громадяни зможуть виділяти більші кошти на страховий захист. Адже будуть упевнені у надійності та ефективності страхового ринку. Для покращення рівня страхування життя в Україні потрібно збільшувати вимоги щодо утворення комплексної страхової діяльності. Необхідно уніфікувати ціни на ліцензії та владнати рівень статутного фонду.

Відомо, що Україна впевнено крокує по шляху до євроінтеграції. Країни Заходу уже давно мають розвинений вид страхування. Проте в нашій країні наявний низький попит на страхові продукти. В українців розвинена недовіра до страхувальників. Адже попередній досвід був невдалим. Споживачів докладно не інформують про користь заощадження коштів на страхування.

Сучасний рівень економіки України, а також нестійкість національної валюти, є важливими недоліками страхової системи України. Окрім цього, недостатній рівень правового забезпечення медичного страхування, невідповідність вітчизняного страхового законодавства вимогам міжнародного законодавства, а також принципам та стандартам Міжнародної асоціації страхового нагляду та недостатній рівень кадрового та наукового забезпечення гальмують розвиток сучасного страхового ринку [5, с. 41].

Сучасне суспільство диктує нові вимоги щодо розвитку страхування. Держава надзвичайно зацікавлена у майбутній реформі страхового законодавства. У статті проведено історичний аналіз рівня страхової сфери в Україні. Саме ця галузь зараз активно впливає на рівень економічної ситуації України.

Страхова вітчизняна система потребує нового стратегічного розвитку. Найперше обхідно реформувати чинне законодавство, унормувати його до вимог євроінтегрованих країн. Окрім цих нововведень, ще потрібно сформувати контрольований орган, що буде активно виявляти недоліки страхових компаній та консультувати спеціалістів щодо умов вдосконалення страхового ринку.

Надзвичайно важливим засобом, що суттєво покращить рівень вітчизняного ринку страхування, буде сприяння зростанню довіри споживачів до страхових компаній та посередників. Люди повинні бути переконані, що їхні права та, насамперед, кошти будуть надійно зберігатися. Держава повинна цікавитись страховими реформами та обов'язково підтримувати їхнє впровадження.

Отже, лише після таких реформ рівень страхування українців підвищиться, стане надзвичайно ефективним, прозорим та необхідним для кожної людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаманкова О.О. Хлівний В.К. Страховий ринок України у глобальному страховому просторі / О.О. Гаманкова, В.К., Хлівний // Фінанси України. 2012. – № – 2012. № 5. – С.58-67. – Режим доступу: http: // nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2012_5_7.
2. Козьма І.І. Сучасний стан розвитку страхування життя в Україні / І.І. Козьма // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер.: Економіка. – 2014. – Вип. 1.– С. 165-170. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2014_1_34
3. Куклюк В.С. Інтеграція українського ринку страхових послуг у світову систему страхування / В.С. Куклюк, П.Г. Іжевський // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 6. – Т. 4. – С. 122-126.
4. Копитіна І. В., Яценко В. М. / І. В. Копитіна, В. М. Яценко // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Економічні науки. – 2014. – Вип. 5.2. – С. 41-46. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmduce_2014_5
5. Радецька О.О. Ринок страхування життя в Україні: проблеми та перспективи розвитку / О. О. Радецька // Вісник Хмельницького національного університет. – 2009. – № 6 – Т. 1. – С. 222-224.
6. Сидоренко О. О. Етапи становлення та розвитку страхового ринку України / О.О. Сидоренко. Економіка: проблемитеорії та практики: зб. наук.праць. - Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. – Вип. 241: в 5 т. – Т. ІІ. – С. 383–398.
7. Фрич А. Напрями вдосконалення ринку особистого страхування в Україні [Текст] / А. Фрич // Економічний аналіз : зб.

наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. – Том 21. – № 1. – С. 276-283.

8. Юхименко В. М. Ринок страхових послуг: світові тенденції та перспективи розвитку в Україні / В. М. Юхименко // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 3. – С. 44-48.

Бондаренко Катерина Віталіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМОі-15-3
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПРОБЛЕМИ ТА РОЗВИТОК МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування, страховий ринок, страхування майна.

На сьогодні страхування є однією з сфер, які найбільш стрімко розвиваються. Попит та пропозиції на ринку страхових послуг неухильно зростають. Головною проблемою є те, що часті економічні перетворення не дають сформувати стабільний ринок страхових послуг в Україні, який би відповідав сучасним вимогам.

За останні кілька років в результаті більш виваженої політики в галузі страхування майна вдалося домогтися певної стабілізації у розвитку цього ринку, про що свідчить зростання основних показників, що характеризують стан цього елементу фінансової системи. Про те, процес становлення надійного національного ринку залишається незавершеним. Якщо порівнювати український

страховий ринок з ринками інших, більш розвинутих, країн, то можна зробити певні висновки, які є не зовсім позитивними [1].

Значний внесок щодо розробки теоретико-методологічних засад зробили такі вчені, як В.Райхер, А. Плєшков, М.Алеександрова, В.Базилевич та інші.

Метою дослідження є вивчення проблем, які виникають при страхуванні майна в Україні та пропозиції щодо подальшого розвитку страхового ринку.

Страхування майна в Україні характеризується такими проблемами,як:

1) введення обов'язкових видів страхування, яку стає способом відрахування і перерозподілу фінансових ресурсів на користь окремих міністерств та відомств;

2) невисока необхідність суспільства у страхуванні майна, що є результатом низького рівня доходів та фінансової неграмотності населення;

3) невелика кількість страхових послуг, що пропонують страхові компанії. На сьогодні українські страхові компанії у змозі надати своїм клієнтам 3-4 страхові продукти для страхування майна (для прикладу, в Японії близько 30) [2].

Також, на мою думку, до проблем, які знаходяться на шляху розвитку страхового ринку майна в Україні, можна віднести:

1)недовіра до страхових компаній зі сторони населення;

2)відсутність досконалих комунікацій зі споживачами через ЗМІ;

3) дефіцит страхових агентів в страховій галузі, від яких залежить виконання таких важливих функцій як реклама страховика, інформування та консультування страхувальників.

Основними шляхами вирішення даних проблем можуть бути:

1) Розвиток інфраструктури ринку.

2) Вдосконалення методів і каналів продажу.

3) Підвищення фінансової стійкості галузі, зниження збитковості окремих видів страхування.

4) Законодавчі зміни в сфері майнового страхування.

5) Введення нових видів обов'язкового майнового страхування [3].

Нині майнове страхування – це найбільш значний сегмент страхового ринку. Великою мірою це обумовлено різноманіттям його підвидів, адже до майнового страхування відносять: страхуван- ня засобів повітряного, наземного та водного транспорту, страхування вантажів, страхування сільськогосподарських культур, страхування тварин, страхування інших видів майна, страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ, страхування фінансових і кредитних ризиків тощо [4].

Але через певні причини, цей сектор ринку страхування, не розвивається. Хоча, за певних умов, розвиток майнового страхування міг би допомогти розвитку економіки країни в цілому. Також, хотілося б додати, якщо ми бажаємо вийти на європейський економічний рівень, то страховий ринок це одне з головних итань, які ми маємо вирішити.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Луцишин О. Проблеми і перспективи розвитку страхового ринку України / О. Луцишин, С. Данильчук // Наука молода. – 2016. – № 24. – С. 81–88.

2. Речицька К. Майнове страхування: тенденції розвитку в Україні / К. Речицька // Юність науки – 2016: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 18–19 травня 2016 року): у 7 ч. – Чернігів, 2016. – Ч. 2. – С. 68–69.

3. Канєва Т.В. Проблеми та напрями розвитку страхування майна в Україні / Т.В. Канєва // Проблеми системного підходу в економіці. – 2017. – №5(61). – С.205-209.

4. Осадець С. С. Страхування : підручник / С.С. Осадець. – К. : КНЕУ, 2009. – 599 с.

Бубнівська Діана Ігорівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМОі-15-3
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страховий ринок, страхування, страхування життя, страхувальник, страховик, страхові внески, страхова сума, страхове відшкодування.

В умовах розбудови соціально-орієнтованої економіки, де найбільш ефективним та потенційним фактором виробництва є людський капітал, а основною метою функціонування економіки стає повноцінний розвиток людського суспільства, все більшого значення набуває питання захисту здоров'я і життя людини, підтримання умов нормальної життєдіяльності. На жаль, в Україні соціальній складовій економічного розвитку приділяється недостатньо уваги, що призводить до зниження життєвого рівня населення та уповільнення темпів економічного зростання. Ефективним рішенням цієї проблеми може стати повноцінна система страхування життя, яке дасть змогу захистити особу або її родину від економічної дестабілізації внаслідок смерті страхувальника та створить підґрунтя для повноцінної життєдіяльності кожної людини у разі дожиття до обумовленого у страховому договорі віку. Проте для досягнення максимальної ефективності від реалізації цього страхового продукту необхідно провести його комплексне дослідження, визначити заходи для поширення страхування життя для пересічних громадян.

Страхування життя має низку характерних особливостей, які вирізняють його серед інших видів страхування:

1) людське життя не має вартісної (грошової) оцінки; це означає, що за даним видом страхування неможливо визначити величину

збитку, зумовленого настанням страхового випадку; саме ця обставина зумовлює інші особливості;

2) у страхуванні життя беруть участь одразу чотири суб'єкти, такі як страховик, страхувальник, застрахована особа та бенефіціар (вигодонабувач);

3) неможливість визначити в грошовому вимірі втрати, пов'язані з життям, зумовлює своєрідний підхід до визначення страхової суми та страхового тарифу (премії, внеску); у страхуванні життя страхова сума визначається на кожного застрахованого окремо з урахуванням інтересів та можливостей обох сторін (страхувальника і страховика); страховик, як правило, встановлює мінімальну межу страхової суми, нижче від якої обслуговування договору зі страхування життя буде збитковим; щодо страхувальника, то обрана ним страхова сума визначається насамперед його платоспроможністю та бажанням відкладати споживання цього доходу на тривалий час;

4) договори зі страхування життя є довгостроковими; хоча українське законодавство не встановлює мінімальних строків договорів зі страхування життя, методика формування резервів (1997 рік) зазначає, що ці договори підписуються на строк, не менший трьох років, а загалом договори можуть діяти значно довше, а саме 10, 15, 20, 30, 40 років; чим триваліше договір, тим більше частка в резерві від інвестування коштів;

5) з попередньої особливості випливає, що страхування життя виконує як захисну функцію, так і заощаджувальну функцію, зміст якої полягає в прибутковому, але низькоризиковому розміщенні тимчасово вільних грошових засобів [1, с. 422–423].

Говорячи про український досвід у сфері страхування життя, необхідно відзначити, що цей напрям є не досить розвиненим та потребує суттєвих трансформацій відповідно до тих реалій, з якими стикається українська страхова сфера та економіка загалом. Так, наприклад, згідно з даними Європейської федерації страхування, в 2016 році 64% страхових полісів зі страхування життя були придбані приватними особами для себе, а загальне число застрахованих у Західній Європі наближається до 85–90% від усього населення [7]. Водночас, згідно з даними Ліги страхових організацій України, на вітчизняному страховому ринку у 2016 році договори страхування

життя уклали 1,77 млн. осіб, тобто менше 5% населення. Тому страхування життя існує в розвинених країнах в різних видах: від пенсійного накопичення або ризику передчасної смерті до непопулярного серед українського населення страхування немовлят на «дожиття до повноліття», яке європейці розглядають як спосіб накопичити кошти на освіту дитини [7]. Крім того, в Європі та США традиційно розвинене так зване страхування життя з інвестиційною складовою (unit-linked страхування), яке полягає у тому, що страхова компанія, щоб підвищити прибутковість, використовує частину портфеля для інвестицій в потенційно більш прибуткові, але й більш ризикові інструменти, не ризикуючи при цьому всіма коштами клієнта. На жаль, в умовах політичної та економічної нестабільності в Україні невеликі страхові компанії не можуть запропонувати клієнтам таку опцію через високий ризик отримання збитку і втрати інвестованих коштів [7].

Особливої уваги в питанні сучасного стану ринку страхування життя в Україні заслуговує динаміка зміни кількості страхових компаній “life” та “non-life” за період 2006–2016 років (рис. 1).

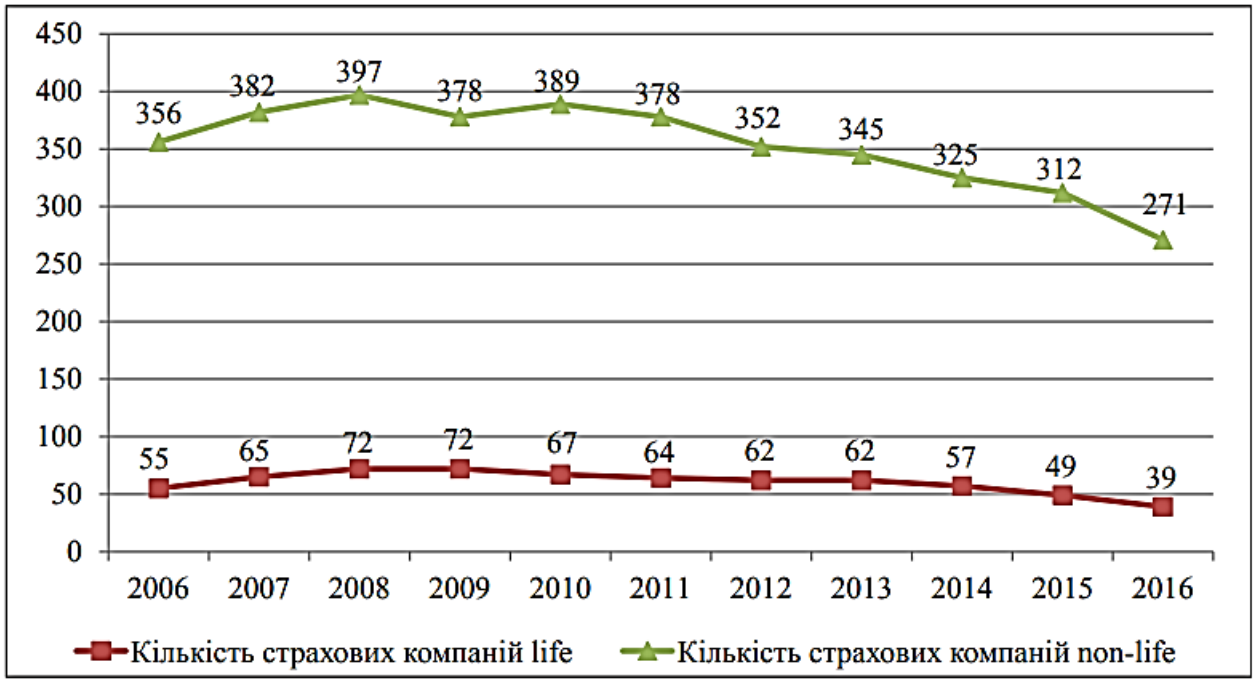

Джерело: [8]

Рис.1. Статистичне відображення кількості страхових компаній в Україні

Аналіз статистичних даних, наведених на рисунку, показує, що за період 2011–2016 років спостерігається зменшення кількості СК “life” на 25 одиниць (39,06%), “non-life” – на 107 (28,31%). За період 2006–2016 років кількість СК “life” зменшилась на 16 одиниць (29,09%), “non-life” – на 85 одиниць (23,88%). Загальна кількість страхових компаній, що працюють в Україні, за період 2006–2016 років зменшилась на 101 одиницю (24,57%). Проведені розрахунки дають змогу зробити висновок, що кризові явища в економіці України у досліджуваному періоді негативно вплинули на показники діяльності як страхових компаній, що спеціалізуються на страхуванні життя, так і страхової сфери загалом.

Варто звернути увагу на аналітику інформаційного агентства «Форіншурер», яким за різноманітними критеріями було складено ТОП-10 страхових компаній у 2016 році (табл. 1)

Таблиця 1

Топ-10 страхових компаній в Україні

Місце в ТОП-10	Страхові премії		Страхові резерви		Інвестиційний дохід	
	СК	тис. грн.	СК	тис. грн.	СК	тис. грн.
1	«Метлайф»	621 024	«ГРАВЕ Україна “life”»	2 240 218	«Метлайф»	171 527
2	«ТАС»	285 857	«Метлайф»	1 473 461	«ТАС»	122 636
3	«УНІКА життя»	279 659	«ТАС»	1 451 795	«PZU Україна “life”»	54 390
4	«ГРАВЕ Україна “life”»	252 581	«PZU Україна “life”»	532 890	«УНІКА життя»	23 694
5	«PZU Україна “life”»	239 521	«УНІКА життя»	458 781	«КНЯЖА ЛАЙФ»	17 866
6	«АСКА-життя»	180 837	«КНЯЖА ЛАЙФ»	270 760	«АСКА-життя»	16 775
7	«КЛАССИК страхування життя»	87 836	«АСКА-життя»	141 653	«КД-життя»	13 111
8	«КНЯЖА ЛАЙФ»	85 799	«КД-життя»	135 552	«КЛАССИК страхування життя»	4 138
9	«АХА – страхування життя»	39 778	«КЛАССИК страхування життя»	47 847	«ТЕКОМ-життя»	1 761
10	«КД-життя»	24 442	«ТЕКОМ-життя»	16 776	«ІНГО Україна життя»	629

Джерело: [9]

За даними табл. 1 можна зробити висновок, що на ринку страхування життя в Україні діють як компанії з вітчизняним капіталом, так і міжнародні компанії з іноземним капіталом.

Показники діяльності зазначених компаній за усіма обраними критеріями суттєво відрізняються – показники компаній першої

трійки перевищують ідповідні показники останніх компаній у списку більше, ніж в 10 разів.

Сучасними науковцями відображено широкий спектр проблем і факторів, які стримують розвиток ринку страхування життя в Україні:

– негативну історія страхування життя в Україні в пострадянський період;

– нестабільність політичної ситуації;

– відсутність надійних інвестиційних інструментів, а також відсутність гарантій збереження вкладених коштів;

– низькі доходи громадян, відсутність комплексного підходу під час розроблення страхових продуктів;

– недовіру населення до страхових компаній;

– низький рівень економічного розвитку країни;

– відсутність вільних коштів у підприємств і населення;

– недосконале законодавство [2, с. 223].

Наявність зазначених проблем викликає об’єктивну необхідність у розробці системи заходів для нормалізації відносин на ринку страхування життя та покращення показників діяльності страхових компаній, що працюють в цьому напрямі. На мою думку, провідну роль у поширенні страхування життя в Україні повинна відігравати держава. Уряд повинен проводити державну політику, спрямовану на стимулювання страхової сфери загалом та ринку страхування життя зокрема.

Підводячи підсумок, необхідно відзначити, що страхування життя є невід’ємною складовою особистого страхування та системи страхування загалом. У сучасній практиці використовується комплексний підхід до цього виду страхування, який, окрім смерті застрахованої особи, враховує широкий спектр супровідних страхових випадків, таких як отримання травми, повна або часткова втрата працездатності, страхування дітей до вступу до шлюбу. На жаль, нині ринок страхування життя в Україні є недостатньо розвиненим і потребує суттєвих трансформацій. З усіх криз, з якими стикалась українська економічна та фінансова сфери, військово-політична та економічна нестабільність останніх років найбільш сильно вплинула на цей сегмент страхового ринку, що призвело до зниження чисельності працюючих компаній зі страхування “life” та

посилення монополізації цього ринку. Проте, незважаючи на дестабілізаційні процеси, найбільші компанії продовжують свою діяльність в цьому напрямі і мають позитивні результати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилевич В.Д. Страхування / В.Д. Базилевич. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.
2. Радецька О.О. Ринок страхування життя в Україні: проблеми та перспективи розвитку / О.О. Радецька. – Х. : ХНУ. – 2009. – № 6. – С. 222–224.
3. Ткаченко Є.Ю. Сучасний ста та перспективи розвитку страхування життя в Україні / Є.Ю. Ткаченко, О.В. Яришко. – Вісник ЗДІА. – 2012. – № 2. – С. 144–148.
4. Страхування життя / Офіційний сайт страхової компанії «ІНГО Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ingo.kiev.ua/ua/strakhovanie-zhizni.html.
5. Про страхування : Закон України від 7 березня 1996 року № 85/96-вр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80.
6. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : Указ Президента України від 23 листопада 2011 року № 1070/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/ laws/ show/ 1070/2011.
7. Ринок страхування життя в Україні: життя ледве жевріє / Сайт інформаційного агентства “Finance.ua” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://news.finance.ua/ua/news/-/349965/rynok-strahuvannya-zhyttya-vukrayini-zhyttya-ledve-zhevriye.
8. Статистика страхового ринку в Україні / Сайт інформаційного агентства «Форіншурер» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://forinsurer.com/stat.
9. Рейтинг компаній зі страхування життя у 2016 році / Сайт інформаційного агентства «Форіншурер» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://forinsurer.com/ratings/life.

10. Підсумки діяльності СК «ТАС» за 2016 рік / Офіційний сайт страхової компанії «ТАС-Life» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://taslife.com.ua/news/pdsumki-dyalnost-sk-tas-za-2016-rk.

Бур Ірина Сергіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМі-14-5
Науковий керівник:
Ковернінська Ю. В.,
к.е.н, доцент кафедри фінансових ринків

РОЛЬ СТРАХОВИХ АГЕНТІВ У РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ключові слова: страхування, страхові агенти, страхове посередництво.

Важливою умовою динамічного розвитку страхового ринку України є розвиток інституцій страхового посередництва, розширення співпраці страхових компаній з різними типами страхових посередників.

У вітчизняній науці питання діяльності в цілому посередників на страховому ринку та зокрема страхових агентів. досліджували такі науковці як В. Базелевич, О. Барановський, В. Гончарук, Ю. Журавльов, В. Дарков, А. Матешевич, С. Слесарук, В. Хенке, А. Шульга та інші. Проте питання подальшого розвитку інституту «страхових агентів» на страховому ринку України продовжує залишатися актуальним.

Відповідно до Закону України «Про страхування» страховими посередниками можуть бути страхові або перестрахові брокери, страхові агенти. Значною мірою від їх роботи залежить сталість і стабільність страхового ринку, забезпечення його культури і надійності у захисті інтересів споживача.

Страхові агенти – фізичні особи або юридичні особи, які діють від імені та за дорученням страховика і виконують частину його страхової діяльності, а саме: укладають договори страхування; одержують страхові платежі; виконують роботи, пов'язані із здійсненням страхових виплат та страхових відшкодувань [1].

Термін «страхові агенти» часто ототожнюють із поняттям «страхові брокери». Проте, вони мають насамперед різний юридичний статус: якщо страховий агент є уповноваженим страховика, діє на основі агентської угоди, то страховий брокер – уповноважений страхувальника або страхової компанії, яка перестраховує ризики на базі взятих на себе зобов’язань. Агент діє за дорученням страховика або перестраховика та є залежним від них, що є основною його відмінністю від брокера.

У тому випадку, коли договір страхування укладено за посередництва страхового агента, суб’єкти цивільно-правових відносин повинні дотримуватися таких вимог:

– страховий агент, що отримує страхові платежі від страхувальників, зобов’язаний перерахувати ці кошти на рахунок страховика протягом двох робочих днів після отримання відповідних страхових платежів, а також укласти договір страхування не пізніше одного робочого дня з моменту отримання страхового платежу;

– страховий агент зобов’язаний щодекадно подавати страховику відомості про укладені договори страхування та розміри отриманих платежів;

– у разі несвоєчасного перерахування страховим агентом страхових платежів або порушення ним терміну укладання договорів страхування без поважних причин страховик зобов’язаний призупинити дію агентської угоди не менше ніж на три місяці [2].

Неналежний контроль страховика за діяльністю його страхових агентів кваліфікують як порушення страхового законодавства.

Найпоширенішим тип страхових агентів в Україні – фізичні особи, які працюють у певній страховій компанії [3, с. 147]. Такі агенти обслуговують певну кількість клієнтів, тобто працюють без відриву від місця роботи.

Страхові посередники відіграють другорядну роль на вітчизняному ринку страхування. Проте, зростаюча роль класичного

страхування, а також прихід до України іноземних страховиків разом з їх стандартами роботи може стати наслідком перетворення професії страхового агента в одну з найбільш поширених на ринку. В Україні, також як і у всьому світі, сполучною ланкою між страховою компанією і її клієнтом є страхові агенти, які працюють на страховиків. Проте, по своїх кількісних характеристиках український ринок страхових посередників кардинально відрізняється від переважної більшості західних країн. Для більшої частини розвинених ринків характерним є той факт, що кількість агентів значно перевищує кількість страхових компаній – пропорція часто складає 1:10 або навіть більше. В Україні ж спостерігається дещо інша ситуація – на одну страхову компанію доводиться приблизно вісім страхових агентів. Ще у 2014 р. їх налічувалося близько трьох з половиною тисяч осіб, проте наразі актуальна проблема відсутності в страховиків точної інформації про розмір даного показника.

Отже, діяльність страхових агентів мають вагомий вплив на фінансовий стан та інтереси споживачів страхових послуг в Україні, а тому їх діяльність має бути надійною та повинна викликати довіру в суспільстві. Хоч діяльність даних фінансових посередників більше полягає у простому консультуванні потенційних клієнтів, а також пошуку і напрацюванні клієнтської бази, страховий агент створює умови, за яких набагато більша частина населення є обізнаною і усвідомлює переваги у придбанні страхових послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про страхування [Електронний ресурс]: ЗУ: від 07.03.1996 № 85/96-ВР. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр/page.

2. Про порядок провадження діяльності страховими посередниками [Електронний ресурс]: Постанова КМУ: від 18.12.1996 № 1523. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-п

3. Кудрявська Н. В. Роль страхових посередників у забезпеченні сталого розвитку страхового ринку / Н.В. Кудрявська // Економічний аналіз: зб. наук. Праць. – 2016. – Том 25. – № 1. – С. 144-149.

Бур Ірина Сергіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМі-14-5
Науковий керівник:
Федина В. В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Ключові слова: страхування, страховий ринок, страхові компанії.

Невід'ємну частину фінансової системи України становить страховий ринок, який єособливою сферою грошових відносин, де об'єктом купівлі-продажу виступає страховий захист. Страхування значною мірою зменшує витрати бюджету на відшкодування збитків, спричинених внаслідок надзвичайних ситуацій, захищає бізнес від непередбачуваних ризиків, забезпечує соціальну підтримку громадян, а також є важливим джерелом акумулювання коштів для подальшого їх інвестування в економіку держави.

З метою дослідження даного ринку визначимо динаміку кількості страхових компаній та змін даних показників протягом останніх 5-ти років (табл. 1).

Як свідчать дані табл. 1, спостерігається зменшення кількостістраховихкомпанійпротягомдосліджуваногоперіоду на 27,27%. Найбільше вибуття даних фінансових установ було у 2016 р. і становило 57 компаній, тобто на 18,39% від загальної кількості у даному році. Виявлена тенденція до зменшення страхових компаній пояснюється застосуванням заходів Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг до страховиків за порушення вимог діяльності щодо надання фінансових послуг [2, с. 168].

Таблиця 1

Кількість страхових компаній у 2013-2017 рр.

Показники	Період				
	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	III кв. 2017 р.
Кількість зареєстрованих страховиків	407	382	361	310	296
З них:					
страхові компанії з ризикових видів страхування	345	325	312	271	262
страхові компанії зі страхування життя	62	57	49	39	34
Включено компаній до Державного реєстру	8	10	9	6	2
Виключено з Державного реєстру	15	35	30	57	16

Джерело: розроблено автором на основі інформації про стан і розвиток страхового ринку України / Нацкомфінпослуг // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/ua/Ohliad-strakhovoho-rynku.html.

Як наслідок прослідковується і зменшення кількості укладання договорів страхування з 185,28 млн. шт. до 179,47 млн. шт.у 2013-2016 рр. відповідно (рис. 1).

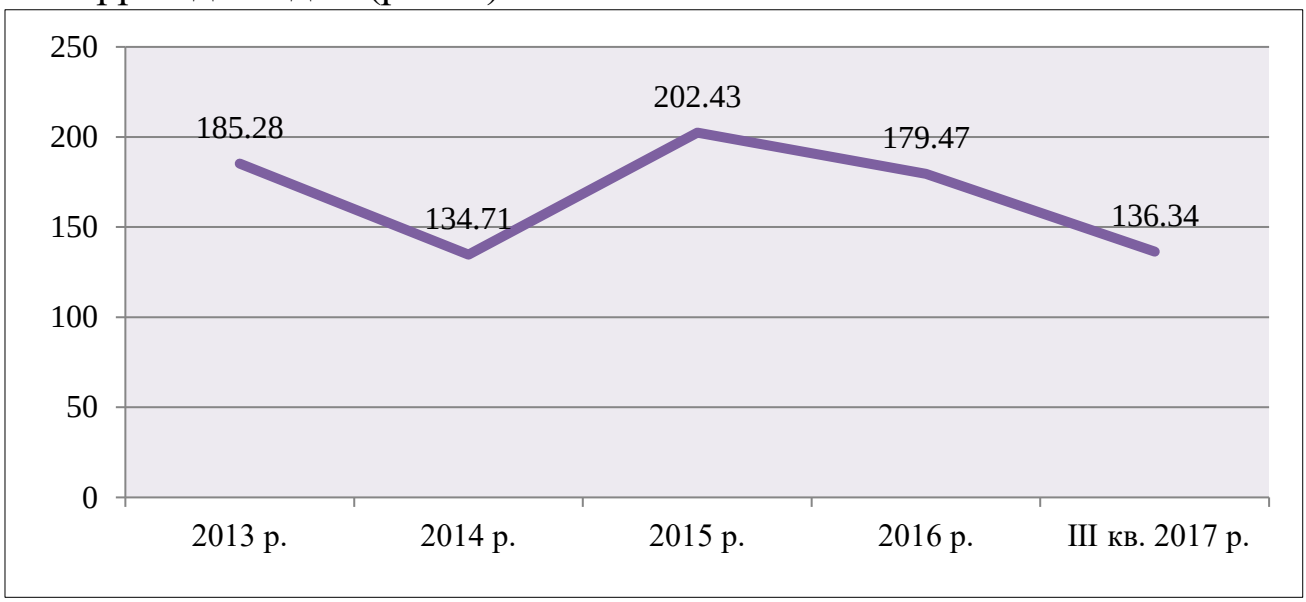

Джерело: розроблено автором на основі інформації про стан і розвиток страхового ринку України / Нацкомфінпослуг // [Електронний ресурс]. – https://www.nfp.gov.ua/ua/Ohliad-strakhovoho-rynku.html.

Рис. 1. Динаміка кількості укладених договорів страхування у 2013-2017 рр., млн. шт.

Важливими показниками забезпечення фінансової стійкості страхових компаній є суми валових страхових премій та виплат. Тому

з метою дослідження платоспроможності даних фінансових посередників дослідимо динаміку зазначених показників (рис. 2).

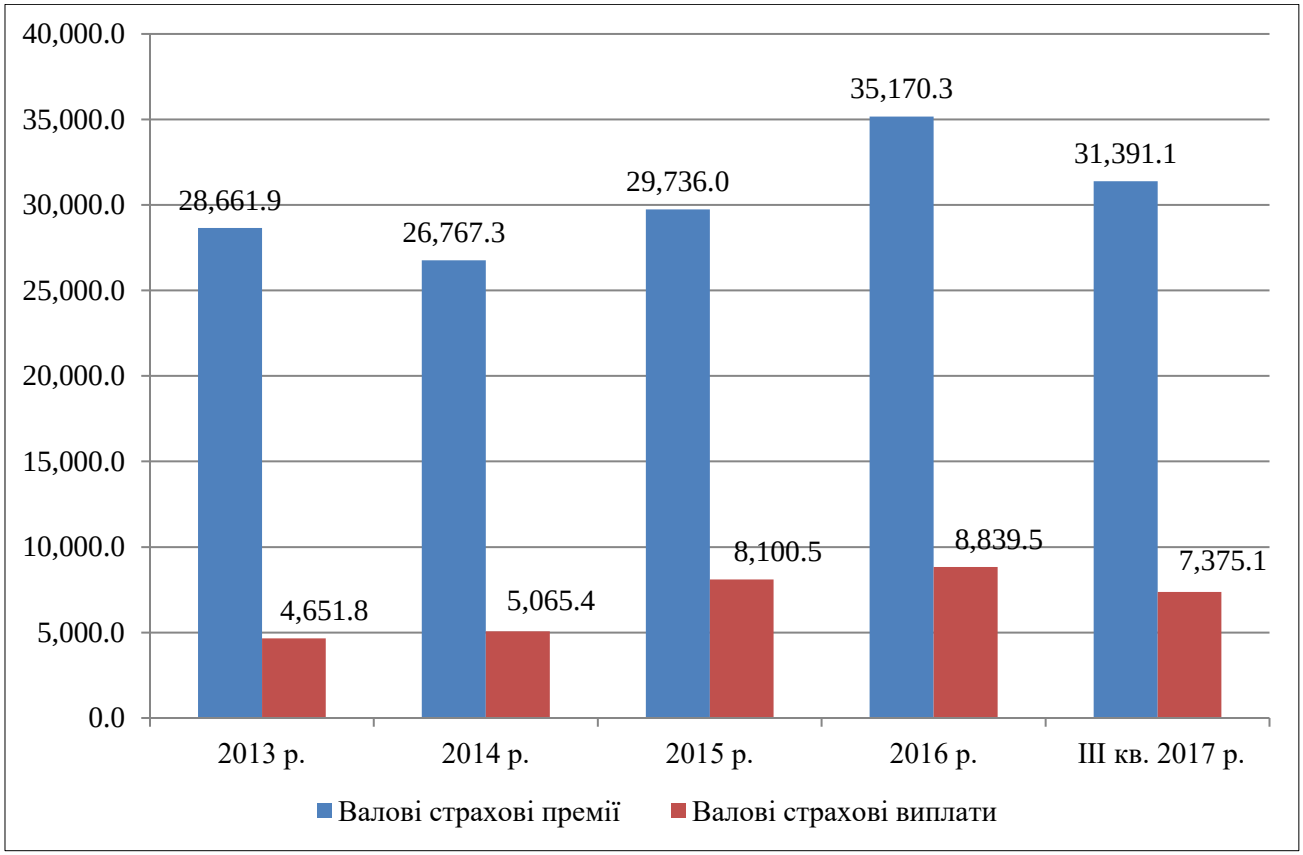

Джерело: розроблено автором на основі інформації про стан і розвиток страхового ринку України / Нацкомфінпослуг // [Електронний ресурс]. – https://www.nfp.gov.ua/ua/Ohliad-strakhovoho-rynku.html.

Рис. 2. Динаміка валових страхових премій та виплат у 2013-2017 рр., млн. грн.

Як видно з рис. 2, сума страхових премій збільшувалася лише протягом 2015-2016 рр. Суттєве падіння даного показника у 2014 р. на 6,61% зумовлене нестабільною політичною ситуацією, падінням економіки, зниження ділової активності контрагентів, активних девальваційних процесів [3, с. 71]. Динаміка валових страхових виплат характеризується збільшенням їх величини на 2 723,3 млн. грн., тобто на 58,54%. Зростання показника є негативним індикатором погіршення ситуації на страховому ринку в розрізі зменшення фінансової стійкості страхових компаній, адже темпи приростустрахових виплат значно більші, ніж премій (77,93% та 22,76% відповідно). Наслідком цього є порушення своєчасності і повноти виконання страховиками своїх зобов’язань перед клієнтами.

Отже, відповідно до проведеного аналізу можна зробити висновок про наявність таких тенденцій розвитку національного ринку страхових послуг протягом досліджуваного періоду:

- зменшення кількості страхових компаній (різниця між максимальним та мінімальним показником становить 111 одиниць);
- майже постійне зменшення чисельності укладених договорів страхування (з 185,28млн. до 179,47 млн. шт.);
- різкий спад надходжень валових страхових премій у 2014 р. та їх ріст з 2015 р.;
- збільшення валових страхових виплат на 58,54%.

Можна погодитися з думкою Лучишина О.О. та Данильчука С.П. щодо факторів, що стримують розвиток страхового ринку України, до яких відносяться:

1) негативна історія страхування в пострадянський період;
2) недовіра населення до страхових компаній;
3) високий рівень інфляції, унаслідок чого – здійснення довгострокових видів страхування у національній валюті є неможливим;
4) низька страхова культура населення, страхових посередників і деяких страховиків;
5) відсутність гарантій збереження вкладених коштів;
6) суперечливе страхове та податкове законодавство [4, с. 87].

Відповідно до наявних проблемам головними напрямами розвитку страхового ринку України мають стати:

- реалізація єдиного бачення стратегічного розвитку вітчизняного страхового сектору та його окремих складових;
- приведення чинного законодавства у відповідність з нормами, правилами та вимогами країн Європейського союзу;
- вдосконалення державного нагляду шляхом впровадження пруденційного нагляду за страховою діяльністю, що передбачає комплексний контроль таких параметрів діяльності страховиків, як внутрішня система управління і контролю за ризиками, прозора фінансова звітність, виявлення недоліків у діяльності страховиків на ранніх стадіях їх розвитку[5, с. 48];

- сприяння зростанню довіри населення до страхових організацій та посередників як наслідок проведення вищезазначених заходів.

Варто зазначити, що органами державного регулювання фінансового ринку вже зроблені певні кроки щодо покращення ситуації на національному ринку страхових послуг, до яких належить запровадження та введення в дію Стратегії розвитку страхового ринку України в 2012-2020 роках. Реалізація даної Стратегії дасть змогу сформувати ефективний страховий ринок з метою виходу України із фінансово-економічної кризи, оскільки саме він є одним із основних генераторів фінансових ресурсів, які необхідні країні для динамічного соціально-економічного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Огляд страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/ua/Ohliad-strakhovoho-rynku.html.
2. Слободянюк Н.О., Прокопчук Г.Ю. Стан страхового ринку України на сучасному етапі, проблеми та перспективи його розвитку / Н.О. Слободянюк, Г.Ю. Прокопчук // Молодий вчений. – 2016. – №5. –С. 166-170.
3. Сосновська О. О. Елементи забезпечення фінансової стійкості страхових компаній / О.О. Сосновська // Економіка, фінанси і управління в XXI столітті: аналіз тенденцій та перспективи розвитку: зб. тез міжнар.наук.-практ. конф. (21 березня, 2017 р., м. Київ). – К.: Фінансова рада України, 2017. – Т. 1. – С. 70-74.
4. Лучишин О. О., Данильчук С. П. Проблеми і перспективи розвитку страхового ринку України /О.О. Лучишин, С.П. Данильчук // Наука молода. – 2016. – №24. – С. 81-88.
5. Юхименко В. М. Ринок страхових послуг: світові тенденції та перспективи розвитку в Україні [текст] /В.М. Юхименко // Економічна наука. – 2016. – №3. – С. 44-48.

Бура Владислав Володимирович
Університет державної фіскальної служби України,
група МСБ-17-3к
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: медичне страхування, охорона здоров'я, соціальний захист, страхування.

Здоров'я населення є вагомим елементом трудового потенціалу суспільства та найважливішою ознакою рівня соціально-економічного розвитку країни, на процес функціонування якого в значній мірі впливає діюча система фінансового забезпечення. На сьогодні, основними джерелами фінансового забезпечення охорони здоров'я є бюджетні фінансові ресурси, а також особисті кошти громадян. Введення обов'язкового медичного страхування слугує вагомим механізмом забезпечення конституційних прав громадян на отримання безкоштовної медичної допомоги. Тенденції демографічної ситуації в країні, а також фінансово-економічна криза не дають змогу органам державної влади виконувати в повному обсязі взяті на себе зобов'язання щодо забезпечення населення медичною допомогою. Дефіцит фінансових ресурсів обумовлює деклараційний характер тих державних гарантій, які залишаються незабезпечені фінансовими ресурсами.

Формування ринкових відносин в сфері охорони здоров'я характеризується значним зростанням обсягів платних медичних послуг, розвитком системи добровільного медичного страхування. В основі організації медичного страхування лежить страховий принцип, що передбачає сплату страхових внесків юридичними особами та працюючими громадянами до фонду обов'язкового

медичного страхування та можливість отримання застрахованими особами страхових виплат для отримання медичної допомоги в разі настання ризиків втрати життя чи здоров'я [1, с.205].

В ринкових умовах слід оцінити реальну можливість участі держави у фінансуванні охорони здоров'я через систему обов'язкового медичного страхування та залучення додаткових джерел фінансових ресурсів. Система добровільного медичного страхування є резервом розвитку, який, на сьогодні, використовується в недостатній мірі.

Разом з цим, запровадження добровільного медичного страхування, що є доповненням до системи обов'язкового медичного страхування, дає можливість отримання громадянами країни необхідної, своєчасної та високоякісної медичної допомоги, що є додатковою до визначеної в програмах обов'язкового медичного страхування або гарантованих у межах державної бюджетної медицини [2, с. 96].

На сьогодні, основною проблемою системи охорони здоров'я та медичного страхування є незбалансованість заявлених державних гарантій медичної допомоги та обсягів їхнього фінансового забезпечення. Незважаючи на щорічне збільшення коштів, що надходять в систему охорони здоров'я населення існує помітний дефіцит фінансування територіальних програм державних гарантій безкоштовного надання медичної допомоги населенню.

Разом з цим, основними проблемами низького рівня розвитку медичного страхування в Україні є такі:

– обмеження доступності безкоштовних медичних послуг, що зумовлює зростання сектора платних медичних послуг і створення середовища для тіньових платежів;

– низький пріоритет профілактичної медицини, що формує утриманський підхід самих застрахованих та призводить до погіршення показників здоров'я населення в цілому;

– послуги медичного страхування виявляються на двох ізольованих ринках (обов'язкового і добровільного страхування), які, найчастіше, надають одні й ті ж послуги і ніяк не перетинаються між собою;

– обмеження господарської самостійності страхових медичних організацій та повна відсутність зацікавленості в поліпшенні медичних показників з боку медичних установ.

Багаторівневість системи охорони здоров'я призводить до обмеження прозорості діяльності окремих суб'єктів, відсутності можливостей в пошуку додаткових резервів та контролю над використанням наявних коштів. Кінцевою метою системи є не надання доступної та якісної медичної допомоги, а розподіл запланованих ресурсів за встановленими нормативами і правилами. Фінансові потоки, що направляються з бюджетів в лікувальні установи, розподіляються непропорційно та нераціонально.

В Україні медичне страхування отримало значний розвиток у своїй обов'язковій формі, як частина соціального захисту населення, забезпечуючи всім громадянам рівні можливості отримання безкоштовної медичної допомоги, що фінансується за рахунок коштів обов'язкового медичного страхування. Для забезпечення ефективного розвитку обов'язкового медичного страхування та використання його як основного джерела фінансування вітчизняної охорони здоров'я доцільно провести окремі реформи інноваційного характеру. Фінансові інновації в сфері медичного страхування доцільно спрямовувати на забезпечення збалансованості державних зобов'язань з надання медичної допомоги населенню із залученням добровільного медичного страхування як механізму спів фінансування охорони здоров'я.

Потреби населення в медичному страхуванні повинні бути забезпечені фінансовими ресурсами незалежно від їхнього джерела. Тому доцільно активно залучати в охорону здоров'я фінансові ресурси населення через систему добровільного медичного страхування та надання платних медичних послуг при законодавчому закріпленні гарантованих обсягів медичної допомоги, що фінансуються в рамках переходу до фінансування через систему обов'язкового медичного страхування відповідно до існуючого рівня фінансових можливостей держави.

На сьогодні, ринок добровільного медичного страхування має потенціал розвитку, який в даний час не реалізований. Перспективною для національної системи охорони здоров'я є

реалізація інтегрованої моделі медичного страхування, яка об'єднує його обов'язкову і добровільну форми. Система добровільного медичного страхування є резервом для перерозподілу фінансових зобов'язань в охороні здоров'я та реалізації фінансових інновацій в сфері медичного страхування. Для забезпечення ефективного розвитку медичного страхування в Україні пропонуємо здійснити такі заходи:

– перевести систему охорони здоров'я на принцип одноканального фінансування, що дасть змогу підвищити прозорість витрат та уникнути подвійної оплати рахунків;

– максимально мотивувати населення до купівлі полісів добровільного медичного страхування, що дасть змогу знизити витратність системи охорони здоров'я;

– забезпечити максимальний доступ комерційних лікувально-профілактичних закладів в систему добровільного медичного страхування;

– підвищити страхові тарифи для тих громадян, які бажають користуватися системою державного обов'язкового медичного страхування і звільнити від сплати внесків осіб, які придбали поліс добровільного медичного страхування;

– максимально виключити можливість подвійної оплати послуг, що надаються за програмами добровільного і обов'язкового медичного страхування;

– інвестувати бюджетні кошти у розвиток високотехнологічних видів медичної допомоги.

Разом з цим, при чіткому встановленому розмежуванні платних і безкоштовних медичних послуг програми добровільного медичного страхування стануть дешевшими та отримають регламентований порядок взаємодії з обов'язковим медичним страхуванням, а сфера охорони здоров'я в цілому отримає додаткові фінансові кошти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кнейслер О. В. Медичне страхування у системі страхового захисту: сутність та проблеми ідентифікації / О.В. Кнейслер, Л.З. Шупа // Інноваційна економіка. – 2015. – № 3. – С. 202–208.

2. Лацик Г. Концептуалізація та пріоритети розвитку добровільного медичного страхування в Україні / Г. Лацик // Українська наука. – 2012. – Вип. 17. – С. 90-96.

Бурла Анна Віталіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-15-4
Науковий керівник:
Нестерова-Капусняк Н. С.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування життя, договір страхування життя,рівень життя.

На сьогодні страхування життя є надзвичайно актуальним, адже дозволяє вирішити багато проблем. Насамперед, допомагає у випадку, коли людина тимчасово або назавжди втратила працездатність, коли виникають проблеми щодо здоров'я дітей, чи у випадку настання певних несприятливих подій у їх житті тощо. Більшість громадян неспроможні самостійно компенсувати такі неочікувані втрати, а залучення до послуг страхових компаній за порівняно невелику плату дозволяє розраховувати на швидку компенсацію втрат.

Страхування життя є одним з центральних видів страхування та має велике соціально-політичне значення. Страхування життя поєднує в собі можливість для громадян одержати страховий захист від існуючих ризиків та заощадити кошти [5].

Згідно з Законом України «Про страхування» під страхуванням життя розуміють вид особистого страхування який передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, а також, якщо це передбачено договором страхування, у разі дожиття застрахованої

особи до закінчення строку дії договору страхування та (або) досягнення застрахованою особою визначеного договором віку [1].

Укладаючи договір страхування життя та вчасно виконуючи покладені на нього обов'язки, страхувальник має впевненість у збереженості сплачених у період дії договору страхування внесків і у здійсненні страховиком виплати страхової суми йому або іншій особі. Зокрема, інтерес страхувальника полягає не лише в страхуванні ризиків, а й в отриманні додаткового доходу від інвестування накопичених коштів.

Страхування життя відрізняється від ризикових видів страхування певними особливостями: страхування життя дає змогу отримати застрахованим особам чи їхнім сім'ям матеріальну допомогу у вигляді грошової компенсації й не передбачає відшкодування заподіяних матеріальних збитків; договори страхування життя мають накопичувальний характер; страховик, який концентрує страхові внески протягом тривалого часу, щоб зацікавити страхувальника в укладанні угоди, включає до розрахунку страхового тарифу і гарантовану страхувальнику доходність, причиною появи якої є прибуток від інвестиційної діяльності страховика [4].

Аналізуючи стан розвитку ринку страхування життя в Україні, можна побачити зростання загального обсягу страхових премій, зростання капіталізації та платоспроможності страхових компаній, підвищення рівня прозорості страхових компаній, збільшення обсягу страхових виплат, що безперечно є позитивною тенденцією.

Важливим чинником для розвитку страхування життя є рівень життя і заробітна плата громадян. Формування добровільного ринку страхування життя в розвинутих країнах почався із заробітної плати на рівні $500 на місяць. Якщо середньомісячна зарплата громадян становить менше зазначеної суми, то масового страхування життя не відбуватиметься. В Україні цей показник не досяг навіть $200 [3].

Головними проблемами розвитку ринку страхування життя в Україні є: високий рівень недовіри до страхових компаній громадян через невдалий досвід та непоінформованість останніх про можливість заощадження коштів та захищеність їх від несприятливих випадків (втрати здоров'я та доходу) в майбутньому; нестійкість

національної валюти, інфляції, низький рівень доходів при значних обсягах споживчих витрат населення та політична нестабільність [2].

Отже, становлення ринку страхування життя в нашій країні та подальший його успішний розвиток дає змогу не тільки відчути населенню захист, але передбачає ефективний розвиток країни.

Таким чином, враховуючи те, що страхування життя в Україні може стати інструментом соціального захисту та потужним засобом нагромадження коштів для інвестування в народне господарство, створення умов для його активного розвитку є важливою складовою політики держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про страхування» // Відомості Верховної Ради. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua.

2. Копитіна І.В. Страхування життя в Україні: аналітичний огляд і перспективи розвитку / І.В. Копитіна, В.М. Яценко // Науковий вісник МДУ імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки. – 2014. – №5.2(101). – С. 41-46.

3. Пономарьова О.Б., Красільнікова Ю.С. Страхування життя як форма здійснення заощаджень / О.Б. Пономарьова, Ю. О. Красільнікова// Регіональна економіка та управління. – 2015. – №2(05). – С.128-131.

4. Стецюк Т.І. Сутність страхування життя: значення, функції, ризики / Т.І. Стецюк // Наука й економіка. Загальні проблеми економіки. – 2015. – №1(37). – С. 154-160.

5. Ярошенко С.Л. Проблеми становлення та розвитку страхового ринку життя в Україні: Економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності / С.Л. Ярошенко, Л.В. Куделя / Формування ринкових відносин в Україні. – № 4. –2012. – (83). –С. 86-93.

Бурла Анна Віталіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-15-4
Науковий керівник:
Венгуренко Т. Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ У БУДІВНИЦТВІ

Ключові слова: страхування, страхування ризику, ризик у будівництві, добровільне страхування, страхування відповідальності,страхування інвестицій, андерайтинг.

Будівництво належить до галузей, яким характерна ймовірність виникнення великої кількості ризиків. Їх виникнення можливе як з боку інвесторів, забудовників, так і з боку спеціалізованих підрядних організацій. У зв’язку з цим в українському законодавстві для забудовника, а також для компанії-управителя, передбачено обов’язкове страхування окремих видів ризиків.

У сучасній економіці суб'єкти господарювання функціонують у нестабільному середовищі й не володіють повною інформацією про контрагентів. Відсутність чіткої інформації створює передумови появи фінансових ризиків, які присутні у більшості господарських операцій. Враховуючи важливість і складність проблематики, пов'язаної з управлінням фінансовими ресурсами, вона стала тематикою як міжнародних, так і вітчизняних економічних досліджень.

Для захисту забудовника, керуючої компанії, а також інвесторів від виникнення зазначених ситуацій існує механізм страхування фінансових ризиків у будівництві.

Ризик у будівництві – можлива подія, поява якої має ймовірний і випадковий характер та зумовлює небажані наслідки для учасників контракту або третіх осіб. Мінрегіонбудом було затверджено Рекомендації зі страхування ризиків у будівництві [1], що розглядають питання добровільного страхування об'єкта будівництва

та відповідальності перед третіми особами, пов'язаної із виконанням будівельно-монтажних і пусконалагоджувальних робіт у процесі будівництва. Страхування об'єкта будівництва або комплексу робіт передбачає страхування від ризиків випадкового знищення або випадкового пошкодження.

Страхування – це один з видів цивільно-правових відносин, який забезпечує захист майнових інтересів фізичних та юридичних осіб у разі виникнення оговорених у страховому договорі або визначених діючим законодавством страхових випадків. Компенсація збитку здійснюється за рахунок спеціальних грошових фондів, які утворюються в результаті оплати фізичними та юридичними особами страхових платежів, а також за рахунок доходів, що виникають від розміщення грошових коштів зазначених фондів.

Страхування ризику являє собою систему відшкодування втрат страхувальниками при виникненні страхових випадків із спеціальних страхових фондів, які формуються за рахунок страхових внесків, які виплачуються страхувальниками. Як правило, це здійснюється за допомогою майнового страхування та страхування від нещасних випадків. Законодавство України передбачає обов’язковість для компанії-управителя страхування фінансових ризиків, а також відповідальності перед інвесторами за пошкодження або руйнування майна, яке знаходиться у їхньому розпорядженні. Передбачене також обов’язкове страхування компанією-забудовником відповідальності перед третіми особами, а також страхування будівельних та монтажних робіт. На практиці страхуванню з боку забудовника також підлягає будівельне обладнання та механізми. Деякі види страхування в будівництві, які носять характер добровільного, все частіше застосовуються вітчизняними будівельними компаніями. До таких видів страхування належать, зокрема, страхування від дій стихії, від пожежі, страхування інвестицій.

Серед причин існування підвищеного ризику у будівельній сфері – локальність ринку нерухомості, безпосередня залежність його від регіональної та глобальної економічної ситуації, невисока ліквідність новобудов за відсутності реального механізму іпотечного кредитування, великий обсяг коштів, що втягуються в процес будівництва, тривалість інвестицій та залежність кінцевого

результату від економічної та політичної кон’юнктури у країні. Розміри згаданих ризиків можуть вираховуватися втратою частини або навіть усіх інвестованих коштів. Серед головних причин, які заважають розвиватися даному виду страхування, є непрозорість фінансування будівництва об'єктів нерухомості, недовіра до страхових компаній, а також відсутність активного попиту з боку забудовників. Крім того, не всі страхові компанії готові брати на себе такі ризики, знаючи, що на практиці близько 95% будівельних об'єктів здаються несвоєчасно або з якимись порушеннями. [3].

Договір страхування можна укласти на будь-якому етапі будівництва об'єкта. Етап будівництва матиме значення при встановленні страхового тарифу, тобто збільшувати або знижувати величину суми, внесеної інвестором при укладанні договору страхування. Відшкодування заподіяних збитків настає у випадку, якщо організація, з якою укладений договір інвестування, не повертає суму внесених інвестицій або не оформляє у власність квартиру в терміни, зазначені в договорі інвестування.

Об’єктом страхування фінансових ризиків у будівництві є майнові інтереси, пов'язані з участю у фонді фінансування будівництва. Тобто страхування забезпечує захист коштів, вкладених у будівництво.

Основними проблемами при страхуванні фінансових ризиків у будівництві є:

- відсутність законодавчої бази, що регулює страхування фінансових ризиків приватних інвесторів при будівництві житла;

- велика вартість страхового захисту, враховуючи ненадійність вітчизняних забудовників, нестабільність на ринку та надзвичайно високу ймовірність настання страхового випадку;

- даний вид страхування є дуже ризикованим і невигідним для страхових компаній, оскільки ймовірність страхового випадку найчастіше залежить від сумлінності забудовника;

- відсутність методик, щодо оцінки ризиків приватних інвесторів при будівництві житла та встановлення надійність об'єкта чи забудовника.

Будівництво житлових об’єктів з використанням недержавних коштів на практиці фінансується переважно через фонди

фінансування будівництва. Однак цей механізм, не дивлячись на всі плюси, має суттєві недоліки та ризики для інвесторів втрати своїх коштів так і не дочекавшись омріяного житла. Основна проблема криється в тому, що ніхто не застрахований від можливого банкрутства забудовника або ж не завершення будівництва у встановлений строк [2].

З метою зменшення або уникнення ризику підряднику необхідно вжити низку заходів: оцінити фінансовий стан підприємства забудовника; визначити фінансові гарантії виконання контракту; проаналізувати відгуки про репутацію фірми; якщо фінансування будівництва здійснюється за рахунок коштів банку, в такому випадку необхідно проаналізувати його платоспроможність. Серед причин виникнення будівельних ризиків можна згадати усі глобальні причини, що в прикладанні до будівельної галузі будуть надзвичайно актуальними. Так, сюди належать згадані раніше економічні фактори, пов’язані в першу чергу із трансформацією через ті чи інші причини ринкової ситуації, юридичні фактори, надзвичайно актуальні на вітчизняному будівельному ринку адміністративні фактори, а також так звані архітектурно-будівельні фактори.

Отже, для подальшого розвитку страхування фінансових ризиків у будівництві страховим компаніям необхідно вдосконалювати андерайтинг відповідних ризиків і обирати кваліфікованих спеціалістів з досвідом роботи на ринку будівництва житла та страхування.

Закордонні будівельні компанії переважно працюють з таким видом страхового полісу, який покриває одночасно і в повному обсязі усі ризики, які можуть виникати у ході будівництва певного об’єкту. Вітчизняні страхові компанії поки що укладають страхові поліси, які передбачають виплату страхового відшкодування у разі виникнення окремих страхових випадків. Страхування ризику виступає одним з найбільш ймовірних елементів ослаблення його дії.

Також у закордонній практиці крім страхування фінансових ризиків інвесторів – переважно за договорами дольової участі у будівництві житла, використовується обов'язкове страхування відповідальності забудовників перед інвесторами. Реалізувати вони це можуть через страхові компанії і самостійно, створюючи спільні

страхові фонди. Саме такий досвід необхідно вивчати та запроваджувати на вітчизняному страховому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рекомендації зі страхування ризиків у будівництві / Наказ Міністерства регіонального розвитку та будівництва україни від 30.05.2008 N 230 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_er/pg_gtweow.htm

2. Коноваленко Д. Ризики фінансування будівництва житла через ФФБ / Д. Коноваленко // Блог- ліга. - 12.01.2017 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://blog.liga.net/user/dkonovalenko/article/25607.aspx

3. Сердюк Т.В. Ризики в будівництві та особливості їх страхування в сучасних економічних умовах в Україні / Т.В. Сердюк, М.О. Малик // КНУБА. – 2013 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/16935/2936.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Варук Вадим Михайлович
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБ-15-1
Науковий керівник:
Шевчук Ю.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Ключові слова: страхування життя, соціальний захист, страхові платежі, страхувальники.

Страхова галузь України, як і вся її економіка, зазнає нині безпрецедентних змін – політичних, юридичних, економічних, соціальних, технологічних. Страхування життя є необхідним

атрибутом ринкової економіки. Саме страхування життя в розвинених країнах світу є важливим інструментом соціального захисту населення і могутнім джерелом інвестування національних економік.

Особливістю страхування життя є здатність зменшувати негативні наслідки таких соціальних ризиків, як втрата доходу внаслідок втрати працездатності особи або смерті годувальника сім'ї, а також дозволяє спрямувати вільні кошти населення на їх заощадження (на додаткову пенсію, на освіту дітей або надання фінансової підтримки при досягненні ними повноліття), а не на споживання. Питання включення страхування життя у соціальні програми набуває актуальності також зі сторони уряду України. Це знайшло своє відображення в Комплексній програмі розвитку фінансового сектору України до 2020 року [1].

Тому проблеми, що стримують розвиток ринку страхування життя, як важливого механізму соціального захисту населенню, в сучасних умовах набувають особливого значення та потребують ще більшого аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспекти страхування життя були об'єктом наукових досліджень таких вітчизняних науковців, як Р.Й. Бачо, О.О. Гаманкової, О.М. Залєтова, О.В. Козьменко, Т.І. Стецюк, Н.В. Ткаченко, О.М. Привалової, О.І. Фарат та інших.

Значення та роль страхування життя для суспільства визначається за допомогою того, які проблеми воно вирішує та які зміни приносить у державі, що покращує і які наслідки тенденцій його подальшого розвитку. Доповнюючи державне соціальне страхування, страхування життя дає змогу вирішити низку проблем у сфері охорони здоров'я та пенсійного страхування, не збільшуючи при цьому навантаження державного бюджету. Компанії з страхування життя доповнюють систему захисту та підтримки рівня життя громадян за рахунок самих громадян і, таким чином, тягар соціального забезпечення населення перерозподіляється між державою та ринком страхування.

Зважаючи на негативну динаміку, страхування життя є саме тим інструментом, який б дав можливість вирішити якщо не всі, то хоча б

левову частку наявних проблем. Це підтверджує динаміка останніх років:

— упродовж 2017 року чисельність населення України зменшилася на понад 198 тисяч людей;

— за 2017 рік кількість найманих працівників, які працюють повний робочий день зменшилася на 636 тис.осіб;

— на 1 січня 2017 обліковується 8,7 млн. працюючих, при тому, що пенсіонерів майже 12 млн.осіб;

— зростає кількість безробітних, за січень 2017 року показник зріс майже на 10% і становив 429 тис.осіб.

Страхування життя є саме тим інструментом, який б дав можливість вирішити якщо не всі, то хоча б левову частку наявних проблем.

Таким чином, ефективно функціонуючий ринок страхування життя надає можливості державі вирішувати як питання економічного, так і соціального характеру та позитивно впливати на соціально-економічну захищеність населення [2].

Розглянемо основні індикатори ринку страхування життя. Позитивною тенденцією є зростання за 2017 р. як обсягу надходжень валових страхових премій за всіма видами страхування від страхувальників-фізичних осіб до 13220 млн. грн., що на 29,1% більше, ніж за результатами 2016 р., так і зростання страхових премій від страхування життя до 2636,9 млн.грн, що на 27,6% більше, ніж за результатами 2016 р.

Негативною тенденцією в 2017 році було зменшення кількості застрахованих фізичних осіб за видами страхування життя на 15,7% або на 773 996 осіб (станом на 31.12.2016 застраховано 4939 010 фізичних осіб, станом на 31.12.2017 – 4165014 фізичних осіб). Також протягом 2017 року застраховано 1378 643 фізичних осіб, що на 11,0% або на 170 732 особи менше проти відповідного періоду 2016 року (за 2016 рік застраховано 1549 375 фізичні особи) [3]. Частково ця тенденція пояснюється окупацією частини території країни та загостренням військово-політичної ситуації.

Ріст розміру страхових платежів в 2016 та 2017 роках при зменшенні кількості застрахованих осіб можна пояснити використанням страховими компаніями "life" у програмах

страхування життя положення про індексацію з метою захисту страхової суми і накопичень страхувальника від негативного впливу інфляції. Якщо це положення є частиною договору, то щорічно проводиться індексація розміру страхової премії та страхової суми за відповідними страховими ризиками згідно з «Положенням про індексацію» та умовами Договору. Наприклад, при інфляції у 2017 році -12,4% (згідно даними Держкомстату) ставка індексації одного з лідерів ринку страхування життя, а саме ПрАТ «МетЛайф» у 2017 році становила 10% [4].

Рівень поширення послуг зі страхування життя в Україні залишається дуже низьким, про це свідчить питома вага витрат населення на цей вид страхування, яка майже на протязі трьох років є не змінною - близько 0,13%.

Отже, підвищення попиту на страхові послуги щодо видів страхування життя необхідно забезпечити за рахунок: підвищення платоспроможності населення, підвищення рівня довіри населення до лайфовских страхових компаній, підвищення захисту прав споживачів страхових послуг, підвищення страхової культури населення, удосконалення податкового законодавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297

2. Цуркан І.М., к.е.н. Добровольський А.О. Розвиток ринку страхування життя в контексті забезпечення соціального захисту населення України // Економічний простір. – м. Дніпро Придніпровська державна академія будівництва та архітектури: №123, 2017 р. – 127-142.

3. Підсумки діяльності страхових компаній за 2012-2016 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://nfp.gov.ua/

4. Довідник консультанта - МетЛайф [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.metlife.ua/content/.../brokers-manual-brochure.pdf

Венгуренко Артур Вікторович
Університет державної фіскальної служби України,
група ФМР-17-1
Науковий керівник:
Болдова А.А.,
к.пед.н., доцент кафедри фінансових ринків

РИНОК СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ключові слова: страхування життя, страховий ринок, особисте страхування, пенсійне страхування.

На сьогодні страхування життя стає надзвичайно актуальним, адже дозволяє вирішити багато соціальних проблем у складних умовах сучасної політичної та економічної ситуації в країні, коли держава не може забезпечити достатній рівень безпеки та матеріального добробуту громадян.

Страхування життя є розвинутим видом страхування у країнах Заходу, а в Україні низький рівень попиту на страхові послуги в сфері страхування життя серед населення обумовлений рядом причин. Насамперед це високий рівень недовіри до страхових компаній громадян через невдалий досвід та непоінформованість останніх про можливість заощадження коштів та захищеність їх від несприятливих випадків (втрати здоров'я та доходу) в майбутньому.

Питання проблем та перспектив розвитку страхування життя викликає інтерес як серед науковців, так і серед широких верств населення. В.Д. Базилевич досліджував теоретичні основи функціонування страхування життя як елементу особистого страхування [2]. О.О. Радецька у свої роботах приділяє увагу класифікації факторів, які гальмують розвиток страхування життя в Україні[7]. Є.Ю. Ткаченко та О.В. Яришко пропонують заходи для стимулювання і розвитку вітчизняного ринку страхування життя [9].

Згідно Закону України «Про страхування», «страхування життя - це вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страховика

здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, а також, якщо це передбачено договором страхування, у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та (або) досягнення застрахованою особою визначеного договором віку» [6].

Основна мета страхування життя – накопичити кошти для фінансової впевненості, тому таке страхування називається ще накопичувальним. Цей вид страхування принципово відрізняється від інших ризикових видів страхування, тим що кошти людині повертаються – як у випадку смерті застрахованої особи, так і у випадку дожиття особи до дати визначеної договором.

Існують такі види страхування життя [8]:

- страхування на дожиття застрахованої особи до зазначеного в договорі віку з одноразовою виплатою капіталу;
- страхування життя на випадок смерті;
- змішане страхування життя;
- страхування дітей до вступу до шлюбу;
- страхування життя з виплатою ануїтету;
- довгострокове страхування життя працівників підприємств установ за рахунок коштів роботодавців;
- страхування життя позичальника кредиту та ін.

Особливістю ринку страхування життя в нашій країні – є низький рівень проникнення. Причин кілька: відсутність культури страхування, нестабільність національної валюти, що зводить нанівець інвестиційну привабливість страхування [3].

За даними Державної служби статисти України[5], населення України постійно скорочується. У 2013 році (станом на 01.01.2013) чисельність населення становила 45553,0 тис. осіб, у січні 2017 року (на 01.01.2017) – 42584,5 тис. осіб (скоротилося на 2968,5 тис. осіб), - без урахування даних на окупованих територіях. Такі цифри свідчать про несприятливий демографічний стан в Україні, через хвороби та особливо воєнні дії на сході країни, тому страхування життя набуває важливе значення для населення. Ситуація на Донбасі стала основною причиною зростання попиту на поліси ризикового страхування життя в останні три роки.

На даний час ринок страхування життя в Україні є недостатньо розвиненим і потребує суттєвих трансформацій. З усіх криз, з якими стикалась українська економічна та фінансова сфери, військово-політична та економічна нестабільність останніх років найбільш сильно вплинула на цей сегмент страхового ринку, що призвело до зниження чисельності працюючих компаній зі страхування “life” та посилення монополізації цього ринку.

Незважаючи на те, що останнім часом спостерігається поступове зростання показників ринку страхування життя, є проблеми, які заважають розвитку страхування життя в Україні:

– відсутність відповідних традицій страхування життя;

– негативна історія страхування життя в Україні в пострадянський період;

– нестабільність політичної ситуації;

– відсутність надійних інвестиційних інструментів, а також відсутність гарантій збереження вкладених коштів;

– зміни в соціальній сфері, що у силу своєї невизначеності в даний час стримують розвиток страхування життя;

– інфляція, нестійкість національної валюти;

– відсутність вільних коштів у підприємств і населення;

– низька страхова культура населення, страхових посередників і деяких страховиків;

– велика кількість страхових компаній з низьким рівнем капіталізації;

– слабкий розвиток національного перестрахового ринку;

– суперечливе страхове законодавство;

– несприятливе податкове законодавство

– недостатня ємкість страхового ринку.

Отже, страхування життя в Україні необхідно реформувати, враховуючи при цьому її теперішній стан, соціальне значення, а також притаманний цій підгалузі потужний інвестиційний потенціал. Саме тому, найближчими пріоритетами у регулюванні ринку страхування життя, мають стати [10]:

– впровадження європейських принципів регулювання страхової діяльності;

– забезпечення прозорості страхового ринку, шляхом забезпечення достовірної та регулярної фінансової звітності;

– боротьба за чистоту страхового ринку, шляхом підняття стандартів та посилення відповідальності за їх невиконання;

– капіталізація сектора [4].

Формування капіталу компаній зі страхування життя і його розміщення потребують суттєвих удосконалень, при чому як на макрорівні, так і на рівні самих страхових компаній [1].

Отже, страхування життя є одним з найважливіших видів соціального захисту та важливим джерелом інвестування в економіку країни. Тривала економічна криза в Україні призвела до різкого падіння рівня життя більшості населення. У людей практично немає вільних коштів для того, щоб скористатися послугами страхових компаній, які здійснюють страхування життя.

Крім того, потрібно відновити довіру до страхової галузі як інституту соціально-економічного захисту, інформуючи населення про стан страхового ринку і рівень державного контролю за його діяльністю, проводити роз'яснювальну роботу про необхідність і економічну доцільність страхування.

Перш за все, саме держава повинна бути зацікавлена в розвитку страхування життя. По-перше, тому що страхування життя є джерелом довгострокових інвестиційних ресурсів, яких так бракує для підйому вітчизняної економіки. По-друге, тому що страхові компанії із страхування життя доповнюють систему захисту та підтримки рівня життя громадян за рахунок самих громадян, і, таким чином, тягар соціального забезпечення населення перерозподіляється між державою та ринком страхування. По-третє, значущим фактором ролі держави щодо розвитку страхування життя є створення нових робочих місць, бо страхування життя є основою договорів страхування, що укладаються лише при наявності страхового посередника, який проводить з клієнтом персональну і довготривалу роботу, за що отримує від страхової компанії комісійну винагороду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамович В.В. Проблеми розвитку страхування життя як соціально значимого виду страхування / В.В. Адамович, О.С.

Васильчишин // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://forinsurer.com/public/02/11/23/118.

2. Базилевич В.Д. Страхування / В.Д. Базилевич. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.

3. Березецька Г. Ринок страхування життя в Україні: життя ледве жевріє [Електронний ресурс] / Ганна Березецька // FINANCE.UA. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://news.finance.ua/ua/news/-/349965/rynok-strahuvannya-zhyttya-v-ukrayini-zhyttya-ledve-zhevriye.

4. Вегерук А.М. Довіра як ключовий фактор у здійсненні страхування життя [Електронний ресурс]: А.М. Вегерук. – Режим доступу: http:// http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=380.

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/

6. Про страхування : Закон України від 7 березня 1996 року № 85/96-вр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80.

7. Радецька О.О. Ринок страхування життя в Україні: проблеми та перспективи розвитку / О.О. Радецька. – Х. : ХНУ. – 2009. – № 6. – С. 222–224.

8. Страхування: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2008. – 1019 с.

9. Ткаченко Є.Ю. Сучасний ста та перспективи розвитку страхування життя в Україні / Є.Ю. Ткаченко, О.В. Яришко. – Вісник ЗДІА. – 2012. – № 2. – С. 144–148.

10. Фурман В.М. Страховий ринок в Україні: проблеми становлення та стратегія розвитку [Електронний ресурс]: В.М. Фурман. – Режим доступу: http://www.lib.ua-ru.net/injde/38207.html.

Гелант Анна Іванівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБПп-14-6
Науковий керівник:
Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ключові слова: страховий ринок, соціальна захищеність населення, показник «щільності страхування».

Страхування є вагомим фактором стимулювання економіки, оскільки створює для всіх учасників рівні права, можливості одержати вигоду, бажання ризикувати, надає впевненості у розвитку підприємницької діяльності, створює нові стимули зростання продуктивності праці та забезпечення економічного розвитку. Страхування необхідне для новостворених підприємств, які ще не набули достатнього виробничого потенціалу і не нагромадили власних ресурсів. Страховий ринок є досить важливим елементом у фінансовій системі України, оскільки за допомогою нього забезпечується перерозподіл ризиків в економіці, формується більш сприятливе для розвитку підприємництва зовнішнє середовище, знижується загальний рівень ризику. Успішний його розвиток забезпечується завдяки державному регулюванню його діяльності, розширенню переліку страхових послуг, удосконаленню системи податкового регулювання його діяльності, підвищення конкурентоспроможності та залученню страхового ринку до вирішення питань економічного розвитку.

Подальший розвиток національної економіки України повинен забезпечуватись стабільним розвитком в тому числі й вітчизняного страхового ринку та підвищенням ролі страховиків, що позитивно

впливатиме на зацікавленість іноземних інвесторів до розширення власного бізнесу в Україні.

Вивченням питання формування страхового ринку України та перспектив його подальшого розвитку займались такі науковці, як О. Вірбулевська, В. Базилевич, О. Філонюк, С. Осадець, Р. Пікус, З. Шелудько та інші. Більшість науковців зосереджується на дослідженні статистичних даних страхового ринку, аналізі показників його розвитку. В той же час, питання щодо шляхів його покращення залишається недостатньо дослідженим.

Мета даної роботи полягає в визначенні сучасного стану українського страхового ринку, виявленню проблем та можливостей для його подальшого розвитку.

Розглядаючи сучасний стан страхового ринку України, необхідно відмітити, що він займає далеко не передове місце на світовій арені. Навіть враховуючи світові тенденції до економічного спаду та кризові явища, Україна все одно залишається країною з малорозвиненим ринком страхування. Розглянемо дані Інституту страхової інформації, який проводить щорічне дослідження та надає максимально стандартизовану інформацію, що охоплює близько 90 країн, використовуючи при цьому безліч різних джерел [1].

Виходячи з цих даних, за розміром зібраних валових страхових премій Україна набагато відстає від провідних країн світу і знаходиться приблизно на одному рівні з Перу, Угорщиною, Мальтою тощо. Навіть такі країни як Південна Африка, Аргентина, Індія мають більший обсяг страхових премій, а відповідно і частку світових зібраних страхових премій.

У багатьох європейських країнах прослідковується тенденція до підвищення рівня конкуренції, незважаючи на зміни, які відбулись на даному страховому ринку. Зокрема, з 2017 року вступили в силу нові вимоги щодо запровадження страховиками вдосконалених систем фінансової звітності, підвищення вимог до платоспроможності, створення докладніших актуарних моделей тощо. У зв'язку з цим, більшість страхових організацій зазнали значних змін.

Говорячи про страховий ринок України як частину ВВП, необхідно відмітити рівень проникнення страхування в економіку. Так, починаючи з 2008 року даний показник демонструє низхідну

динаміку, але у 2016 році він підвищився на 0,1 п.п. порівняно з 2015 роком і склав 1,80% ВВП. Наприклад, у Німеччині даний показник за підсумками 2014 року склав 6,84%, США –8,06%, Великобританія – 11,53%, Китай –3,00% [3, с. 134].

Тому можна зробити висновок, що в цілому рівень проникнення страхування в Україні знаходиться на досить низькому рівні. Проте, відповідно до Комплексної програми розвитку фінансового сектору України планується поступове підвищення даного показника і на кінець 2020 року даний показник має складати 7% [2]. Згідно з методикою розрахунку рівня економічної безпеки України, цей показник має складати 8–12% [3]. Тобто навіть за найсприятливіших умов досягнення його все одно буде недостатньо для забезпечення необхідного рівня економічної безпеки, а при несприятливих – зробить для України його недосяжним.

Для комплексного уявлення про сучасний стан страхового ринку України необхідно розглянути основні показники, які його характеризують. Це дасть змогу зробити висновок про можливості використання страхування у якості ефективного інструменту страхового захисту держави та фінансування ризиків. Так, станом на 30.09.2016 кількість страхових компаній України складала 368, з них 50 – компанії зі страхування життя та 318 страховики загальних видів страхування. Починаючи з 2011 року, кількість страховиків на ринку України має тенденцію до зменшення. Так, з 2011 року з ринку пішли 74 компанії.

На відміну від розвинутих країн, страховий ринок України характеризується високою часткою компаній загальних видів страхування. При цьому, якщо розглянути концентрацію страхового ринку, то виявиться, що лише 150 страховиків з 318 акумулюють 99,9% всіх зібраних страхових премій. Тобто можемо говорити про присутність на страховому ринку «псевдо страхування».

Все це свідчить про низький рівень соціальної захищеності населення України, адже надходження премій зі страхування життя та кількість страховиків по цьому виду є надто малою, аби забезпечити сталий розвиток. Однак, незважаючи на таку велику кількість страховиків, страховий сектор залишається найбільш капіталізованим серед усіх небанківських фінансових ринків. Рівень

страхового покриття в розвинутих країнах складає близько 80%, 78 при рівні виплат близько 50%. В Україні ж даний показник станом на 30.09.2016 складає 17,1%. При цьому рівень страхових виплат починаючи з 2007 року знаходиться в межах 25% і за 9 місяців 2016 року склав 22,69%, що є досить прийнятним. Такий низький рівень страхового покриття свідчить, що страхування не використовується належним чином у якості інструменту фінансування ризиків та механізму страхового захисту.

Ще одним показником, що демонструє низький рівень соціальної захищеності українських громадян порівняно з провідними країнами є показник щільності страхування, який показує скільки грошей витрачає на страховий захист одна особа. Так, у середньому по Україні одна особа витрачає 65,4 дол. США. Для порівняння, в Японії цей показник складає 5-6 тис. дол. США, в Німеччині -1482 дол. США, в Польщі -140 дол. США. Така ситуація склалась, на нашу думку, по-перше через низький рівень довіри населення до страхових компаній, а по-друге, через низьку платоспроможність. Взагалі, вважається, якщо показник щільності страхування становить 140 дол. США і більше – то страхова галузь даної країни є достатньо розвинутою, якщо менше ніж 140 дол. США - то страхування не використовується належним чином.

Проведений аналіз страхового ринку за останні роки свідчить, що економічна криза, яка вплинула на всі сфери економіки, позначилась і на розвитку страхування в Україні [4]. Відсутність цілеспрямованої державної політики щодо стратегії розвитку ринку страхових послуг, нестабільне фінансове середовище країни, високий рівень недовіри населення до страхування – є основними проблемами на ринку страхування України.

Головними напрямами його розвитку, на нашу думку, повинні стати:

- реалізація єдиного бачення стратегічного розвитку вітчизняного страхового сектору та його окремих складових;

- приведення чинного законодавства у відповідність з нормами, правилами та вимогами країн Європейського союзу;

- вдосконалення державного нагляду шляхом впровадження пруденційного нагляду за страховою діяльністю, що передбачає

комплексний контроль таких параметрів діяльності страховиків, як внутрішня система управління і контролю за ризиками, прозора фінансова звітність, виявлення недоліків у діяльності страховиків на ранніх стадіях їх розвитку;

- сприяння зростанню довіри населення до страхових організацій та посередників.

Таким чином, вирішення проблем вітчизняного страхового ринку дасть змогу використовувати його можливості, як потужний інструмент соціального захисту населення, а в довгостроковій перспективі стати потужним джерелом інвестиційних ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. International Insurance Fact Book 2015. –International Insurance Institute – 2015. –110 p. [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://www.iii.org/
sites/default/files/docs/pdf/international_insurance_factbook_2017.pdf

2. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року (Постанова Правління Національного банку України від 18.06. 2016 року № 391) [Електроний ресурс].Режим доступу: http:// www.bank.gov.ua/doccatalog/documentid=18563297

3. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України" (Наказ Мінекономрозвитку України від 29.10.2013 № 1277) [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/
Documents/Download?id=cf1a6236!2e54!49b5!9d46! 894a4bcdf481

4. Статистичний портал Statista, ВВП в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.statista.com/statistics/296140/ukraine!gross! domestic!product

Гіщак Наталія Ігорівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-14-4
Науковий керівник:
Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПРОБЛЕМИ СТРАХУВАННЯ МАЙНА ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Ключові слова: страхування майна, страховий платіж, страхова виплата, програма страхування, страховий продукт.

Майнове страхування є обов'язковим елементом кожної економічної та соціальної системи суспільства. Економіка не може функціонувати успішно без розвинутої системи страхування в країні. В розвинених державах майнове страхування займає важливу позицію, адже воно надає гарантії поновлення порушених майнових інтересів у разі непередбачуваних природних, техногенних та інших явищ. Актуальною є проблема формування та подальшого розвитку страхового ринку для країн із ринковою економікою, зокрема для України, де відбуваються кардинальні зміни в економічній системі [2].

Теоретичні та практичні аспекти страхування майна досліджували багато зарубіжних учених, серед яких: В. Ідельсон, В. Гейльман, В. Райхер, А. Манес, Д. Діксон, Д. Бланд, К. Граве. Вітчизняні вчені теж досліджували питання розвитку та реформування ринку страхування майна, серед них: В. Базилевич, К. Базилевич, К. Воблий, О. Вовчак, С. Осадець, М. Александрова, Н. Внукова, Т. Ротова, О. Гаманкова, В. Грушка, О. Заруба, М. Клапків, В. Малько, Я. Шумелда та ін. Проте виникає необхідність аналізу проблем страхування майна, враховуючи нові умови навколишньої дійсності, нові види ризиків, а також нові види громадських зв’язків [3].

Усі види страхування майна громадян належать до загальних (ризикових) видів страхування. Страхування майна громадян - це

складний механізм, організація і розвиток якого визначаються умовами окремих видів страхування, які різняться між собою проведенням певних організаційних та інших заходів, а також зацікавленістю потенційних страхувальників у страховому захисті, розмірах страхового забезпечення, тарифних ставок [1].

Страхування майна сьогодні належить до тих сфер бізнесу, які розвиваються досить стрімко. Зростає значення страхування майна як одного з важливих механізмів захисту майнових інтересів підприємств і населення у цілому. Майнове страхування виконує дві важливі функції. З одного боку, воно звільняє бюджет від видатків на відшкодування збитків у разі настання страхових випадків, а з іншого – виступає одним із найстабільніших джерел довгострокових інвестицій.

Страхування майна громадян в Українізнаходиться на стадії перманентного розвитку, аджечастка страхування нерухомого майна громадян узагальній сумі премій, отриманих від громадян, становить лише 15-18% і свідчить про відносно низьку страхову культуру.Водночас вона є результатом низького рівня доходівнаселення. Тому не зважаючи на важливість майнового страхування, яке формує та розвиває страховий ринок, в Україні існують значні проблеми даного сектору.

Проблема конкуренції на ринку майнового страхування в Україні змушує страхові компанії знижувати ціни на страхові поліси, це пов’язано з тим, що компанії намагаються переманити страхувальників один в одного.Головним аргументом часто служить не якість страхового покриття, а вартістьстраховки. Число страхових компаній буде скорочуватися, а поява новихгравців, у тому числі західних компаній, на ринку страхування малоймовірначерез низьку привабливість страхової сфери для інвесторів [3].

Ще однією проблемою є те, що українці страхуються тільки в крайніх випадках. Наприклад, купуючи авто або квартиру в кредит, як правило, обирається найдешевший варіант поліса, який (як виявляється вже постфактум) не покриває більшості ризиків. Влітку 2017 року громадяни України страхували квартири та будинки на час відпустки, такий договір обходився набагато дорожче, ніж річний експрес-поліс і укладався на термін від 14 днів до трьох-шести

місяців і більше, застрахувавши весь традиційний набір ризиків: від пожежі і затоплення водою до стихійних лих і протиправних дій третіх осіб. На сучасному етапі розвитку саме майновому страхуванню належить лідерство за темпами росту страхових платежів. Даний вид страхування є одним із найбільш перспективних. Одним з головних чинників, що заважають цьому виду страхування розвиватися повною мірою, є низька платоспроможність населення та досить мала довіра до страховиків. Причому недовіра до страхових компаній була викликана самими страховиками. Проводячи необдуману страхову політику в напрямі оцінки ризику, виплачуючи завищені комісійні винагороди, занижуючи суму виплаченого відшкодування, вони виробили собі репутацію аферистів. І сьогодні дуже важко повернути довіру населення до інституту страхування в нашій країні [4].

Вирішенню проблем страхування майна громадян України може допомогти застосування іноземної практики, наприклад при страхуванні майна громадян за кордоном кожна з груп страхується за окремими правилами. Також страховики повинні переглянути свою тарифну політику, оптимізувати процес оцінки ризику, розробити нову програму страхування (експрес-страхування для фізичних осіб та комплексні програми для юридичних осіб).

Відповідно існують самостійні види страхування, наприклад, страхування будівель, страхування домашнього майна, страхування тварин тощо. Шлях розвитку українського майнового страхування, а також ринку страхування в цілому залежить передусім від правильно розробленої правової і податкової законодавчої бази, і також наближення її до міжнародних стандартів [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про внесення змін в Закон України «Про страхування»/ [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.

2. Бабенко М. Комплексні програми страхування допоможуть заощадити / М. Бабенко [Електроннийресурс]. – Режим доступу : http://www.bankchart.com.ua/finansi/strahuvannya_biznesu/statti/komplek sni_programi_strahuvannya_dopomozhut_zaoschaditi.

3. Наливайко Д.В.Аналіз стану страхування майна в Україні. Економіка і суспільство. Випуск № 12 / 2017. 585 – 590.

4. Інтернет-журнал по страхуванню «Фориншурер» [Електроннийресурс]. — Режим доступу : http://forinsurer.com/public/11/08/08/4140.

Гончар Сніжана Віталіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-16-3
Науковий керівник:
Богріновцева Л. М.,
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Ключові слова: медичне страхування, соціальне страхування, страхування.

Механізм медичного страхування в Україні перебуває лише на стадії формування. Медична галузь не має можливості користуватися перевагами ринкової економіки. Державний бюджет, з якого сьогодні вона фінансується, неспроможний покрити навіть половину її потреб. Право людини на охорону здоров’я, згідно зі ст. 11 Європейської соціальної хартії, зобов’язує Україну, як і інші держави, створити відповідні умови для його реалізації. Це стає можливим лише за умови перебудови системи охорони здоров’я та пошуку нових джерел її фінансування. Сьогодні не існує чіткого уявлення про систему медичного страхування, яка має бути прозорою і зрозумілою для громадськості.

В Україні основні проблеми медичного страхування і його особливості в умовах ринкової економіки досліджували вчені Т. Артюх, В Базилевич, К. Воблий, С. Горянська, В. Єрмілов, О. Клименко, І. Кондрад, М. Мних, Я. Шумелда, Т. Яворська та інші.

Медичне страхування – це форма особового страхування, що гарантує громадянам отримання медичної допомоги при настанні страхової події за рахунок нагромаджених страхових фондів.

З соціально-економічної точки зору медичне страхування є однією з найважливіших складових національних систем охорони здоров'я. Актуальність даного питання полягає у тому, що медичне страхування є формою захисту від ризиків, що загрожують найціннішому в особистому та громадському відношенні – здоров'ю та життю людини. Медичне страхування як форма соціального захисту у сфері охорони здоров'я представляє собою гарантії забезпечення медичною допомогою за будь яких обставин, у тому числі у зв'язку із хворобою та нещасним випадком.

Основними завданнями медичного страхування є :

1) посередницька діяльність в організації та фінансуванні страхових програм через надання медичної допомоги населенню;

2) контроль за обсягом та якістю виконання страхових медичних програм лікувально-профілактичними, соціальними закладами і окремими приватними лікарями;

3) розрахунок з медичними, соціальними установами та приватними лікарями за виконану роботу згідно з угодою через страхові фонди, які формуються за рахунок грошових внесків підприємств, закладів, організацій, громадян.

Основною проблемою даного питання є управління медичною галуззю, а з іншого боку – фінансове забезпечення страхової медицини. Ураховуючи сучасний стан фінансування системи охорони здоров'я в Україні, то упровадження обов'язкового медичного страхування є неминучим. Перехід до обов'язкового соціального медичного страхування в Україні є єдиним засобом поліпшення ситуації з охорони здоров'я, що перевірено світовим досвідом і сприятиме підвищенню якості, доступності та своєчасності надання медичної допомоги населенню.

Для того щоб в Україні страхова медицина була на відповідному рівні, потрібно в вести певні проекти. На даний час підготовлено більше десятка альтернативних законопроектів, якими визначаються правові засади здійснення медичного страхування.

Також, Україні необхідно прийняти та втілити Закон про загальнообов'язкове державне медичне соціальне страхування – виведення офіційної заробітної плати працівників із «тіні», адже відомо, що значна частина роботодавців продовжує видавати основну заробітну плату в конвертах. Нині «тіньова» зарплата в Україні сягає понад 50 %. Якщо це не буде призупинено, то фактично працівники будуть застраховані на мізерні суми. Для того, щоб єдиний Медичний фонд нормально функціонував, «у тіні» не може перебувати більше 20 % заробітної плати. [3]

Необхідно також чітко визначити осіб, які підлягатимуть загальнообов'язковому державному соціальному медичному страхуванню. Можливим варіантом запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування на першому етапі може бути страхування лише найманих працівників. Фінансування медичної допомоги пенсіонерам і дітям може здійснюватися через спеціальні державні програми. Основними позитивними наслідками, що очікуються від прийняття цього закону, є:

– створення прозорих механізмів фінансових, правових і соціально-економічних взаємно - відносин між лікарнями та пацієнтами;

– розв'язання державою проблеми організації соціально справедливої системи охорони здоров'я;

– надійність планування та рівномірність надання ресурсів на потреби системи охорони здоров'я;

– доступність медичної допомоги для всіх;

– оптимізація використання ресурсів системи охорони здоров'я.[1]

Отже, для покращення медичного страхування України потрібна перебудова економіки охорони здоров'я і вона повинна починатися з укріплення фінансової основи, із зміни загальної схеми фінансування, що передбачає обов'язковий перехід від бюджетної системи фінансування до змішаної бюджетно-страхової системи, що фінансується при активній участі підприємств, установ, організацій різних форм власності з елементами добровільного медичного страхування населення. Таким чином, державна політика розвитку

медичного страхування як частина загальної соціальної та економічної політики України повинна визначати основні принципи, напрями і форми економічного впливу у сфері соціального захисту населення. Медичне страхування має бути підтримано нормативно-правовою базою; удосконаленням податкової політики та державного нагляду; підвищенням фінансової надійності страховиків, страхової культури населення; підготовкою та перепідготовкою кадрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Астахова І. Е. Перспективи загальнообов'язкового медичного страхування в Україні / І. Е. Астахова, Є. О. Касьян // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.

2. Мних М.В. Медичне страхування та необхідність його запровадження в Україні// Економіка та держава.

3. Марченко Т. В. Необхідність запровадження і перспективи розвитку обов’язкового медичного страхування в системі соціального забезпечення України [Електронний ресурс] / Т. В. Марченко // Фінанси. − Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nvbdfa/1/1(18)_articles/1(18_Marchenko.pdf

Гоч Ірина Василівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМОі-15-3
Науковий керівник:
Венгуренко Т. Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СУЧАСНИЙ СТАН ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ключові слова: страхування, страховий ринок, страхові компанії, страхова премія, рівень розвитку страхового ринку.

Страхування є вагомим фактором стимулювання економіки, оскільки створює для всіх учасників рівні права, можливості

одержати вигоду, бажання ризикувати, надає впевненості у розвитку підприємницької діяльності, створює нові стимули зростання продуктивності праці та забезпечення економічного розвитку. Страхування необхідне для новостворених підприємств, які ще не набули достатнього виробничого потенціалу і не нагромадили власних ресурсів.

В умовах розвитку української економіки актуальним стає страхування від комерційних, технічних, правових і політичних ризиків. Страхування сприяє акумулюванню ресурсів, які спрямовуються на організацію економічної безпеки.

Страховий ринок – це особлива сфера грошових відносин, де об'єктом купівлі-продажу виступає специфічна послуга – страховий захист, на яку формується попит та пропозиція [1, с. 76].

Страховий ринок є досить важливим елементом у фінансовій системі України, оскільки за допомогою нього забезпечується перерозподіл ризиків в економіці, формується більш сприятливе для розвитку підприємництва зовнішнє середовище, знижується загальний рівень ризику.

Ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2017 становила 296, у тому числі СК "life" – 34 компанії, СК "non-life" – 262 компанії, (станом на 30.09.2016 – 323 компаній, у тому числі СК "life" – 43 компанії, СК "non-life" – 280 компаній). Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, так за 9 місяців 2017 року порівняно з аналогічним періодом 2016 року, кількість компаній зменшилася на 27 СК.

Незважаючи на зменшення кількості страхових компаній, зафіксований ріст обсягу валових та чистих страхових премій. Чисті страхові премії – розраховані як валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховикам-резидентам (компенсовані перестраховиками-резидентами).

У порівнянні з 9 місяцями 2016 року на 6 546,9 млн. грн. (26,4%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій збільшився на 1 202,5 млн. грн. (6,1%). Збільшення валових страхових премій відбулося майже по всім видам страхування, а саме: страхування фінансових ризиків (збільшення

валових страхових платежів на 1 458,0 млн. грн. (58,6%)); страхування майна (збільшення валових страхових платежів на 988,8 млн. грн. (35,2%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (збільшення валових страхових платежів на 970,8 млн. грн. (57,3%)); автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка") (збільшення валових страхових платежів на 921,7 млн. грн. (13,6%)); страхування відповідальності перед третіми особами (збільшення валових страхових платежів на 694,8 млн. грн. (54,6%)); страхування вантажів та багажу (збільшення валових страхових платежів на 635,0 млн. грн. (22,6%)); медичне страхування (збільшення валових страхових платежів на 362,3 млн. грн. (20,2%)); страхування від нещасних випадків (збільшення валових страхових платежів на 309,6 млн. грн. (51,9%)); авіаційне страхування (збільшення валових страхових платежів на 226,3 млн. грн. (55,6%)). Питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях за 9 місяців 2017 року становила 66,2%, що на 12,6 в.п. менше в порівнянні з 9 місяцями 2016 року.

Протягом аналізованого періоду збільшилась кількість укладених договорів страхування на 3 893,2 тис. одиниць (або на 2,9%), при цьому на 23 752,4 тис. одиниць (або на 107,4%) зросла кількість договорів з добровільного страхування, в тому числі збільшилась кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків на 16 698,7 тис. одиниць (або в 2 рази), кількість укладених договір страхування фінансових ризиків зросла на 2 942,5 тис. одиниць (або на 114,8%). Кількість укладених договорів з обов’язкового страхування зменшилась на 19 658,7 тис. одиниць (або на 18,0%) за рахунок зменшення кількості договорів страхування від нещасних випадків на транспорті на 19 829,8 тис. одиниць (19,2%).

Обсяг валових страхових виплат/відшкодування у порівнянні з 9 місяцями 2017 року збільшився на 1 103,8 млн. грн. (17,6%), обсяг чистих страхових виплат збільшився на 1 111,1 млн. грн. (18,4%). Зростання обсягів валових страхових виплат за 9 місяців 2017 року мало місце у більшості основних системоутворюючих видах страхування. Найбільше збільшення валових страхових виплат відбулося з таких видів страхування: автострахування (збільшення валових страхових виплат на 826,9 млн. грн. (29,7%)), страхування

фінансових ризиків (збільшення валових страхових виплат на 611,2 млн. грн. (94,5%)), медичне страхування (збільшення валових страхових виплат на 248,6 млн. грн. (26,2%)). Водночас, зменшилися валові страхові виплати зі страхування кредитів на 569,4 млн. грн. (84,6%) та страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ на 12,7 млн. грн. (22,4%).

Страхові резерви станом на 30.09.2017 зросли на 2 327,7 млн. грн. (12,0%) у порівнянні з аналогічною датою 2016 року, при цьому технічні резерви зросли на 1 772,1 млн. грн. (14,8%), а резерви зі страхування життя зросли на 555,6 млн. грн. (7,4%) [2].

Провівши аналіз розвитку страхового ринку України за останні роки можна зробити висновок, що ми бачимо скорочення кількості як страхових компаній що здійснюють страхування життя, так і страхових компаній, що здійснюють страхування видів відмінних від страхування життя. Відсутність єдиної державної стратегії щодо розвитку ринку страхових послуг в державі, нестабільність економічної ситуації в державі та низький рівень довіри до страховиків серед населення негативно впливає на розвиток страхування в Україні. Вирішити ці проблеми можна було б наступним чином:

– формування єдиної цілеспрямованої державної стратегії розвитку страхового ринку в Україні;

– приведення вітчизняного страхового законодавства відповідно до норм, правил та вимог країн Європейського союзу;

– здійснення ефективного контролю за діяльністю страховиків з боку держави;

– проведення роз'яснювальної роботи щодо переваг усіх видів страхування та популяризація страхового ринку серед населення.

Таким чином, вирішивши ці питання можна забезпечити щорічний стабільний ріст ринку страхових послуг в Україні, що дасть змогу зробити його потужним інструментом соціального захисту населення, а також стати джерелом надходження інвестиційних ресурсів у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Осадець С.С. Страхування: Підручник / С.С. Осадець – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.

2. Підсумки діяльності страхових компаній за 2017 рік [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. ─ Режим доступу: https://forinsurer.com/files/file00631.pdf

Гриневич Людмила Олександрівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБ-15-2
Науковий керівник:
Шевчук Ю.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: медичне страхування, страховий ринок, медичне обслуговування.

Система охорони здоров’я належить до пріоритетних напрямів соціальної політики держави, оскільки людина, її життя та здоров‘я являється найвищою соціальною цінністю, що затверджено в Конституції України, а також є вагомою складовою соціально-економічного потенціалу країни.

Наразі в Україні недосконала система медичного забезпечення, яка проявляється у недостатньому фінансуванні медичної галузі, а також нерівномірним і нераціональним розподілом ресурсів в середині системи, що призводить до низького рівня медичної системи в цілому. Саме тому медична галузь вимагає радикальних реформ.

Питанням розвитку медичного страхування в Україні присвячено праці багатьох вчених, серед яких: В. Биховченко, А. Бороденко, М. Бучкевич, С. Вовк, Ю. Вороненко, А. Гончар, А. Городецька, Я. Дробот, Н. Карпишин, В. Лобас, М. Мних, А. Могилова, А. Окунський, А. Островська, С. Пилипенко, О.

Солдатенко, О. Степанова, Н. Федорович, І. Чкан, М. Шутов, І. Яковенко, М. Йакаб та ін.

Розвиток страхового ринку, відбувається в Україні нерівномірно. Це спричинено складною економічною ситуацією, низьким рівнем платоспроможності населення, недосконалістю законодавчого забезпечення, неузгодженістю економічних інтересів суб'єктів страхового ринку. Щодо медичного страхування, то воно є складовою нормативного функціонування системи охорони здоров'я, економічну основу якої складає фінансування зі спеціальних страхових фондів, що формуються за рахунок грошових внесків підприємств, закладів і організацій різних форм власності і які призначені для фінансування надання медичної допомоги населенню в рамках страхових програм, контролю за обсягом і якістю.

Згідно з Законом України «Про страхування» передбачено здійснення медичного страхування як в обов'язковій, так і добровільній формах, форми організації медичного страхування закріплено статтею 6 (добровільного страхування) та статтею 7 (обов'язкового страхування) Закону України «Про страхування» [1].

Обов'язкова форма медичного страхування використовується, як правило, у тих країнах, де переважне значення має суспільна охорона здоров‘я, а добровільна — там, де поширені приватні страхові програми [2].

Основною проблемою, що постала у сфері медичного обслуговування, є невідповідність існуючим потребам обсягів коштів, які виділяються на фінансування медичної галузі. Чинна система медичного забезпечення в Україні перебуває в глибокій організаційно-структурній і фінансовій кризі, що характеризується неефективністю структури медичного обслуговування, нерівномірним розподілом ресурсів у цій системі, низькою якістю та високими цінами на фармацевтичну продукцію, а також низьким рівнем інструментального та лабораторного забезпечення надання первинної медичної допомоги та низькою часткою видатків на охорону здоров'я по відношенню до ВВП [3, с. 54].

Дослідження Всесвітньої організації охорони здоров'я показують, що протягом останніх двох десятиліть за показниками стану здоров'я Україна посідає одне з найнижчих місць серед країн

Європи: близько 1/3 громадян страждають від серцево-судинних захворювань, понад 1 млн. українців – від онкологічних захворювань і діабету. Україна є «лідером» за показниками захворюваності на ВІЛ і туберкульоз, а смертність у країні в 2,3 рази вища, ніж у країнах – членах Європейського Союзу. При цьому смертність від серцево-судинних захворювань становить близько 64% у структурі загальної смертності, а від онкологічних захворювань – 13%, тобто майже 80% щорічних втрат населення країни [4]. Подібний стан у сфері охорони здоров'я визначається багатьма несприятливими соціальними та економічними чинниками: складною ситуацією у економіці та екології, низьким рівнем добробуту, значним поширенням шкідливих звичок і відсутністю в суспільстві цінностей здорового способу життя, а також, не в останню чергу, низькою якістю медичного обслуговування та нерівністю громадян щодо доступності та якості медичних послуг. При цьому однією із головних причин недоступності та низької якості послуг охорони здоров'я є застаріла, неефективна модель фінансування охорони здоров'я.

В даний час в Україні розпочато процес розробки концептуальних напрямів з реформування системи охорони здоров‘я, основні цілі якого закладені в Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», Програмі діяльності Кабінету Міністрів України. В цьому контексті, активно опрацьовуються механізми удосконалення фінансування системи охорони здоров‘я.

Але у зв'язку з тим, що Україна переживає не найкращі часи то медичне страхування в нашій країні не дуже розвинуте і на його шляху дуже багато перепон:

1. Управління медичною галуззю, а особливо її фінансування.

2. Завищення страхових тарифів.

3.Недостатнє фінансування системи охорони здоров'я.

4.Недостатня прозорість інформації, щодо страхових документів.

5. Велика кількість непрофесійних працівників на страховому ринку.

6. Велика ставка страхових премій.

Тому можна запропонувати низку пропозицій, які можуть вирішити проблеми реалізації медичного страхування [5]: визначити

базовий пакет надання медичних послуг; створити таку систему в якій кожна працююча людина буде підлягати медичному страхуванню; створити нормальні, чіткі законодавчі норми для переходу до обов'язкового медичного страхування; знизити ставки страхових премій; створити умови, в яких би страхувальник був впевнений, що при настанні страхового випадку, він отримає виплату, зробити інформацію більш прозорою, щоб люди більш чітко розуміли всі умови страхового контракту.

Таким чином, впровадження системи медичного страхування сприятиме: збільшенню фінансових надходжень у галузь охорони здоров'я, підвищить якість медичної допомоги кожному громадянину, зменшить термін перебування людини на лікарняному завдяки ефективному та своєчасному лікуванню, наближення рівня медичних послуг України до показників Європейського Союзу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про страхування: Закон України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80
2. Степанова О.В. Обов'язкове медичне страхування в Україні. Перспективи та ризики [Електронний ресурс] / О.В. Степанова // ―Xpress. – Сумський інформаційний портал. – Київ, 28.10.2015. – Режим доступу : http://xpress.sumy.ua/article/health/7713
3. Конституція України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.
4. Офіційний сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.who.int
5. Кучерова О. Аналіз та використання зарубіжного досвіду щодо розвитку системи медичного страхування в Україні // [Електронний ресурс]: http://naub.oa.edu.ua/2017/analiz-ta-vykorystannya-zarubizhnoho-dosvidu-schodorozvytku-systemy-medychnoho-strahuvannya-v-ukrajini/

Денисенко Олександр Васильович
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБПп-14-6
Науковий керівник:
Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ключові слова: страхова діяльність, страховий ринок, страхування.

Страховий ринок – особлива сфера грошових відносин, де об'єктом купівлі-продажу виступає специфічна послуга – страховий захист, формується пропозиція і попит на неї. Учасниками такого ринку є страхувальники, застраховані, вигодонабувачі, страховики, перестраховики, товариства взаємного страхування, страхові та перестрахові брокери, страхові агенти, актуарії, аварійні комісари, а також професійні об'єднання страховиків, страхових посередників та інших учасників страхового ринку[1].

Проблемам розвитку страхового ринку присвячені статті таких науковців, як: О. Слюсаренко, Ю. Сплетухова, В. Бабенка, Е. Дюжикова, К. Гуцалової ,С. Казанцева, Т. Яковлевої, В. Адамовича, Н. Внукової, С. Перелома, А. Залєтова, С. Гончара, що внесли вагомий внесок у розвиток теорії страхового ринку та його спеціалізації.

Ситуація, що склалась в Україні зі страховою діяльністю супроводжується значною невпевненістю та недовірою до діяльності страхових компаній. Як стверджує Центр ім.Розумкова, 80 % населення України не довіряє страховим компаніям через невдалий досвід та непоінформованість останніх про можливість заощадження коштів та захищеність їх від несприятливих випадків (втрати здоров'я та доходу) в майбутньому; нестійкість національної валюти, інфляції, низький рівень доходів при значних обсягах споживчих витрат населення та політична нестабільність [1]. Але головна проблема – це

нерозвиненість страхового ринку України, нагромадження великої кількості проблем, що стримують його розвиток[2].

Нестабільна політична та економічна ситуація в державі призвели до погіршення становища страхового ринку України. Основними проблемами, що стримують розвиток страхового ринку є [3]:

1. недосконала нормативно-правова база
2. низький попит фізичних і юридичних осіб на страхові послуги, що спричиненоекономічною та політичною кризою в країні;
3. відсутність надійних інвестиційних програм, а також реальних фінансовихмеханізмів для довгострокового розміщення страхових резервів;
4. низький рівень страхових виплат;
5. низький рівень дохідності окремих видів страхування;
6. недостатня ефективність стратегічного менеджменту страхових компаній;
7. значна інформаційна закритість діяльності страхових компаній;
8. політична нестабільність в країні;
9. слабкі зовнішньоекономічні зв'язки України у сфері страхування з іншимикраїнами;
10. нерозвиненість національної страхової інфраструктури;
11. недостатній рівень і потенціал розвитку страхування за межами країни;
12. низькі показники конкурентоспроможності українських страхових компаній.

Для удосконалення та подальшого ефективного розвитку страхового ринку України необхідно здійснити ряд першочергових заходів [4]:

1. Підвищити захист споживачів страхових послуг;
2. Збільшити капіталізацію страховиків та конкурентоспроможність національного страхового ринку;
3. Підвищити прозорість діяльності учасників страхового ринку;
4. Впорядкувати страхове законодавство в цілому та окремих його положень, і привести їх у відповідність до існуючих економічних реалій;

5. Обгрунтування й досягнення оптимальної структури між різними формами страхування;

6. Інтеграція страхування до європейських страхових структур;

7. Створення об'єднань страховиків із метою зміцнення їх фінансового становища та надійності щодо здійснення страхових операцій;

8. Залучення страхового ринку для вирішення питань соціальної політики держави;

9. Розвиток страхового брокерства та залучення до цього бізнесу професійних компаній.

Отже, визначені проблеми страхового ринку України дають змогу виділити певні напрями та перспективи його розвитку в майбутньому. Основними перспективами розвитку страхового ринку є: розвиток інституційного та інфраструктурного середовища, сприятливого для страхового бізнесу;успішне функціонування страхової системи, спроможної захистити майнові інтереси держави, громадян та господарюючих суб'єктів;підтримка суб'єктів страхового ринку у питаннях самоорганізації;відновлення довіри суб'єктів страхового ринку до державних інститутів;повномасштабна інтеграція страхового ринку України у світовий страховий простір.

Основними завданнями підвищення якості страхування залишаються збільшення конкурентоспроможності страховиків, розвиток сучасної інфраструктури страхового ринку та збільшення різноманітності страхових послуг.

Таким чином, незважаючи на цілий ряд проблем, пов’язаних із станом страхового сектору, є всі підстави очікувати на позитивні зміни в розвитку інвестиційного страхування в Україні, за умов ефективної оптимізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамович В.В. Проблеми розвитку страхування життя як соціально значимого виду страхування / В.В. Адамович, О.С. Васильчишин // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://forinsurer.com/public/02/11/23/118

2. Петров А. Проблеми перестрахування в Україні / А. Петров // Трістар. –2015. – №5 (27). – С. 12–22.

3. Фурман В.М. Страховий ринок в Україні: проблеми становлення та стратегія розвитку / В.М. Фурман // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lib.ua-ru.net/injde/38207.html.

4. Клепікова О. А. Моделювання маркетингової стратегії страхової компанії / О. А. Клепікова // Вісник Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Економіка. – 2015. – № 6(147). – С. 55-60

5. Клепікова О. А. Проблеми і перспективи розвитку страхового ринку України / О. А. Клепікова, А. О. Трачук // Збірник наукових студентських робіт Одеського національного економічного університету. Обліково-економічний факультет. – 2016. – № 8. – С. 87-89.

6. Фурман В.М. Страхові послуги для населення / В. М. Фурман // Фінанси України. – 2005. – № 4. – С. 139-145

Дудник Лілія Романівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД 15-4
Науковий керівник:
Венгуренко Т. Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЛЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ НОВОГО ЗАКОНОПРОЕКТУ

Ключові слова: медичне страхування, обов’язкове медичне страхування, національний страховик, медична реформа.

Ринок страхових послуг є однією з тих важливих складових ринкової інфраструктури, яка безпосередньо пов’язана з іншими елементами. Особливо важливе місце посідає медичне страхування. В Україні розвиток даного напряму є досить нерівномірним і перебуває на стадії постійних змін. Це зумовлено економічною ситуацією в країні, неспроможністю державного бюджету покривати в повному

обсязі потреби у цій сфері та неможливістю населення користуватися вільно послугами медичного страхування через низький рівень платоспроможності.

Здоров'я населення за сучасними уявленнями визначає ступінь соціально-культурного розвитку суспільства та якості життя громадян. Об'єктивне збільшення медичних потреб населення відбувається на тлі зменшення можливостей системи охорони здоров'я. Державні витрати на охорону здоров'я не задовольняють реальні потреби людей. В умовах гострої нестачі бюджетних коштів дедалі більша частка амбулаторної і стаціонарної допомоги стає платною[4].

Медичне страхування – система, при якій надання медичної допомоги буде здійснюватись на принципах страхування, коли захворювання сприймається як страховий випадок. За допомогою системи страхової медицини вирішаться численні питання гарантованості доступності медичних послуг для широких верств населення, залучення додаткових ресурсів у сферу охорони здоров'я [6].

Поки що в Україні передбачено лише добровільну форму медичного страхування, а український ринок медичних страхових послуг, як і страховий ринок загалом, перебуває на стадії формування [2].

За останні роки в державі активно пропонувалися різноманітні законопроекти медичних реформ, де одним із основних інструментів пропонується обов'язкове медичне страхування. Таким чином, на початку 2018 року набув чинності Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», хоча підготовчий етап впровадження медичної реформи триває ще з минулого року.

Вже зараз триває активна підготовка до створення Національної служби здоров'я України – національного страховика, який укладатиме договори із закладами охорони здоров'я та закуповуватиме у них послуги з медичного обслуговування населення [3].

У рамках прийнятого закону розпочався процес автономізації медичних закладів, тобто їх перетворення у комунальні некомерційні

підприємства. Перебуваючи у новоствореному статусі вони зможуть укладати договори з національним страховиком і таким чином, отримуватимуть пряме фінансування за надані послуги з Державного бюджету.

Бачимо, що в охороні здоров'я і надалі залишається бюджетне фінансування, але береться до уваги і те, що держава не може фінансувати в повному обсязі медичну допомогу для всіх, тому на законодавчому рівні встановлено мінімальний гарантований пакет медичної допомоги.

Формат відносин між лікарем та пацієнтом також видозмінений: відтепер кожен має вибрати собі лікаря первинної медицини і підписати з ним відповідну декларацію. Тепер від кількості підписаних декларацій в одного лікаря і залежатиме його заробітна плата, адже тепер йому платитимуть за кожного пацієнта. Гроші ж за обслуговування населення держава буде нараховувати закладу, де працює обраний громадянином лікар.

Аналізуючи даний закон, можемо підсумувати, що:

- у медичній сфері все ж залишається бюджетне фінансування і буде розвиватися додаткове добровільне медичне страхування;
- бюджетне та добровільне страхування мають стати комплементарними і повинні доповнювати один одного;
- дана реформа має на меті зробити прозорими і легальними потоки коштів, які йдуть від пацієнтів у руки лікарів, або у медичні заклади через, так звані, благодійні фонди.

На нашу думку, позитивними наслідками від введення в дію даного закону можна вважати:

- появу національного страховика у сфері медичного обслуговування;
- створення системи прозорих і відкритих відносин між лікарями та їх пацієнтами;
- вирішення державою проблеми справедливої системи охорони здоров'я для населення;
- точність та визначеність у наданні коштів на лікування кожного пацієнта;
- доступність медичної допомоги для всіх і свободу вибору лікаря;

- збільшення ефективності використання ресурсів системи охорони здоров'я.

Однак, це лише можлива ідеальна картина розв'язку подій. На жаль, невідомо, чи працюватиме дана реформа так ефективно, як хотілося б, адже раптово переробити медичну систему неможливо, а змінити відношення громадян до тих самих хабарів та нової форми співпраці лікаря та пацієнта не так вже і просто.

Можна зробити висновок, що розвиток системи страхової медицини, за допомогою якої можна вирішити питання гарантованих медичних послуг для усіх верств населення та залучити додаткові кошти у сферу охорони здоров'я, є кроком назустріч належній організації охорони здоров'я. А новоприйнятий закон «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» у розрізі медичної реформи стосовно первинної медицини має стати кроком до нового рівня у сфері медичного страхування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» // від 19.10.2017 № 2168-VIII - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2168-19
2. Ковач Н. Перспективи впровадження загальнообов'язкового медичного страхування в Україні [Електронний ресурс] /збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 23 листопада 2016 р.) – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2016. – 358-360с. - Режим доступу: https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/50675136/збірник.pdf
3. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України: набув чинності Закон про медреформу // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://moz.gov.ua/article/news/nabuv-chinnosti-zakon-pro-medreformu
4. Рубцова Н. М. Сучасний стан ринку медичного страхування в Україні: проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс]/ Н. М. Рубцова, І. О. Чкан // Фінансовий простір № 4 (20) 2015 – Режим доступу: https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1504/15ciotpr.pdf
5. Устінов О.В. Медична реформа: у вересні можлива поява

нового законопроекту // [Електронний ресурс] / О. В. Устінов // Український медичний часопис. - Режим доступу:https://www.umj.com.ua/?p=112148

6. Чорномаз О. Б. Проблеми і перспективи розвитку медичного страхування в Україні // [Електронний ресурс] / О.Б. Чорномаз // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. - 2015. - № 824. - С. 131-134. - Режим доступу: http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2177/vnulpurn2015824210.pdf

Дядюк Катерина Сергіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД 15-4
Науковий керівник:
Венгуренко Т. Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПРОБЛЕМИ СТРАХУВАННЯ МАЙНА ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Ключові слова: страховий захист, страхування майна громадян, страховий випадок, страхова послуга, страхова виплата, обов'язкова та добровільна форма страхування, страховий поліс, страховий тариф, страховий ринок, страховик, страхувальник, страховий ризик.

У сучасних умовах проблема захисту населення від втрат, зумовлених знищенням і пошкодженням їх особистого майна внаслідок стихійних лих, пожеж, аварій та інших небезпек є надзвичайно актуальною. Провідне місце в системі страхового захисту населення займає страхування такого майна, яке з одного боку, дає можливість відшкодувати збитки внаслідок непередбачуваних подій, а з іншого – підтримати економічну безпеку держави за рахунок резервів страхових організацій без залучення бюджетних коштів.

Страхування майна громадян – це складний механізм, організація і розвиток якого визначаються умовами певних видів страхування, які різняться між собою проведенням певних організаційних та інших заходів, а також зацікавленістю потенційних страхувальників у страховому захисті, їх економічними можливостями для укладення договору страхування, розмірами страхового забезпечення, тарифних ставок.

Окремому власнику майна дуже важко, а іноді навіть неможливо самостійно його відновити у випадку пошкодження або втрати через непередбачувані ризиковані обставини. Держава також неспроможна надати у цих випадках швидку і адекватну допомогу громадянам або юридичним особам через нестачу бюджетних коштів. Саме тому найбільш ефективним способом забезпечення захисту майна є страхування.

Страхування майна сьогодні становить найзначніший сегмент страхового ринку: його частка вже перевищила 70 %.

В державах з розвинутою ринковою економікою майнове страхування займає стратегічну позицію, яка визначається тим, що воно надає гарантії поновлення порушених майнових інтересів у випадку непередбачуваних природних, техногенних та інших явищ, позитивно впливає на зміцнення фінансів держави. Воно не тільки звільняє бюджет від видатків на відшкодування збитків при настанні страхових випадків, але й є одним з найстабільніших джерел довгострокових інвестицій.

Серед науковців, які працювали над вивченням даного питання, є західні вчені – А. Манес, Д. Бланд, Дж. Діксон, В. Гейльман, В. Гаврийський, Д. Фарні. Теоретичні та практичні аспекти майнового страхування досліджувались у роботах вітчизняних науковців В. Д. Базилевича, Н. Н. Внукової, О. Д. Вовчак, С.С. Осадця. Аналіз добровільного ринку майнового страхування в Україні у своїх працях здійснювали такі вітчизняні науковці, як Н.О. Паращак, Н. С. Лисенко.

Страхування майна – галузь страхування, що включає різні види страхування юридичних і фізичних осіб, де в якості об’єкта страхування виступає майновий інтерес, пов’язаний з володінням, користуванням і розпорядженням майном.

Економічне призначення майнового страхування полягає у відшкодуванні збитків, заподіяних страхувальнику внаслідок пошкодження або знищення майна при настанні страхових випадків. Мета такого страхування – компенсування шкоди [5].

Для цілей страхування власність, і зокрема, майно громадян поділяють на кілька груп, а саме:

- нерухоме майно (будинки, квартири з обладнанням та оздобленням, споруди);
- транспортні засоби (автотранспортні, повітряного та водного транспорту);
- домашнє майно;
- тварини;

Фізичні особи найчастіше страхують транспортні засоби, домашнє майно, будівлі, квартири (на випадок ремонту), тварин та ін. На думку багатьох вітчизняних дослідників, головною проблемою, що перешкоджає збільшенню валових страхових премій, є саме недовіра населення до страхових компаній. Головними причинами цього є наступні: низький рівень якості страхових послуг, незначний обсяг страхових виплат, недосконалість нормативно-правової бази, неврахування інтересів населення при здійсненні страхування, непорядність деяких страхувальників [6].

Вітчизняне страхове законодавство не передбачає поділу видів страхування майна громадян за об’єктами страхування. В основі такого поділу лежать ризики, притаманні відповідним об’єктам. Так, Закон України «Про страхування» чітко визначив види страхування транспортних засобів, зокрема: страхування наземного транспорту; страхування повітряного транспорту; страхування водного транспорту. Страхування інших видів майна громадян згідно Закону України «Про страхування», не конкретизує перелік видів страхування, які може здійснювати страховик [3].

Страхування майна в Україні здійснюється в добровільній і обов’язковій формах. Страхування майна фізичних осіб здійснюється в основному в добровільній формі, тоді як значна частина майна юридичних осіб страхується в обов’язковій формі. Насамперед це стосується тих об’єктів, які мають високу вартість та зачіпають

майнові інтереси не тільки окремих суб'єктів господарювання, але й національні інтереси [1].

Проблема конкуренції на ринку майнового страхування в Україні змушує страхові компанії знижувати ціни на страхові поліси, так тарифи на страхування майна громадян знизилися у 2015 році на 40%. Це пов'язано з тим, що компанії намагаються переманити страхувальників один в одного. Головним аргументом часто служить не якість страхового покриття, а вартість страхівки. Число страхових компаній буде скорочуватися, а поява нових гравців, у тому числі західних компаній, на ринку страхування малоймовірна через низьку привабливість страхової сфери для інвесторів в 2018 році [3].

Ще однією проблемою є те, що українці страхуються тільки в крайніх випадках. Наприклад, купуючи авто або квартиру в кредит. Але в цьому випадку, як правило, обирається найдешевший варіант поліса, який (як виявляється вже постфактум) не покриває більшості ризиків. Влітку 2015 року громадяни України страхували квартири та будинки на час відпустки, такий договір обходився набагато дорожче, ніж річний експрес-поліс і укладався на термін від 14 днів до трьох-шести місяців і більше, застрахувавши весь традиційний набір ризиків: від пожежі і затоплення водою до стихійних лих і протиправних дій третіх осіб. На сучасному етапі розвитку саме майновому страхуванню належить лідерство за етапами росту страхових платежів. Даний вид страхування є одним із найбільших перспективних. Одним з головних чинників, що заважають цьому виду страхування розвиватися повною мірою, є низька платоспроможність населення.

Вирішенню проблем страхування майна громадян України може допомогти застосування іноземної практики, наприклад, при страхуванні майна громадян за кордоном кожна з груп страхується за окремими правилами. Відповідно існують самостійні види страхування, наприклад, страхування будівель, страхування домашнього майна, страхування тварин. Шлях розвитку українського майнового страхування. А також ринку страхування в цілому залежить передусім від правильно розробленої правової і податкової законодавчої бази, і також наближення до її міжнародних стандартів [2].

Страхування майна громадян – це вид добровільного страхування нерухомого та рухомого майна громадян, які зазвичай можуть знаходитись у квартирі в момент виникнення страхового випадку.

Згідно з Законом України «Про страхування» послуги щодо страхування майна громадян надаються в добровільній формі відповідно до правил страхування, розроблених страховиками [4].

Першочерговими завданнями для оптимізації розвитку майнового страхування в Україні мають стати:

1) з метою усунення причин можливості низької якості страхових послуг є потреба насамперед у розробці та затвердженні Національним банком, Уповноваженим органом та Фондом державного майна України національного стандарту визначення ліквідної вартості заставного майна (майнових прав), та вартості майна з метою страхування;

2) щоб страховий ринок функціонував стабільно, а страховики були спроможні виконувати свої зобов'язання перед страхувальниками, необхідно розробляти і впроваджувати систему кодексів, та створювати сукупність законодавчих актів, які б охоплювали усі сектори ринкової економіки.

3) проведення ефективної державної політики, направленої на регулювання страхового ринку в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко О.С. Зміст майнового страхування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/.

2. Вовчак О. Д. Страхова справа: підручник / О. Д. Вовчак. – К. : Знання, 2013. – 391 с.

3. Державна служба статистики України / Сайт у мережі Інтернет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

4. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: rada.gov.ua

5. Інтернет-журнал по страхуванню «Фориншурер» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://forinsurer.com

6. Рубан С.О. Тенденція розвитку майнового страхування в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/.

Дядюк Катерина Сергіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД 15-4
Науковий керівник:
Нестерова-Капусняк Н. С.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

РОЛЬ СТРАХУВАННЯ У РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування, страховий ризик, страхувальник, самострахування, особисте страхування, страхування майна, страхування відповідальності, страхові компанії, страховий захист, страхові послуги.

На даний час страхування являється важливим атрибутом ринкових відносин. Немає більш раціонального, доступного та економічного способу захистити інтереси суспільства. У сучасному світі завжди є ймовірність того, що виникнуть непередбачувані обставини, підвищиться ступінь ризику у всіх сферах життя та господарської діяльності. Підприємницька сфера завжди пов’язана з певним ризиком: недотриманням прибутку, катастрофою, банкрутством, втратою капіталу.

У випадку настання різного роду несприятливих ситуацій, в які рано чи пізно певною мірою потрапляє кожна підприємницька структура, страхування є не тільки спосіб захисту господарства від різного роду руйнівних стихійних чинників, а й засіб подолання несприятливих періодів в економічній ринковій кон'юнктурі.

Для підприємств страхування являється однією з найважливіших категорій. У сучасному ринковому середовищі організації мають потребу не тільки у відшкодуванні збитків, пов’язаних із природною катастрофою, а й у компенсації неотриманого прибутку, додаткових видатків, зміну податкового законодавства, облікової політики, зміну курсу валют. Усі ці аспекти являються надзвичайно актуальними для українського бізнесу [4].

Страхування безпосередньо стосується розвитку міжнародного бізнесу. Зростає товарообмін з нашою державою, збільшуються транзитні вантажопотоки. Важливою складовою для формування нормальних міжнародних відносин являється страхування вантажів, туристів, транспортних засобів.

Найактивнішими вітчизняними підприємствами, які використовують страховий захист, є підприємства з іноземними інвесторами чи західним менеджментом. Друге місце за активністю посідають підприємства, які купують договір страхування, спричинений умовами кредитування (наприклад, страхування предметів застави), вимогами законодавства чи вимогами партнерів за бізнесом.

Наймеш активна група страхувальників – підприємства державної форми власності та підприємства, в яких акції не належать стратегічному інвесторові. Більшість керівників державних підприємств не вважають потрібним витрачати кошти на страхування, оскільки у разі виникнення непередбачуваних подій держава покриває всі збитки. В Україні при страхуванні ризиків державного підприємства ще жодного разу страхова компанія, з якою укладався договір на страхування, не визначалася на відкритих конкурсних засадах [5].

Для підприємця виключного значення набуває страхування від політичних ризиків, комерційних, правових, технічних небезпек. Воно ж сприяє упорядкуванню фінансових і юридичних взаємозв'язків між різними суб'єктами ринку. Враховуючи, що метою будь-якої підприємницької діяльності є одержання прибутку, особливо велике значення набуває страхування від можливої його втрати або неодержання передбачуваних доходів.

Діяльність підприємств завжди пов’язана з певним ризиком, він може бути пов'язаний з виробництвом чи реалізацією продукції, товарів чи послуг, товарно-грошовими та фінансовими операціями. У підприємницькій діяльності ризик потрібно розуміти як небезпеку настання втрат і загрозу виникнення інших негативних економічних наслідків під час роботи суб'єкта підприємницької діяльності для його майнового стану, репутації, умов здійснення і програми господарської діяльності [2].

Потреба підприємств у захисті від можливих збитків в умовах ринкової економіки може бути забезпечена шляхом:

– самострахування (створення резервного фонду безпосередньо суб'єктами господарювання);

– створення товариств взаємного страхування, в яких страхові внески засновників одночасно є пайовими внесками до статутного капіталу товариства. Створення товариства однієї або суміжних галузей для покриття своїх специфічних ризиків;

– укладення договорів страхування зі страховими компаніями [3].

На сьогодні на страховому ринку України страхові компанії пропонують такі послуги як: страхування майна та фінансових ризиків (страхування від вогню і стихійних лих, страхування устаткування та машин від поломок, страхування будівельно-монтажних ризиків, страхування шкоди, завданої перервами у виробництві, страхування від втрат прибутку), страхування відповідальності (страхування відповідальності товаровиробника за якість продукції, страхування відповідальності роботодавця, страхування професійної відповідальності), особисте страхування (страхування персоналу від нещасних випадків, медичне страхування) [1].

У процесі страхування підприємству забезпечується страховий захист за всіма основними видами його ризиків – як систематичних, так і несистематичних. При цьому обсяг відшкодування негативних наслідків ризиків страховиками не обмежується – він визначається реальною вартістю об'єкта страхування (розміром страхової його оцінки), страхової суми і розміром страхової премії. Вдаючись до послуг страховиків, підприємство повинне в першу чергу визначити об'єкт страхування – ті види ризиків використання капіталу, за якими вона має намір забезпечити зовнішню страховий захист [3].

Останнім часом в Україні популярності набирає корпоративна програма страхування, яка охоплює не лише майнові інтереси підприємства, а і його працівників. Програма може включати комплексне страхування майна та відповідальності підприємства, страхування різних категорій працівників підприємства, а також бонус програми страхування для персоналу. Корпоративна програма

формується для кожного окремого підприємства – клієнта страхової компанії залежно від того, якою діяльністю воно займається.

Страхування займає особливе значення для забезпечення ефективної діяльності суб'єкта підприємницької діяльності. Страхування як один із методів створення страхового фонду виступає важливим економічним інститутом, спроможним компенсувати та зменшити втрати від подій, виникнення яких носить випадковий характер.

Для розвитку та підтримки взаємодії страхування підприємницької діяльності в Україні необхідно покращити законодавчу базу для даного виду діяльності. А також страховим компаніям потрібно створити розширені пропозиції для підприємств з точки зору надання нових видів страхових послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Говорушко Т.А. Страхові послуги [Текст]: підручник / Т. А. Говорушко. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 376 с.

2. Кім Ю.Г. Фінансові ризики в системі фінансово-економічної безпеки підприємства [Текст] / Ю.Г. Кім // Фінанси України. – 2014. – № 6. – С. 413.

3. Лобова О.М. Форми страхового захисту підприємницької діяльності [Текст] / О.М. Лобова // Теоретичні та прикладні питання економіки. Випуск 22 – 2015. – 132 с.

4. Мних М.В. Страхування як механізм надання гарантій підприємницької діяльності та соціального захисту населення [Текст] / М.В. Мних. – К. : Знання України, 2012. – 428 с.

5. Шокаров В.О. Проблема страхування інвестиційних ризиків в сучасних умовах [Текст] / В.О. Шокаров, С.В. Шеврюкова // Фінанси України. – 2015 – 7 с.

Єрьоміна Маріанна Андріївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМі-14-5
Науковий керівник:
Ковернінська Ю. В.,
к. е. н., доцент кафедри фінансових ринків

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДОБРОВІЛЬНОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Ключові слова: медичне страхування, добровільне медичне страхування, охорона здоров'я, медичне обслуговування, охорона здоров'я.

Сучасний стан державної охорони здоров'я в нашій країні характеризується низьким рівнем фінансування і як результат - невисокою якістю медичного обслуговування. Як реакція на такий стан, що склався, виникло добровільне медичне страхування (далі ДМС).

Незважаючи на те, що добровільне медичне страхування поступово увійшло на вітчизняний ринок страхування, проте поліси ДМС, як і раніше, залишаються досить дорогим задоволенням. Вартість найдешевших продуктів економ-класу становить близько 300 у. о. на людину на рік, за умови, що до нього увійде повний набір потрібних послуг: лікування в стаціонарі, невідкладна допомога, поліклінічне обслуговування і забезпечення медикаментами на всіх етапах лікування. Тим, хто хоче заощадити ще більше, надають можливість вибрати один із численних скорочених варіантів — тільки невідкладну допомогу або стаціонар [1, с. 360].

В Україні на ринку добровільного медичного страхування реально працює близько 30 страхових компаній. Найпоширеніші страхові продукти на випадок настання страхової події гарантують виплату страхових сум безпосередньо медичним установам, при ньому забезпечується вибір медичної установи й лікувального персоналу, контроль і експертиза якості лікування, що забезпечує почуття захищеності застрахованим особам. Середній рівень виплат

при добровільному медичному страхуванні становить понад 60% [1, с. 358].

Розвиток ринку добровільного медичного страхування напряму залежить від розвитку економіки, рівня життя громадян тощо.

Так, за показниками вітчизняного страхового ринку добровільного медичного страхування за період 2015-2017 рр. простежується приріст валових страхових премій з 511495,5 тис. грн у 2015 р., 690522,1 тис. грн у 2016 р., до 972594,8 тис. грн у 2017 р. Проте, така тенденція зростання страхових платежів по ДМС одночасно простежується на ряду із зростанням валових страхових виплат: з 289208,0 тис. грн у 2015 р., 393812,9 тис. грн у 2016 р., до 540782,9 тис. грн у 2017 р. [2].

Особливої уваги заслуговує процедура врегулювання страхових випадків. Оскільки ДМС характеризується високою ймовірністю фальсифікації страхового випадку, необхідно здійснювати експертизу страхового випадку за формалізованими етапами, які включають: попередній аналіз страхового випадку, медичну експертизу та експертизу виплат. Для проведення зазначених експертиз слід залучати відповідних фахівців.

Особливу увагу необхідно приділяти виявленню і запобіганню випадків страхового шахрайства, ідентифікації страхового шахрайства в ДМС, визначенню можливих його видів на кожному етапі проходження страхової угоди та способів його виявлення і викриття [1, с. 363].

Експерти пропонують надалі розвивати страхову медицину двома шляхами: використовуючи існуючий страховий ринок, або ж створюючи державний фонд. Останній варіант передбачає, що з зарплати відраховуватиметься певний відсоток коштів (за оцінками експертів, не менше 2%), за який організовуватиметься безкоштовна екстрена допомога всім громадянам.

В Україні з бюджету на охорону здоров’я виділяється щороку до 3,5-4,5% ВВП. Якщо приплюсувати до них гроші від населення, яке воно дає лікарям, то за рік набігає 7,5% ВВП, що дорівнює витратам провідних країн світу. Але такі суми, на жаль, не ефективно використовуються в країні, що в кінцевому результаті відбивається на її громадянах [3].

Необхідним вважається проведення ряду заходів організаційного характеру, у тому числі, прийняття нормативно-правових актів, які б забезпечили вирішення таких важливих проблем як:

– законодавче врегулювання питання щодо можливості роботодавцями включення витрат на сплату страхових платежів за договорами добровільного медичного страхування своїх працівників до структури собівартості продукції;

– створення умов розвитку добровільного медичного страхування в якості ефективного доповнення до обов'язкового соціального медичного страхування;

– забезпечення контролю за використанням єдиних стандартів усіма медичними установами, що працюють у системі добровільного медичного страхування;

– підвищення надійності страхових організацій, що працюватимуть у системі добровільного медичного страхування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Калітченко Н.В. Проблеми маркетингових досліджень на ринку послуг з добровільного медичного страхування / Н.В. Калітченко // Стратегія економічного розвитку України : наук. зб. — 2016. — Вип. 7. — С. 358—363.

2. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http:\\www.dfp.gov.ua.

3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України: Урядовий портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http:\\www.kmu.gov.ua.

Жакун Віта Валентинівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБПп-14-6
Науковий керівник:
Ковернінська Ю. В.,
к. е. н., доцент кафедри фінансових ринків

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ

Ключові слова: страхова компанія, інвестиційна діяльність, страхові премії, страхові резерви, страхові виплати, інвестор.

Страховики відіграють надзвичайно важливу роль в забезпеченні розвитку інвестиційних процесів в економіці. По-перше, такі компанії можуть самостійно виступати в ролі потужних інституційних інвесторів, акумулюючи домінуючу частку фінансових ресурсів юридичних та фізичних осіб та направляючи їх у різного роду галузі економіки. По-друге, завдяки операціям на страховому ринку можна здійснити активізацію інвестиційної діяльності іноземних та вітчизняних капіталовласників через провадження страхової діяльності за видами страхування, що надають гарантії інвесторам щодо повернення вкладених коштів, а в деяких випадках і повернення не отриманого прибутку у випадку появи непередбачуваних подій, які спричинили втрату частини або всіх вкладених сум.

Актуальність даної теми в тому, що інвестиції вважаються основою для росту економічної сфери, а інвестиційна діяльність здійснює вплив на господарську діяльність, соціальні та економічні перетворення та розвиток суспільства в цілому. Важливими учасниками інвестиційного ринку є страхові компанії, які відносяться до категорії інституційних інвесторів, а тоді уже – здійснюють пропозиції щодо надання страхового захисту від втрат, які вони можуть понести через непередбачувані та несприятливі

зміни кон’юнктури ринку, політичної ситуації і впливають на інвестиційний клімат в країні.

Значну кількість питань, пов’язаних з дослідженням інвестиційної діяльності, яку здійснюють страховики, перспектив та проблем їх розвитку вивчали зарубіжні та вітчизняні фахівці та науковці, такі як Л. Альошина, М. Клапків, В. Корнєєв, О. Лилик, В. Фурман, П. Щедрій, В. Демченко, О. Зайцев, Н. Николенко, О. Циганов та інші, але конкретні питання, що стосуються можливостей формування фінансових та інвестиційних ресурсів страховими організаціями, щоб профінансувати витрати на економічний розвиток країни на сучасному етапі є не досить вивченими та вимагають подальшого дослідження.

Вагоме місце в економіці будь-якої країни завжди належить інвестиційній діяльності, тому, що вона здійснює значний вплив на макроекономічний розвиток країни. Інвестиційна діяльність є важливим чинником в економічному зростанні.

Доцільно розглядати діяльність, що провадиться на інвестиційному ринку у широкому та більш вузькому значенні. Широке розуміння інвестиційної діяльності хакрактеризує її як таку, що пов'язана із вкладенням коштів в інвестиційні об'єкти для одержання прибутку. У вузькому розумінні інвестиційна діяльність, власне інвестування, визначається як собою процес перетворення інвестиційних ресурсів у вкладення.

Отже, відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність», вона визначена як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій [1].

Варто відзначити, що в роботах вітчизняних та закордонних вчених не досягнуто єдності думок щодо тлумачення поняття «інвестиційна діяльність». Проте можна погодитись з думкою Стефановича Є.А, що сьогодні інвестиційна діяльність – це сукупність заходів держави, юридичних осіб та фізичних осіб, які спрямовуються на підвищення ефективності розміщення ресурсів з метою одержання максимального ефекту. Ефектом може стати не тільки прибуток, а й розбудова інфраструктури, покращення умов життя населення тощо [4].

Інвестиційна діяльність значно впливає на стан фінансових ресурсів страховиків, а ідеально підібрана політика інвестування становить концептуальні засади майбутнього доходу та високої можливості здійснення виплат страховою організацією. Це робить інвестиційні операції умовою, необідною для активного функціонування компаній, що здійснюють страхування.

В зв'язку з тим, що страховики є основними надавачами довгострокових фінансових ресурсів для інших фінансових інститутів, вони, виконують функції стимулювання розвитку економіки, нівелювання короткострокових потрясінь у системі фінансового забезпечення та забезпечують стабілізацію ринків фінансових послуг в критичні і нестабільні часи [3].

Страховий ринок нашої країни, як і будь-якої іншої, має чималу кількість показників, які характеризують ефективність його функціонування. Звичайно, ці показники, відображають постійні зміни на ринку та допомагають проаналізувати динаміку діяльності страхових компаній протягом певного періоду часу.

Аби зрозуміти ситуацію наочно, можна дослідити діяльність страхових компаній протягом 9 місяців, останніх трьох років, щоб дати характеристику сучасному ринку страхових послуг в Україні і спрогнозувати тенденції його розвитку.

Один із перших показників, що має чи не найвагоміше значення, це кількість компаній, які отримали ліцензії на здійснення страхової діяльності.

За офіційними даними Нацкомфінпослуг, загальна кількість страховиків станом на 30.09.2017 налічувала 296, серед яких 34 - зі страхування життя та 262 страховики, які надавали страхові послуги інші, ніж страхування життя. За період з січня по вересень 2017 року, порівнюючи з таким самим періодом 2016 року загальна кількість страхових організацій зменшилась на 27 одиниць. Наступний важливий показник ефективності функціонування страховиків є кількість укладених договорів. Протягом періоду, що аналізувався, кількість укладених договорів страхування збільшилась на 3 893,2 тис. одиниць (або на 2,9%), при тому на 23 752,4 тис. одиниць (або на 107,4%) збільшилась кількість договорів з добровільного страхування, також зросла кількість договорів страхування від

нещасних випадків на 16 698,7 тис. одиниць (або в 2 рази), чисельність договорів страхування фінансових ризиків показує ріст на 2 942,5 тис. одиниць (або на 114,8%). Знову ж таки, якщо порівняти цей показник за 9 місяців протягом останніх 3-х років, то можна побачити, що у нинішньому році кількість договорів збільшилась, на відміну від 2016 року, проте все ж є меншою, аніж у 2015 році, що негативно впливає на страховий ринок України та економіку в цілому [3]. Причиною цього, звісно, знову стає незадовільний стан економіки нашої країни, що не дає змогу страховикам створити дійсно сприятливі умови для повноцінного розвитку спектру своїх послуг і залучити більшу кількість клієнтів, зокрема серед фізичних осіб. Якщо аналізувати період 9-ти місяців останніх трьох років, то здебільшого можна спостерігати позитивну динаміку усіх показників діяльності страхових компаній. Незважаючи на те, що у 2015 році всі показники були порівняно високими, у 2017 страховики намагалися зберегти стабільність у функціонуванні, і деякі дані були набагато вищими, ніж за минулі роки.

Підвищення показників вітчизняного інвестиційного ринку значною мірою може бути спричинено ефективним використанням страхових ресурсів українських страхових компаній. Сьогодні ця сфера діяльності страхових компаній в Україні знаходиться на низькому рівні,але в перспективі її розвиток здатен забезпечити інтеграцію у міжнародне фінансове коло учасників. В сучасних умовах ринкової економіки важливим напрямом розвитку є вирішення проблем організаційно-правового, кадрового, функціонального, економічного, інформаційно-аналітичного та соціально-психологічного характеру, які гальмують як розвиток страхового ринку України, так і здійснення страховими компаніями успішної інвестиційної діяльності. Тому зараз дуже важливим є питання щодо заходів удосконалення та активізації інвестиційної діяльності страховиків.

Для того, щоб зробити сприятливішою ситуацію, що склалася на сучасному страховому ринку, необхідно прийняти деякі міри і виконати ряд завдань, що направлені на усунення як уже постійних проблем, так і тих, що спричинені фінансовою кризою. Особливої

уваги заслуговує активізація інвестиційних процесів на ринку страхових послуг [3].

Враховуючи, що в Україні вільні кошти страховиків у силу специфіки вітчизняного законодавства не в повній мірі трансформуються в інвестиційні ресурси, вирішення вищезазначених проблем знаходиться в першу чергу в правовій площині. Нормативно-правові акти щодо цього питання мають бути удосконалені і максимально наближені до європейського зразка. В зв'язку з цим необхідним вважається втілення в реальність заходів організаційно-методичного, інформаційного та нормативно-правового характеру:

– здійснення ретельнішого моніторингу діяльності компаній, що надають страхові послуги та забезпечення максимального контролю за дотриманням страховиками вимог щодо забезпечення платоспроможності розміру чистих активів та фінансової стійкості;

– надання відповідних правових умов для того, щоб повною мірою впровадити пенсійний та інвестиційний капітал;

– створення умов для формування інструментів інвестування для розміщення страхових резервів на довгострокову перпективу;

– перегляд вимог та переліку цінних паперів й інших фінансових інструментів, в які можуть розміщуватися страхові резерви;

– сприяння створенню фондів страхових гарантів, в тому числі за договорами страхування життя;

– неможливість надання кредитів банками під заставу майна, з приводу якого немає безпеки страхування протягом часу дії договору кредиту;

– можлива зміна обмежень щодо розміру певних категорій активів, які приймаються для відображення технічних резервів компаній, що функціонують на страховому ринку, зокрема щодо коштів на депозитних, поточних рахунках в банках, а ще відміна обмежень щодо накопичення грошових коштів в одній банківській установі, перегляд вимоги щодо рівня рейтингу банківської установи на період фінансової кризи [5].

Зробивши систему сучасного вітчизняного страхування більш ефективною можна в рази збільшити накопичення заощаджень громадян у страхові компанії, які у майбутньому будуть джерелом

інвестування. А впровадження наданих конкретних пропозицій дозволить зміцнити фінансовий потенціал вітчизняного страхового ринку, що, звичайно ж, забезпечить міцну основу для активізації інвестиційної діяльності страхових компаній та якомога швидше стабілізує промислову галузь, створить конкуренцію банкам та забезпечить Україну дефіцитними довгостроковими інвестиціями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dfp.gov.ua.
2. Про страхування: Закон України (від 07.03.1996 №85/96- ВР) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85%2F96-%E2%F0
3. Степанов О. Перспективи розвитку інвестиційного страхування та інвестицій страхових компаній в Україні [Електронний ресурс] / О.Степанов. – Режим доступу: http://conftiapv.at.ua/publ/konf_26_27_kvitnja_2016_r/sekcija_5_ekonomichninauki.
4. Стефанович Є.А. Інвестиційна діяльність як економічне явище / Є.А. Стефанович // Економіка та держава. – 2016. – № 11. – С. 61
5. Ткаченко Н. В. Фінансова стійкість страхових компаній в умовах глобалізації/ Н.В. Ткаченко // Фінанси України. – 2015. – № 3. – С. 82–91.

Іванина Євгенія Василівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМі-14-5
Науковий керівник:
Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

МІСЦЕ ТА РИЗИКИ АГРОСТРАХУВАННЯ У СИСТЕМІ СТРАХУВАННЯ

Ключові слова: сільськогосподарське страхування, страхові продукти, агрострахування, агрострахові послуги.

Аграрний потенціал України, з кожним роком привертає все більше уваги великих іноземних інвесторів і банківського сектора. Українське агрострахування за своїми якісними показниками майже не поступається зарубіжним аналогам. Тут також діють сучасні страхові продукти, створені передумови для об'єктивної оцінки посівів, які беруться на страхування, та визначення збитків внаслідок настання страхових випадків. Втім ринок ще не використовує наявні ресурси на повну міру. В Україні досі відсутня ефективна система агрострахування. Попередні спроби запровадити її не дали очікуваного результату. Це негативно позначилося на ринку агрострахових послуг. Впродовж тривалого часу рівень агрострахування в Україні залишається мінімальним: він коливається в межах від 3 до 5%. І це загрожує динаміці подальшого зростання національного АПК, це і зумовлює важливість даного дослідження.

Вагомі напрацювання щодо запозичення зарубіжного досвіду страхування в аграрній сфері викладено у працях Н.Внукової, О. Гудзя, О. Залєтова, Ю. Лузана, С.Навроцького, С. Осадця, Р. Шинкаренка, В. Шахова, В.Якубовича та інших. Вагомим внеском у розбудову сучасної системи агрострахування здійснює Проект «Розвиток агрострахування в Україні» Міжнародна фінансова корпорація.

Сільськогосподарське страхування - це насамперед система економічних відносин між конкретними суб'єктами господарювання,

де з одного боку виступають страховики -фінансово-кредитні установи, а з іншого - страхувальники - сільськогосподарські підприємства, орендарі, селянські(фермерські) господарства, які за певну плату передають свої ризики майнових, фінансових втрат в сільськогосподарській діяльності з метою отримання відшкодування при настанні страхового випадку. Сільськогосподарське страхування характеризується комплексністю, оскільки включає в себе страхування врожаю культур та багаторічних насаджень, тварин, машин, будинків, транспортних засобів, насіння, готової продукції, відповідальності товаровиробника та ін. Все це являється об'єктами сільськогосподарського страхування. Від багатьох інших об'єктів майнового страхування їх відрізняє зв'язок з живою природою. Тварини, хоч і відносяться до категорії майна, за своєю суттю є живими істотами. Посіви сільськогосподарських культур також є посівами тільки внаслідок того, що мають біолоічний зв'язок із землею. [1].

Розглядаючи потенціал українського агрострахування, то він є доволі потужним. Нині на цьому ринку представлені 58 компаній. Всі вони мають ліцензію на провадження діяльності з агрострахування. Проте, як засвідчили результати дослідження IFC і Міністерства аграрної політики та продовольства, лише 13 страхових компаній у цьому сегменті працюють особливо активно.

Українські страховики охоче використовують зарубіжний досвід агрострахування. Значну допомогу в цьому їм надає IFC. З 2007 року корпорація організувала 700 семінарів, учасниками яких стали 13 тис. страховиків, сільгоспвиробників, представників місцевих органів влади. За сприяння IFC розроблено 23 сучасних агрострахових продукти, ефективність яких уже доведена практикою.

Водночас сільгоспвиробники ще недостатньо активно реагують на пропозиції агрострахового ринку. Однією зних експерти називають доволі сприятливу погоду, яка спостерігається в Україні впродовж останнього часу. Вона дозволяє аграріям вирощувати високі врожаї і мати від них достатній зиск. При цьому на можливість потенційних погодних та інших ризиків, які можуть мати катастрофічні наслідки, аграрії не зважають. І це притому, що, як

показує досвід, погодні негаразди нагадують про себе регулярно: деякі з них повторюються кожні 5−6 років, інші — кожні 10−12 [2].

Традиційно в Україні господарства спеціалізуються на вирощуванні багатьох культур. Таким чином, аграрії мінімізують свої ризики при роботі з ними. Багато з виробників сповідує принцип: якщо з якихось причин їх спіткає біда з однією культурою, наприклад, з озиминою, то вони компенсують ці втрати за рахунок тієї ж ярої пшениці. Такі підходи в господарюванні теж не на користь агрострахування.

Треба зважити ще на один вагомий чинник. В Україні нині чимало потужних сільськогосподарських виробництв - агрохолдингів. Кожен із них обробляє сотні тисяч гектарів. Зазвичай ці площі розташовані в різних регіонах країни. І, що особливо важливо, - в різних кліматичних зонах. У такий спосіб агрохолдинги убезпечують свій бізнес. Якщо якийсь регіон зазнає стихійного лиха, то інший забезпечить високі врожаї. Агрострахування в Україні нині переважно здійснюється в сфері рослинництва. Зазвичай сільгоспвиробники страхуються від погодних ризиків. Йдеться про посуху, ураган, зливи, повені, приморозки, град тощо. І це зумовлено тим, що саме такі природні негаразди здебільшого призводять до загибелі посівів. На негативну дію погодних ризиків припадає 58%. Для порівняння – на загибель рослин через хвороби припадає 17%, через засилля бур’янів – 14%, через шкідників - 10%.

Також українські сільгоспвиробники доволі часто стикаються з масштабними погодними катаклізмами. Вони можуть мати як загальнонаціональний характер, так і обмежуватися окремими регіонами. Так, узимку 2003 року через низькі температури та крижану кірку в Україні було втрачено 70% посівів озимих культур. Влітку 2007 року аграрії півдня та сходу країни пережили сильну посуху. Вона завдала збитків на 0,5 млрд. гривень. 2012 та 2015 років сільгоспвиробники стикнулися з непритаманним раніше для України явищем – осінньою посухою. Через неї в окремих регіонах навіть довелося переносити терміни посіву озимини. Збитки тоді сягнули 200 млн. гривень[3].

IFCуже впродовж тривалого часу приділяє особливу увагу розвиткові українського сільського господарства. За останні 6 років

IFC проінвестувала цей сектор української економіки на суму близько 1 млрд. доларів США. Для вітчизняного АПК це доволі суттєва фінансова підтримка. Але його потреби в коштах значно більші. Та попри ці чималі зусилля агрострахування в нашій країні так і не набрало потужних обертів. значною мірою це зумовлено питанням довіри: агроклієнти не впевнені, що в разі настання страхових випадків вони отримають відшкодування. Між тим, системного характеру агрострахування набуде лише тоді, коли активну участь у ньому візьме держава. Наразі вона не є серйозним гравцем на агростраховому ринку [4].

У ситуації, що склалася, необхідно на певний час не змінювати умови страхування, створити умови для функціонування товариств взаємного страхування, створити ефективні прозорі процедури здійснення відшкодування за державними програмами, створити дієвий механізм підтримки страхування сільськогосподарських ризиків через субсидування страхової премії та надання гарантій державного перестрахування. Розвиток страхування сільськогосподарського виробництва матиме позитивні соціальні наслідки, коли сільськогосподарський виробник знатиме, що у випадку часткової чи повної втрати врожаю він може розраховувати на достойну компенсацію понесених збитків. Це сприятиме збереженню робочих місць, зниженню міграції сільського населення в міста та покращенню соціальної структури суспільства [5].

Отже, стимулюючи розвиток страхування, держава одночасно сприяє підвищенню ефективності виробництва в аграрному секторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гутко Л.М. Досвід державної підтримки страхування ризиків сільськогосподарського виробництва // Економіка АПК.– 2009.– №10. – С. 147–152.

2. Лузан Ю.Я., Герасименко Н.А. Прогноз обсягів державної підтримки страхування урожаю сільськогосподарських культур в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://forinsurer.com/files/file00756.

3. Международная практика государственного регулирования и лицензирования рынка агрострахования // Портал о сельскохозяйственном страховании // [Електронний ресурс] – Режим доступу:www.agroinsurance.com.

4. Минкіна Г.І. Страхування як елемент управління ризиками підприємств АПК // Фінансовий ринок України.– 2010.– №3. – С. 4–11.

5. Нагорный В.Д. Сельское хозяйство Канады. Корни успеха. – М.; Майкоп: Качество, 2006. – 328 с.

Івасюк Олександр Миколайович
Університет державної фіскальної служби України,
група ФМС-17-1
Науковий керівник:
Богріновцева Л.М.,
к. е. н., доцент кафедри фінансових ринків

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: Інтернет-страхування, онлайн-страхування, страхування.

В епоху поширення інноваційних технологій Інтернет займає чи не найважливіше місце. Значного розвитку сьогодні набуває продаж продуктів та послуг через Інтернет-ресурси. Страхову діяльність цей процес також не оминув. Все більше страховий компаній запроваджують у своїй діяльності продаж страхових продуктів в онлайн режимі. Завдяки Інтернет технологіям страховики зменшують свої витрати при укладанні договорів страхування і тим самим знижують ціну на страхову послугу, що дозволяє залучити більшу кількість клієнтів та збільшити конкурентоспроможність.

Значний внесок у вивчення інтернет-страхування зробили В. Базилевич, Б. Берман, А. Войчак, С. Гаркавенко, Є. Голубков, Н. Гончарова, О. Данніков, В. Демидов, А. Дурович, П. Зав'ялов, О. Заруба, С. Міщенко, С. Науменкова, Р. Пікус, Н. Приказюкта інші.

Метою дослідження є вивчення особливостей розвитку Інтернет-страхування в Україні.

Існують різні підходи до трактування Інтернет-страхування. Ми схиляємося до думки, що Інтернет-страхування – це соціально-

економічні відносини між страховиком та страхувальником з приводу продажу страхових полісів та обслуговування договорів страхування.

Інтернет-страхування має як переваги так і недоліки свого функціонування. До основних переваг можемо віднести наступні [3]:

- економія часу страхувальника (менше часу витрачається на оформлення самого договору: не потрібно витрачати час на поїздку в офіс страховика, все можна зробити вдома; при оформленні договору медичного страхування немає необхідності витрат часу на проходження медогляду);
- економія коштів (страховик зменшує витрати на оренду офісу, заробітну плату працівникам);
- простота (оформити договір страхування через Інтернет дуже просто. При необхідності допомогти цьому може онлайн-консультант);
- можливість в онлайн режимі переглянути страхові послуги, порівняти на різних сайтах страхових компаній та вибрати найбільш оптимальну для себе.

Та не дивлячись на переваги, Інтернет-страхування має свої недоліки. До основних належать [2]:

- проблема оцінки вартості об’єкта. У договорі страхова сума встановлюється автоматично і не може бути змінена. Іноді вона може бути меншою за суму, необхідну для покриття усіх збитків;
- необхідність укладенні договору у письмовій формі згідно із законодавством України;
- складність при здійсненні оплати. Існує варіант, коли договір страхування надсилається страховику по пошті у двох екземплярах. Страхувальник повинен поставити підписи, і відправити один зразок назад, а оплату здійснити через банк або поштовим переказом. Якщо лист про оплату загубиться і не дійде до страховика, то довести факт оплати поліса буде практично неможливо.

На сьогодні чи не кожен другий українець має доступ до мережі Інтернет. По суті всі ці особи є потенційними клієнтами для страховиків і їх чисельність дуже велика. При чому кількість Інтернет користувачів з кожним роком зростає. Цей фактор повинен стимулювати страховиків до створення системи онлайн-страхування у свої компанії.

Чисельність компаній, що продають страхові послуги через Інтернет мережу, також зростає. До них ми можемо віднести: АХА Страхування, ОРАНТА, PZUУкраїна, Альфа Страхування та чимало інших. На даний момент вітчизняні страхові компанії продають такі види послуг через Інтернет [5]: медичне страхування; страхування від нещасних випадків; поліс КАСКО; поліс ОСАГО; страхування «Зелена картка»; страхування осіб, що виїжджають закордон; страхування життя.

Деякі страхові компанії (наприклад, Альфа Страхування) пропонують знижки на здійснення операції онлайн-страхування. Це пов’язано з тим, що, за рахунок використання мережі Інтернет при продажі страхових послуг, страховик зменшує свої витрати на укладання договорів [1].

Основною проблемою, що стримує розвиток Інтернет-страхування в Україні, є недосконалість законодавчої бази регулювання. Особливе значення тут має те, що договір страхування повинен бути обов'язково укладений у письмовій формі.На мою думку, при сучасному стані розвитку інноваційних технологій оптимальним варіантом буде запровадження та поширення укладання договорів в електронному форматі з використанням електронно-цифрового підпису.

Крім зазначеного до факторів, що стримують розвиток Інтернет-страхування в Україні, відносяться наступні: низький рівень доходів страхувальників; слабкі рівні фінансової грамотності населення та забезпечення електронних платіжних систем в Україні; недовіра до веб-сайтів і низький рівень страхової культури населення; невисвітлення усіх видів страхових послуг, що пропонуються для продажу страховиком, на сайті [4].

Отже, на сучасному етапі необхідною та актуальною альтернативою традиційного продажу страхових продуктів є реалізація через мережу Інтернет. Кількість страховиків, які надають послуги через Інтернет в Україні стрімко зростає. Та не дивлячись на це, існують негативні фактори, які стримують поширення Інтернет-страхування в нашій державі. Для стимулювання розвитку Інтернет-страхування необхідно, по-перше, вдосконалити нормативно-правову базу з цього питання; по-друге, завоювати довіру серед

страхувальників через якісну організацію захисту веб-сайтів; по-третє, повідомляти клієнтам про можливість отримання повного комплекту послуг не виходячи з дому чи офісу (це також буде сприяти росту довіри до вітчизняних страховиків); по-четверте, вдосконалити механізм укладання договорів страхування онлайн та механізм розрахунку страхової суми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт страхової компанії «Альфа Страхування» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://alfaic.ua/uk
2. Геник С.Я. Проблеми та перспективи розвитку Інтернет-страхування в Україні / С.Я. Геник, Т.А. Говорушко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – №9. – С.627-630.
3. Онлайн страхування, переваги та недоліки // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.personal-trening.com/onlayn-strahuvannya
4. Пономарьова О.Б. Особливості розвитку страхування в умовах поширення інтернету / О.Б. Пономарьова, О.М. Зінченко // Молодий вчений. – 2016. – №5(32). – С.138-141.
5. Офіційний сайт Інтернет-журналу про страхування «Фориншурер» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://forinsurer.com

Іващенко Анастасія Григорівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-14-4
Науковий керівник:
Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

РОЗВИТОК СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування життя, валові страхові премії, валові страхові виплати, страхові резерви.

На сьогоднішній момент Україна перебуває у складній економічній й політичній ситуації, коли держава не може забезпечити

достатній рівень матеріального добробуту громадян, а також недовіра населення до діяльності страхових компаній, впливає на те, що страхування життя, як підгалузь страхування, ще не є доволі розвинутою. Саме тому дослідження сучасного стану та перспектив розвитку ринку страхування життя в Україні на сьогодні є досить актуальним.

Дослідженням особливостей розвитку ринку страхування життя присвячено багато наукових праць таких вчених, як Т. А. Демченко, Є.Ю. Ткаченко, Л.А. Чвертко, О.В. Яришко та інші.

Проте, незважаючи на порівняно велику базу наукових розробок з різних аспектів розвитку ринку страхових послуг, досі недостатньо проаналізовано проблеми визначення негативних факторів, що стримують розвиток страхового ринку України та в неналежній мірі визначено основні напрями подальших перспектив розвитку ринку страхових послуг.

Страхування життя є вагомою складовою особистого страхування, й у класичному розумінні означає страхування майнових інтересів на випадок смерті застрахованої особи. Згідно Закону України «Про страхування» (далі – Закон): «страхування життя – це вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування уразі смерті застрахованої особи, а також, якщо це передбачено договором страхування, у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та (або) досягнення застрахованою особою визначеного договором віку» [1].

Страхування життя є важливим елементом соціальної системи держави, засобом захисту рівня добробуту населення та забезпечення стабільності економічної розвитку, а також досить могутнім джерелом внутрішніх інвестицій. Адже кошти, що сформовані за рахунок страхових внесків за договорами страхування життя, призначені виключно для майбутніх страхових виплат, і забезпечують значну частину довгострокових інвестицій у національну економіку [2].

Щоб оцінити стан та виявити тенденції розвитку на ринку страхування життя України, проаналізуємо динаміку страхових виплат й страхових премій (табл. 1).

Аналізуючи дані таблиці, можна зробити наступні висновки:

1) кількість страхових компаній СК зі страхування життя (СК "Life") за рік зменшились на 21%, тоді як загальність кількість СК – лише на 8,4%. Це пов'язано, в основному, з АТО на Сході та нестабільною політично-економічною ситуацією в нашій країні, в той же час, це може бути позитивною тенденцією, пов'язаною з укрупненням страхових компаній та очищенням ринку від компаній з низькою платоспроможністю;

Таблиця 1

Основні показники розвитку ринку страхування життя в Україні

	Станом на 30.09.2016	Станом на 30.09.2017	Темпи приросту 9 місяців 2017/ 9 місяців 2016	
			млн. грн.	%
Загальна кількість	323	296	–	-8,36
в т.ч. СК "Life"	43	34	–	-20,93
Кількість застрахованих фізичних осіб на відповідний період період	4111793	4259945	148152	3,60
Кількість застрахованих фізичних осіб за 9 місяців відповідного періоду	1236917	972163	-264754	-21,40
Розмір валових страхових премій	1987,2	2021,7	34,5	1,74
Розмір валових страхових виплат	299,1	413,6	114,5	38,28
Обсяг сформованих страхових резервів	19477,1	21804,8	2327,7	11,95
в т.ч. резерви зі страхування життя	7496,3	8051,9	555,6	7,41

Джерело: складено автором на основі [3].

2) кількість застрахованих фізичних осіб збільшилась на 3,6% або на 148 152 осіб;

3) за 9 місяців 2017 року застраховано 972 163 фізичні особи, що на 21,4% або на 264 754 особи менше проти відповідного періоду 2016 року;

4) обсяг валових страхових премій становив 2 021,7 млн. грн., що на 1,7% (34,5 млн грн) більше, ніж за 9 місяців 2016 року;

5) обсяг валових страхових виплат становив 413,6 млн. грн., що на 114,5 млн. грн. або 38,3% більше в порівнянні з відповідним періодом 2016 року;

6) страхові резерви зі страхування життя збільшився на 555,6 млн. грн або 7,41%, тоді як загальність обсяг резерві – зріс на 12%,

тобто темпи приросту загальних страхових резервів зростає більшими темпами ніж темпи приросту страхових резервів зі страхування життя.

Таким чином, можна зробити висновок, що результати діяльності страховиків, які надають послуги зі страхування життя, вказують на абсолютну залежність ситуації у цій сфері від макроекономічної стабільності та рівня ділової активності в країні. Ефективна діяльність страхових компаній, що надають послуги зі страхування життя, унеможливлюється в умовах нестабільного стану національної та світової економіки. На відміну від цього, оцінка сучасного стану вітчизняного ринку страхування життя, дозволяє виділити низку позитивних тенденцій у цьому секторі економіки: збільшення обсягу надходжень страхових премій та страхових виплат, зростання кількості застрахованих осіб, збільшення страхових резервів тощо. Та, незважаючи на досягнуті результати, процеси розвитку цього виду відносин стримуються чи навіть унеможливлюються цілим рядом проблем. Для їх усунення, основними напрямками розвитку ринку страхування життя повинні стати:

1) розробка Страхового кодексу, який вмістив би комплекс законодавчих актів у сфері страхування та визначав взаємовідносини між усіма учасниками ринку страхування життя;

2) адаптацію українського страхового ринку до світових вимог фінансового регулювання та нагляду, активну співпрацю з європейськими та міжнародними організаціями;

3) підвищення фінансової надійності вітчизняних страхових компаній на основі збільшення їх капіталізації;

4) розвиток страхового посередництва та посилення контролю за посередниками (брокерами, агентами і консультантами);

5) впровадження системи мікрострахування для малозаможних верств населення, державну підтримку соціально значущих видів страхування;

6) формування страхової культури громадян та підвищення фінансової грамотності учасників страхового ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України “Про страхування” від 18.10.2011 N 3925-VI [Електронний ресурс] // Законодавство України [офіційний веб-сайт Верховної Ради України]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80/print1509555949391025

2. Чвертко Л.А. Тенденції розвитку ринку страхування життя в Україні / Л. А. Чвертко, Т. А. Демченко // Розвиток освіти, науки, економіки в умовах інтеграційних процесів: збірник матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 20 квітня 2017 р.: у 2-х т. – Т.1, Ч.1 / редкол. : ВННІЕ ТНЕУ. –Тернопіль :Крок, 2017. – С. 106-108

3. Підсумки діяльності страхових компаній за 9 місяців 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://forinsurer.com/files/file00631.pdf

Іващенко Надія Григорівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-14-4
Науковий керівник:
Федина В.В.
старший викладач кафедри фінансових ринків

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Ключові слова: фінансова стійкість, власний капітал, страхові резерви, інвестиційна політика, перестрахування, страховий тариф.

Враховуючи економічну та політичну ситуацію в країні з’являться гостра необхідність у забезпеченні фінансової стійкості підприємств. Особливо це стосується діяльності страхових компаній, оскільки при сплаті страхувальником своїх внесків, він хоче бути впевненим, що у разі настання страхової події йому буде надано страхове відшкодування у повній мірі або у частині відповідальності страховика. Тому дана тема є досить актуальною в сучасних умовах та потребує подальшого розгляду та дослідження.

Дослідження фінансової стійкості страхових компаній та визначення впливу на неї різних факторівприсвячено багато наукових

праць, зокрема:М. В. Балицька, Є.К. Бондаренко, Г.О. Величко, І.А. Мороз, В.М. Олійник, В. Павловська, Р. В. Пікус, Н.М. Сташкевич, О.С. Сташкевич, Н.В. Ткаченко, В. О. Філімонова. Проте, незважаючи на значні досягнення фахівців у цьому питанні, поки що ці питання залишаються не достатньо вивченими.

На даний момент не існує єдиного тлумачення поняття «фінансової стійкості страхової компанії». Проте є декілька загальних характеристик, які зазначають у своїх працях більшість вчених:

- перевищення доходів над витратами страхової компанії;
- фінансова стійкість розглядається як тотожне поняття до платоспроможності страховика, або як її складова частина;
- здатність страхової компанії у повній мірі виконувати взяті на себе зобов’язання щодо страхувальників;
- можливість постійної адаптації до чинників зовнішнього середовища[1].

Таким чином, можна визначити фінансову стійкість страхової організації як такий стан її фінансових ресурсів, при якому вона є платоспроможною та спроможною вчасно та у повній мірі виконати свої зобов'язання перед страхувальниками.

На фінансову стійкість страхової компанії можуть впливати внутрішні та зовнішні фактори. До зовнішніх факторів можна віднести наступні: економічні, соціальні, психологічні та екологічні фактори. Тобто це ті фактори, які спричинені зовнішнім середовищем.

До внутрішніх факторів можна віднести: розмір власного капіталу, тарифна політика, збалансованість страхового портфеля, інвестиційна політика, стратегія розподілу прибутку, організаційна структура підприємства, склад та фінансова стійкість засновників страхової компанії та ін.

Звісно страхова компанія не може врахувати всі наведені вище фактори в процесі своєї діяльності, тому її фінансова стійкість буде залежати від кількості факторів, які будуть враховані. Одним із пріоритетних напрямків страховика має бути управління внутрішніми факторами, проте не потрібно забувати і про вплив на фінансову стійкість й зовнішніх факторів, які слід відслідковувати та вміти вчасно на них реагувати [2].

До традиційних критеріїв забезпечення стабільної діяльності страховикаможна віднести:

– достатній рівень власного капіталу, який необхідний страховій компанії на початкових етапах її заснування, а також для покриття витрат по страхових виплатах у разі недостатності страхових надходжень і страхових резервів;

– страхові резерви, які гарантують страхові виплати. Це означає, що створення страхових резервів забезпечує фінансову стабільність страховика та виконання останнім зобов'язань перед клієнтами;

– ефективна інвестиційна політика, оскільки страховик має можливість диференціювати свої вкладення, та напрями або в коротко- або в довгострокові активи, варіюючи тим самим рівень ризику;

– перестрахування його суть полягає у передачі ризику до іншого страховика. Перестрахування дає страховику можливість розширити перелік ризиків, що він готовий прийняти на страхування, охопити більшу кількість видів страхування, дає здатність захистити свої активи. Перестрахування дозволяє страховику застрахувати об'єкти, які за своєю вартістю або ступенем ризику значно перевищують його фінансові ресурси [3];

– тарифна політика її розглядають як процес розробки та визначення порядку застосування страхового тарифу. Він складається з двох частин: нетто-тариф і навантаження. До останнього належать: витрати на ведення справи і прибуток [4].

Також виділяють додаткові чинники впливу на фінансову стійкість страхових компаній, такі як: проведення постійного фінансового моніторингу, мобільність, впровадження інноваційних послуг та новітніх технологій, здійснення кризис-менеджменту. Проведення постійного фінансового моніторингу діяльності страхової компанії полягає у проведенні контролю за фінансовими операціями й аналізу основних джерел надходження коштів на предмет їх оптимізації та ефективного використання.Мобільність страхової компанії розглядається як можливість швидко змінювати напрями інвестування своїх активів, у разі необхідності. Впровадження інноваційних послуг та новітніх технологій дає змогу

страховій компанії протягом тривалого періоду часу залишатись на рівні, та й навіть бути більш конкурентоспроможною на ринку страхування порівняно з іншими страховими компаніями. Однак найбільш актуальним в даний період часу є саме здійснення кризис-менеджменту. Тобто керівні органи страховика з певною періодичністю досліджують причини і наслідки минулих негативних явищ в економіці, формуючи на основі обробленої інформації коротко- й довгострокові стратегії антикризових заходів [5].

Отже, за допомогою фінансової стабільності досягається декілька аспектів, зокрема: по-перше, повне і своєчасне виконання зобов'язань страховою компанією; по-друге, забезпечується підтримка та можливий приріст конкурентоспроможності та платоспроможності страховика; по-третє, підтримка рівня життя населення та економіки країни в цілому.

Як вже було доведено, на фінансову стабільність тісно впливають як і внутрішні, так і зовнішні фактори. При чому зміна одного може призвести до зміни всіх інших. Тому їх вплив на рівень фінансової стійкості необхідно розглядати саме в комплексі, а не окремо кожен з чинників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Олійник В.М. Поняття фінансової стійкості страхової компанії та елементів впливу на неї / В.М. Олійник, Є.К. Бондаренко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – Вип. 39. – С. 149-157.

2. Павловська О. В. Фінансова стійкість страхової компанії та критерії її забезпечення / О. В. Павловська, В. О. Філімонова. // Ефективна економіка. - 2015. - № 6.

3. Пікус Р. В. Характеристика джерел забезпечення фінансової стійкості страхової компанії / Р. В. Пікус, М. В. Балицька // Финансовые услуги. - 2017. - № 1. - С. 2-5.

4. Ткаченко Н.В. Фінансова стійкість страхової компанії і франшиза: зв'язок понять / Н.В. Ткаченко, І.А. Мороз // Фінансовий простір. – 2012. – № 3. – С. 31-37.

5. Величко Г.О Напрями удосконалення фінансової стійкості страхових компаній / Г.О. Величко, Н.М. Сташкевич, О.С. Сташкевич

// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2017. – № 25. – С. 79-82.

Каширіна Лілія Юріївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБП-15-6
Науковий керівник:
Венгуренко Т. Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страховий ринок, страхове посередництво, страховий агент, страховий брокер, страхові посередники.

Страхування в сучасній економіці виступає як важлива необхідність підприємництва. На сьогодні ефективне функціонування страхового ринку України тісно пов’язане з необхідністю забезпечення ефективної діяльності страхових посередників, які, з світового досвіду, допомагають клієнтам вибирати найбільш вигідну пропозицію щодо гарантій виплат, а надійним страховикам – розвивати їхній бізнес. Тому усе більшої актуальності набувають питання, які стосуються ролі та значення страхового посередництва котре не лише враховує інтереси страховиків сприяючи реалізації страхових послуг, але й передбачає захист економічних інтересів страхувальників.

Дослідженню проблем та перспектив розвитку страхового посередництва на страховому ринку України приділяли увагу такі автори: Н. В. Кудрявська, О. В. Кнейслер, С. С. Кармазіна.

Ефективний розвиток страхового ринку не можливий без розвитку його інфраструктури, яка забезпечує процес створення страхового продукту, його реалізацію. Інфраструктура страхового ринку включає в себе страхових посередників.В Україні відповідно до ст.15 Закону України «Про страхування» посередницька діяльність може бути представлена страховими або перестраховими брокерами

та страховими агентами[1].Головним завданням страхових агентів і брокерів є участь у фінансово-економічних відносинах страховика і страхувальника на всіх етапах їх економічних взаємовідносин – від продажу страхового поліса до виконання договору страхування[2,3].

Згідно з чинним законодавством необхідними для діяльності страхових брокерів є реєстрація і ведення державного реєстру. Станом на 01.01.2018 р. в Державному реєстрі страхових та перестрахових брокерів, який веде Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, зареєстровано 54 брокера [4].

Досліджуючи сучасні проблеми інфраструктури страхового ринку України доцільно розглянути динаміку діяльності страхових посередників в Україні щодо укладення ними угод зі страхування на користь потенційних страхувальників відповідно як із вітчизняними страховиками, так і зі страховиками-нерезидентами (табл. 1)[4].

Таблиця 1

Діяльність страхових посередників в Україні щодо укладення ними угод зі страхування зі страховиками-резидентами протягом 2012-30.09.2017 рр., тис. грн.

Показник	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	Станом на 30.09.17 р.
Страхові платежі (премії, внески), отримані страховиками-резидентами за договорами страхування, укладеними із страхувальниками	28773,5	77079,2	66706,5	99405,5	88365,8	116 370,1
Страхові виплати (відшкодування), здійснені страховиками-резидентами за договорами страхування, укладеними із страхувальниками	1137,4	1532,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Сума винагороди за надання посередницьких послуг за договорами страхування, укладеними із страховиками-резидентами на користь страхувальників	2144,4	4378,4	3546,6	4808,5	5871,3	6 718,2
Кількість договорів страхування, укладених брокером із страховиками-резидентами на користь страхувальників	2766,0	3150,0	2527,0	2116,0	3769,0	3 279,0

Джерело: [4]

За даними таблиці 1 діяльність страхових посередників в Україні у 2016 р. порівняно з 2012 р. демонструє зростання неза всіма показниками.Це можна пояснити не лише складною економічною ситуацією в Україні, а й тим, що роль страхових посередників є незначною в реалізації страхових послуг.

Іншою є ситуація щодо діяльності страхових посередників в Україні з укладення ними угод зі страхування зі страховиками-нерезидентами (табл. 2)[4].

Таблиця 2

Діяльність страхових посередників в Україні щодо укладення ними угод зі страхування зі страховиками-нерезидентами протягом 2012–30.09.2017 рр., тис. грн

Показник	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	Станом на 30.09.17 р.
Страхові платежі (премії, внески), отримані страховиками-нерезидентами за договорами страхування, укладеними із страхувальниками	1373,2	7302,2	906,6	2269,0	4331,6	2 500,5
Страхові виплати (відшкодування), здійснені страховиками-нерезидентами за договорами страхування, укладеними із страхувальниками	0,0	7941,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Сума винагороди за надання посередницьких послуг за договорами страхування, укладеними із страховиками-нерезидентами на користь страхувальників	165,0	413,5	125,8	349,4	747,8	438,1
Кількість договорів страхування, укладених брокером із страховиками-нерезидентами на користь страхувальників	5,0	15,0	12,0	22,0	25,0	14

Джерело: [4]

Позитивна динаміка всіх показників свідчить про те, що фізичні

та юридичні особи віддають перевагу і більше довіряють саме страховикам-нерезидентам.

Проведений аналіз показників посередницької діяльності на страховому ринку України засвідчує наявність певних проблем. Дану ситуацію можна пояснити відсутністю державної концепції та програми створення інституту страхових посередників, низьким рівнем страхової культури населення, негативним відношенням суспільства до страхування в цілому і до посередництва безпосередньо [5].

Для того, щоб забезпечити розвиток страхового посередництва в Україні, необхідним є:

- доопрацювання нормативної бази для регулювання діяльності страхових брокерів та страхових агентів;
- впровадження Єдиного реєстру страхових посередників;
- більш тісна співпраця банківських і страхових організацій;
- запровадження однакових умов діяльності для страхових агентів і страхових брокерів;
- збільшення кількості нестрахових посередників;
- приведення вітчизняного страхового ринку у відповідність із світовими стандартами.

Виконання усіх вищезазначених заходів забезпечить розвиток страхового посередництва як професійного інституту страхового ринку, який у свою чергу покращить взаємодію його основних учасників та сприятиме залученню ширшого кола споживачів страхових послуг, спростить укладання і ведення договорів страхування, дозволить основну частину коштів страхових резервів інвестувати у фінансово-банківську систему нашої країни та забезпечить зростання частки страхового ринку у ВВП України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про страхування» від 07. 03. 1996 № 85/96 – ВР. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр/page2

2. Кудрявська Н. В. Теоретико-методичні засади діяльності страхових посередників / Н. В. Кудрявська // Інвестиції: практика та досвід. - 2016. - № 5. - С. 78-80.

3. Кнейслер О. В. Страхове посередництво на ринку перестрахування / О. В. Кнейслер // Актуальні проблеми економіки. - 2013. - № 1. - С. 154-159

4. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. — Режим доступу: //http://www.dfp.gov.ua

5. Кармазіна С. С. Розвиток страхового посередництва в Україні / С. С. Кармазіна // Фінансові послуги. – 2016. – № 3-4. – С. 7-12

Кісіль Юлія Віталіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМОі-15-3
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОРСЬКОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: добровільне страхування, морське каско, морське страхування, морські перевезення, страхування.

Морське страхування – один із найдавніших видів страхування. Перший страховий поліс було виписано у 1347 році в Італії, саме щодо морського перевезення. У сучасних умовах розвитку міжнародних зв’язків, морський транспорт відіграє значну роль, перевезення ним користуються попитом у підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. До переваг морського транспорту можна віднести відносно низьку собівартість перевезень; велику вантажопідйомність, що дає змогу перевозити значні партії вантажу; можливість транспортування вантажів різних властивостей і розмірів під час забезпечення їх збереження. Разом із тим необхідна наявність відповідних суден та обладнаних портів, що потребує значних інвестиційних ресурсів.

Слід зазначити, що морські перевезення є одним із найбільш ризикованих видів діяльності. Настання страхових випадків у значному ступені залежить від технічного стану судна та кваліфікації екіпажу. Згідно зі статистикою, причинами морських катастроф у 80% випадків є помилка людини, тому необхідно сформувати такий механізм забезпечення безпечної та безаварійної роботи морського транспорту, який би попереджував настання небезпечних подій, передбачав компенсацію збитків за їх настання та відповідав міжнародним стандартам[1].

Згідно з даними Global Marine Insurance Report 2016, підготованих IUMI (International Union of Marine Insurance – Міжнародний союз морського страхування), страхові премії з морського страхування становили у 2016 р. 32,6 млрд. дол. Розподіл страхових премій за основними видами морського страхування наведено на рис. 1.

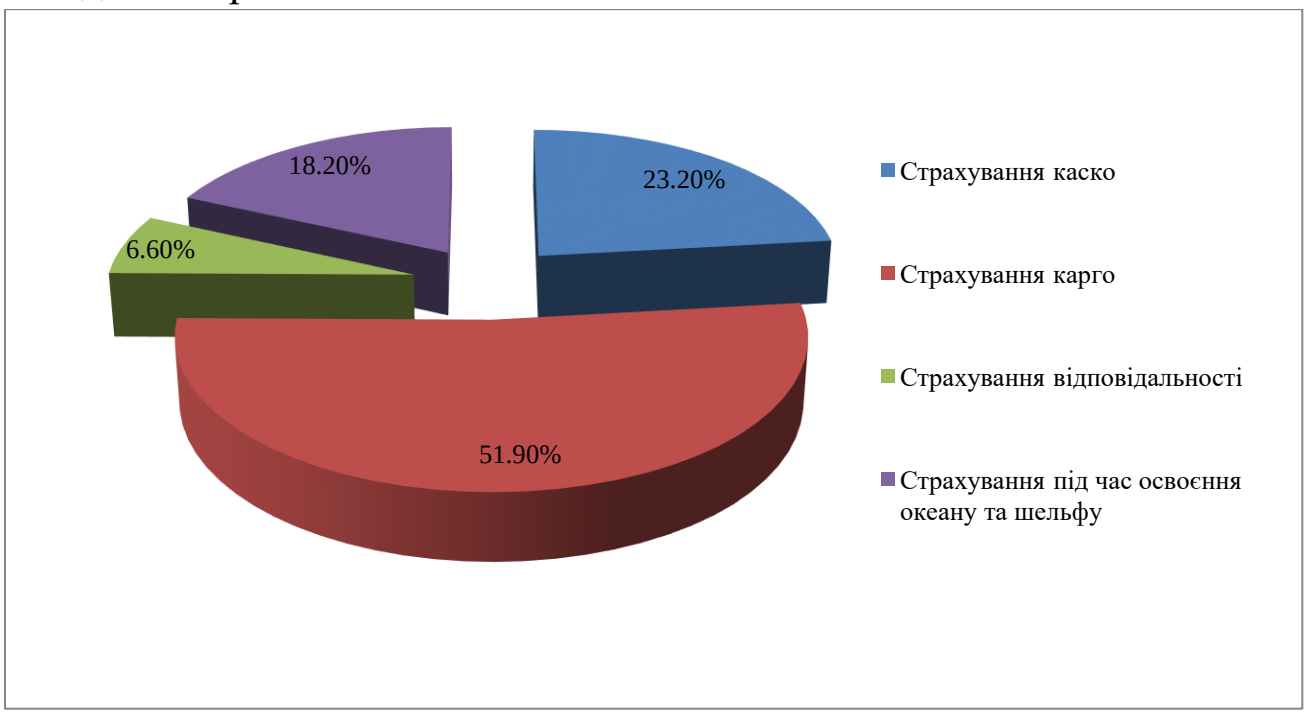

Рис. 1. Структура страхових премій із морського страхування за видами в 2016 р.

Як можемо побачити, більше половини страхових премій відноситься до страхування карго[2].

Таблиця 1

Рейтинг страхових компаній, які здійснюють добровільне страхування водного транспорту (морське каско) на страховому ринку України, за 9 місяців 2017 р.

№	Страхова компанія	Страхові премії, тис.грн	Страхові виплати, тис.грн	Рівень виплат,%
1	Інго Україна	3364	342	10,16
2	Українська страхова група	2509		0
3	Мегаполіс СО	1745	16	0,92
4	Теком	771		0
5	Альянс	368		0
6	Уніка	293	476	162,56
7	Брокбізнес	226		
8	Провідна	222		
9	Вусо	177		
10	ALLIANZ Україна	119	326	274,33

Джерело: складено на основі [3].

Із табл. 1 можна побачити, що в 2017 р. послуги з морського страхування надавали більше 10 страхових компаній в Україні. При цьому страхові виплати були здійснені чотирма страховиками, що становить 40% від загальної кількості компаній, які надають послуги з цього виду страхування [3]. Потрібно покращувати результати, щоб цей відсоток сягав позначки 80-90%.

Страхові компанії України надають послуги з добровільних та обов'язкових видів морського страхування. До обов'язкових видів страхування на морському транспорті відносяться: особисте страхування від нещасних випадків на транспорті; страхування відповідальності морського перевізника та виконавця робіт, пов'язаних з обслуговуванням морського транспорту, щодо відшкодування збитків, завданих пасажирам, багажу, пошті, вантажу, іншим користувачам морського транспорту та третім особам; страхування засобів водного транспорту; страхування відповідальності морського судновласника. Незважаючи на норми страхового законодавства, а також Кодекс торговельного мореплавства України, який передбачає страхування морських ризиків, обов'язкове морське страхування практично не здійснюється. За даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за останні п'ять років

страхових внесків за обов'язковими видами страхування не надходило та виплати не здійснювались.

До добровільних видів страхування, що забезпечують страховий захист від морських ризиків, відносяться такі: страхування водного транспорту (морського внутрішнього та інших видів водного транспорту); страхування вантажів та багажу (вантажобагажу); страхування цивільної відповідальності власників водного транспорту (включаючи відповідальність перевізника).

Національний ринок страхування морських суден, ледве зробивши перші кроки на шляху свого розвитку, зіткнувся з дуже серйозними труднощами як економічного, так і технічного та організаційного характеру. Однією з проблем є поганий технічний стан на внутрішньому водному транспорті України. При цьому перспективи розвитку ринку багато в чому будуть залежати від темпів реалізації державних програм оновлення вітчизняного морського і річкового флоту. Тарифна політика, система оподаткування в морському флоті повинні бути направлені не стільки на поповнення засобів державної скарбниці, скільки передусім повинні мати на меті сприяння поліпшенню і зміцненню фінансового стану судновласників і зниженню їх залежності від держави. В умовах зниження бюджетного фінансування морської індустрії представляється доцільною також необхідність законодавчого створення сприятливого клімату для вітчизняних та іноземних інвесторів, готових вкласти свої засоби в розвиток морського флоту України.

В Україні існує необхідність створення організації, яка б об'єднала зусилля українських морських страховиків у багатьох сферах їх роботи. На сьогодні діє Морське страхове бюро України, що об'єднує страховиків, які мають ліцензію на здійснення морського страхування, однак діяльність цієї організації має бути більш прозорою.

Таким чином, необхідно підтримувати вже існуючі послуги морського страхування та вдосконалювати їх відповідно до міжнародних стандартів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко О. М. Перспективи розвитку морського страхування в Україні [Електронний ресурс] / О. М. Гончаренко. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2016/17-2016/26.pdf.
2. Global marine insurance report 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iumi.com/committees/facts-a-figurescommittee/statistics
3. Рейтинг страхових компаний Украины за 9 месяцев 2017 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://forinsurer.com/ratings/nonlife/17/9/88

Кобзар Інна Анатоліївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМі-14-5
Науковий керівник:
Ковернінська Ю.В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГ ЯК АКТУАЛЬНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ключові слова: Інтернет-маркетинг, інноваційна діяльність, страховий ринок, страхові компанії.

Стрімкий розвиток інтернет-технологій відкриває нові можливості у сфері страхування. Адже, перенасичення страхового ринку традиційними послугами вимагає пошуку нових підходів до споживача, тому в найближчому майбутньому впровадження інновацій у процес збуту страхових та інших фінансових послуг залишатиметься одним із головних завдань менеджменту страхових компаній.

Питання розвитку інтернет-маркетингу на страховому ринку знайшли відображення у працях О.І. Залєтова , А.Н. Зубець, Г.Ю. Тлусти, К.Є. Турбіної, А.Д. Шеремет та ін. Незважаючи на те, що існує велика кількість досліджень, які стосуються страхової тематики,

проте питання використання страхового маркетингу не втрачає своєї актуальності в сучасних реаліях.

Інтернет-маркетинг - це заходи, що проводяться з метою просування товарів і послуг в мережі, підвищення впізнаваності бренду, лояльності покупців до продукції рекламованої фірми[2].

Використання Інтернет-маркетингу у страхуванні має низку переваг, як для страховика, так і для страхувальника (або для суб'єктів страхового бізнесу), а саме: дозволяє охопити споживачів у віддалених географічних регіонах, спрощує побудову партнерських відносин зі споживачами за рахунок створення більш тісних контактів, дозволяє вести діалоги у режимі реального часу, швидко реагувати на запити страхувальників. Перевагою для страховика є й те, що проведення рекламних компаній в Інтернеті потребує значно менших витрат ніж в традиційних ЗМІ та дозволяє більш точно охопити цільову аудиторію[3].

Разом з тим, Інтернет-маркетинг має певні недоліки до яких відносять:

- зростання конкуренції. Відсутність кордонів та вихід на світовий віртуальний ринок значно збільшує кількість як споживачів, так і конкурентів.

- значних вкладень потребує перше входження в Інтернет-бізнес. Разом з тим воно має свої особливості в умовах України, супроводжується великими різноманітними ризиками з високим рівнем невизначеності, тривалим періодом повернення інвестиційного капіталу;

- проблеми пов'язані з авторськими правами та стандартизацією. Вона пов'язана з цифровою природо інформації та інформаційних продуктів, які легко копіювати[2].

В Європі лідерами продажів через Інтернет вважаються Німеччина, Франція, Великобританія та Італія. У цих країнах частка прямих продажів через мережу перевищила 4% всього обсягу страхового ринку. Річні темпи зростання он-лайн страхування в Європі досягають 70% .

Найбільша частка дистанційних продажів послуг зі страхування життя (через Інтернет, електронну пошту, колл-центри тощо) – в Ірландії (21 %), Нідерландах (11 %) та Великій Британії [4].

Для вітчизняного страхового ринку форма реалізації страхових продуктів за допомогою Інтернет-мережі є відносно новим інструментом реклами страхових послуг і каналом продажу страхових полісів.

На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій зростає популярність соціальних мереж. За результатами дослідження провідних українських аналітичних фірм (GFK Ukraine, InMind,Bigmir) найбільш популярною соціальною мережею в Україні донедавна був "ВКонтакте" — близько 24163 947 українців мали аккаунти у цій мережі, що складало 67% зареєстрованих в соціальних мережах; у соціальній мережі "Facebook" кількість українських користувачів склала 2010720 українців [1].

Для страховиків сайт окрім атрибуту їх іміджу та майданчика для збуту страхових продуктів є й важливим засобом комунікації та просування страхових продуктів, тож значну роль відіграють графічний дизайн і юзабіліті (зручність подання інформації) сайту, якість обробки заявок з сайту та швидкість його завантаження, робота з платіжними системами, умови доставки, тощо.

Інтернет маркетинг у страхуванні розширює можливості щодо охоплення споживачів страхових послуг. Усіх користувачів мережі Інтернет можна розглядати як потенційних споживачів. Але основною проблемою в цьому питанні залишається низька обізнаність споживачів щодо можливостей використання Інтернет каналу в повній мірі, а також низький рівень довіри споживача до Інтернет продажів.

Отже, поширення Інтернет-маркетингу на вітчизняному ринку страхування є наслідком розвитку науково-технічного прогресу, зростання конкуренції, загальноекономічного спаду, що призводить до зниження рівня купівельної спроможності населення тощо. Всі ці фактори в своїй сукупності спонукають страхові компанії підлаштовуватися до сучасних реалій функціонування страхового ринку та економіки в цілому, шукати нові можливості та перспективи для розвитку. За допомогою Інтернету формується імідж страхової компанії, що є одним з основних індикаторів вибору страхової компанії при купівлі страхового полісу. Страховий Інтернет-маркетинг відіграє роль так званого інструменту інноваційної

діяльності, що дозволяє вирішити низку важливих питань у даній сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Башинська І.О. Маркетингові комунікації підприємства у соціальних мережах / І.О. Башинська // Економічні науки. Серія "Економіка та менеджмент". – 2016 – Вип. 9 (34). – Ч. 1 – С. 36–41.

2. Литовченко І. Інтернет-маркетинг в діяльності страхових компаній / І.Литовченко, О.Рулінська // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2014. – Вип. 2 (11). – С. 179–187.

3. Ляшенко Г. П. Інтернет-маркетинг та його інструменти / Г. П. Ляшенко, Р. В. Моткалюк // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2015. – № 3. – С. 59-65.

4. Полчанов А. Ю. Особливості розвитку страхування в умовах поширення Інтернету / А.Ю. Полчанов // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». – 2016. – №1. – С. 256-260.

Коваленко Ірина Ігорівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБДз-16-3к
Науковий керівник:
Коваленко Ю.М.,
д. е. н., професор кафедри фінансових ринків

СИСТЕМА САМОРЕГУЛЮВАННЯ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Ключові слова: страховий ринок, страхові компанії, саморегулювання, ризики.

В Україні вже створено механізм функціонування страхового ринку з властивими йому страховими компаніями і фінансовими інструментами, тож варто зосередити увагу на переході від відомчої до функціональної організаційно-економічної моделі його

регулювання з чотирма рівнями: мезо-; макро-; мікрорівень; саморегулювання.

Дослідженню проблем розвитку страхового ринку та його учасників приділили увагу такі західні вчені, як П. Бернстайн, З. Боді, Р. Габбард, А. Грінспен, А. Деміргуч-Кунт, Л. Зінгалез, Р. Колб, Р. Левін, Р. Мертон, Р. Раджан, Р. Родрігес, Л. Росс, Дж. Сакс, Дж. Сорос, Дж. Стігліц, Ю. Фама, С. Фішер та ін. Утім їх теоретичні та практичні розробки, що розраховані на розвинені країни, не повною мірою відповідають умовам розвитку вітчизняної економіки.

Адаптація зарубіжних напрацювань до умов і специфіки фінансової науки в Україні становить значний науковий і практичний інтерес і потребує спеціальних досліджень. У цьому контексті заслуговують на увагу напрацювання вітчизняних науковців у сфері страхового ринку, зокрема Л. Алексеєнко, О. Барановського, О. Вовчак, О. Гаманкової, В. Гейця, В. Зимовця, О. Кнейслер, С. Козьменка, В. Корнєєва, В. Міщенка, С. Науменкової, С. Онишко, Н. Ткаченко, В. Федосова, І. Школьник та ін.

Визнаючи цінність наукових досягнень зарубіжних і вітчизняних учених та їх вагомий внесок у розвиток страхового ринку, сучасний стан наукової розробки цієї проблематики не можна вважати завершеним. Це пов’язано не лише з новітніми явищами, які зумовлені глобалізацією, фінансіалізацією економічних процесів, загостренням кризових явищ і пошуком способів їх подолання, а й певною фрагментарністю у концептуальних підходах до розуміння сутності та місця страхового ринку та його самоорегулювання в економіці, неоднозначними поглядами на його функціонування і подальший розвиток[1, С. 1].

Метою роботи є дослідження сутності саморегулювання на страховому ринку, а також визначення елементів системи саморегулювання в Україні.

Щодо саморегулювання у сфері страхового ринку, то має виконувати такі цілі: протидія фінансовим ризикам; покращення інфраструктури ринку капіталу; досягнення оптимального співвідношення між державним регулюванням і саморегулюванням. Система інструментів саморегулювання наведена на рис. 1.

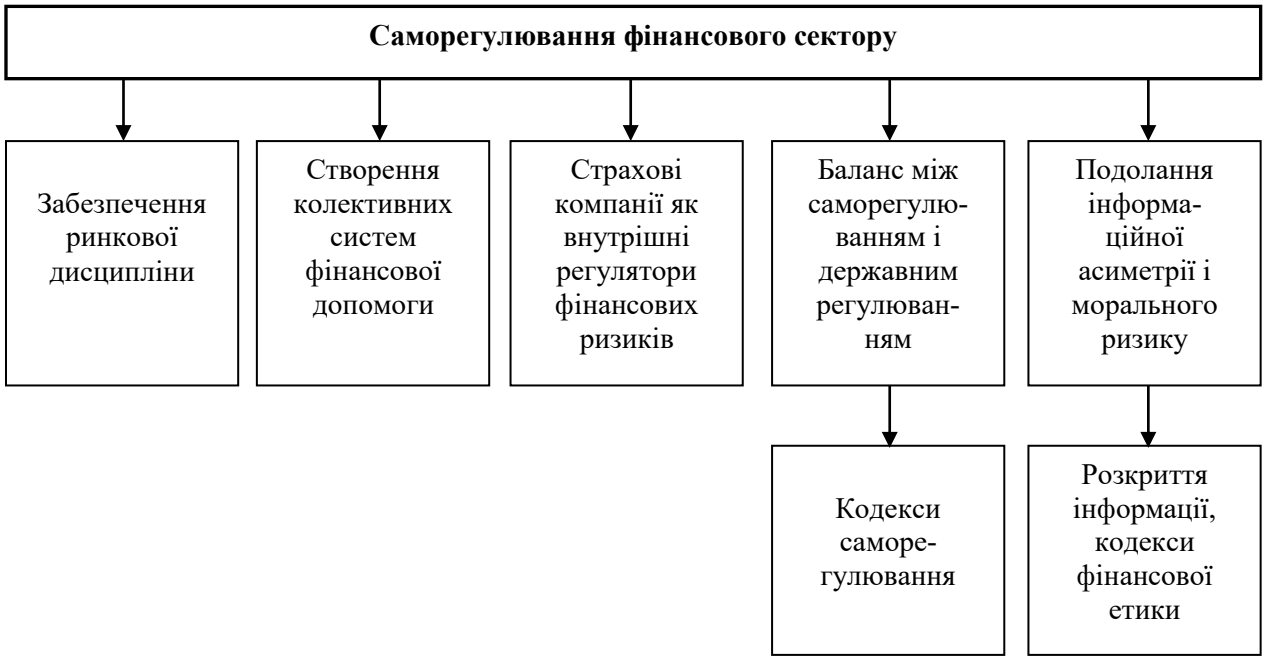

Джерело: [3, С. 153]

Рис. 1. Система саморегулювання на страховому ринку

Як показує досвід, найбільш часто застосовується таким інструмент саморегулювання, як управління фінансовими ризиками, або прояв «ринкової дисципліни»[1]. У нашому випадку вона передбачає не так дотримання формальних правил, а підтримання високої капіталізації і дохідності фінансової корпорації на будь-якій фазі економічного циклу. Важливим тут є розмір фінансового інституту, адже тільки найбільшим суб'єктам ринку капіталу властиво створення, впровадження, реалізація і вдосконалення комплексних систем управління фінансовими ризиками. Менш крупні суб'єкти фінансового сектору мають об'єднуватись у колективні системи фінансової допомоги, метою яких є її надання у кризових ситуаціях на раніше обумовлених умовах. Їх перевага – об'єднання фінансових ресурсів одразу багатьох інституційних одиниць фінансового сектору. На міжнародному ринку капіталу прикладом слугують Міжнародне агентство з гарантування інвестицій і СОТ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коваленко Ю. М. Розвиток фінансового сектору економіки в умовах інституційних трансформацій: автореф. дис. на здобуття наук.

[1]Термін «ринкова дисципліна було введено у 1970 р. Ю.Фама [1].

ступеня доктора ек. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Ю. М. Коваленко. – Ірпінь, 2014. – 38 с.

2. Fama J. Ebbicient capital Markets: A Review of Theory and Empirical Work / J.Fama. – 1970. –№ 1. – P.383–417.

3. Коваленко Ю. М. Розвиток системи саморегулювання страхової діяльності в Україні / Ю. М. Коваленко // Інноваційні напрямки розвитку страхового ринку України : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. (19–20 квіт. 2016 р., м. Київ) / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; [редкол.: О. О. Гаманкова (голова) та ін.]. – Київ : КТ «Забєліна-Фільковська Т. С. і компанія Київська нотна фабрика», 2016. – С. 151–153.

Коваленко Ірина Ігорівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБДз-16-3к
Науковий керівник:
Богріновцева Л.М.,
к. е. н., доцент кафедри фінансових ринків

МІСЦЕ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ У СКЛАДІ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Ключові слова: фінансові послуги, страхові послуги, ринок фінансових послуг.

В Україні вже створено механізм функціонування страхового ринку з властивими йому страховими компаніями і фінансовими інструментами, тож варто зосередити увагу виробництві страхових послуг із виокремленням їх у складі фінансових послуг.

Дослідженню проблем розвитку страхового ринку та його учасників приділили увагу такі західні вчені, як П. Бернстайн, З. Боді, Р. Габбард, А. Грінспен, А. Деміргуч-Кунт, Л. Зінгалез, Р. Колб, Р.

Левін, Р. Мертон, Р. Раджан, Р. Родрігес, Л. Росс, Дж. Сакс, Дж. Сорос, Дж. Стігліц, Ю. Фама, С. Фішер та ін. Утім їх теоретичні та практичні розробки, що розраховані на розвинені країни, не повною мірою відповідають умовам розвитку вітчизняної економіки.

Адаптація зарубіжних напрацювань до умов і специфіки фінансової науки в Україні становить значний науковий і практичний інтерес і потребує спеціальних досліджень. У цьому контексті заслуговують на увагу напрацювання вітчизняних науковців у сфері страхового ринку, зокрема Л. Алексеєнко, О. Барановського, О. Вовчак, О. Гаманкової, В.Гейця, В. Зимовця, О. Кнейслер, С. Козьменка, В. Корнєєва, В. Міщенка, С. Науменкової, С. Онишко, Н. Ткаченко, В. Федосова, І. Школьник та ін.

Визнаючи цінність наукових досягнень зарубіжних і вітчизняних учених та їх вагомий внесок у розвиток ринку страхових послуг, сучасний стан наукової розробки цієї проблематики не можна вважати завершеним. Це пов’язано не лише з новітніми явищами, які зумовлені глобалізацією, фінансіалізацією економічних процесів, загостренням кризових явищ і пошуком способів їх подолання, а й певною фрагментарністю у концептуальних підходах до розуміння сутності та місця страхового ринку та страхових послугв економіці, неоднозначними поглядами на його функціонування і подальший розвиток.

Метою роботи є дослідження сутності фінансових послуг, їх класифікації із виокремленням страхових послуг.

Згідно з п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» фінансовою послугою є операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, – і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів [1]. Трактування фінансової послуги потребує і конкретизації суб’єктів, які мають право виробляти ці послуги – фінансові установи, а у випадках, що передбачені законодавством, фізичні особи – суб’єкти підприємницької діяльності [2, С. 162]. В Україні до фінансових послуг віднесені:

1) випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та/або їх обслуговування, кліринг, інші форми забезпечення розрахунків;

2) довірче управління фінансовими активами;

3) діяльність з обміну валют;

4) залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення;

5) фінансовий лізинг;

6) надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту;

7) надання гарантій та поручительств;

8) переказ коштів;

9) послуги у сфері страхування та у системі накопичувального пенсійного забезпечення;

10) професійна діяльність на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню;

11) факторинг;

11-1) адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах;

12) управління майном для фінансування об’єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю відповідно до Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю»;

13) операції з іпотечними активами з метою емісії іпотечних цінних паперів;

14) банківські та інші фінансові послуги, що надаються відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльніст» [1].

Щодо класифікації ринків цих послуг, то у Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III, «до ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів» [1].

Вченими вважається, що більш прийнятною є класифікація фінансових послуг на такі групи:

1) страхові та ті, що пов`язані зі страхуваням;

2) банківські та інші фінансові послуги (крім страхування);

3) інвестиційні.

Отже, окрему групу у складі ринку фінансових послуг і самих послуг складають страхові послуги. На відміну від вітчизняних стандартів, Генеральна угода з торгівлі послугами їх детально конкретизує (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація фінансових послуг (із викремленням страхових послуг) у Генеральній угоді з торгівлі послугами (ГАТС)

Вид	Підвиди
Страхові послуги та ті, що пов'язані зі страхуванням	(i) Пряме страхування (зокрема спільне страхування): (A) життя (B) крім страхування життя
	(ii) Перестрахування і ретроцесія
	(iii) Страхове посередництво, таке як брокерське та агентське
	(iv) Допоміжні послуги зі страхування, такі як консультаційні, актуарні послуги, оцінка ризику та послуги з урегулювання претензій

Джерело: складено на основі [3].

Отже, страхові послуги та ті, що пов`язані зі страхуванням мають включати: пряме страхування (зокрема спільне страхування) життя та інші види страхування, перестрахування і ретроцесію, страхове посередництво (брокерське та агентське), допоміжні послуги зі страхування, такі як консультаційні, актуарні послуги, оцінка ризику та послуги з урегулювання претензій. Зазначене гармонізує вітчизняне законодавство та сприятиме інтеграції ринку страхових послуг України до світового економічного простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: Закон України: від 12.07.01 р. № 2664. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2664-14.

2. Коваленко Ю. М. Фінансові послуги: сутність та класифікація

/ Ю. М. Коваленко // Світ фінансів. – 2012. – Вип. 3. – С. 162–169.

3. Коваленко Ю. М. Розвиток фінансового сектору економіки в умовах інституційних трансформацій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора ек. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Ю. М. Коваленко. – Ірпінь, 2014. – 38 с.

Ковальчук Лідія Вікторівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМОі-15-3
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ СТРАХОВИКА

Ключові слова: доходи, страховик, страхові резерви, операційні доходи, вільні ресурси.

Страхова діяльність є видом цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання страхових випадків, яка належить до сфери фінансових послуг України [2]. Основною відмінністю діяльності страхових компаній від, наприклад, виробничих підприємств є те, що товаровиробник спочатку здійснює витрати на виготовлення продукції власного виробництва, а вже потім покриває дані витрати за рахунок ціни реалізації даного виду продукту, а страховик спочатку акумулює фінансові надходження від страхувальників, в потім здійснює витрати в якості страхових виплат за договорами страхування.

Метою доповіді є розроблення класифікації та формування доходів страховика в залежності від специфіки його діяльності.

Вагомий внесок у вирішення проблем фінансово-економічної діяльності страхових компаній зробили такі видатні вчені, як: В.Д. Базилевич, О.І. Барановський, О.О. Гаманкова, В.Б. Гомелля, О.Д. Заруба, М.С. Клапків, В.С. Лень, С.С. Осадець, К.Є. Турбіна та ін.

Головною особливістю та специфікою формування доходів страхової компанії є двоїстий характер її діяльності (одночасне здійснення страхової та інвестиційної діяльності). Враховуючи таку специфіку, доходи страховика можна поділити на три основні групи:

1. Доходи від основної, тобто страхової, діяльності (всі надходження на користь страховика, пов'язані з проведенням страхування і перестрахування);

2. Доходи від інвестиційної та фінансової діяльності, тобто пов'язані з інвестуванням і розміщенням тимчасово вільних коштів (як власних, так і коштів страхових резервів);

3. Інші доходи, тобто ті, які не належать ні до страхових, ні до інвестиційних доходів, але часом з'являються у страховика в процесі його звичайної господарської діяльності і під час надзвичайних подій [3].

До доходів від страхової діяльності належать страхові внески та страхові премії, комісійні винагороди за здійснення перестрахування, частина страхових сум на страхові відшкодування, сплачених перестраховиками, суми повернені із централізованих страхових резервів, повернені суми технічних резервів та інших премій [1].

Доходи від інвестиційної та фінансової діяльності включають доходи від: участі в прибутку перестраховиків, дивідендів за акціями, відсотки від розміщених в банку депозитних вкладів, відсотків за облігаціями, відсотків на суму залишку на поточному рахунку, відсотки за надання довгострокових інвестиційних кредитів.

Доходи від фінансового та оперативного лізингу, від надання консультаційних послуг, безкоштовна фінансова допомога, від безоплатно переданих активів, від операційної та не операційної курсової різниці, від індексації та передачі основних фондів та нематеріальних активів формують третю групу доході страховика – інші доходи.

Першим і основним видом доходів будь-якого підприємства є доходи від операційної діяльності. У випадку зі страховиком операційними доходами є доходи від здійснення страхової діяльності. Основним видом доходів від страхової діяльності, на які розраховує страховик з моменту відкриття страхової компанії і який він отримує продаючи страхові послуги є страхова премія. Страхова премія – це сума коштів, яку страхувальник зобов'язаний сплатити страховику за договором страхування. Даний вид доходу є основою для безперервного та успішного функціонування страхової компанії та основним джерелом для фінансування страхових фондів і загалом всієї діяльності страховика.

Другим видом доходів є доходи від інвестиційної та фінансової діяльності, які є похідними від страхових премій. Зважаючи на те, що певний період часу страховик на власний розсуд може розпоряджатися коштами, отриманими від страхувальника він здатен виступати в ролі інвестора, акумулюючи тимчасово вільну частину коштів та вкладаючи їх. Крім коштів, отриманих від страхувальників, страхові компанії мають і власні, які також можуть бути використані в інвестиційній діяльності страховика. Але їх інвестиційні можливості обмежені певною мірою через невелику фінансову потужність та недовіру населення до довгострокових інвестицій. Власні кошти страховика, які він може використовувати для здійснення інвестиційної діяльності можна поділити на дві групи:

- власні вільні кошти (статутний фонд, нерозподілений прибуток, резервні фонди, спеціальні фонди). Інвестування таких коштів не регулюється законодавством, а тому вони можуть бути вкладені страховиком на власний розсуд;
- вільні кошти страхових резервів.

Згідно чинного законодавства кошти страхових резервів повинні розміщуватись з урахуванням безпечності, прибутковості, ліквідності, диверсифікованості та мають бути представлені активами таких категорій: грошові кошти на поточному рахунку; банківські вклади (депозити); валютні вкладення згідно з валютою страхування; нерухоме майно; акції, облігації, іпотечні сертифікати; цінні папери, що емітуються державою; права вимоги до перестраховиків;

інвестиції в економіку України за напрямами, визначеними Кабінетом Міністрів України; банківські метали [4, ст. 8].

Третім видом доходів є інші доходи операційної діяльності, які не мають особливостей їх формування та розміщення, пов'язаних зі страховою діяльністю. Ці доходи такі, як і аналогічні доходи інших суб'єктів підприємницької діяльності, наприклад, оперативний та фінансовий лізинг, доходи від безоплатно наданих товарів, від безповоротно отриманої допомоги, індексації та відчуження основних фондів, надання консультаційних послуг та ін. Частка цих доходів є досить незначною по відношенню до перших двох видів, але іноді може бути достатньо вагомою для страховика.

Виходячи з наведеного, можна зробити висновки, що класифікація та формування доходів страховика мають певну специфіку, яка залежить від особливостей здійснення страхової діяльності. Головна особливість діяльності страховика полягає в тому, що він спочатку отримує доходи, у вигляді страхових платежів за договорами страхування, і лише після настання страхового випадку несуть витрати у вигляді страхових виплат. Таким чином, основним видом доходів, що забезпечують безперервність діяльності компанії, стабільність її фінансового становища, платоспроможність, а відповідно до цього і загальний розвиток страхового ринку країни, є доходи від операційної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. – http://www.dfp.gov.ua/734.html

2. Закон України «Про страхування» № 85/96-ВР від 07.03.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80

3. Осадець С. С. Страхування: підручник / С. С. Осадець. – К.: КНЕУ, 2012. – 599 с.

4. Гордиенко И. Риски украинского страхового рынка в 2011 году / И. Гордиенко // Insurance Top. – 2011. – № 2(34). – С. 8–10.

Ковальчук Юлія Іванівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-15-4
Науковий керівник:
Нестерова-Капусняк Н.С.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страховий ринок, страхування, страхова премія.

Страховий ринок - це особлива сфера грошових відносин, де обєктом купівлі-продажу виступає специфічна послуга - страховий захист, на яку формується попит та пропозиція [1, с. 76]. Без функціонування потужного ринку страхових послуг неможливе створення ефективної системи захисту майнових прав та інтересів у окремих груп громадян, збереження соціальної стабільності у суспільстві й економічної безпеки держави. Більше того, страхування є важливим джерелом акумулювання коштів для подальшого їх інвестування в економіку держави, адже воно значною мірою зменшує витрати бюджету на відшкодування збитків, спричинених внаслідок надзвичайних ситуацій, катастроф, катаклізмів, різноманітних природних лих, а також захищає бізнес від непередбачуваних ризиків та забезпечує соціальну підтримку громадян [2].

На страховому ринку існують серйозні проблеми, які перешкоджають подальшому його розвитку, серед них виділяють: недосконала законодавча та нормативна база, низький рівень ефективності державного регулювання страхової діяльності, недосконала система державного контролю за фінансовою надійністю страховиків, недостатнє використання інвестиційних ресурсів страховиками, складна процедура отримання відшкодування в разі настання страхового випадку [3].

Вивченням питання формування страхового ринку України та перспектив його подальшого розвитку займались такі науковці, як О. Вірбулевська, В. Базилевич, О. Філонюк, С. Осадець, Р. Пікус, З. Шелудько та інші.

Останні події, що відбулися в країні, похитнули фінансовий ринок. Це призвело до деякої стагнації і навіть зменшення показників діяльності страхових компаній України.

Досягнення стійкого розвитку страхового ринку потребує реалізації стратегії його розвитку згідно з визначеними етапами. Одночасно головними задачами розвитку страхування є підвищення конкурентоспроможності, рівня інвестиційної привабливості страхових компаній, розвиток сучасної інфраструктури страхового ринку, створення єдиних баз даних страхових компаній.

Ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на кінець першого півріччя 2016 року становила 343, у тому числі СК «life» - 45 компаній, СК «non-life» - 298 компаній, (станом на кінець першого півріччя 2015 року - 374 компанії, у тому числі СК «life» - 52 компанії, СК «non-life» - 322 компанії). Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, так станом на 30.06.2016 порівняно з аналогічною датою 2015 року, кількість страхових компаній зменшилася на 31[4].

Незважаючи на зменшення кількості страхових компаній, зафіксований ріст обсягу валових та чистих страхових премій. Чисті страхові премії - розраховані як валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховикам-резидентам.

Обсяг надходжень валових страхових премій у 2016 році збільшився на 2 861,5 млн. грн. (21,3%) у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року. Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестрахуванні ризиків від страхувальників та перестрахувальників на кінець першого півріччя 2016 року, становили 16 327,0 млн. грн., з них: 10 266,1 млн. грн. (62,9%) - що надійшли від юридичних осіб. На кінець першого півріччя 2015 року загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками, становила 13 465,5 млн. грн., з них: 4 593,0 млн. грн. (34,1%) - що

надійшли від фізичних осіб; 8 872,5 млн. грн. (65,9%) - що надійшли від юридичних осіб. В той же час, обсяг чистих страхових премій збільшився на 2 150,8 млн. грн. (19,9%). Чисті страхові премії на кінець першого півріччя 2016 року становили 12 982,0 млн. грн., що становить 79,5% від валових страхових премій, а за цей же період 2015 року становили 10 831,2 млн. грн., або 80,4% від валових страхових премій. Ріст суми чистих страхових премій відбувся за рахунок збільшення надходжень платежів з автострахування (+19,8%), страхування життя (+39,7%), страхування кредитів (+134,0%), страхування відповідальності перед третіми особами (+39,6%), страхування від нещасних випадків (+84,9%), медичного страхування (+16,4%), страхування майна (+11,7%), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (+17,8%). Водночас, спад чистих страхових премій спостерігався зі страхування вантажів та багажу (-13,3%) та страхування фінансових ризиків (-10,1%) [4].

В ТОП-5 страхових компаній України по валових страхових преміях на кінець першого півріччя 2016 року входять «Кремень» (темп росту 178,23% у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року), «ІНгОсСТРАХ» (темп росту 172,22%), «АХА страхування» (темп росту 24,32%), «Арсенал страхування» (темп росту 67,69%) та «РЕИ Україна» (темп росту 68,57%). Основними ринками страхування в Україні здебільшого є великі промислові центри центральної та східної України, такі як Київ, Харків, Дніпро, Одеса, Запоріжжя. В свою чергу, низька кількість страховиків у західному регіоні держави повязана з відсутністю там великих промислових підприємств та низькою платоспроможністю населення [4].

Проблеми розвитку страхового ринку дають підстави для розробки таких концептуальних напрямів його розвитку, здійснення яких дозволить підвищити роль страхування в економічному житті України та сприятиме його інтеграції у світовий економічний простір.

Для удосконалення та підвищення ефективності функціонування страхового ринку,необхідно провести ряд таких першочергових заходів:

- розвивати сучасну інфраструктуру страхового ринку,виробити єдині методичні принципи організації і здійснення страхового посередництва;

- визначити стратегічні орієнтири розвитку страхового ринку;

- встановити вимоги до платоспроможності на основі оцінки ризиків та якості активів страховика;

- врегулювати питання комісійної винагороди за обов'язковими видами страхування;

- підвищити рівень прозорості страхових компаній і страхового ринку;

- переглянути умови ліцензування страховиків [5].

Отже, страховий ринок в Україні знаходиться ще на стадії формування,що зумовлено неналежним розвитком економіки, низьким добробутом населенням, недосконалістю правової бази. Через механізм страхового захисту страхування зможе забезпечити безпеку, стабільність, соціальні гарантії в суспільстві, а в перспективі може стати серйозним механізмом перерозподілу інвестиційних ресурсів і механізмом вирішення питання зайнятості населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Осадець С.С. Страхування: Підручник / С.С. Осадець - К.: КНЕУ, 2002. - 599 с.
2. Вірбулевська О.В. Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку регіонів України / О.В. Вірбулевська. - Режим доступу: (40)/143.pdf
3. Плиса В. Страхування: Підручник.-К: Каравела, 2010. – 472 с.
4. Підсумки діяльності страхових компаній за І півріччя 2016 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://forinsurer.com/file/file00580.pdf>
5. Берлін.В. Тенденції розвитку та державне регулювання страхового ринку України [Електронний ресурс] / В.Берлін // Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files.

Ковальчук Юлія Іванівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-15-4
Науковий керівник:
Венгуренко Т. Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страховий ринок, банківська діяльність, кредитні операції.

Банківські установи є важливою ланкою фінансової системи України, від їх ефективного функціонування залежить загальний розвиток економіки країни та добробут населення.

При здійсненні різноманітних банківських операцій завжди присутні фінансові ризики: валютні, кредитні, інвестиційні, депозитні та ін. Це зумовлює, відповідно, як неготовність банків надавати довгострокові кредити, так і нестійкість функціонування підприємств, відсутність структурних перетворень в економіці, а отже, високі кредитні ризики. Саме тому одним із способів забезпечення виконання зобов'язань, які активно застосовуються в процесі здійснення кредитних операцій, є страхування кредитних ризиків, виникнення яких пов'язане зі значним зростанням обсягів виданих банками кредитів[1].

Причинами виникнення кредитного ризику є нестійкий фінансовий стан позичальника, некваліфіковане керівництво, недосвідченість працівників, що приймають рішення про надання кредиту тощо. В той же час у науковому світі розглядаються ефективні та доцільні способи захисту кредиторів від ризику неплатоспроможності їх боржників. Кредитор може поглибити вивчення та оцінку платоспроможності боржника, посилити контроль за його фінансово-господарською діяльністю. Існує декілька способів забезпечення виконання кредитних зобов'язань, таких як порука, гарантія, страхування, застава. Але одним із способів забезпечення

виконання зобов'язань, які активно застосовуються в процесі здійснення кредитних операцій, є страхування кредитних ризиків.

Під кредитним ризиком розуміють наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, який виникає через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови будь-якої фінансової угоди із банком або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов'язання. Іншими словами це ризик невиконання боржником своїх зобов'язань перед кредитором, що загрожує кредитору певними фінансовими збитками [2].

Практика страхування кредитів в Україні переважно має три форми:

- страхування ризику непогашення кредиту;
- страхування позичальником відповідальності за неповернення кредиту;
- страхування позичальником предмета застави.

Законом України «Про страхування» передбачено один вид добровільного страхування кредитних ризиків «Страхування кредитів (в тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту)» [3].

У сучасних реаліях економіки, банки змушені звертатись до колекторських компаній для роботи з проблемною заборгованістю. Більше того, банки по можливості створюють внутрішні колекторські підрозділи.

Таким гарантом виступають страхові компанії, а банк є їх агентом. Інакше кажучи, у взаємодії «страхова компанія - банк» банк надає клієнту кредитний договір, а страхова компанія – договір страхування. У даній взаємодії має місце страхування відповідальності позичальника, а також страхування майна, що є об'єктом застави. Це надає можливість банкам уникнути вірогідних кредитних ризиків там, де формування резервів може бути неефективним. Тобто, якщо заборгованість клієнта визнається безнадійною і фактично відсутні шанси її повернути, має місце страховий захист. Страхова компанія як гарант повертає банку заборговані позичальником кошти. Це уможливлює ведення стабільної діяльності банку, за якої останні мають високий рівень

ліквідності і здатні вчасно повертати депозити вкладникам та проводити розрахунки.

Плідна співпраця страховиків з банківськими установами та постійними клієнтами дозволяє усвідомити необхідність та позитивність впровадження цього виду страхування. Сьогодні найрозвинутішою у страхуванні фінансових ризиків є окрема галузь – це споживче кредитування (майже половина договорів зі страхування фінансових ризиків припадає на страхування ризиків споживчого кредитування). У страхуванні споживчих кредитів присутні усі вимоги, які зазвичай ставляться страховиками до клієнтів: застава (придбане майно), обмежена страхова сума (як правило, однорідні прогнозовані суми). Страховики із задоволенням на це йдуть ще й тому, що поряд зі страхуванням фінансових зобов'язань по споживчих кредитах, згідно з Законом України «Про Заставу», страхується і придбане майно – автомобіль, квартира чи побутова техніка. Страхування товарного кредитування також користується великим попитом. У цьому випадку страхова компанія гарантує виплату коштів за товари у зазначений термін.

Активно розвивається галузь страхування, пов'язана з пластиковими картками. Це мало не єдиний випадок, коли мова йде про чистий фінансовий ризик, і застава тут не потрібна. Страхують від несанкціонованого використання пластикових карток, їх викрадення. Також активно розвивається страхування овердрафту – різновиду кредитного ризику [4].

Страхування фінансових ризиків спрямовано на забезпечення відшкодування матеріального збитку, який проявляється внаслідок їх настання. Можна різними способами забезпечувати безперервність процесу відтворення та максимальну фінансову стійкість економічних суб'єктів, але як засвідчує зарубіжний досвід, саме страхування є найбільш ефективним.

Загалом на практиці спостерігається збільшення кількості неповернених кредитів банкам України, у зв'язку чим банки втрачають частину своїх прибутків та значне підвищення величини заборгованості перед банками за кредитними операціями, оскільки вимоги банків за наданими кредитами будуть зростати, то відповідно зростатиме потреба в страхуванні кредитного ризику, адже банкам

необхідно забезпечити собі надійність повернення наданих грошей [5, с. 26].

Отже, попри усі несприятливі фактори, що стримують розвиток страхування ризиків банків в Україні, за кордоном цей метод управління ризиками став одним із найефективніших, що дає підстави вважати страхування одним із найкращих засобів мінімізації ризиків. Страхування кредитних ризиків – це не лише запорука збільшення прибутку банку, але й покращення його іміджу, що також сприяє підвищенню фінансової стабільності і конкурентоспроможності на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галущак В. В. Страхування кредитних ризиків [Електронний ресурс] / В. В. Галущак // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. – 2016. – Вип. 16(1). – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_16%281%29__27.

2. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» // Постанова Правління Національного банку України від 15.03.2004 р. № 104 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov. ua/laws/show/v0104500-04/page4

3. Про страхування: Закон України від 4 жовтня 2001 р. №2745-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80

4. Журавка О. С. Проблеми аспекти страхування фінансових ризиків України [Електронний ресурс] / О. С. Журавка – Режим доступу: http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_F/Zhuravka_1.pdf

5. Кондрат І. Ю. Проблеми страхування кредитних ризиків на фінансовому ринку України [Електронний ресурс] / І. Ю. Кондрат, О. В. Черкасова, Я. Р. Шандра // Наукові праці Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – № 5. – С. 24-26.

Кондратюк Надія Олександрівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБ-15-1
Науковий керівник:
Шевчук Ю.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Ключові слова: фінансова стійкість, фінансова стійкість страховика, платоспроможність страховика, фінансовий стан страховика.

У XXI ст. підвищуються вимоги до фінансової стійкості страхової компанії. Саме тому пріоритетним стає не тільки облік грошових потоків компанії, але й комплексне дослідження її фінансово-економічного стану і фінансової. Фінансова стійкість – одна з найважливіших характеристик стану будь-якої організації та її поведінки щодо зовнішніх і внутрішніх змін. Одне з актуальних завдань сьогодні – розробити сучасні методологічні підходи до визначення фінансової стійкості страхових компаній та запропонувати методику оцінки й аналізу фінансової стійкості, вимірювання факторних складових показників фінансової діяльності. Від правильності визначення факторів фінансової стійкості залежить точність визначення кількісних і якісних показників діяльності та безпосередньо фінансової стійкості страхових організацій.

Аналіз і розробку окремих аспектів цієї проблеми було здійснено такими вченими, як В. Д. Базилевич, Н. М. Внукова, О. О. Гаманкова, А. С. Глущенко, О. Д. Заруба, В. А. Малько, Дж. Кілбі, Р. Кілна, Дж. Мішеля та іншими.

У сучасних умовах ринку кожен страховик України має право сам визначати тарифи і проводити самостійну цінову політику на ринку. У зв’язку з цим виникає необхідність дослідження складу і структур тарифної ставки та їхнього впливу на фінансову стійкість страховика в умовах конкуренції.

Останнім часом підвищуються вимоги щодо мінімального розміру статутного фонду для страхових компаній, проте це не дає можливості повністю захистити громадян України від різних факторів ризику.

У сучасній економічній літературі існує неточність, розмитість у визначенні терміна №фінансова стійкість». По-перше, фінансову стійкість розглядають як стан, по-друге, як адаптацію страхового підприємства до змін середовища. Проте, фінансова стійкість страховика має характеризуватися його здатністю сприятливо реагувати на зміну економічної кон'юнктури. Тому, прийнято вважати, що фінансова стійкість страхової компанії – це її здатність покращувати або не погіршувати значення показників діяльності при зміні факторів впливу. Платоспроможність страховика – його здатність розрахуватися за усіма зобов'язаннями (страховими і не страховими) в будь-який момент часу [1].

З цих позицій, стійкий фінансовий стан страховика – це інтегрований за показниками діяльності стан його фінансових ресурсів, при якому він здатний реагувати на зміни внутрішніх і зовнішніх факторів впливу так, щоб показники діяльності не погіршувались [2].

Також на даному етапі варто проводити дослідження фінансової стійкості страхових компаній у два етапи. На першому етапі, наприклад, фінансово-економічного аналізу необхідно прийняти розподіл фінансових станів страхової компанії на «задовільні» і «незадовільні» щодо значень показників діяльності. На другому ж етапі аналізу оцінюється стійкість фінансового стану страхової організації, що має характеризуватися здатністю не погіршувати значення показників при зміні факторів [3].

Розв'язання проблеми забезпечення фінансової стійкості страхової компанії є багатофакторним завданням. На нашу думку, обґрунтоване заниження тарифу штучно завищує кількість договорів, зменшує вірогідність страхової події, занижує гарантію безпеки розрахунків. Усе це призводить до зменшення прибутку від страхової діяльності, погіршує такі показники діяльності, як рентабельність, прибутковість, і знижує фінансову стійкість страховика.

У сучасних умовах одним із суттєвих зовнішніх макроекономічних факторів впливу на фінансову стійкість страхової компанії є фінансова глобалізація світового ринку страхування. Страхова система України не може відокремитися від впливу процесів фінансової глобалізації, тому має адаптуватися до зовнішньоекономічної динаміки і тенденцій.

Для забезпечення фінансової надійності вітчизняних страховиків варто запропонувати використовувати принцип визначення розміру мінімального статутного фонду – пропорційно до ризику, виду діяльності та терміну дії страховика на ринку. Використовувати новий підхід «метод сходинок» для визначення розміру мінімального статутного фонду страховика, коли величина статутного фонду є постійно зростаючою в часі (кожні 5 років), залежить від обраного страховиком виду діяльності і має досягти межі євро стандартів 2 млн. євро. Рекомендовано співвідносити кількість договорів страхування і загальну страхову суму прийнятих ризиків з розміром статутного капіталу [4].

Отже, потрібно розробити рейтингову систему оцінки страхових компаній України, побудовану не лише на абсолютних показниках діяльності вітчизняних страхових компаній, а й на порівняльних, відносних показниках. На основі таких рейтингів страховик може переглянути фінансово-інвестиційну і страхову діяльності з метою підвищення фінансової надійності. З огляду на це, рейтинг консолідуватиме зусилля, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності страхових компаній.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ширінян Л. В. Фінансова надійність і фінансова стійкість страховиків / Л. В. Ширінян // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 9 (75).

2. Ткаченко Н. В. Розвиток перестрахування як важіль забезпечення фінансової стійкості страховиків / Н. В. Ткаченко // Фінанси України. − 2016. − № 3.

3. Бойко А. О. Страхування як механізм забезпечення фінансової стійкості страхової компанії : дис. … канд. екон. наук : 08.00.08 / Антон Олександрович Бойко. – Суми, 2011.

4. Ширінян Л. В. Рейтингова система і рейтинг-оцінка фінансової-стійкості страхових компаній України / Л. В. Ширінян // Світ Фінансів. – 2017. – Вип. 2 (11).

Коник Мар'яна Іванівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМОі-15-3
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Ключові слова: страхування, медичні працівники, професійна відповідальність.

В сучасних умовах розвитку економіки тема лікарських помилок в Україні є одна з найболючіших як для медиків, так і для пацієнтів, яких все частіше не влаштовує якість медичного обслуговування і мізерні компенсації за шкоду, заподіяну їх здоров'ю неадекватним лікуванням.

За даними ВООЗ, які були широкого оприлюднені у пресі, в Україні від лікарських помилок щоденно вмирає 6 - 7 осіб, 20 осіб стають інвалідами. Для порівняння, у США частка медичних помилок складає 3–4%, у Великобританії — 5%, у Франції — 3%. Значні суми сплачуються у вигляді компенсації пацієнтам, так, в США виплати за кількома десятками судових позовів лише протягом року перевищують один млн. доларів [1,3]. Ситуація в медичній галузі склалася таким чином, що через побоювання судового переслідування в разі несприятливого кінця хвороби лікарі стали уникати ризику в своїй діяльності, немов би захищаючи цим самих себе, що отримало назву захисної медицини. Звичайно , цей шлях хибний і суперечить основним етичним принципам медичної діяльності, оскільки перш за все, передбачає уникнення лікарями

ризику навіть в тих ситуаціях, коли це необхідно для збереження життя хворого. Захисна медицина вважається одним із факторів, що збільшує витрати на охорону здоров'я.

Дебати про необхідність обов'язкового страхування відповідальності у сфері лікарської діяльності протягом останніх 10 років починаються кожен раз, коли стає відомо про чергову сумну історію в лікарні або приватній клініці. До кого потерпілі повинні пред'являти претензії? Хто повинен відповідати за неправильний діагноз і відповідно неправильне лікування [1].

По своїй суті, страхування ризику професійної помилки — це страхування відповідальності за заподіяння шкоди третім особам. А значить, застрахувати можливий ризик заподіяння шкоди в ході професійної діяльності медичного працівника може як він сам, так і інша особа, наприклад, медичний заклад. У зв'язку з тим, що норми про обов'язкове страхування ризику професійної помилки медичних працівників відсутні, то сектор медичних працівників, які здійснюють свою діяльність у державних і комунальних медичних установах, практично випадає з сфери розглянутих відносин.

Така ситуація склалася через те, що зазначені установи не беруть на себе обов'язок щодо страхування ризику професійної помилки своїх медичних працівників, а самі працівники договори такого страхування не укладають, часто в силу незнання про можливість та порядок укладення таких. Тому сьогодні ризик професійної помилки медичних працівників страхується тільки приватними медичними установами [2].

Тим не менш, існуючу ситуацію можна виправити і збільшити кількість захищених медичних працівників. Можна розглянути як мінімум, три варіанти вирішення проблеми:

1) Укладення договору страхування професійної відповідальності медичним працівником.

2)Укладення договору страхування професійної відповідальності медичних закладів.

3) Закон про обов'язкове страхування професійної відповідальності медичних працівників.

Для реалізації двох з них досить дій самих медичних працівників, для втілення в життя третього необхідне втручання

держави. Втручання держави полягає в закріплення на законодавчому рівні обов'язкового страхування ризику професійної помилки медичних працівників. Цей варіант найбільш складний. Все, що потрібно для реалізації першого і другого варіантів, — це активна життєва позиція медичних працівників, бажання бути захищеними і дії самих працівників, що можливі і реальні в рамках нині чинного законодавства [1].

Страхування професійної відповідальності медичних працівників дозволяє перекласти всі витрати з відшкодування збитків на страховика. Однак більшість медичних закладів укладати такі договори страхування поки не поспішають. Особливою популярністю цей вид страхування в Україні не користується. Попит на цю послугу перебуває на стабільно низькому рівні й обсяги ринку все одно мізерно малі.

Так, вимога про обов’язкове страхування професійної відповідальності лікарів повинна стати обов’язковою умовою для отримання медиками дозвільних документів. Умови такого страхування повинні передбачати відшкодування збитків, обумовлених професійною діяльністю медичних працівників (зокрема помилками або халатністю). За даними Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, загальні прогнозні витрати у рік на введення цього виду страхування повинні скласти 373,7 млн. гривень, у тому числі за рахунок бюджетних засобів - 319, 4 млн. гривень. У випадку безпосередньої компенсації третім особам заподіяної шкоди, прогнозні витрати осіб (юридичних і фізичних), винуватих у завданні шкоди життю і здоров'ю складуть 414,7 млн. гривень на рік [3].

Отже, для того, щоб в українській медичній системі передбачалося обов’язкове медичне страхування, оптимальним варіантом вбачається прийняття єдиного закону про медичне страхування, який би регламентував питання страхування професійної відповідальності медичних працівників. Необхідність запровадження системи страхування професійної відповідальності медичних і фармацевтичних працівників обумовлена передусім зростанням кількості випадків заподіяння шкоди життю та здоров’ю

громадян (пацієнтів) унаслідок неналежного забезпечення якості надання медичних і фармацевтичних послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Черніков Є.Е., Зарецький М.М., Чернікова Н.М. Лікарська помилка: неосвіченість чи халатність? // Український медичний часопис - 2009. - №2 (70).// www.umj.com.ua
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року зі змінами і доповненнями // www. zakon.rada.gov.ua
3. Врачебные ошибки застрахуют. 18.10.2015. // news.finance.ua

Косюч Руслан Олександрович
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБП-15-6
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

МЕДИЧНИЙ АСИСТАНС НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Ключові слова: асистанс, асистанс-компанії, медичний асистанс, страховий ринок, страхування, страхування туристів.

У високорозвинених країнах світу функціонує велика кількість фінансово потужних асистанських компаній з розгалуженою мережею представництв в багатьох країнах. В Україні такі організації ще не набули значного поширення і знаходяться на початковому етапі розвитку. Зважаючи на досить стрімкий розвиток страхового ринку туристів в Україні, а також той факт, що Україна має значний туристичний потенціал та є привабливою для багатьох туристів світу, питання які характеристики мають бути у асистанс-компаній, що надають медичні послуги стає необхідною умовою надання конкурентоспроможної страхової послуги.

Вагомий внесок у дослідження теоретико-методологічних засад асистансу в Україні внесли: С.К. Заврієв, О.М. Зубєць, Є.В. Коломін, Л.А. Орланюк-Малицька, В.К. Райхер, Л.І. Рейтман, К.Є. Турбіна, О.А. Циганов, В.В. Шахов, Р.Т. Юлдашев.

Медичний туризм в світі продовжує глобалізуватися і стрімко набирати обертів. За даними ВООЗ, до 2022 року туризм і сфера охорони здоров'я (спільно) стануть однією з визначальних світових галузей. Виділяють чотири основних спонукальних мотиву медичного туризму:

- нижча вартість лікування та діагностики в іншій країні;
- більш сучасні медичні технології за кордоном;
- висококваліфікована медична допомога і сервіс;
- часовий фактор (при довгому очікуванні медичного лікування в своїй країні).

У провідних країнах з високим рівнем медицини прибуток від в'їзного оздоровчого та лікувального туризму вимірюється сотнями мільйонів доларів щорічно і вносить вагомий вклад у поповнення бюджету країни. В останні роки медичний туризм, включаючи як лікування, так і діагностику та реабілітацію, становить близько 2% світового ВВП. Наприкінці 2014 року глобальна індустрія медичного туризму оцінювалася у 78,5 млрд дол. США з очікуваним досягненням у 2016 році позначки у 100 млрд дол. США (за результатами дослідження консалтингової компанії «Frost & Sullivan»). Більше 50 країн у рамках розвитку своїх економік прийняли національні програми з медичного туризму. Такі країни, як Німеччина, Ізраїль, Туреччина, Індія, Сінгапур, Таїланд, інвестують мільйони.[4]

За даними Всесвітньої туристичної організації «КОРІС Україна», в 2016 році Україна зайняла восьме місце в Європі за кількістю туристів, які в'їхали до країни, в той час як в 2013 вона була на 20 місці. В Україну в першому півріччі 2017 року в'їхало 6,3 млн туристів, що на 8,7% більше, ніж протягом аналогічного періоду 2016-го (5,8 млн іноземців). Це свідчить про збільшення кількості іноземців, які відвідують Україну, що в свою чергу впливає на зростання кількості можливих захворювань та нещасних випадків з туристами. Кожен хоче бути впевненим у захисті на відпочинку, тому

асистанські компанії, які діють в Україні, виступають гарантами отримання необхідних послуг. Медичний асистанс – послуги медичного, технічного та фінансового характеру, що надаються спеціалізованими асистуючими компаніями у рамках договору страхування туристів (що виїжджають за кордон) при настанні страхового випадку.[3]

Загалом можна зазначити, що діяльність асистанських компаній на страховому ринку є актуальною оскільки Україна , як туристична країна тільки розвивається і ринок медичного страхування також. Таким чином, асистанс-компанії виконуючи свої спеціалізовані функції, надають високоякісні послуги клієнтам і тримають конкурентні переваги на ринку, оскільки можуть гнучко реагувати на його зміни. Незважаючи на незначний термін свого існування, на ринку асистансу є свої традиції. Наразі послуг звичайно ділиться на декілька груп, диференційованих відповідно до кодів ризиків A, B, C та D . Наглядніше можна подивитись у (табл. 1) де відображено розподіл ризиків компанії «CORIS Asistance».

Таблиця 1

Розподіл ризиків по страхуванню в системі асистанс компанії «CORIS Assistance»

Код ризику	CORIS Assistance
A	Оплата медичних витрат Послуги по медичному транспортуванню Репатріація у випадку смерті
B	Візит близького родича в надзвичайній ситуації Евакуація після лікування Дострокове повернення Надання невідкладної стоматологічної допомоги
C	Зберігання допомоги при поломці особистого автотранспорту Евакуація транспортного засобу Організація евакуації в країну проживання
D	Юридична допомога Організація пошуку й повернення втраченого багажу Оплата термінових повідомлень,

Крім того зростає оперативність організації допомоги через мінімізацію спілкування клієнта з різними структурними підрозділами страхової компанії. Наприклад, після того, як страхова компанія «Оранта» передала процес врегулювання претензій страхувальників асистуючій компанії «Гарант-Асистанс» строк врегулювання справ скоротився на 35%, при чому провівши соціологічне опитування страхувальників, було визначено, що якість переданих послуг була високою.[1]

Варто розрізняти внутрішні асистанси – ті, які є частиною певної страхової компанії, і зовнішні – ті, які є окремими юридичними особами. В Україні функціонують асистанси обох типів. Наприклад, компанії «Дедал-Сервіс», «Екліс», «Савітар Груп» є незалежними асистанс-компаніями на страховому ринку, тоді як «Гарант-Асистанс» належить страховій компанії «Оранта», а «Українська страхова допомога» — «Українській страховій групі». При цьому ступінь автономності є вагомим фактором впливу як на ціну, так і на якість послуг. Розглянемо переваги та недоліки обох типів.[5]Страхові компанії, які мають внутрішній асистанс, пропонують своїм клієнтам дешевший страховий продукт, що зумовлено меншими витратами на утримання такого асистансу, крім цього останній краще обізнаний із специфікою політики страхової компанії і може швидше реагувати на нові зміни, внутрішній асистанс легше піддається контролю з боку страхової компанії тощо. Проте, їм притаманні більші ризики, пов’язані з якістю обслуговування, через те, що вони є більш залежними в тому числі і фінансово від процесів, особливо негативних, що відбуваються в страховій компанії. [5]

На противагу цьому, основною особливістю зовнішніх асистансів є більша незалежність від справ страхової компанії, що позитивно відзначається на якості їх роботи [4]. Вони мають змогу неупереджено враховувати інтереси обох сторін – клієнтів та страховиків, мати у своєму розпорядженні кваліфіковані кадри, мережу центрів та бюро, що дозволяє гарантувати високий рівень обслуговування. Зовнішні асистанси, в першу чергу, орієнтуються на задоволення потреб застрахованих, що сприяє їх конкурентоспроможності на страховому ринку. Прикладом

ефективного функціонування зовнішніх асистансів є лідер ринку медичного асистансу в Україні − Апріл Асистанс Україна («КОРІС Україна»), що входить до потужного міжнародного холдингу APRIL International, який спеціалізується на розробці, управлінні та поширенні послуг асистансу для роздрібних клієнтів і партнерів.

Окрім характеристики ассистуючих компаній щодо величини та кількості філій, існує інша характеристика, яка особливо важлива для обслуговування ризиків страхування туристів – набір кваліфікованих кадрів. Зіткнувшись з дефіцитом кваліфікованих медичних кадрів на страховому ринку України, а також постійним зростанням оплати праці досвідчених лікарів з одного боку, і високим рівнем збитковості страхування туристів, деякі провідні страхові компанії мають проблему, що в колл-центрах відповідають на дзвінки, працівники без базової медичної освіти, що призводить до того, що консультаційні послуги надаються з низькою якістю. [2]

Асистанські компанії є важливими суб'єктами ринку медичного страхування, оскільки вони забезпечують організацію надання необхідних послуг відповідно до укладених договорів страхування. Наприклад, в Україні діють такі національні компанії, як: «Альфа-Асистанс», «Асист-Україна», «Гарант-Асистанс», «КЛАС-АСИСТ», «УКРАСИСТ» та ін. [3]

Наразі ринок асистанських послуг в Україні знаходиться на етапі формування. У той же час для його ефективного розвитку існує багато передумов: зростає кількість страхових компаній, зацікавлених у якісному страхуванні іноземних туристів з метою забезпечення їх захистом під час подорожей за кордон, розширюється зона обслуговування технічного сервісу, вводяться в експлуатацію сучасні клініки тощо. Одним із напрямків розвитку медичного асистансу може стати налагодження надійних довгострокових відносин із зарубіжними партнерами, досвід яких дозволив би звести до мінімуму збитки компаній та забезпечити якісне обслуговування застрахованих. Наприклад, Асистанс-компанії в Україні можуть приєднуватися до партнерської програми, яку пропонує International Assistance Group, з метою використання маркетингових переваг, залучення допомоги висококваліфікованих експертів та необхідного досвіду в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кифяк В.Ф. Розвиток медичного туризму в регіонах України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_
2. Діденко К.Д. Медичний туризм в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: :http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_16%284%29__26
3. Залєтов О. Асиситанс та його особливості на страховому ринку України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/1/ekonomika/articles/zaletov-o-ssistance-and-its-features-in-the-insurance-market_18781.p
4. Туризм и здоровье. Медицинский туризм // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zdorovtur.com.
5. Каміська О. Сучасні тенденції розвитку асистансу на страховому ринку України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Skhid_2016_1_4

Котик Богдана Юріївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБС-15-5
Науковий керівник:
Венгуренко Т. Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування, ринок автострахування, КАСКО, ОСЦПВ, Зелена карта.

В наш час автотранспортне страхування посідає досить важливу роль в суспільстві, оскільки з кожним роком підвищується активність автомобільного руху та зростає кількість автомобілів, як наслідок, збільшується кількість дорожньо-транспортних пригод (ДТП). Проте

вітчизняний ринок автотранспортного страхування значно відстає від зарубіжного, тому дослідження сучасного стану українського ринку автотранспортного страхування є досить актуальним.

Увагу розвитку ринку автотранспортного страхування в Україні досліджувало багато вітчизняних вчених, серед них: В. Базилевич,Ю. Дьячкова, О.Зальотова, С. Осадець, Н.Приказюк, В. Романишин, В. Ручкіна, О. Самохвалова.

Автострахування є одним із найпоширеніших видів страхування в Україні. До ринку автострахування можна віднести такі види, як [4]:

- добровільне страхування наземного транспорту (КАСКО);
- обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ);
- обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за міжнародними договорами («Зелена карта»).

Основними фінансовими показниками, що показують ефективність функціонування ринку автострахування є: страхові премії та страхові виплати. Отже, розглянемо ці показники за 2012-2016 рр.

Таблиця 1

Динаміка валових страхових премій за 2012-2016 рр., млн. грн.

Вид страхування	2012	2013	2014	2015	2016	Темп приросту 2016/2012, %
КАСКО	3499,4	3735,2	3410,8	3827,4	4604,0	31,6
ОСЦПВ	2405,1	2505,8	2554,8	3028,5	3468,1	44,2
Зелена карта	347,5	428,3	594,4	1015,7	1205,4	246,9
Всього	6252,0	6669,3	6560,0	7871,6	9277,5	48,4

Джерело: складено автором за даними [3].

Надходження валових страхових премій при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) протягом досліджуваного періоду збільшилось на 31,6% (1104,6 млн. грн.).

При страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) за 2012-2016 рр. обсяг премій збільшився на 44,2% (1063 млн. грн.).

Протягом п’яти років обсяг валових премій збільшився на 857,9 млн. грн. (246,9%) при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за міжнародними договорами («Зелена карта»)

Отже, можна зробити висновок, що кількість страхових премій за аналізований період збільшився на 48,4% на ринку автотранспортного страхування.

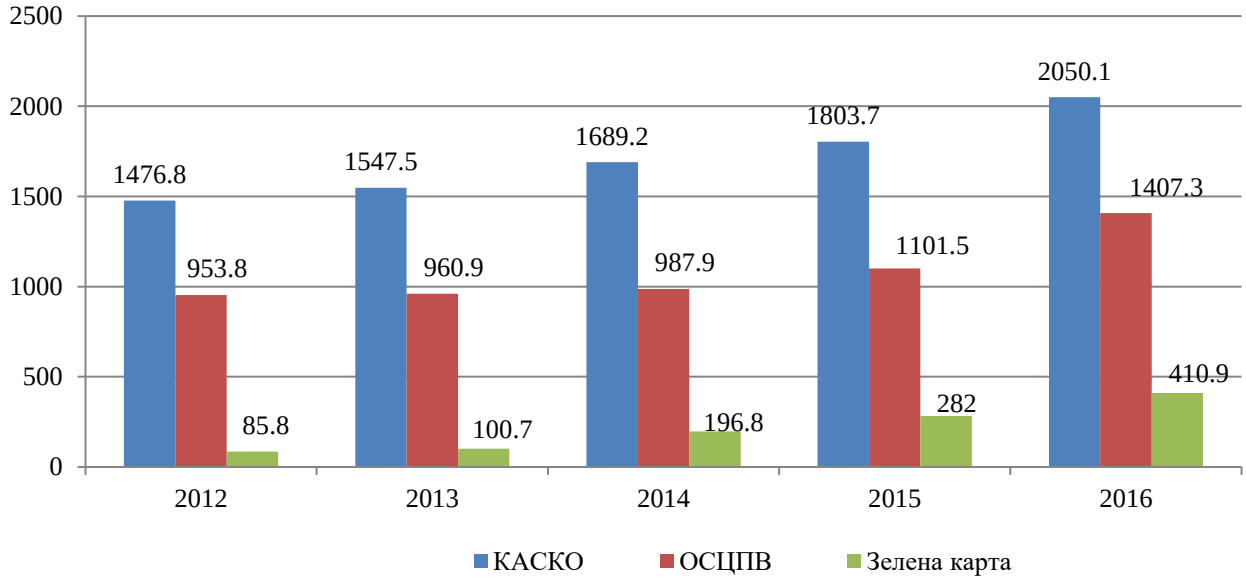

Джерело: [3].

Рис. 1. Динаміка страхових виплат 2012-2016 рр., млн. грн.

Відповідно до рисунку 1 можна зробити висновки, що протягом 2012-2016 рр. відбувається збільшення страхових виплат, а саме при страхуванні КАСКО на 38,8% (1104,6 млн. грн.), ОСЦПВ на 44,2% (1063 млн. грн.), Зелена карта на 3,8% (325,1 млн. грн.)

На сьогоднішній день можна виділити основні причини, які стримують розвиток ринок автотранспортного страхування України, серед них такі, як:

– недосконаліть нормативно-правової бази, що регламентує розвиток страхової галузі;

– недостатній рівень державного регулювання і контролю за страховим ринком, непослідовність дій стосовно організації державного нагляду за страховою діяльністю;

– низький рівень кваліфікації кадрів;

– зростання випадків страхового шахрайства;

– значна інформаційна закритість страхового ринку, низький рівень впровадження в страхову практику сучасних інформаційних технологій;

– погано організована рекламна діяльність на вітчизняному страховому ринку;

– відсутність довіри населення[2].

Для розвитку ринку автотранспортного страхування через його розширення та підвищення якості страхової послуги і довіри страхувальників до цих послуг необхідне поступове впровадження низки заходів, що пов’язані з такими факторами впливу:

– перегляд тарифної політики страхових компаній, зокрема тих, що мають значну питому вагу автострахування в своїх портфелях;

– зростання ролі страхових брокерів;

– створення розвинутої та платоспроможної системи страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів, здатної компенсувати збитки від непередбачених подій;

– запровадження програм інформування населення через засоби масової інформації про стан і перспективи страхового ринку;

– відновлення довіри українського народу до страховиків, що передбачає повернення вкладених коштів;

– підвищення потужності страхових компаній шляхом збільшення розмірів власного капіталу, покращання організації роботи та надання якісних страхових послуг;

– активізація ролі держави та її органів у зміцненні та розвитку автострахування;

– розширення міжнародного співробітництва у сфері обміну інформацією про діяльність страхових компаній, які надають послуги щодо даного виду [1].

Отже, на даний момент, ринок автотранспортного страхування знаходиться на стадії розвитку і має досить багато проблем, проте впроваджуючи наведені напрями активізації ринок автотранспортного страхування може вийти на новий рівень і ефективно функціонувати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кравчук Г. В. Проблеми і перспективи розвитку ринку страхування автотранспортних засобів в Україні / Г. В.Кравчук, Д.А. Курач, Т.В. Савченко // Вісник ЖДТУ. – 2016. - №1 (75). – с. 178-184
2. Марцелюк Л. В. Страховий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку / Л. В. Марценюк, О. В. Чорновіл, К. В. Біла, А. О. Удовиченко, АнупКумарШарма // Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту. – 2016. - № 2 (62). – с. 36-46
3. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/
4. Про страхування: Закон України від від 07.03.1996 № 85/96-ВР[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/85/96

Коцюбинська Катерина Володимирівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-15-4
Науковий керівник:
Нестерова-Капусняк Н. С.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

РОЛЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Ключові слова: страхові компанії, страховий ринок, страхування, фінансовий ринок.

Страхові компанії виступають на фінансовому ринку як активні інституційні інвестори, відбувається акумуляція значної маси грошових коштів, які набувають форми грошових резер¬вів. Страхові резерви на деякий час стають віль¬ними від зобов’язань і можуть

бути ефективно використані шляхом розміщення на фінансово¬му ринку в частині формування інвестиційного портфеля.

Питанням функціонування і розвитку страхових компаній та дослідженню особливостей на фінансовому ринку присвячені праці, публікації таких вчених, як: А.Вагнер, Дж.Глаубер, С.Маккі, А.Манес, В.Нордхаус, К.Пфайффер, П.Самуельсон, Дж.Стігліц, У.Хаасен, Р.Холлі, В.Д.Базилевич, О.І.Барановський, Н.М.Внукова, К.Г.Воблий, О.О.Гаманкова, О.Д.Заруба та ін.

Страхові компанії в багатьох країнах є найважливішими інституційними інвесторами, що ефективно здійснюють розміщення коштів і управління активами. Страхова компанія — це юридично оформлена одиниця підприємницької діяльності, яка бере на себе зобов'язання страховика і має на це відповідну ліцензію [1].

Діяльність страхових компаній на фінансовому ринку пов'язана із формуванням, розміщенням страхових резервів та їх управлінням, що і визначає структуру їх прибутку .

Для страхових організацій страхування є ліцензованим та в Законі України «Про страхування» визначено, що предметом діяльності страховика може бути страхування, перестрахування і фінансова діяльність, пов'язана з формуванням, розміщенням страхових резервів та управління ними [7].

Існує декілька варіантів класифікації страхових компаній, проте ми схиляємося до класифікації Ткаченко Н. В. Згідно з якою компанії поділяють:

- за формою власності (державні, колективні);
- за спеціалізацією (компанії, що займаються ризиковим страхуванням; страхуванням життя; виключно перестрахувальними операціями);
- за метою діяльності (мета яких – отримання прибутку та мета яких – надання високоякісних послуг застрахованим);
- за територією обслуговування (місцеві, регіональні, національні, міжнародні);
- за величиною статутного капіталу або обсягів надходжень страхових платежів (великі, середні, малі) [7].

Страхові компанії на фінансовому ринку, незалежно від того, здійснює вона ризикове страхування чи страхування життя, включає такі елементи: статутний капітал, гарантійний фонд, страхові резерви.

Для страхових компаній характерне формування страхових резервів для забезпечення майбутніх виплат страхових сум і страхового відшкодування залежно від видів страхування (перестрахування) у тих валютах, в яких вони відповідають за зобов'язаннями [4].

Кількість страхових компаній на фінансовому ринку станом на 2017 становила 310, з яких 37 СК зі страхування життя (СК "Life") та 270 СК, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (СК "non-Life"). За 2017 рік кількість страхових компаній зменшилась на 50 СК .

Розмір валових страхових виплат за 2017 рік становив 8 835,5 млн. грн., у тому числі з видів страхування, інших, ніж страхування життя – 8 420,2 млн. грн. (або 95,3%), зі страхування життя – 418,3 млн. грн. (або 4,7%). Валові страхові виплати за 2017 рік збільшилися на 8,1% (до 8 835,5 млн. грн.) порівняно з аналогічним періодом 2016 року, чисті страхові виплати збільшилися на 12,6% і становили 8 561,0 млн. грн.

Вдала інвестиційна діяльність дозволяє страховій компанії застосовувати частину придбаного інвестиційного заробітку не лише для покриття негативного грошового ефекту за прямими страховими операціями, часом збільшення збитковості як при нерівномірному розподілі ризику, але і при високій конкурентній боротьбі і демпінгу тарифів на страховому ринку.

На інвестування страхова компанія може направляти страхові фонди, допоки немає необхідності направляти їх на страхові виплати, і власний капітал - тобто тільки частину наявних грошових коштів [3].

Проблеми страхового ринку ведуть за собою проблеми щодо діяльності страхових компаній на фінансовому ринку,яких є чимало,зокрема:

- недостатній розвиток страхового ринку (як ризикових видів страхування, так і страхування життя);

- недостатній рівень захисту прав споживачів фінансових послуг;

- надмірна кількість страхових компаній та низький відсоток реально застрахованих ризиків;

- недостатня капіталізація страхових компаній та слабкий розвиток національного перестрахового ринку;

- велика кількість кептивних страхових компаній;

- відсутність механізмів гарантування зобов'язань страховика уразі його банкрутства; доволі складна процедура отримання відшкодування у разі настання страхового випадку;

- відсутність достовірної і повної інформації про діяльність страхових компаній [2].

Актуальною проблемою страхових компаній на фінансовому ринку, є відсутність довіри населення й господарських суб'єктів до страхових компаній, яка до цих пір не відновлена повною мірою.

Для подолання проблем страхових компаній на фінансовому ринку України необхідно:

1. Розвивати сучасну інфраструктуру страхового ринку, виробити єдині методичні принципи організації і здійснення страхового посередництва; визначити повний перелік вимог до страхових брокерів, страхових агентів.

2. Підвищити рівень прозорості страхових компаній і страхового ринку, створити єдину базу даних страховиків і реєстри незалежних посередників, організувати роботу бюро страхових історій.

3. Встановити вимоги до платоспроможності страхових компаній на основі оцінки ризиків та якості активів страховика.

4. Забезпечити правову основу для введення постійного контролю за фінансовою діяльністю і станом страхових компаній, зобов'язавши страховиків поступово впроваджувати і систему управління ризиками страхового портфелю відповідно до вимог Solvency II.

5. Виробити механізми протидії порушенням термінів виплат страхового відшкодування та врегулювання ситуацій відмов від виплат, що підвищуватиме довіру населення до страхових компаній.

6. Посилити контроль за операціями вихідного перестрахування та продовжити реформування системи оподаткування страховиків з

метою мінімізації шахрайських операцій з фінансовими ресурсами [6].

Отже,можемо підвести підсумок, що на сьогодні існує безліч проблем щодо діяльності страхових компаній на фінансовому ринку, наведені заходи сприятимуть подоланню кризових тенденцій на страховому ринку України, значно поліпшать фінансовий стан страхових компаній, позитивно вплинуть на розвиток фінансового ринку в цілому. Основними напрямками вдосконалення діяльності страхових компаній на фінансовому ринку є:активізувати страхову діяльність за рахунок підвищення попиту на страхові послуги;покращити фінансові індикатори страхової діяльності на основі запровадження положень Директиви 2009/138/ЄС про регулювання та ведення бізнесу на ринку страхування та перестрахування; посилити фінансову безпеку на фінансовому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інвестиційна діяльність страхових компаній [Електронний ресурс]. - Режим доступу: file:///C:/Users/Andriy/Downloads/mnj_2016_12(2)__27.pdf
2. Красноперка В. В. Проблеми розвитку страхового ринку України / В. В. Красноперка // 66–та студентська науково-технічна конференція. Секція "Економіка і менеджмент" : збірник тез доповідей / Національний університет "Львівська політехніка". – Львів : Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2009. – С. 452–455.
3. Нагайчук Н.Г. Інвестиційний потенціал страхового ринку України / Н.Г. Нагайчук // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – № 38. – С. 205–212.
4. Пластун В.Л. Тенденції розвитку страхових компаній в Україні та світі [Текст] / В.Л. Пластун // Інноваційна економіка. – 2012. – № 8. – С. 40-46
5. Про страхування: Закон України / Верховна Рада України // [Інтернет ресурс]. – Режим доступу: //http://www. zakon. rada.gov.ua.
6. Сова О.Ю. Проблеми та перспективи розвитку страхового бізнесу в Україні / О.Ю. Сова // Наука й економіка. Хмельницький національний університет. – 2015. – № 1 (37). – С. 42-49.

7. Ткаченко Н. В. Страхування [Текст] : Навчальний посібник / Н. В. Ткаченко. – К.: Ліра, 2007. – 376 с.

Коцюбинська Катерина Володимирівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-15-4
Науковий керівник:
Венгуренко Т. Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ЩОДО ПИТАНЬ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування, страховий ринок, інтернет-страхування, платіжні онлайн системи, страхова компанія, страхові продукти.

Страховий ринок є складовою фінансового ринку, що представляє особливе соціально-економічне середовище, де об'єктом купівлі-продажу є страховий захист, формується попит і пропозиція на нього, а сукупність всіх його суб'єктів функціонує в системі економічних, фінансових, договірних, інформаційно-консультаційних та інших відносин, що обумовлені необхідністю страхової послуги і виникають між ними на всіх етапах її надання .

Глобалізація електронної економіки спричинила помітне зростання обсягів бізнес-продукції та змінила уявлення про межі використання та технології ведення бізнесу. За останні роки обсяг продажів в Internet-мережі поступово зростає і досягає кращих і кращих показників, що впливає на прибутки підприємств при зниженні витрат на обслуговування укладання угод. Такий вид послуги, як страхування, нелегко приживається в нашій країні. Але статистика відзначає з кожним роком збільшення числа договорів страхування [2] .

Аспекти функціонування продажу висвітлені в працях багатьох як закордонних, так і вітчизняних авторів з проблематики

страхування в цілому, як галузі, маркетингу в страхуванні та інших галузей страхування. Так, досліджували дану проблематику такі автори, як: І. Ансофф, М. Бадок, В. Базилевич, Б. Берман, А. Войчак, С. Гаркавенко, Є. Голубков, Н. Гончарова, О. Данніков, В. Демидов, А. Дурович, П. Зав'ялов, О. Заруба, В. Кардаш, Г. Кессер-Павелку, Ф. Котлер, І. Краснов, Є. Крикавський, Н. Куденко, К. Кулхман, В. Кутербах, Н. Норіцин та ін.

Страховики порівняно недавно освоїли продаж страхових послуг через Internet мережу. Всесвітній досвід on-line страховок почав розвиватися близько семи років тому. На той час, у всесвітньому річному обсязі електронний продаж складав 10 млрд доларів. На долю страхових продуктів приходиться ж близько 250 млн доларів [3] .

Інтернет - страхування – це взаємодія інтересів між страховою компанією і клієнтом, котра виникає при продажі страхового продукту та його обслуговувані, але діє та вироблена за допомогою мережі Internet. Ряд компаній (СК «Укрсоцстрах», «АСКА», «Кредо-Класік», «Остра-Київ», «ВЕСКО», «Українська екологічна страхова компанія», «Оранта») зайнялись удосконаленням продажу в режимі on-line. Мотивація такого кроку проста та зрозуміла – з розвитком бізнесу страховики шукають нові й маловитратні канали збуту своїх продуктів [7].

Щоб Інтернет-представництво страховика функціонувало як повноцінний офіс, воно повинно забезпечувати : надання клієнту інформації про страхову компанію і її послуги; можливість розрахунку величини страхової премії й визначення умов її виплати для кожного виду страхування й залежно від конкретних параметрів; заповнення форми заяви на страхування; замовлення та оплату поліса страхування безпосередньо через Інтернет; передачу поліса, завіреного електронно-цифровим підписом страховика, клієнтові безпосередньо по мережі Інтернет та ін. Таким чином, можемо виокремити основні етапи купівлі страхового продукту за допомогою мережі Інтернет (рис. 1).

Internet-страхування економить час. Не потрібно їхати в страхову фірму, сидіти і чекати своєї черги. Все можна зробити вдома у зручний час.

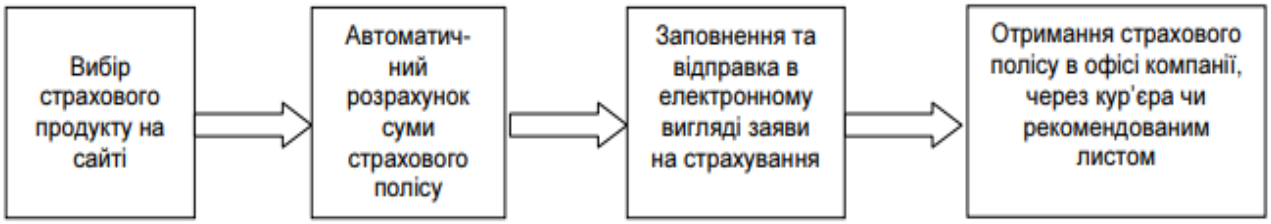

Рис. 1. Етапи Internet-страхування

Через інтернет можна дізнатися все пропозиції, розрахувати вартість, порівняти послуги кількох страхових організацій. Документи при укладенні договору доставить на будинок менеджер компанії, клієнт ставить підпис на двох примірниках договору (один для страхової, інший для клієнта), розплачується готівкою. Ще одна незаперечна перевага – ціна страховки при онлайн оформленні буде нижче, ніж при безпосередньому укладанні. Багато страховиків намагаються збільшити онлайн укладання договорів, тому пропонують знижки і бонуси. При оформленні через Інтернет немає психологічного тиску з боку агента, який буде прагнути нав'язати додаткові послуги [6]

Проте, в Україні існує ряд проблем, які можуть серйозно загальмувати наміри страховиків міцно закріпитися в мережі. Інтернет - бізнес "підриває" слабке забезпечення віртуальних платіжних систем в Україні (аналогів платіжних систем Росії – "Яндекс-Гроші", "Рапіда", WebMoney), за допомогою котрих можна зробити розрахунок між двома сторонами економічних відносин [2] .

Щодо проблематики Internet-страхування, то чинниками, що стримують розвиток даного напрямку страхування в Україні, є:

- низький рівень доходів страхувальників;
- незначна питома вага Інтернет-користувачів в порівнянні з провідними країнами світу;
- слабкі рівні фінансової грамотності населення та забезпечення електронних платіжних систем в Україні;
- недовіра до веб-сайтів і низький рівень страхової культури населення.

Також недоліками виступає те, що перелік об'єктів для страхування таким чином ще занадто малий. Якщо є бажання застрахувати, наприклад, домашня тварина, то через інтернет це не

вийде. Може виникнути проблема з оплатою. Страховик може відправляти договір поштою, тоді один екземпляр треба буде залишити собі, а інший підписати і вислати назад. Оплату можна здійснити через банк або через пошту поштовим переказом. Трапляється, що лист втрачається, і тоді довести факт укладення договору буде дуже складно. Це не самий раціональний спосіб оплати послуги, але деякі страхові компанії все ще його використовують. Також перешкодою на шляху розвитку онлайн страхування встає важке завдання оцінки вартості. Предмет страхування важко оцінити дистанційно, тому страховики пропонують певну кількість грошей, але це може призвести до маленької страховій виплаті, якої не вистачить на покриття збитків.

Отже, на сучасному етапі альтернативою традиційного продажу страхових продуктів є реалізація через мережу Інтернет. Розвиток Інтернет-страхування в Україні знаходиться на початковій стадії, що зумовлено низьким рівнем надання послуг страховиків через Інтернет. Для стимулювання розвитку Інтернет-страхування необхідно, по-перше, вдосконалити нормативно-правову базу з цього питання; по-друге, завоювати довіру серед страхувальників через значно якісну організацію захисту веб-сайтів; по-третє, повідомляти клієнтам про можливість отримання повного комплекту послуг невиходи з дому чи офісу (це також буде сприяти росту довіри до вітчизняних страховиків).

Також є необхідним використання інтернет-інструментів у маркетинговій системі страхової компанії, важливим і актуальним методом реклами, розповсюдження і просування страхових продуктів на ринок.

Хоча інтернет-страхування набирає обертів і стає все більш популярним, проте існує потреба в удосконаленні його організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 г. – № 852-IV (зі змінами № 5284-VI від 18.09.2012) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/852-15.

2. Новини страхування // Форіншурер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://forinsurer.com

3. Підсумки діяльності страхових компаній за І півріччя 2016 року / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/DepFinMon/sk_I%D0%86_%202016.pdf

4. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 №85/96-ВР // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр

5. Рябоконь Н.П. Систематизація каналів продажів страхових продуктів [Текст] / Н.П. Рябоконь // Науковий вісник УАБС НБУ. – 2012. – Вип. 34. – С. 268-275.

6. Свєшнікова К.Т., Інтернет-страхування в Україні: перспективи розвитку / Свєшнікова К.Т.// Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – № 43, 5/2013 р. – С. 5.

7. Страхові послуги: навч. посібник / Д.І. Дема, О.М. Віленчук, Дем'янюк І.В., за заг. ред. Д.І. Деми – [2-е вид. перероб. та допов.]. – К.: Алерта 2013. – 526 с.

Ланова Марина Анатоліївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФМД-17-1
Науковий керівник:
Богріновцева Л.М.,
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

СТРАХУВАННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Ключові слова: аудит, аудиторська відповідальність, професійна відповідальність, страхування, страхування аудиторської відповідальності.

Природа аудиту зумовлює існування специфічних, не властивих іншим видам діяльності ризиків професійного характеру. Вони, зокрема, пов'язані з формуванням аудитором висновків за результатами виконаної роботи.

Особливої актуальності проблема ризиків в аудиті набуває в умовах економічної кризи, коли збільшується імовірність виникнення

фінансових проблем у суб’єктів господарювання, а в суспільстві проявляється підвищений інтерес до фінансової інформації. Саме перед аудиторськими інституціями суспільство поставило завдання перевірки та підтвердження достовірності інформації.

Для підвищення статусу вітчизняного аудиту особливу значущість на сучасному етапі має страхування професійної відповідальності аудиторів, яке пов'язане із можливістю пред'явлення претензій особам за наслідки помилок, допущених аудиторами під час виконання професійних обов’язків. Це один із видів захисту відповідальності професійної діяльності, передбачений ст. 4 Закону України «Про страхування», що пов'язаний з відшко-дуванням шкоди, заподіяної страхувальником юридичній або фізичній особі.

За час становлення та розвитку аудиту в Україні питання ризиків в аудиті розглядали такі українські вчені, як М.Т. Білуха, Н.О. Бондаренко, Ф.Ф. Бутинець, Я.А. Гончарук, Г.М. Давидов, Н.І. Дорош, Р.О. Костирко, М.В. Кужельний, А.М. Кузьмінський, Л.П. Кулаковська, Н.М. Малюга, С.М. Попова, В.С. Рудницький, В.В. Сопко, В.Є. Труш, Б.Ф. Усач та інші.

Оскільки відповідальність аудиторів за якість аудиторських послуг занадто висока, виникає проблема страхування аудиторського ризику.

Метою даної публікації є висвітлення основних особливостей страхування аудиторської відповідальності в Україні.

Згідно з Законом України «Про страхування» страховий випадок – це подія, визначена договором страхування або законодавством, що відбулася і з настанням якого виникає обов’язок страховика здійснити виплату страхової суми (страхового відшкодування)страхувальнику, застрахованому або іншій третій особі [2]

Стосовно професійної відповідальності, то вона признається рішенням суду, що вступило в закону силу, яке встановлює майнові відповідальність страхувальника за спричинення матеріального збитку клієнтів. Але щодо правомірності такого ж страхування відповідальності за договором на надання аудиторських послуг однозначної відповіді дати не можна. Тут необхідно вирахувати, що ми маємо справу з професійними ризиком. Визнання в судовому

порядку зобов'язань аудиторських організацій по відшкодуванню такого збитку, природно,трансформує цей ризик у збитки, які на перший погляд можна було б визнавати страховим випадком. Проте при обговоренні цього питання не завжди достатньою мірою береться до уваги специфіка аудиту як особливо складного процесу зниження інформаційного ризику користувачів фінансової звітності. Так, в ході судових розглядів про збиток неминуче виникає питання про його причини. А ними можуть бути певні докази некваліфікованого проведення перевірки. Сумлінність же або несумлінність аудитора, як відомо, волепроявна, і тому несумлінність не можу бути застрахованим об'єктом підприємницького ризику аудиторської фірми. Цивільним законодавством забороняється страхування на випадок протиправних дій. На думку фахівців, ситуація ускладнюється ще і тим, що на відміну від майнового або особистого страхування «об'єкт страхування професійної відповідальності (не тільки аудиторської) носить суб'єктивний характер, тобто настання страхового випадку залежить не від зовнішніх чинників стихій, природних явищ,дій інших людей, а від кваліфікації особи, що здійснює роботу по певній професії. Тобто вірогідність настання страхового випадку знаходиться в прямій залежності від кваліфікації, рівня професіоналізму аудитора. [3]

У зв'язку з цим особливо гостро постає питання визначення критеріїв для розмежування дій добросовісності і недобросовісності, а також виникає проблема доведення провини в діях аудитора. Так, на практиці дуже важко, а іноді неможливо визначити, коли аудитор діяв навмисно, а коли просто не проявив належної ретельності.

Разом з тим необхідно враховувати, що при здійсненні аудиторської перевірки шкода може бути принесена не лише економічному суб'єктові, що перевіряється, але і третім особам: кредиторам, інвесторам, власникам і учасникам (засновникам) юридичної особи. Адже саме вони виступають користувачами інформації, на основі якої приймаються економічно важливі рішення. Об'єктом страхування відповідальності є майнові інтереси страхувальника (аудиторській організації) або третіх осіб (кредиторів, власників, засновників), на користь яких може бути укладено договір страхування, пов'язані з зобов'язанням аудиторської організації в

порядку, встановленому цивільним законодавством,відшкодувати збиток що виник у зв'язку із здійсненням страхувальником професійної діяльності. Отже, необхідно страхувати ризик відповідальності за порушення договору, але і ризик відповідальності спричинення шкоди майну третіх осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про аудиторську діяльність: Закон України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/ zweb2/webproc4_1?pf3511=62776
2. Про страхування: Закон України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80
3. Дорош Н. Страхування професійної відповідальності аудиторів / Н. Дорш // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/1/ekonomika/articles/dorosh-n-auditors-professional -liability-insurance_14337.pdf
4. Діденко С.В. Модель управління ризиком аудиторської діяльності / С.В. Діденко // Економіка і регіон. – 2009. – № 1(20). – С. 139-142.

Лемешева Валентина Іванівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМі-14-5
Науковий керівник:
Ковернінська Ю.В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Ключові слова: страхові компанії, інвестиційна діяльність, фінансовий ринок.

Страховики залучаючи фінансові ресурси від страхувальників трансформують їх, через інвестиційні механізми, у активний капітал

та в результаті чинять позитивний вплив на розвиток економіки. В багатьох розвинених країнах світу страхові компанії за обсягами інвестованих ресурсів в економіку знаходяться на рівні з іншими інституційними інвесторами. Натомість вітчизняні страхові компанії не володіють необхідними потужностями і розмірами інвестиційних ресурсів.

Різні аспекти інвестиційної діяльності страхових компаній досліджували такі вітчизняні й закордоні науковці й практики, як В.Д. Базилевич, О.Д. Вовчак, О.О. Гаманкова, Ю.М. Коваленко, П.В. Литвин, І.О. Лютий, Л.В. Милятинська, Л.В. Піддубна, В.Л. Пластун, В.В. Роєнко, Д.Л. Тупчієнко, Н.Ю. Шуригіна, Т.В. Яворська, та інші.

Належним чином організована інвестиційна діяльність приносить позитивні результати для самих страховиків, страхувальників та економіки в цілому.

Основні джерела страхової інвестиційної діяльності в загальному включають:

– власні кошти (статутний фонд, резервний фонд, прибуток, цільове фінансування та надходження);

– залучені кошти (поточне надходження страхових премій, резерви страхових внесків та відшкодувань, фонд запобіжних заходів)

Основну частину в структурі інвестицій займають залучені кошти, що представлені страховими резервами, призначеними для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань. Кошти страхових резервів повинні розміщуватися з урахуванням безпечності, прибутковості, ліквідності, диверсифікованості [3].

Можливості страховиків щодо реалізації свого інвестиційного потенціалу напряму залежать від загального рівня розвитку страхового ринку.

Аналізуючи основні тенденції щодо здійснення інвестиційної діяльності страхових компаній протягом останніх років, можна виокремити наступні моменти:

– українські страхові компанії розміщують близько 33% [1] (за даними 2016р.) вільних грошових коштів у банківських вкладах. З огляду на сучасний рівень розвитку фінансового ринку України, депозити залишаються одним з найбільш інвестиційно привабливих фінансових інструментів для страхових компаній. Хоча ризики щодо

інвестування в банківські вклади протягом останніх років значно зросли.

– близько 41% [1] активів (за даними 2016р.) страхових компаній зосереджено у цінних папера. При чому, в динаміці відмічається протягом останніх років приріст державних цінних паперів в структурі сукупних активів страхових компаній.

Дослідження експертів показали, що серед стримуючих факторів на розвиток інвестиційної діяльності страхових компаній негативний вплив (порядку 70%) передусім має політична та економічна нестабільність у країні. Також уповільнює розвиток інвестиційної діяльності страховиків обмежений перелік інвестиційних інструментів, в які б могли вкладати кошти страхові компанії (47,1% експертів). Значний вплив на інвестиційний розвиток страховиків мають і надмірна зарегульованість ринку (35,3%), висока ризикованість вкладень та їх низька дохідність (35,3%), корупція (29,4%). Проте відсотки цих факторів невпинно зростають і на даному етапі сучасності потребують детальнішої уваги експертів та законодавчих органів влади. Майже однаковий ступінь впливу (понад 17%) мають такі фактори, як відсутність фахівців, низька прибутковість інвестицій та недостатній обсяг інформації, що впливає на прийняття інвестиційних рішень. Відносно незначний відсоток впливу мають низька ліквідність об’єктів інвестування (11,8%) та колізії в законодавстві (близько 6%)[3].

Отже, страхові компанії є важливим інструментом розвитку економіки щодо реалізації інвестиційних вкладень. Для розвитку стабільної економіки необхідна налагоджена система інвестування. Наразі страхові компанії переважно інвестують кошти в банківські депозити та цінні папери. Активізація інвестиційної діяльності позитивно впливатиме на діяльність страхових компаній та в цілому економіку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Підсумки діяльності страхових компаній за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/files/sk_%202016.pdf

2. Про страхування: закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80

3. Рекуненко І.І. Особливості інвестиційної діяльності страхових компаній / І.І. Рекуненко, С.В. Чорна // Економіка і суспільство. – 2017. – № 8. – С. 666–672.

Максимчук Євгенія Анатоліївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФМР-17-1
Науковий керівник:
Богріновцева Л.М.,
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ: ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ ЄС

Ключові слова: платоспроможність, страхування, страхові компанії, страховий ринок, Solvency II.

На сучасному етапі розвитку фінансовий ринок перебуває у досить нестабільному стані в цілому, так і кожний учасник окремо. Зокрема платоспроможність страхових компаній є одним із пріоритетних напрямів, адже неплатоспроможність страхових компаній може негативно вплинути на інших страховиків, а також може призвести до негативного впливу на фінансовому ринку. В свою чергу це може призвести до втрати інвестицій для власників бізнесу, знизити рівень привабливості страхування для клієнтів.

Свої наукові праці питанню проблем забезпечення платоспроможності страховиків присвячували такі вітчизняні вчені як В. Базилевич, О Гаманкова, Н. Ткаченко та інші й такі зарубіжні вчені як Т. Броже, К. Бутачі.

Визначення платоспроможності страховиків в Європі базується на правилах, в основу яких покладено розрахунок мінімальних вимог

до розміру капіталу,а також визначення фактичної величини капіталу страхових компаній, який не повиненбути нижчим від встановленого нормативного рівня. В Україні основним законодавчим документом, яким регулюється діяльність страховиків є Закон України «Про страхування».

Відповідно до статті 30 Закону України «Про страхування» сьогодні в Україні до страхових компаній ставляться такі умови забезпечення платоспроможності:

– наявності сплаченого статутного фонду для страховиків-резидентів або гарантійного депозиту для філій страховиків-нерезидентів та наявності гарантійного фонду страховика (мінімальний розмір статутного фонду (гарантійного депозиту) страховика, який займається видами страхування іншими, ніж страхування життя, встановлюється у сумі, еквівалентній 1 млн. євро, а страховика, який займається страхуванням життя, 10 млн. євро за валютним обмінним курсом валюти України);

– створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань;

– перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності [2].

Враховуючи інтенсивний розвиток страхового ринку в Європі, Радою ЄС в листопаді 2009 року було прийнято нові Директиви Solvency II, норми яких було адаптовано під сучасний розвиток страхового ринку. Беручи до уваги євроінтеграційні процеси, українським страховикам необхідно якнайшвидше перейти на систему Solvency II на прикладі країн Європи. Solvency II – це система комплексного підходу до забезпечення платоспроможності страхових компаній на території ЄС. Основними цілями Solvency II є перегляд європейської системи контролю та нагляду за страховиками, вдосконалення захисту страхувальників, більш глибока інтеграція європейського страхового ринку і, як результат, посилення конкурентоспроможності європейських страховиків на світовій арені [1].

Основними проблемами впровадження вимог Solvency II на ринку страхування України є:

– недостатній обсяг статутного капіталу вітчизняних страхових компаній відповідно до вимог директиви;

– недостатність кваліфікованих кадрів, які можуть здійснювати пруденційний нагляд;

– необхідність внесення змін кожною страховою компанією в архітектуру баз даних та систему програмного забезпечення;

– небажання страхових компаній розкривати реальний фінансовий стан;

– нестача наявних ресурсів у регулятора та страховиків (фінансового, кадрового, часового);

– низький рівень розвиненості ринку [3].

Також до проблем вітчизняного страхового ринку можна віднести ряд загроз:

– проблеми кадрів (недостатня кількість андерайтерів, актуаріїв);

– зниження кількості страховиків на ринку та розвиток олігополії;

– непрозора організаційна структура, без чіткого розподілу і доцільного розділення зобов'язань та ефективної системи забезпечення передачі інформації;

– недосконалість механізму залучення міжнародних експертів для регулятора та для ринку;

– у разі невдачі запровадження, зниження чи повної втрати довіри до страховиків з боку населення зменшаться надходжень страховиків від основної операційної діяльності [3].

Отже,усунувши ці проблеми до початку імплементації, можна отримати позитивний результат, що буде сприяти розвитку страхового ринку в Україні, а саме:

– забезпечить високий рівень капіталізації національних страхових компаній;

– підвищить рівень довіри населення до страхування, і як наслідок, збільшить надходження страховиків від основної операційної діяльності;

– забезпечить умови для нормального конкурентоспроможного середовища;

– вплине на залучення додаткового капіталу для розвитку страхового ринку в Україні;

– очистить ринок від «псевдострахування» через зменшення кількості страховиків із-зі неспроможності виконання вимог адекватності капіталу;

– забезпечить прозорість діяльності страхових організацій України.

Особливістю системи Solvency II є зміна підходів до оцінки такого показника, як платоспроможність, який, згідно з новими вимогами повинен визначатися на основі індивідуальних ризиків, властивих конкретному страховику. Тому як висновок можна зазначити, що для підвищення платоспроможності страхових компаній слід звернутися до методологій розроблених Європейським Союзом і адаптувати їх для українського страхового ринку. Також, як результат впровадження європейських методологій підвищиться керованість і прогнозованість страхової системи України, що, в свою чергу, дозволить повноцінно виконувати властиві їй функції та підтримувати платоспроможність компаній на належному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Directive 2009/138/EU of the European Parliament and of the Councilof 25 Nov. 2009 on the taking-up and pursuit of the business of insurance and reinsurance (Solvency II), 335 p.

2. Про страхування : Закон України від 11.07.2014 р. №1586- 18 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua.

3. Супрун А. Проблемы оценки платежеспособности страхових компаний в посткризисном периоде / А.А. Супрун // Страховое дело. – 2015. – № 6. – С. 20.

Мерва Анастасія Олегівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФББ-15-7
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування, страхування життя, страховий ринок, довгострокове страхування, змішане страхування, страхові компанії.

Одним з основних критеріїв економічного розвитку держави є добробут її громадян. Економіка розвинених країн характеризується високорозвиненою сферою послуг, використанням новітніх технологій у сфері виробництва, стабільним зростанням макроекономічних показників, потужною сферою соціального захисту та підвищенням рівня життя громадян. В умовах стабільного економічного розвитку громадяни мають змогу здійснювати довгострокове фінансове планування, що надає їм впевненості у майбутньому та забезпечує соціальну стабільність в державі. Важливу роль у забезпеченні соціальної стабільності в державі відіграє страхування життя.

Страхування життя – це вид особистого страхування, який передбачає обов’язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, а також якщо це передбачено договором страхування у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та (або) досягнення застрахованою особою визначеного договором віку (згідно зі ст.6 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування») [1].

З одного боку воно зменшує негативні наслідки таких соціальних ризиків, як втрата доходу внаслідок втрати працездатності особи або смерті годувальника сім'ї, а також забезпечує кошти на

пенсію та реалізацію планів у майбутньому. З іншого, страхові фонди, нагромаджені компаніями зі страхування життя є потужним джерелом інвестицій в економіку країни.

Питання проблем та перспектив розвитку страхування життя викликає інтерес як серед науковців, так і серед широких верств населення. В.Д. Базилевич досліджував теоретичні основи функціонування страхування життя як елементу особистого страхування. О.О. Радецька у своїх роботах приділяє увагу класифікації факторів, які гальмують розвиток страхування життя в Україні. Є.Ю. Ткаченко та О.В. Яришко пропонують заходи для стимулювання і розвитку вітчизняного ринку страхування життя.

Страхування у будь-якій галузі спрямоване на захист майнових інтересів, які пов'язані з життям, здоров'ям, працездатністю та додатковою пенсією страхувальника або застрахованої особи. З перерахованих об'єктів страхування тільки пенсія має відокремлене від її власника (носія) існування, Життя, здоров'я та працездатність - невід'ємні атрибути особи. Тому галузь страхування до якої входить страхування життя називається особистою. Страхування життя у класичному розумінні означає страхування майнових інтересів на випадок смерті застрахованої особи. З часом коло видів страхування життя розширилось. Наразі страхування життя ураховує:

- страхування на дожиття застрахованої особи до зазначеного в договорі віку з одноразовою виплатою капіталу;
- страхування життя на випадок смерті;
- змішане страхування життя;
- страхування дітей до вступу до шлюбу;
- страхування життя з виплатою ануїтету;
- довгострокове страхування життя працівників підприємств, установ за рахунок коштів роботодавців;
- страхування життя позичальника кредиту та ін.[3, с. 63]

Страхування життя має низку характерних особливостей, які вирізняють його серед інших видів страхування:

1) людське життя не має вартісної (грошової) оцінки; це означає, що за даним видом страхування неможливо визначити величину збитку, зумовленого настанням страхового випадку; саме ця обставина зумовлює інші особливості;

2) у страхуванні життя беруть участь одразу чотири суб’єкти, такі як страховик, страхувальник, застрахована особа та бенефіціар (вигодонабувач);

3) неможливість визначити в грошовому вимірі втрати, пов’язані з життям, зумовлює своєрідний підхід до визначення страхової суми та страхового тарифу (премії, внеску);

4) страхування життя виконує як захисну функцію, так і заощаджувальну функцію, зміст якої полягає в прибутковому, але низькоризиковому розміщенні тимчасово вільних грошових засобів [2, с. 222-224].

Формування ринку страхування життя має інституціональне значення в розвитку економіки. Виконуючи функцію накопичення грошових коштів, страхування життя акумулює внутрішні інвестиційні ресурси суспільства і сприяє поліпшенню економічного стану країни. Загальновідомо, що у розвинутих країнах частка страхових компаній в інвестуванні економіки становить біля 30%. Таке значення страхування життя визначає необхідність дослідження його ринку і в Україні.

Сучасними науковцями відображено широкий спектр проблем і факторів, які стримують розвиток ринку страхування життя в Україні. До таких проблем слід віднести:

– відсутність надійних інвестиційних інструментів, а також відсутність гарантій збереження вкладених коштів;

– низькі доходи громадян, відсутність комплексного підходу під час розроблення страхових продуктів;

– зміни в соціальній сфері, що через свою невизначеність нині стримують розвиток страхування життя;

– недовіру населення до страхових компаній;

– низький рівень економічного розвитку країни;

– інфляцію, нестійкість національної валюти;

– відсутність вільних коштів у підприємств і населення;

– низьку страхову культуру населення, страхових посередників і деяких страховиків [2, с. 223].

Наявність зазначених проблем викликає об’єктивну необхідність у розробці системи заходів для нормалізації відносин на ринку

страхування життя та покращення показників діяльності страхових компаній, що працюють в цьому напрямі.

Страхування життя є важливим засобом захисту рівня добробуту та забезпечення стабільності економічної системи і досить могутнім джерелом внутрішніх інвестицій. Доведено, що незважаючи на позитивну динаміку розвитку цього виду страхування, наша країна ще має розв'язати велику кількість проблем, пов'язаних з відсутністю відповідних традицій страхування життя, недостатньою кількістю операторів і агентських мереж, неурегульованістю вітчизняного законодавства щодо суб'єктів страхової справи, особливо з іноземним капіталом тощо. Для того,щоб вийти на новий рівень страхування життя, потрібно використовувати досвід розвинутих держав, адже це сприятиме розвитку національної економіки та подальшій інтеграції в світове господарство [4, с. 53].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до Закону України «Про страхування»: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: rada.gov.ua

2. Радецька О.О. Ринок страхування життя в Україні: проблеми та перспективи розвитку / О.О. Радецька. – Х. : ХНУ. – 2013.

3. Страхування / В.Д. Базилевич. – К. : Знання, 2015.

4. Ткаченко Є.Ю. Сучасний стан та перспективи розвитку страхування життя в Україні / Є.Ю. Ткаченко, О.В. Яришко. – Вісник ЗДІА. – 2014.

Михайленко Вікторія Вікторівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБП-15-6
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ключові слова: ринок страхових послуг, страхування, страховий ринок, страхові компанії.

Страхування є важливим елементом економічного механізму країни, стан його розвитку багато у чому визначає рівень економічної безпеки країни, впливає на інвестиційний та інноваційний потенціал економіки. Національний страховий ринок є все ще фінансово слабким, не здатним реагувати на дестабілізуючі чинники зовнішнього та внутрішнього середовища, але він має дуже високі показники росту, що в свою чергу обумовлює необхідність наукового дослідження даної галузі. Аналіз тенденцій розвитку страхового ринку уможливить виявити проблеми та окреслити їх перспективи.

Зважаючи на актуальність розвитку страхового ринку у сучасних умовах, питання його становлення та розвитку в Україні досліджували учені-економісти та практики: В. Базилевич, О. Барановський, О. Вовчак, Н. Внукова, Л. Горбач, О. Заруба, А. Залетов, М. Мних, Л. Нечипорук, С. Осадець, В. Плиса, А. Самойловський, Н. Ткаченко, А. Філонюк, В. Фурман та ін.

Страховий ринок – це особлива сфера грошових відносин, де об’єктом купівлі-продажу виступає специфічна послуга – страховий захист, на яку формується попит та пропозиція [4]. Без функціонування потужного ринку страхових послуг неможливе створення ефективної системи захисту майнових прав та інтересів у окремих груп громадян, збереження соціальної стабільності у суспільстві й економічної безпеки держави. Більше того, страхування є важливим джерелом акумулювання коштів для подальшого їх

інвестування в економіку держави, адже воно значною мірою зменшує витрати бюджету на відшкодування збитків, спричинених внаслідок надзвичайних ситуацій, катастроф, катаклізмів, різноманітних природних лих, а також захищає бізнес від непередбачуваних ризиків та забезпечує соціальну підтримку громадян [2].

Страхові компанії бувають двох типів: «life» – страхові компанії, що здійснюють страхування життя та «non-life» – страхові компанії, що здійснюють страхування видів відмінних від страхування життя.

Ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2017 становила 296, з яких 34 СК зі страхування життя (СК "Life") та 262 СК, що здійснювали страхування, інше страхування (СК "non-Life"). Кількість «non-Life» страхових компаній значно перевищує «Life», а отже можна стверджувати, що загалом в Україні страховий ринок – це ринок ризикового страхування.

Таблиця 1

Кількість страхових компаній 2014-2017 рр.

Кількість страхових компаній	Станом на 30.09.2014	Станом на 30.09.2015	Станом на 30.09.2016	Станом на 30.09.2017
Загальна кількість СК	389	368	323	296
СК «non-Life»	331	318	280	262
СК «Life»	58	58	43	34

Джерело: Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nfp.gov.ua/

За січень-вересень 2017 року в порівнянні з аналогічним періодом 2016 року кількість страхових компаній зменшилась на 27 СК. На нашу думку, поступове зменшення страхових компаній пов’язано із високою конкуренцією на ринку страхових послуг, внаслідок чого сильні компанії витісняють менш слабкі.

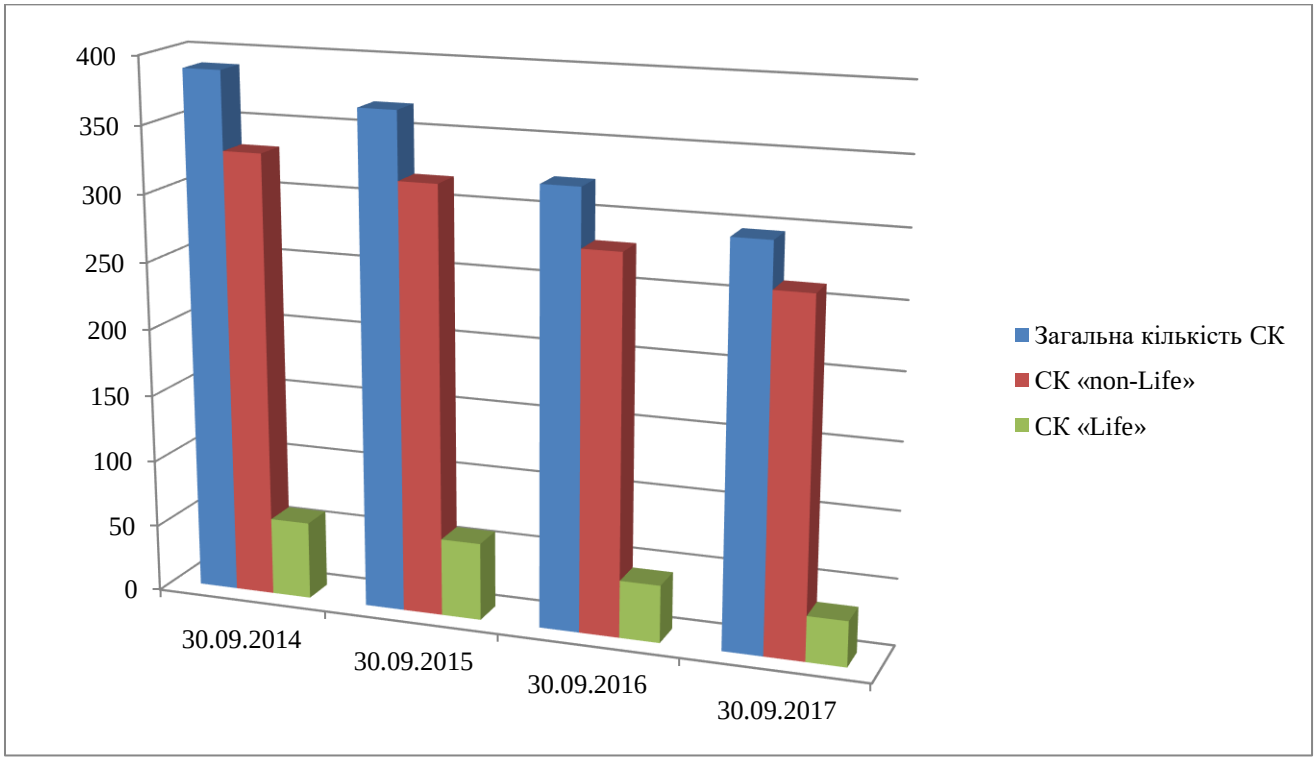

Джерело: Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nfp.gov.ua/

Рис. 1. Динаміка кількості страхових компаній 2014-2017 рр.

Водночас спостерігається збільшення обсягу валових та чистих страхових премій і виплат. Це підтверджує те, що страхові компанії почали працювати активніше та ефективніше, адже збільшення обсягів акумульованих ними премій відбулося за рахунок нарощування обсягів діяльності страховиків, а не внаслідок збільшення їх кількості. В таблиці 2 зображена динаміка основних макроекономічних показників страхового ринку України.

Таблиця 2

Динаміка основних макроекономічних показників страхового ринку України за 2014-2017 рр., млн.грн.

Показники	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Валові страхові премії	26767,3	29736,0	35170,3	31392,1
Валові страхові виплати	5065.5	8100,5	8839,5	7375,1
Рівень валових виплат, %	18,9	27,2	25,1	23,5
Чисті страхові премії	18592,8	22354,9	26463,9	20790,9
Чисті страхові виплати	4893,0	7602,8	8561,0	7157,4
Рівень чистих виплат, %	26,3%	34,6	32,3	34,4

Джерело: Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nfp.gov.ua/

Страхові премії є основною статтею доходів страховиків від страхової діяльності. Тому валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестрахуванні ризиків від страхувальників та перестрахувальників за 9 місяців 2017 року, становили 31 391,1 млн. грн., з них: 11 112,6 млн. грн. (35,4%) – що надійшли від фізичних осіб; 20 278,5 млн. грн. (64,6%) – що надійшли від юридичних осіб. За 9 місяців 2016 року загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками, становила 35170,3 млн. грн. Чисті страхові премії за 9 місяців 2017 року становили 20 790,9 млн. грн., що складає 66,2% від валових страхових премій. Чисті страхові премії за 9 місяців 2016 року становили 26463,9 млн. грн.

Однак далеко не всі страховики могли вчасно та у повному обсязі виконувати свої обов'язки перед страхувальниками, оскільки стали жертвою фінансового стану банківської системи. Значна частина страхових резервів страхових компаній розміщуються на депозитах у банках, але всі засоби юридичних осіб не підлягають під будь-які гарантії. Тому, внаслідок неплатоспроможності окремих банків, виникла заборгованість перед страховиками у розмірі понад 72,3 млн. грн., що відобразилося на неможливості проводити виплати страхувальникам [3].

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, до основних макроекономічних показників страхового ринку також відносить рівень страхових виплат. Він визначається відношенням страхових виплат до страхових премій та відображає реальну роль страховика на ринку. Однак у теорії страхової статистики та наукових працях вчених дуже мало відводиться уваги аналізу рівня страхових виплат.

Рівень чистих страхових виплат в Україні за 9 місяців 2017 р. порівняно з аналогічним періодом 2016 р. зріс на 2,1 % й склав 34,4%. В основному зростання рівня чистих страхових виплат спостерігалося за рахунок значного спаду надходження чистих страхових премій, які зменшились на 5673 млн. грн. Збільшення чистих страхових виплат призвело до зростання рівня валових страхових виплат тільки на 10,9 %. Таке співвідношення двох факторів ще раз підтверджує про чисельні протиріччя, які мають місце у страховому бізнесі.

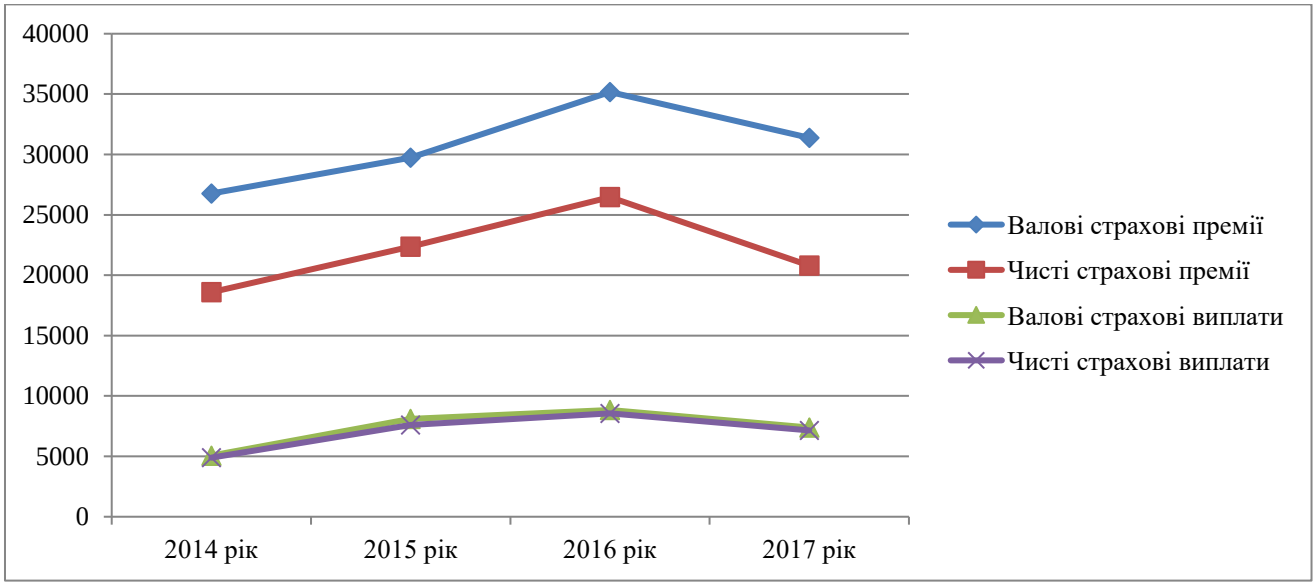

Джерело: Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nfp.gov.ua/

Рис. 2. Динаміка основних макроекономічних показників страхового ринку України за 2014-2017 рр., млн.грн.

Досягнення підвищення рівня виплат за рахунок тільки зниження надходжень страхових премій суперечить будь-якій логіці, а якщо таке й відбувається, то лише тільки нетривалий час, оскільки зниження розміру страхових премій негативно впливає на формування страхових резервів, які забезпечують майбутні виплати, та різні інші показники фінансової діяльності страховиків. Тому зростання рівня страхових виплат повинно відбуватися при оптимальному співвідношенні змін страхових премій та страхових виплат [2].

Провівши аналіз розвитку страхового ринку України за останні роки можна зробити висновок, що економічна криза також вплинула і на ринок страхування. З року в рік ми бачимо скорочення кількості як страхових компаній що здійснюють страхування життя, так і страхових компаній, що здійснюють страхування видів відмінних від страхування життя. Відсутність єдиної державної стратегії щодо розвитку ринку страхових послуг в державі, нестабільність економічної ситуації в державі та низький рівень довіри до страховиків серед населення негативно впливає на розвиток страхування в Україні.

Вирішити ці проблеми можна було б наступним чином:

– формування єдиної цілеспрямованої державної стратегії розвитку страхового ринку в Україні;

– приведення вітчизняного страхового законодавства відповідно до норм, правил та вимог країн Європейського союзу;

– здійснення ефективного контролю за діяльністю страховиків з боку держави;

– проведення роз'яснювальної роботи щодо переваг усіх видів страхування та популяризація страхового ринку серед населення.

Таким чином, вирішивши ці питання можна забезпечити щорічний стабільний ріст ринку страхових послуг в Україні, що дасть змогу зробити його потужним інструментом соціального захисту населення, а також стати джерелом надходження інвестиційних ресурсів у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вірбулевська О.В. Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку регіонів України / О.В. Вірбулевська. – Режим доступу: http://www.kdu.edu.ua/statti/2006-5-1 (40)/143.pdf
2. Гаманкова Ольга Олексіївна. Ринок страхових послуг України. Сутність, тенденції та шляхи розвитку: Автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.00.08 /Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана. – К. – 2010. – 33 с.
3. Обуховська К. Страховий ринок України у повній мірі потрапив під вплив економічної та політичної кризи / К. Обуховська [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ukrinsurance. com.ua/
4. Осадець С.С. Страхування: Підручник / С.С. Осадець – К.:КНЕУ, 2002. – 599с.
5. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nfp.gov.ua/

Михалюк Анна Валеріївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБ-15-1
Науковий керівник:
Шевчук Ю.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ АВТОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування, автостахування, страховий ринок, страхові премії, страховий захист, валові страхові виплати.

Сучаний розвиток страхового ринку України відбувається в складних економічних умовах, що визначають як зовнішніми, так і внутрішніми факторами, що зумовлює його нестабільність та нераціональність функціонування. Як свідчить світовий досвід, ефективне функціонування страхового ринку в економіці країни забезпечує розвиток економіки і вирішення ряду соціальни проблем, оскільки завдяки страхуванню можливим стає формування значної кількості мобілізованих фінансових ресурсів, а відповідно – потужного інвестиційного джерела.

Проблема страхового захисту суспільства в галузі автострахування набуває сьогодні особливого значення у зв'язку з рядом причин, до яких слід віднести стрімке збільшення кількості автомобільних засобів, протягом 2017 року середня кількість яких на тисячу українців вперше перевищила 200 одиниць,зростання числа дорожньо-транспортних пригод та збитків, пов'язаних з ними, заподіяних життю, здоров'ю та майновому стану громадян.

Проблеми розвитку автотранспортного страхування досліджувало багато вітчизняних науковців, серед них: Т.А. Говорушко, В.Д. Базилевич, Н.М. Внукова, О.М. Залєтов, О.В. Кнейслер, С.С. Осадець, Н.В. Приказюк, В.Ф. Романишин, В.М. Стецюк та багато інших. Зважаючи на той факт, що автотранспортне страхування в Україні на сучасному етапі розвитку

не реалізовує свій потенціал повною мірою дослідження проблеми його розвитку набуває особливої актуальності.

На думку Н. В. Приказюк автотранспортне страхування являє собою комплекс певних видів страхування, пов'язаних з експлуатацією засобів автотранспорту, що забезпечують захист як самого майна, так і відповідальності [1]. Тому автотранспортне страхування включає множину видів страхування: особисте, майнове та відповідальності, і його функції залежать від того, які саме форми страхового захисту надаються.

Загалом, сьогодні є існуючими такі види автотранспортного страхування:

- страхування наземного транспорту (легкові та вантажні автомобілі, автобуси, причепи тощо) яке належить страхувальнику на правах власності, повного господарського відання, оперативного управління або інших законних підставах, а також встановленого на транспортному засобі додаткового обладнання, і передбачає відшкоду- вання його власнику збитків внаслідок настання таких ризиків, як: угон, дорожньо-транспортна пригода (ДТП), стихійне лихо, пожежа, проти- правні дії третіх осіб;

- обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспорт них засобів, яке здійснюється з метою забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю та/або майну потерпілих внаслідок дорожньо-транспортної пригоди та захисту майнових інтересів страхувальників.

- добровільне страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника);

- обов’язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті [2].

До видів договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності сьогодні відносяться внутрішній договір страхування та договір міжнародного страхування. Внутрішні договори страхування діють виключно на території України. Договори міжнародного страхування діють на території країн – членів міжнародної системи автомобільного страхування «Зелена картка», що визнається і діє в цих країнах;

Динаміка основних показників страхування автотранспорту – страхування наземного транспорту (КАСКО), страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за внутрішніми договорами (ОСЦПВ) та за міжнародними договорами ("Зелена картка") – наведена у таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка основних показників автострахування за 9 місяців 2016–2017 рр.

Показник / Вид страхування	Валові страхові премії, млн.грн		Валові страхові виплати, млн.грн.		Рівень валових страхових виплат, %		Темпи приросту, %	
	9 місяців 2016	9 місяці в 2017	9 місяців 2016	9 місяці в 2017	Станом на 30.09.16	Станом на 30.09.17	Валові страхові премії	Валові страхові виплати
							9 місяців 2016	9 місяців 2017
Страхування наземного транспорту (КАСКО)	3 243,7	3 967,6	1 478,4	1 880,4	45,6	47,4	22,3	27,2
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ)	2 602,8	2 763,2	1 001,6	1 379,3	38,5	49,9	6,2	37,7
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) «Зелена картка»	940,6	978,1	300,6	347,8	32,0	35,6	4,0	15,7
Всього	**6 787,1**	**7 708,9**	**2 780,6**	**3 607,5**	**41,0**	**46,8**	**13,6**	**29,7**

Джерело: офіційний сайт журналу про страхування в Україні «Фориншурер» [Режим доступу] - https://forinsurer.com/files/file00631.pdf

Згідно з даними таблиці 1, за 9 місяців 2017 року обсяг валових страхових премій з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») збільшився на 13,6%, обсяг валових страхових виплат зріс на 29,7%. При цьому частка валових страхових премій та валових страхових виплат страхування цивільно-правової відповідальності

власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) в автострахуванні становить 35,8% та 38,2% (відповідно).

Як бачимо, надходження валових страхових премій при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 9 місяців 2017 року збільшилося на 22,3% у порівнянні з аналогічним періодом 2016 року і становило 3 967,6 млн. грн.; при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) обсяг валових страхових премій збільшився на 6,2% і становив 2 763,2 млн. грн.; при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка" обсяг валових страхових премій збільшився на 4,0% і становив 978,1 млн. грн.

Обсяг валових страхових виплат при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 9 місяців 2017 року становив 1 880,4 млн. грн., що на 27,2% більше, ніж за аналогічний період 2016 року; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) становив 1 379,3 млн. грн., що на 37,7% більше, ніж за аналогічний період 2016 року; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка" становив 347,8 млн. грн., що на 15,7% більше, ніж за аналогічний період 2016 року.

Говорушко Т.А. підкреслює, що показники розвитку обов’язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті в Україні за останні роки свідчать про неефективність цього виду страхового захисту та його високу корумпованість. Зокрема, рівень виплат становить не більше ніж 4%, що у 11 раз менше загальних по- казників по всім видам страхування. За експертними оцінками майже 80% отриманих страхових платежів були направлені страховими компанія- ми до транспортних організацій у вигляді агентської винагороди, так і неофіційної допомоги [3].

Отже, вітчизняний ринок автотранспортного страхування представлено обов’язковим та добровільним страхуванням цивільної відповідальності власників транспортних засобів, КАСКО і «Зелена

картка». Згідно з результатами аналізу, впродовж останніх років ситуація на ринку автотранспортного страхування склалася не зовсім сприятлива. Негативні наслідки фінансово-економічної кризи призвели до зменшення попиту населення на страхові послуги КАСКО. За цей період відбулася невелика динаміка в зростанні автотранспортного страхування: зростали страхові премії, водночас зростали і страхові виплати. Автотранспортне страхування залишається основним сектором у структурі страхування в Україні, значну частку займає КАСКО. Посилилася концентрація ринку автострахування, яка сприяє розвитку конку- ренції серед страховиків. Майбутнє цього виду страхування буде пов'язано з впровадженням новітніх технологій для залучення нових клієнтів і утримування вже існуючих.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилевич В.Д. Страхові послуги / В. Базилевич, Р. Пікус, Н. Приказюк // Підручник, Ч. 2 – К.: Логос, 2014. – 544 с.
2. Временко Л.В. Сучасний стан ринку автотрантспортного страхування в Україні / Временко Л.В., Шаталов О.В // Молодий вчений. – 2017.- с. 604-606
3. Приказюк Н.В. Вектори розвитку автотранспортного страхування в Україні / Н. Приказюк, Т. Моташко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2015. – С. 37-47.
4. Офіційний сайт журналу про страхування в Україні «Фориншурер» [Режим доступу] - https://forinsurer.com/files/file00631.pdf

Мозіль Іванна Юріївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБ-15-1
Науковий керівник:
Шевчук Ю.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО СТРАХУВАННЯ

Ключові слова: автострахування, страхування, страхові виплати, страхові премії, страховий ринок.

У зв’язку з глобальною автомобілізацією і підвищенням частоти транспортних перевезень і автомобільного руху, як правило, зростає кількість дорожньо-транспортних пригод. Україна займає одне з найперших місць за нещасними випадками, зокрема смертністю, травматизмом. Так як транспортний засіб є джерело небезпеки, водій несе відповідальність не тільки за своє життя, але й за життя пішоходів в такому випадку страхування є надійним відшкодуванням за спричинені збитки.

Багато вітчизняних і іноземних науковців висвітлювали основні проблеми розвитку автотранспортного страхування, зокрема, такі як: С.С. Осадець, Н.В. Приказюк, В.Д. Базилеви, Н.М. Внукова, О.М. Залєтов, О.В. Кнейслер, В.М. Стецюк та багато інших.

Сьогодні автострахування є одним із сегментів ринку страхування і відіграє важливу роль у суспільстві. Автострахування поєднує в собі різні види страхування, тому доцільним є трактування С.С. Осадця, який визначає його як узагальнене поняття при страхуванні всіх видів транспортних ризиків. Може охоплювати як самі транспортні засоби, страхування вантажів, а також відповідальності [1].

В. Д. Базилевич до автотранспортного страхування відносить послуги, що забезпечують захист від усіх ризиків, які можуть призвести до пошкодження або знищення транспорту

страхувальника, а також до фінансової відповідальності страхувальника за шкоду, завдану майну, життю та здоров'ю інших учасників руху, та завдання шкоди життю та здоров'ю водія і пасажирів застрахованого транспорту [2].

Автотранспортне страхування включає різні види страхування: особисте, майнове та відповідальності, його функції залежать від того, які саме форми страхового захисту надаються [3].

Слід зазначити, що надходження валових страхових премій при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 9 місяців 2017 року збільшилося на 22,3% у порівнянні з аналогічним періодом 2016 року і становило 3 967,6 млн. грн.; при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) обсяг валових страхових премій збільшився на 6,2% і становив 2 763,2 млн. грн.; при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка" обсяг валових страхових премій збільшився на 4,0% і становив 978,1 млн. грн [4].

Обсяг валових страхових виплат при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 9 місяців 2017 року становив 1 880,4 млн. грн., що на 27,2% більше, ніж за аналогічний період 2016 року; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) становив 1 379,3 млн. грн., що на 37,7% більше, ніж за аналогічний період 2016 року; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка" становив 347,8 млн. грн., що на 15,7% більше, ніж за аналогічний період 2016 року [4].

Виникає чимало проблем у зв’язку з нерозвиненістю страхового ринку: у страхових компаніях працює мало спеціалістів у страховій справі, у зв’язку з недостатньою кількістю інформації не правильно обчислюються актуарні розрахунки, не вистачає законодавчих актів про страхування, що значно ускладнює роботу страхових компаній. У автотранспортному страхуванні розглядаються такі проблеми як: збільшення кількості автомобілів з більш потужнішими двигунами, що є причиною ДТП, а також автомобілів які має дуже високу

вартість, у результаті певної страхової події витрати страховиків на виплати стають більшими. Зокрема зростає кількість випадків з недобросовісності страхувальників по відношенню до страхових компаній. Не можна не врахувати той факт, що деякі страхові компанії створюються тільки задля отримання страхових платежів, а потім завершують свою діяльність, і у свою чергу підривають довіру у людей, які бояться вкладати гроші на безвідплатній основі. Але найважливішою проблемою є непостійність та слабкість нашого законодавства.

Отже, оцінивши стан автотранспортного страхування можна визначити такі проблеми як: відсутність потрібної інформації у страховому секторі, зростання виплат страхових сум та підвищення збитковості процесів страхування внаслідок підвищення темпів росту страхових виплат при зниженні темпів росту страхових премій, що призводить до погіршення загального стану забезпеченості страховиків насамперед ліквідними активами, які забезпечують формування страхових резервів; недосконаліть законодавчого регулювання у сфері автострахування, невідповідність чинних нормативно-правових актів вимогам сьогодення та європейським стандартам; низький рівень послуг, що надаються окремими страховиками, та наявність випадків шахраювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Осадець С.С. Страхові послуги / С.С. Осадець, Т.М. Артюх, О.О. Гаманкова // Підручник– К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.

2. Базилевич В.Д. Страхові послуги / В. Базилевич, Р. Пікус, Н. Приказюк // Підручник, Ч. 2 – К.: Логос, 2014. – 544 с. 4.

3. Временко Л. В. Сучасний стан ринку автотранспортного страхуавння в Україні / Л. В. Временко, О. В. Шаталов. // № 3. – 2017. – №43. – С. 604–607.

4. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг / Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nfp.gov.ua

Моренець Віталій Миколайович
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-14-4
Науковий керівник:
Ковернінська Ю.В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

РОЗВИТОК РИНКУ МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: майнове страхування, страхування, страхові компанії, ринок майнового страхування.

В сучасних реаліях розвитку суспільства важливою підгалуззю страхування є страхування майна, яке покликане мінімізувати негативні впливи різноманітних явищ матеріального характеру і запобігати чи усувати небажані матеріальні ризики. В розвинених країнах майнове страхування займає важливе місце, тому що воно надає гарантії поновлення порушених майнових інтересів у разі непередбачуваних явищ. Значення цього виду страхування зумовлене відшкодуванням збитків, заподіяних страхувальнику внаслідок знищення або пошкодження майна.

Теоретичні та практичні аспекти майнового страхування досліджувались у працях вітчизняних науковців В. Базилевича, Н. Внукової, О. Вовчак, С. Осадця, О. Заруби, О. Паращак, Н. Лисенко, Т. Кривошлик, С. Рубан та ін.

Економічне призначення майнового страхування полягає у відшкодуванні збитків, які були заподіяні страхувальнику внаслідок пошкодження або повного знищення майна при настанні страхових випадків. Метою даного виду страхування є компенсування шкоди.

Страхувальниками у майновому страхуванні можуть бути юридичні й (або) фізичні особи. В залежності від того, хто виступає у ролі страхувальника, дана галузь страхування охоплює дві таких підгалузі як: страхування майна юридичних осіб (виробничого майна): нерухоме майно; обладнання; устаткування; транспортні

засоби; вантажі; інструменти; інше майно підприємств. страхування майна фізичних осіб (особистого майна): будівлі та квартири громадян; домашні тварини; транспорт; домашнє майно та майно на садибі; інше майно [1].

Страхування майна в Україні здійснюється в двох формах: добровільній і обов'язковій. Страхування майна фізичних осіб здійснюється в основному в добровільній формі, тоді як значна частина майна юридичних осіб страхується в обов'язковій формі. В першу чергу це стосується тих об'єктів, які мають високу вартість та зачіпають майнові інтереси не тільки окремих суб'єктів господарювання, але й національні інтереси. В добровільному страхуванні майна на сьогоднішній день найбільш актуальним є страхування заміської нерухомості – котеджів, дачних будинків [5].

Розвиток ринку майнового страхування є наслідком поступового подолання стереотипу, що держава повинна брати на себе відповідальність щодо відшкодування будь-яких завданих збитків.

Аналіз ринку майнового страхування показав, що даний ринок знаходиться на стадії поступового розвитку і це помітно з таких показників як: приріст чистих страхових премій страхування майна за 2016 рік порівняно з 2015 роком збільшився на 20,3%, або на 445,2 млн. грн. Цікавою є ситуація з рівнем чистих страхових виплат. Так, у 2014 році цей показник становив усього 172,5 млн. грн., а у 2015 році збільшився до 429,3 млн. грн., тобто майже у два рази, але до 2016 року знову зменшився до 149,9 млн. грн. Тобто у 2014 році з отриманих чистих страхових премій українські страховики виплачували лише п'яту частину у вигляді страхового відшкодування, у 2015 році – уже 43,66% [6].

Це свідчить про істотне підвищення ефективності діяльності страховиків та значне зростання конкуренції на страховому ринку у цей період. Проте ці показники все ще залишаються низькими порівняно з аналогічними показниками розвинених страхових ринків.

Загалом низький рівень страхових виплат у 2016 році у 149,9 млн. грн. негативно впливає на імідж вітчизняних страхових компаній, ринок загалом, адже посилює недовіру з боку страхувальника, а над цією проблемою варто працювати усім суб'єктам ринку. На думку багатьох вітчизняних дослідників,

головною проблемою, що перешкоджає збільшенню валових страхових премій, є саме недовіра населення до страхових компаній [2].

Ринок майнового страхування України досі має невикористані резерви. В державі застраховано лише близько 10% ризиків, тоді як у більшості розвинутих країн цей показник досягає 90–95 % [4].

Отже, проаналізувавши розвитку майнового страхування в Україні, можна зробити висновок, що воно знаходиться на етапі зародження, про що свідчить незначна частка відповідних страхових премій. Нестабільність економічної ситуації в державі призводить до зниження рівня життя населення, зниження довіри до страховиків та негативно впливають на розвиток страхування в Україні. Тому подальший розвиток даного сегменту, в першу чергу, напряму залежить від стабілізації економічної ситуації в країні в цілому. Щодо заходів на рівні діяльності самих страховиків, то можна виділити два ключових напрями: підвищення рівня страхової освіти, а також вдосконалення існуючих та розробка нових конкурентоздатних страхових продуктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко О. С. Зміст майнового страхування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/.
2. Вірбулевська О.В. Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку регіонів України / О.В. Вірбулевська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kdu.edu.ua/statti/2006-5-1(40)/143.pdf.
3. Вовчак О.Д. Страхова справа : [підручник] / О.Д. Вовчак. – К.: Знання, 2011. – 390 с.
4. Ворошило В. В. Страхование домохозяйств: виды и уровень развития [Электронный ресурс] / В. В. Ворошило. – Режим доступа : http://www.nbuv.gov.ua /portal/soc_gum/Ekupr/2008_01.pdf.
5. Журнал про страхування та перестрахування в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://forinsurer.com/.
6. Підсумки діяльності страхових компаній за І півріччя 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://forinsurer.com/files/file00580.pdf.

Оліфер Людмила Михайлівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФББ-15-7
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ФІНАНСОВА НАДІЙНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхова компанія, фінансова стійкість, фінансова надійність, платоспроможність.

Зростання ролі страхових компаній на сьогодні виступає важливою передумовою формування в Україні реальних ринкових відносин. Можна говорити, що лише фінансово надійні страховики будуть ефективно впливати на фінансовий ринок, оскільки відсутність або низький рівень фінансової надійності суб'єкта господарювання призводить до його неплатоспроможності. Тому досить актуальним виступає питання дослідження оцінки забезпечення фінансової надійності.

Дослідженню фінансової надійності страхових компаній приділяють увагу такі вчені як: Кобилинець Н.О., Іванюк І.С., Д. Бланд, Д.С. Маруженко, В. Базилевич, Р. Курек, К. Лоу, С. Осадець та інші.

За будь яких несприятливих обставин стійка фінансова надійність страхових операцій дає змогу страховикові виконати усі зобов'язання. Коефіцієнт забезпечення власника коштами перш за все, висупає критерієм оцінки фінансової надійності (табл.1.). Нормативне значення показника має дорівнювати або бути більшим за «1» [1].

Отож, дані таблиці свідчать про те, що такі страхові компанії, як «Українська страхова група» та «Перша» мають значні відхилення від нормативного значення показника.

Таблиця 1

Коефіцієнт забезпечення власними коштами страхових резервів страхових компаній за 2012-2016 рр.

Назва страховиків	Значення коефіцієнту				
	2012	2013	2014	2015	2016
Українська страхова група	0,42	0,53	0,43	0,59	0,65
Альянс	4,29	5,39	4,02	3,89	2,76
Український страховий капітал	4,60	5,10	9,82	7,48	4,50
Оранта	3,11	3,12	1,51	1,32	0,69
Перша	0,93	0,77	0,50	0,35	0,79

Джерело: складене автором на основі даних [2]

Найменший коефіцієнт був у 2015 р. у ПАТ «Страхова компанія «Перша» і становив 0,35 та в 2012 р. у ПАТ «Українська страхова група» - 0,42. Тобто це означає, що відповідні страхові компанії взяли на себе досить багато зобов'язань і в майбутньому можуть виникнути проблеми з їх погашенням. ТДВ «Альянс Україна» та ЗАТ «Український страховий капітал» протягом 2012-2016 рр. дотримувалися нормативного значення показника. Найбільший коефіцієнт забезпечення власними коштами був у 2014 р. у страховій компанії «Український страховий капітал» і він досягнув значення 9,82. НАСК «Оранта» мала незначні відхилення у 2016 році (0,69), а протягом 2012-2015 рр. також задовольняла значення нормативного показника. Фінансова надійність страхової компанії насамперед визначається її рівнем платоспроможності, який має підтримуватись постійно (табл.2).

Таблиця 2

Коефіцієнт платоспроможності страхових компаній за 2012-2016 рр.

Назва страховиків	Значення коефіцієнту				
	2012	2013	2014	2015	2016
Українська страхова група	0,30	0,31	0,27	0,32	0,35
Альянс	0,70	0,71	0,82	0,89	0,81
Оранта	0,69	0,68	0,49	0,48	0,35
Український страховий капітал	0,95	0,82	0,89	0,87	0,77
Перша	0,43	0,33	0,31	0,40	0,42

Джерело: складене автором на основі даних [2]

Платоспроможність означає здатність страховика відповідати за своїми зобов'язаннями. Нормативне значення коефіцієнта платоспроможності має бути більше 0,5 [3].

Таким чином, з табл.2 видно, що такі страхові компанії, як ТДВ «Альянс Україна» та ЗАТ «Український страховий капітал», а також НАСК «Оранта» протягом 2012-2016 рр. дотримувалися нормативного значення показника. Тобто можна припустити, що всі зобов'язання цих страховиків можуть бути покриті власними активами. У страховика ТДВ «Альянс Україна» спостерігалося протягом 2012-2015 рр. зростання платоспроможності, це свідчить про більшу фінансову незалежність, підвищення гарантії погашення своїх зобов'язань. Страхові компанії «Українська страхова група» та «Перша» має дуже низькі гарантії щодо погашення своїх зобов'язань за рахунок власного капіталу, оскільки значення показника платоспроможності є дуже низьким [2].

Оцінивши фінансову надійність страхових компаній в Україні, визначили, що за окремими показниками спостерігаються проблеми щодо дотримання нормативних значень. Проаналізувавши забезпечення власними коштами страхових резервів та платоспроможності українських страховиків, можна зробити висновок, що за даними 2012-2016 років до компаній з високим рівнем фінансової надійності в Україні можна віднести ТДВ «Альянс Україна» та ЗАТ «Український страховий капітал», НАСК «Оранта», страхові компанії «Українська страхова група» та «Перша».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Іванюк І.С. Теоретичні підходи до визначення категорії «фінансова стійкість страхової компанії» / І.С. Іванюк, Д.С. Маруженко // Фінанси України. - 2015. - № 11.

2. Кобилинець Н.О. Система оцінки фінансової стійкості страхової компанії / Н.О. Кобилинець, О.О. Лопата, Л.Л. Лялька // Науковий вісник НЛТУ України. – 2015. – №19. – С. 191–196

3. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nfp.gov.ua.

Пінчук Аліна Вікторівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБП-15-6
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Ключові слова: безробіття, зайнятість, соціальні гарантї.

Стан та розвиток ринку праці будь-якої країни, а також ступінь та методи його регулювання з боку держави обумовлені різними за своїм характером і ступенем впливу чинниками: сучасним рівнем та історичними особливостями соціально-економічного розвитку, макроекономічною політикою, співвідношенням основних політичних сил, політичною культурою суспільства та глобальними тенденціями у сфері зайнятості.

На жаль, в Україні спостерігається тенденція запозичення окремих елементів світового досвіду регулювання ринку праці без врахування особливостей соціально-економічного середовища суспільства. На думку фахівців, найбільш прийнятною для нашої держави є шведська модель регулювання ринку праці, де роль держави в керуванні процесами, як і всією соціальною сферою, порівняно велика і проблемам зайнятості приділяється велика увага. Головною особливістю є те, що більша частина коштів (70%) витрачається на проведення активної політики [5]. В Україні ж політика зайнятості носить пасивний характер, зводячись до реєстрації безробітних та виплати їм допомоги.

Теоретичні основи та підходи до визначення сутності безробіття висвітлені у працях О.Волкової, О.Грішнової, Є.Качан, щодо причин винекнення та шляхів їх регулювання у працях Дж. Кейнса, А. Сміта; щодо питань соціального страхування від безробіття слід назвати праці: Г. Волинського О. Грішнової, Г. Лібанової та ін. [2,с.8].

Мета даної роботи полягає в дослідженні стану безробіття в Україні, виявленні основних проблем та шляхи їх вирішення.

Безробіття – це соціально-економічне явище, для якого характерно незайнятість частини робочої сили (економічно активного населення у сфері економіки. Тобто, у реальному житті безробіття виступає як перевищення) пропозиції робочої сили над попитом на неї.

Причин безробіття дуже багато, одними з яких є: спад економіки, структурні зрушення, технологічний прогрес та запровадження нових технологій. Це пов'язано, передусім, з мізерними інвестиціями, низьким рівнем запровадження сучасних технологій в економіку.

Внаслідок впливу різноманітних фінансово-економічних чинників за останні роки рівень безробітного населення істотно змінився. Рівень безробіття – кількісний показник, який визначається як відношення кількості безробітних до загальної чисельності економічно активного працездатного населення країни (регіону, соціальної групи), та вимірюється у відсотках (Табл.1)

Таблиця 1

Рівень безробіття у 2017р. (кількість населення в тис.)

2017	Всього населення	Економічно активне населення	Зайняте населення	Безробітне населення	Рівень безробіття	Зареєстро-ваних безробітних
I кв.	42522,8	17012,5	15226,1	1786,4	10,5%	422,4
II кв.	42467,0	17151,5	15442,1	1709,4	10,0%	393,7
III кв.	42434,8	17219,9	15543,2	1676,7	9,7%	367,9

Джерело: [4]

В Україні рівень безробіття в період 2017р. (I-III кв.) високий та коливається між 9,7 – 10,5%, що демонструє затяжну нестабільну ситуацію в економіці країни. Зареєстрованих безробітних у цей період становило в I кварталі – 422,4 тис, II кварталі -393,7 і в III кварталі осяг становив 367,9, порінянно з I кварталом у III відбувається значне зменшення у 54,5 зареєстрованих безробітних.

За даними статистики, майже кожен четвертий громадянин України не має достатніх умов для забезпечення потреб, необхідних

для фізіологічного виживання. Ці та інші обставини спричинили масовий виїзд українців за кордон у пошуках роботи та кращої долі.

На сьогоднішній день, на жаль, наша держава відома у світі як джерело постачання дешевої робочої сили. Але трудову міграцію українців скоріше можна назвати вимушеною, що є характерним для перехідного типу економіки. Вона відчуває на собі достатньо вагомі обмежувачі:

- територіальні (географічне розташування країни);
- інституційні (обумовлені специфікою державного устрою);
- соціально-демографічні

Важко навіть уявити, скільки б ще українців виїхало на заробітки, якби не існувало ніяких обмежень на шляху вимушеної трудової міграції, адже згідно соціологічних опитувань кожний третій економічно активний громадянин України висловив бажання податися на заробітки до країн близького та далекого зарубіжжя [1]

Таблиця 2

Кількість зареєстрованих безробітних за статтю та місцем проживання у 2018 році січень – лютий

(на кінець звітного періоду; тис. осіб)

	Січень	Лютий
Усього	**378,9**	**383,7**
жінки	197,4	200,5
чоловіки	181,5	183,2
міське населення	197,4	199,0
сільське населення	181,5	184,7

Джерело: [1]

За кількістю зареєстрованих безробітних за статтю та місцем проживання у 2018 році в період січнень-лютий можна проаналізувати, що серед зареєстрованих жінок показник у лютому збільшився на 3,1, серед чоловіків показник становить 1,7. Щодо міського населення показник 1,6 та сільське населення 3,2. Звідси слідує, що саме серед сільського населення переважає безробіття.

Проблема безробіття вимагає розробки та реалізації соціальних гарантій як від держави, так і від регіональних органів влади. Проблема безробіття – це проблема, яка потребує негайного вирішення і глибокого наукового аналізу та вироблення на цій основі

практичних рекомендацій, які можуть використовуватися для розробки і реалізації ефективної соціально-економічної політики, направленої на забезпечення продуктивної зайнятості економіно активного населення країни, зменшення рівня безробітя до мінімального соціально – допустимого рівня.

Основними напрямками вирішення проблеми безробіття в нашій країні на наш погляд можуть бути:

- збільшення державного фінансування програм професійного навчання;

- надання податкових пільг для підприємств з високою часткою зайнятого населення;

- збільшення фінансування заходів щодо надання ефективної підтримки пошуку робочих місць безробітним;

- преміювання підприємств, які сплачували страхові внески протягом більше, ніж двох років, без звільнень робітників;

- надання податкових кредитів підприємствам за кожне нове створене робоче місце; - відповідність держзамовлення на підготовку спеціалістів у відповідності із реальним станом попиту на робочу силу;

- стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу;

- надання підприємцям субсидій, премій та податкових пільг для найму додаткової робочої сили або переведення частини працівників на скорочений робочий день;

- стимулювання підприємців до навчання, перекваліфікації й подальшого працевлаштування додаткової робочої сили;

- залучення приватного (як вітчизняного, так і іноземного) капіталу в райони зі стійким рівнем безробіття;

- заходи щодо квотування робочих місць для представників найуразливіших груп на ринку праці, безвідсоткові кредити, що надаються безробітним, які започатковують власний бізнес [3].

Отже, запропоновані нами напрями заходів, значно покращать ситуацію зайнятості на національному ринку праці, що сприятиме покращенню як економічного, так і соціального рівня розвитку суспільства.

Дослідивши сучасний стан функціонування банківської системи України, можна зробити висновок, що для вирішення актуальних

проблем розвитку банківської системи та стабілізації її функціонування необхідно застосувати систему заходів, спрямованих на: диверсифікацію банківських активів; впровадження нових депозитних програм; підвищення рівня капіталізації банківського сектора шляхом залучення додаткового акціонерного капіталу; удосконалення процедур санації, реорганізації та ліквідації банків; визначення умов для залучення інвестицій у вітчизняну банківську систему в таких межах, які б не створювали значних фінансових ризиків. Реалізація запропонованих заходів дозволить мінімізувати вплив негативних факторів на банківську діяльність у короткостроковій перспективі та створить умови для прискореного розвитку банківської системи України у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua

2. Жиглей І.В. Напрями соціальної діяльності суб'єктів господарювання та облікове забезпечення системи соціального захисту працюючих громадян / І.В. Жиглей //Вісник ЖДТУ, № 1(47). – 2017 р. – 1-8 с.

3. Економічні і соціальні наслідки безробіття [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.student-works.com.ua/kursovi/bjd/678.html

4. Зайнятість та безробіття за 2017р: офі¬ ційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http:// www.ukrstat.gov.ua/

5. Показники діяльності Державної служби зайня¬тості [Електронний ресурс]. — Офіційний сайт. — Ре¬ жим доступу: http://www.dcz.gov.ua

Примак Анна Вячеславівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФББ-15-7
Науковий керівник
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ОБОВ'ЯЗКОВЕ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ключові слова: обов'язкове медичне страхування, Фонд медичного страхування.

Актуальність проблеми обов'язкового медичного страхування полягає в тому, що Україна, маючи неоціненний та потужний потенціал у страхуванні, на жаль, не має ефективного та раціонального вкладання коштів у медицину. Найбільш ефективним та дієвим джерелом ресурсів для фінансування лікування може стати медичне страхування. Сьогодні в Україні переважає система безкоштовної медицини, за якою медичне страхування є окремим видом державного соціального страхування [1]. Загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування є складовою частиною системи загальнообов'язкового державного соціального страхування і формою соціального захисту населення у випадку хвороби [2].

Проблема ефективності використання медичного страхування активно обговорюється серед вчених та економістів, зокрема, М. Мних досліджував необхідність запровадження медичного страхування в Україні, Т. Стецюк займалася обґрунтуванням фінансових основ побудови системи охорони здоров'я на засадах страхової медицини, Т. Камінська аналізувала функції медичного страхування у перехідній економіці [3].

Медичне страхування є галуззю особистого страхування. Головна мета –гарантування застрахованим особам одержання медичної допомоги, за рахунок накоплених грошових коштів, внаслідок виникнення страхових випадків та фінансування

профілактичних заходів. Обов’язкове державне медичне страхування є соціальним, оскільки, здійснюється в інтересах усього суспільства,на відміну від добровільного страхування, фонди якого формуються групою страхувальників конкретної страхової компанії. Обов’язкове страхування передбачає зобов’язання держави надавати право на гарантований обсяг медичних послуг незалежно від обсягів страхових внесків. Ця галузь медичного страхування перебуває під жорстким контролем держави і характеризується безприбутковістю; крім того може охоплювати практично все населення і задовольняти основні, першочергові потреби у наданні медичних послуг [4].

На сучасному етапі розвитку вітчизняної системи охорони здоров'я впровадження обов'язкового медичного страхування є основним стратегічним кроком у реформуванні галузі. Вітчизняний уряд вже більш як 10 років готується до запровадження системи обов'язкового медичного страхування: підготовлено законодавчу базу, яка гарантує громадянам право на обов'язкове медичне страхування, розроблено кілька проектів законів про обов'язкове медичне страхування. У проектах законів "Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування" зазначено, що загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування є складовою частиною системи загальнообов'язкового державного соціального страхування і формою соціального забезпечення населення у сфері охорони здоров'я. Затримки із впровадження системи обов'язкового медичного страхування можна пояснити складністю і невирішеністю багатьох питань щодо механізмів її впровадження, ризиком нестачі коштів у Фонді медичного страхування на покриття витрат, а також можливих соціальних і економічних наслідків [2].

Основною проблемою, що постала у сфері медичного обслуговування, є невідповідність існуючим потребам обсягів коштів, що спрямовуються на фінансування цієї галузі з офіційних джерел. Це явище сприяє розвитку корупції, розвитку тіньової економіки, оскільки змушує пацієнтів брати участь у фінансуванні закладів охорони здоров’я у непередбачений законами України спосіб. Чинна система медичного забезпечення в Україні перебуває в глибокій організаційно-структурній і фінансовій кризі, що характеризується

нерівномірним розподілом ресурсів у цій системі, низьким рівнем розвитку надання первинної медичної допомоги, низькою часткою видатків на охорону здоров’я по відношенню до ВВП [5].

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є визначення ступеня залученості приватних і державних фінансових ресурсів на охорону здоров’я, організація обов’язкового медичного страхування, подальший розвиток добровільного медичного страхування та лікарняних кас з урахуванням особливостей функціонування національної економіки України. Подальший розвиток системи медичного страхування сприятиме запровадженню державної та приватної підсистем фінансового забезпечення, підвищенню ефективності менеджменту в поєднанні з розвитком медичної науки та забезпечить поступові зміни в системі охорони здоров’я, що позитивно впливатиме на поліпшення здоров’я населення й підвищення соціально-економічної ефективності медичної галузі України [3].

Медичне страхування населення призведе до зростання сильної та здорової нації, а як наслідок-сильної та ефективної економіки. Реформація системи медичного обслуговування в Україні з подальшим переходом до обов'язкового страхування громадян – шлях, який зможе розв'язати більшість проблем медичної галузі держави [1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Розвиток медичного страхування в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/drep_2014_6_7.pdf

2. Закон України Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://soc-in.com/zakonodavstvo/zakonoproekti/5665-zakon-ukrayini-pro-zagalnoobovyazkove-derzhavne-socialne-medichne-strahuvannya.html

3. Розвиток медичного страхування в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/729/1/96.

4. Медичне страхування в Україні: проблеми та перспективи.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/1/ekono mika/articles/yanul-e-medical-insurance-in-ukraine-problems-and-prospects_14160.pdf

5. Особливості медичного страхування в Україні.[Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/znpnudps_2012_2_5.pdf

Приходько Єлизавета Сергіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-15-4
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

РОЗВИТОК БАНКОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: фінансові послуги, страхова діяльність, банкострахування.

Однією з визначальних тенденцій на сучасному етапі розвитку ринку фінансових послуг є процес зближення різних його секторів і сегментів. Світовий досвід свідчить про наявність передумов для розвитку інтеграції банків і страхових компаній. Співпраця банків та страховиків у формі банкострахування сприяє вдосконаленню бізнес-процесів, розширенню асортименту фінансових послуг, а також спрощенню процесу їх надання.

Термін «bancassurance» має французьке походження і фактично означає продаж страхових продуктів через мережу банківських установ й змістовно перекладається як «банківське страхування» або скорочено «банкострахування» [2].

Вперше в Україні bancassurance запровадив «Райффайзенбанк Україна» спільно з компанією «Інго-Україна» у 2005 році [4].На

сьогодні українські банківські установи активно співпрацюють зі страховими компаніями, які забезпечують 51% сукупних активів банків. Серед поширених зобов'язань переважає іпотека, споживче та автокредитування, а також банківські ризики.

Передумови виникнення банкострахування полягають у його перевагах:

– збільшенні кількості клієнтів за рахунок розширення асортименту продуктів;

– зменшенні витрат на ведення банківського бізнесу;

– можливості збільшення прибутку за рахунок продажу додаткових продуктів;

– диверсифікації кредитних ризиків банку [1].

Аналіз ринку банкострахування показав збільшення чистих валових виплат зі страхування кредитів та збільшення премій, що дає підстави говорити про підвищення ефективності діяльності вітчизняних страховиків на ринку банко страхування (Рис.1).

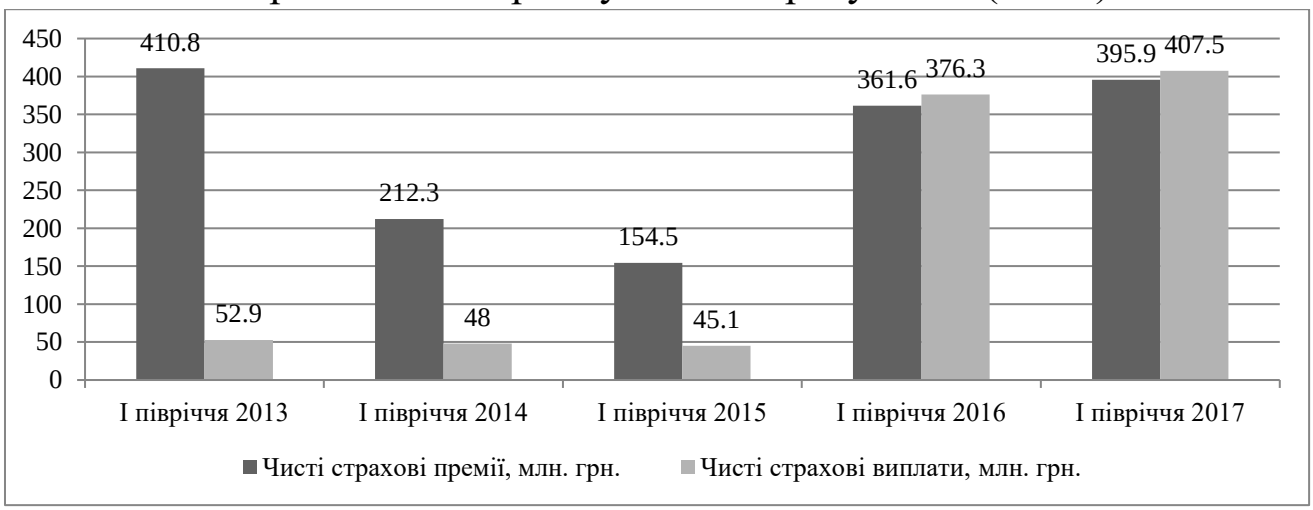

Джерело: розроблено авторами за даними [3].

Рис.1. Динаміка чистих валових страхових премій та виплат при страхуванні кредитів за І півріччя 2013-2017 рр.

Проте банкострахування може принести компанії певні проблеми, а саме:

– розширення спектру послуг приводить до зростання обсягу роботи для філіальної мережі, що іноді перевищує її можливості;

– банківські продукти, як правило, дорожчають через включення до ціни вартості страхування;

– спільні фінансові продукти не завжди враховують специфічні для клієнта умови [4].

Зарубіжні банки значну частку прибутку отримують від реалізації страхових продуктів. У Європі таким шляхом продається кожен третій поліс страхування життя. Об'єднання однієї з найбільших німецьких страхових компаній Allianz із DresdnerBank створило четверту за величиною у світі фінансову групу. Німецька страхова компанія до об'єднання також володіла акціями трьох із чотирьох провідних німецьких банків. Найбільший банк Німеччини DeutscheBank також у процесі пошуку одного з перспективних партнерів на страховому ринку. У Франції до 60% страхових полісів реалізується через банки [3].

Не зважаючи на те, що страхові компанії готові запропонувати широкий спектр продуктів банківського страхування, в Україні розвитку набули продукти, характерні для співпраці між банківськими установами і страховиками у сфері обов'язкового і умовно-обов'язкового страхування.

Розглянемо розмір страхових премій та страхових резервів компаній-лідерів на ринку банкострахування України станом на І півріччя 2017 року (Табл. 1).

Таблиця 1

Топ-5 компаній лідерів на українському ринку банкострахування станом на І півріччя 2017 рр.

	Назва страхової компанії	Страхові премії, тис. грн.	Страхові резерви, тис. грн.
1.	Уніка життя	76496	93986
2.	Аска-Життя	70230	2882
3.	ТАС	68688	1186
4.	Юпітер Страхування Життя	24705	1746
5.	Метлайф	23653	34287

Джерело: розроблено авторами за даними [3].

Науковці вважають, що на сьогодні для українських банків актуальним залишається покриття ризиків при споживчому кредитуванні, тобто ризики при видачі кредитів для придбання товарів масового споживання, автомобілів, нерухомості. В основному банки зацікавлені у страхуванні предметів застави, яке стало обов'язковим.

Причинами недостатньо розвиненого банкострахуванняв Україні є:

– низька платоспроможність населення;

– світова фінансово-економічну криза;

– надмірні вимоги при акредитації страховиків з боку вітчизняних банківських установ;

– надмірні кредитні ризики банку;

– наявність значної проблемної кредитної заборгованості.

Проведений аналіз показує, що банкострахування в Україні має значні перспективи розвитку, що пов'язано із зацікавленістю банків у додаткових джерелах доходу, а з боку страховика бажанням збільшити обсяги продажу страхових продуктів. Головним напрямком подальшого розвитку банкострахування, на нашу думку, є підвищення довіри з боку населення до страховиків, удосконалення сучасного законодавства, підвищення конкурентоздатності банківських установ і страхових компаній, а також покращення інформованості потенційних клієнтів. Адже розвиток співпраці між банками та страховими компаніями залежить не тільки від внутрішніх, але й значною мірою від зовнішніх чинників, як, наприклад, фінансові можливості споживачів таких продуктів, стан фінансово-кредитного сектору країни тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волкова В. В. Банкострахування як сучасний метод мінімізації кредитного ризику банку [Електронний ресурс] / В. В. Волкова, Н. І. Волкова // Фінанси, облік, банки. – 2016. – № 1(21). – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fub_2016_1_7.

2. Заволока Л. О. Тенденції розвитку банкострахування в Україні [Електронний ресурс]/ Л. О. Заволока, К. С. Вербицька, І. А. Малоок // Молодий вчений. – 2017. – №3.–Режим доступу:http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/152.pdf.

3. Інтернет-журнал «Форіншурер» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://forinsurer.com/.

4. Ткаченко Н. В. Моделі взаємодії банків і страхових компаній [Електронний ресурс] / Н. В. Ткаченко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. – 2015. – Вип. 2(46). – Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2015_2_57.

Приходько Оксана Олександрівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-14-4
Науковий керівник:
Ковернінська Ю.В.,
к. е. н., доцент кафедри фінансових ринків

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВВЕДЕННЯ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: медичне страхування, медичне обслуговування, добровільне медичне страхування, обов'язкове медичне страхування, державна медицина, медичні послуги.

Недостатнє фінансування з боку держави медичної галузі є однією з ключових причин недостатнього рівня її розвитку. Як наслідок неспроможність забезпечити соціальну захищеність громадян на високому рівні та зниження показників здоров'я нації. Тому страхова медицина може стати хорошою альтернативою бюджетному фінансуванню. Запровадження загальнообов'язкового медичного страхування сприятиме вирішенню ряду проблем, а саме: недофінансування галузі охорони здоров'я та низька якість медичних послуг.

Питання щодо необхідності впровадження обов'язкового медичного страхування знайшли своє відображення у працях вітчизняних вчених, зокрема Вороненка Ю.В., Гришана Ю.П., Коваль О.А., Кісєльова Є.М., Москаленка В.Ф., Солдатенка О.В. та Стеценка В.Ю. та інші.

З соціально-економічної точки зору медичне страхування є однією з найважливіших складових національних систем охорони здоров'я. Актуальність даного питання полягає у тому, що медичне страхування є формою захисту від ризиків, що загрожують найціннішому в особистому та громадському відношенні – здоров'ю та життю людини. Медичне страхування як форма соціального захисту у сфері охорони здоров'я представляє собою гарантії

забезпечення медичною допомогою за будь яких обставин, у тому числі у зв’язку із хворобою та нещасним випадком [2].

Основними завданнями медичного страхування є :посередницька діяльність в організації та фінансуванні страхових програм через надання медичної допомоги населенню;

контроль за обсягом та якістю виконання страхових медичних програм лікувально-профілактичними, соціальними закладами і окремими приватними лікарями;розрахунок з медичними, соціальними установами та приватними лікарями за виконану роботу згідно з угодою через страхові фонди, які формуються за рахунок грошових внесків підприємств, закладів, організацій, громадян [6].

В пояснювальній записці до проекту Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування в Україні" зазначається, що кошти на медичне забезпечення будуть формуватися внесками з доходів громадян, у разі настання страхового випадку застраховані особи будуть забезпечені безоплатною медичною допомогою. Відносини між суб’єктами страхування регулюються договором страхування. Застрахованими особами стануть всі громадяни країни, в тому числі пенсіонери, інваліди, студенти, діти віком до 16 років [4].

Обов’язкове медичне страхування ще не затвердили, проте стрімкого розвитку набуває добровільне медичне страхування. Підтвердженням цьому є статистичні відомості останніх років. Розглянемо динаміку страхових премій за мінусом частки страхових премій, за І півріччя 2016-2017 рр. в табл.1.

Таблиця 1

Структура чистих страхових премій за І півріччя 2016-2017 рр

Види страхування	І півріччя 2016 року	І півріччя 2017 року	Темпи приросту І пів. 2017/І пів. 2016	
	млн. грн.		млн. грн.	%
Страхування життя	1 312,8	1 245,1	-67,7	-5,2
Медичне страхування	1 120,2	1 306,1	185,9	16,6
Страхування медичних витрат	303,1	380,7	77,6	25,6

Джерело: розроблено автором на основі [3].

Проте, існує низка проблем, які стримують розвиток медичного страхування в Україні. Серед них можна виділити:відсутність

системи підготовки спеціалістів; збільшення податкового натиску на громадян; низький рівень зарплат та надходжень премій; недостатню інформованість населення щодо переваг і недоліків медичного страхування. Основною проблемою, що постає у сфері медичного обслуговування є невідповідність існуючим потребам обсягів коштів, що спрямовуються на фінансування цієї галузі з офіційних джерел.

Щодо перспектив, введення загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування в Україні забезпечить:

– створення прозорих механізмів фінансових, правових і соціально-економічних взаємовідносин між лікарнями та пацієнтами;

– розв’язання державою проблеми організації соціально справедливої системи охорони здоров’я;

– надійність планування та рівномірність надання ресурсів на потреби системи охорони здоров’я;

– доступність медичної допомоги для всіх;

– оптимізацію використання ресурсів системи охорони здоров’я [2].

Отже, можна сказати, що медичне страхування є перспективним напрямом розвитку галузі охорони здоров’я, що може допомогти вирішити питання щодо якісного медичного забезпечення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Говорушко Т. А. Страхові послуги: навч. посіб. / Т.А. Говорушко. – К. : Центр навчальної літератури, 2015. – 400 с.

2. Коваль О.А. Проблеми та перспективи впровадження медичного страхування в Україні / О. А. Коваль, О. І. Ночвай// Ефективна економіка. – 2014. -№ 4. Режим доступу: http://www.economy.nayka.com. ua/?op=1&z=2905.

3. Підсумки діяльності страхових компаній за 2017 рік. / Інформація про стан і розвиток страхового ринку України // – 2017. [Електронний ресурс]– Режим доступу: https://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-stan-i-rozvitok.html – Назва з екрана.

4. Проект Закону про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування в Україні 2149-VIII від 03.10.2017 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим

доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511 – Назва з екрана

5. Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 серп. 2013 р. № 735-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1013–2016-%D1%80

6. Чорномаз О.Б. Проблеми і перспективи впровадження медичного страхування в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://science.lpnu.ua/sites/ default/files/journalpaper/2017/may/ 2177/vnulpurn2015824210.– Назва з екрана.

Романюк Оксана Михайлівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФМР-17-1
Науковий керівник:
Богріновцева Л.М.,
к. е. н., доцент кафедри фінансових ринків

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: добровільне медичне страхування, загальнообов'язкове медичне страхування, медичне страхування, страхова діяльність.

З соціально-економічної точки зору медичне страхування є однією з найважливіших складових національних систем охорони здоров'я. Медичне страхування як форма соціального захисту у сфері охорони здоров'я представляє собою гарантії забезпечення медичною допомогою за будь яких обставин, у тому числі у зв'язку із хворобою та нещасним випадком. Оскільки медичне страхування перебуває на стадії розвитку, а Державний бюджет, з якого в даний час фінансується медицина, неспроможний покрити навіть половину її потреб, таким чином в Україні склалася критична ситуація щодо діяльності медичної галузі.

Актуальність проблеми полягає в тому, що, маючи неоціненний та потужний науковий потенціал у нашій країні, на жаль, відсутні механізми його реалізації. Немає ефективного та раціонального вкладання коштів у медицину, і вирішити цю проблему покликане саме медичне страхування – це додаткове та основне джерело фінансування охорони здоров'я.

До низки перешкод для розвитку страхової діяльності в Україні варто віднести:

- відсутність законодавчої бази, яка б свідчила про проведення державою активної структурної політики на ринку страхових послуг;
- порівняно невеликий фінансовий потенціал українських страховиків;
- низький рівень платоспроможності страхувальників і низьку страхову культуру населення. Одним зі шляхів вирішення проблемної ситуації може бути зміна зобов'язань держави щодо надання безкоштовних медичних послуг населенню [1].

До причин збитковості добровільного медичного страхування експерти відносять зростання кількості звернень клієнтів за медичною допомогою як наслідок погіршення якості здоров'я та старіння населення, вибагливість клієнтів, недосконаліть служб андерайтингу, використання економічно необґрунтованих тарифів, незадовільну організацію роботи з урегулювання збитків, низьку клієнто-орієнтованість державних лікувально-профілактичних установ, завищені витрати на ведення справи, в тому числі комісійні винагороди страхових посередників – продавців послуг з державного медичного страхування [3].

Враховуючи інформацію, розглянуту в даній роботі, очевидно, що основні напрями вдосконалення обох форм медичного страхування в сучасних умовах мають включати в себе:

– підтримку здійснення профілактичних програм;

– проведення законотворчої діяльності та скоординованої політики планування та впровадження профілактичних програм;

– переорієнтацію служб охорони здоров'я на пріоритет надання амбулаторно-поліклінічної допомоги та посилення профілактичної спрямованості в діяльності служб охорони здоров'я;

– навчання населення здоровому способу життя та впровадження програм медично-санітарної освіти, спрямованих на активну стійку мотивацію збереження та зміцнення здоров'я;

– проведення досліджень і маркетингу з метою вибору найбільш ефективної стратегії й тактики профілактичних програм і механізмів їхньої реалізації [2].

Проаналізувавши варіанти запровадження обов'язкового медичного страхування в Україні, вбачаю найбільш доцільним використання трьохрівневої моделі фінансування, а також застосування ринкового механізму перерозподілу грошових коштів. Дана концепція опирається на ресурси та досвід страхових компаній, сплату страхових внесків роботодавцями, фондами, а також бюджетними коштами.

Отже, варто чітко окреслити усі переваги системи медичного страхування, а такими на мою думку є:

1) Підвищення ефективності використання грошей у системі охорони здоров'я.

2) Підвищення стійкості фінансової системи в цілому.

3) Зменшення корупції, та підвищення прозорості системи, завдяки цільовому характеру внесків.

4) Оптимізація структури медичних послуг, а також процесу оплати праці медичного персоналу, який буде враховувати кількість та якість виконаних робіт. А це в свою чергу створить умови для економічного стимулювання працівників медичних закладів, що дозволить зробити систему охорони здоров'я ще більш ефективною.

5) Соціальне направлення системи, яка заснована принципах суспільної солідарності, коли багаті фінансують бідних, а здорові – хворих, має підвищити справедливість системи, та створити умови для загального підвищення у характеристиках здоров'я населення і задоволенням рівнем наданих послуг.

Таким чином запровадження загальнообов'язкового медичного страхування дозволить зменшити навантаження на державний та місцеві бюджети, а також максимально повно задовольнить потреби населення на отримання якісного медичного обслуговування. Запровадження обов'язкового медичного страхування, набагато складніший процес, аніж вже існуючих форм соціального

страхування, оскільки він напряму пов’язаний не тільки з виплатами коштів, а і з відшкодуванням конкретно наданих послуг, а також із організацією системи взаємовідносин між страховиками та застрахованими особами і організацією контролю з боку держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Болдова А. А. Особливості медичного страхування в Україні / А. А. Болдова // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 2. – С. 33-39.

2. Демченко О. П. Прагматика фінансового забезпечення медичного страхування в Україні / О. П. Демченко // Молодий вчений. – 2016. – №10(37). – С.363–368.

3. Чкан І. О. Тенденції розвитку добровільного страхування в Україні / І. О. Чкан // Фінансовий простір. – 2015. – № 1. – С.292-297

Сафронова Альбіна Олексіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-14-4
Науковий керівник:
Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ФІЛОСОФІЯ СТРАХУВАННЯ

Ключові слова: громадянське суспільство, ризики, свобода, страх, страхування, філософія.

Вироблення обґрунтованих стратегічних напрямів державної політики неможливе без визначення філософсько-методологічного осмислення феномена «філософія страхування» та аргументації на базі цього концептуальних основ теорії ризиків (страхування). У певному сенсі страх завжди був в центрі будь-якої справжньої філософії, якщо погодитися з тим, що філософія народжується з невпевненості людини щодо свого походження і своєї долі. Безпека людини є відсутність страху. В якійсь мірі людина не відчуває

небезпеку для свого життя тоді, коли нічого не боїться. Страх за дохід, майно, близьких і майбутнє ліквідує свободу і почуття безпеки. Захисту від небезпек сьогодні присвячена значна частина часу і сил людини. Насамперед – на основі фундаментальних досліджень створено концепцію формування та функціонування сучасного страхування та визначення його місця в сучасному суспільстві. Тому такої актуальності набуває сьогодні поглиблене дослідження аспектів філософії страхування та впровадження філософських ідей щодо цього феномена.

Важливою частиною філософії страхування є дослідження та систематизація закономірностей визначення місця філософії страхування в сучасному суспільстві. Хоча дана тема є досить актуальною на сьогодні, вона є малодосліджуваною науковцями. Деякі аспекти філософііі страхування, які стосуються системи громадянського суспільства відображені у працях таких відомих вчених, а саме: Агеев Н.Р., Рорті Р., Яковлева Т.А., Сербиновский Б.Ю., Шевченко О.Ю., Шахов В.В.

Становлення громадянського суспільства – складний, тривалий і часом болісний процес, оскільки він пов'язаний з перетворенням людини в правовій державі в нового індивіда, формує у нього раціональне ставлення до світу. І в зв'язку з цим інститут страхування, завжди відіграє і відіграватиме значну роль в суспільстві. Страхування – має корінь «страх», який виявляє його сенс. Страх - корінь часу,а сучасний світ збудований на феномену страху.

Філософська традиція, яку ми досліджуємо, намагається описати і зрозуміти саме явище страху не даючи йому зникнути в його «причинах» і «ліках» від нього. Безперервне і всеохоплююче страхування всього - ось символ сучасної цивілізації. Оскільки кожен індивід є членом громадянського суспільства, то система страхування безпосередньо впливає на його формування.

Термін «страхування», на думку філософів, має латинське походження. У його основі - слова «securus» і «sine cura», які означають «безтурботний». Отже, страхування відображає ідею застереження, захисту та безпеки. Страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та

юридичних осіб у разі виникнення певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються за рахунок сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій). У країнах з розвиненою ринковою економікою страхування грає важливу і багатопланову роль. У зв'язку з цим можна виділити чотири функції страхування: функцію відшкодування збитків, соціальну, інвестиційну та попереджувальну.

Страхування розглядається як багатогранне явище. Воно одночасно є економічним механізмом; розглядається як форма фінансового інституту, що інвестує грошові ресурси з метою отримання прибутку; характеризується як один з різновидів підприємницької діяльності; виступає сферою перерозподілу ризику від випадкових обставин, які залежать від волі суб'єктів страхування; а також служить фактором страхового захисту майнових інтересів, життя, здоров'я, працездатності людини.

Економіка ринкового типу в якості базових принципів функціонування завжди передбачає ту чи іншу ступінь ризику. Більш того, у багатьох випадках цей ризик навіть заохочується. Сьогодні можна говорити про цілий набір «ризиків», що відображають багатозначність цього слова (наприклад, ризик страхової компанії, ризик працівника отримати травму на виробництві та ін.), що вимагає максимально коректного його використання. Аналіз ризику в страхуванні враховує і ймовірність, і величину результату. Важливо розрахувати не тільки ймовірність настання даної негативної події, а й той збиток, який вона приносить. Відзначимо, страховий ризик – це ймовірність настання певної подіїї, у зв’язку з якою проводиться страхування, тобто це ті небезпеки, які загрожують об’єкту страхування і на випадок настання яких сторони укладають договір.

Таким чином, ризик, стосовно філософії страхування, означає ще не саму небезпеку, а саме ймовірність перетворення зазначеної небезпеки з можливості в дійсність. Ризик, також як і випадковість, виступає як фундаментальна характеристика буття. Всі події в дійсності можуть носити необхідний або випадковий характер, висловлюючи суперечливість причинно-наслідкових відносин в світі.

Для будь-якої страхової компанії страхування – це бізнес, і страхуючи життя, здоров'я, майно та інше вони теж ризикують. Але при цьому сподіваються на сприятливий результат, ризикуючи в тій чи іншій мірі, вони отримують прибуток. Страхові компанії намагаються знизити ймовірність настання тієї чи іншої несприятливої події. Все це обумовлює філософський підхід страхових компаній та загалом суть генези страхування. Отже, будь-яке страхування пов'язано з компенсацією збитку при настанні несприятливої події, ймовірність якого виражається поняттям «ризик». Страхування - це спосіб відшкодування збитків, які були заподіяні фізичним або юридичним особам. Страхування є однією зі складових підвищення загальної і правової культури громадян, що дозволить подолати правові нігілістичні тенденції в суспільстві і, нарешті, вийти з соціокультурної кризи і сформувати інститути громадянського суспільства. В Україні розробка нормативних актів в сфері страхування повинна йти паралельно з ретельно продуманою державною політикою, спрямованою на підвищення рівня правосвідомості населення, на чітке розуміння їм моральних підвалин сучасного демократичного громадянського суспільства, адже нерозуміння філософії явища унеможливлює його продуктивне функціонування у сучасному суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архипов А.П., Гомелля В.Б. Основи страхової справи. Навчальний посібник. [Електронний ресурс]- Режим доступу: http://libsib.ru/strachovanie/osnovi-strachovogo-dela/vse-stranitsi
2. Внукова Н.М., В.І. Успаленко, Л. В. Временко Страхування: теорія та практика. Навчальний посібник. – Х.: Видавництво "Бурун Книга", 2014
3. Гранатуров В. М. Економічний ризик: сутність, методи вимірювання, шлях зниження. Навчальний посібник. - М .: Видавництво «Справа і Сервіс», 2010. - 208 с.
4. Гардінер Б. Природа ризику. Природа страхування .// Страхова справа, 2004, №6. С. 25-30
5. Казанцев С.К. Основи страхування: Навчальний посібник. - Єкатеринбург: вид. ІПК УГТУ, 2016. - 101с.

6. Ніцше Ф. Зібрання творів у 2-х томах. Т. 2. - М .: Філософські науки, 2004. 831с.

7. Разумовська Ю. Можливості страхових компаній як кваліфікованих інвесторів // Капітал країни.- 03.10.2008. - http://www.kapital-rus.ru/society/element.php?ID=6842. - Доступ 07.11.2008.

8. Рорті Р. Філософія і дзеркало природи. Новосибірськ, 1997. 320с.

9. Сербиновский Б. Ю., Гаркуша В. Н. Страхова справа: Курс лекцій. - Ростов-н / Д: ПФУ, 2010. 387 с.

10. Самієв П., Янін А. Новий курс страхового ринку // Експерт. - 2008. - №41. - http://www.expert.ru/printissues/expert/2008/41/novuy_kurs/. - Доступ 20.10.2008.

11. Семенова М.В. Основи економіки страхування. - М .: «Фінанси і статистика», 2016.

12. Шахов В.В. Страхування: Підручник для вузів. - М .: Страховий поліс. ЮНИТИ, 2007. - 311 с.

13. Яковлєва Т.А., Шевченко О.Ю. Страхування. - М .: Економіст, 2014. - 217с.

Синиця Олександра Олександрівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБ-15-2
Науковий керівник:
Шевчук Ю.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: медичне страхування, обов'язкове медичне страхування, охорони здоров'я.

Реформування охорони здоров'я є одним з важливих напрямів

реформування в Україні.Незадовільне медичне обслуговування пов'язане із застарілою організацією медичної системи, яка за довгі роки не зазнала кардинальних змін. Через економічну кризу державний бюджет не в змозі повністю задовольнити потреби у фінансуванні медичної системи. Хоча в Україні медицина безкоштовна, фактично українці купують собі медикаменти самостійно. Державне фінансування в реальному доларовому еквіваленті зменшилося майже в 3 рази – з 8,12 млрд. у 2013 році до 2,92 млрд. у 2017 році (рис. 1).

Джерело: Складено на основі[1]

Рис.1 Фінансування охорони здоров'я в Україні.

Для розвитку медичного страхування найближчим часом необхідно переходити до нової системи охорони здоров'я. Найкращою альтернативою нинішній системі є обов'язкове медичне страхування. Рівень витрат на охорону здоров'я у 2015–2017 можна порівняти із показниками 2004–2005 років.

Кращим шляхомзбільшення кількості каналів фінансування медицини є впровадження обов'язкового медичного страхування. В основі організації обов'язкового медичного страхування лежить страховий принцип, що передбачає сплату страхових внесків юридичними особами та працюючими громадянами до фонду обов'язкового медичного страхування та можливість отримання застрахованими особами страхових виплат для отримання медичної допомоги в разі настання ризиків втрати життя чи здоров'я.

Універсальною проблемою для всіх країн є приведення обсягів та змісту безкоштовної медичної допомоги у відповідність з

фінансовим забезпеченням. При нестачі коштів слід змінювати обсяг державних зобов'язань, зменшувати число осіб, що мають право на безкоштовне обслуговування або скоротити види безоплатної допомоги. Звуження прав є гострою політичною проблемою, тоді як збільшення державного фінансування охорони здоров'я з податків є важкою економічною проблемою. Необхідно розробляти кілька варіантів програми і їх коригування залежно від соціально-економічної ситуації в Україні. Одночасно слід визначити порядок надання трансферів певним територіям для вирівнювання фінансових можливостей різних регіонів країни [2].

Згідно до Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», який вводиться в дію поетапно, первинну медичну допомогу надаватимуть лікарі загальної практики – сімейні лікарі, яких пацієнти зможуть обрати за власним бажанням, незалежно від місця реєстрації. Відповідно до Закону в межах програми медичних гарантій держава гарантуватиме громадянам, іноземцям, особам без громадянства, які постійно проживають на території України, та особам, яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, повну оплату за рахунок коштів Державного бюджету України необхідних їм медичних послуг та лікарських засобів, пов'язаних з наданням: екстреної медичної допомоги, первинної медичної допомоги, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги, третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги, паліативної медичної допомоги, медичної реабілітації, медичної допомоги дітям до 16 років, медичної допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами. Розпочався процес автономізації медзакладів – перетворення медичних закладів у комунальні некомерційні підприємства. У такому статусі вони зможуть укласти договори з Національною службою здоров'я України та отримувати пряме фінансування за надані послуги з Державного бюджету. [3].

У разі неможливості обрання лікаря пацієнт має право звернутися до Уповноваженого органу або його територіальних органів за роз'ясненнями стосовно надавачів медичних послуг, пов'язаних з наданням первинної медичної допомоги, та забезпеченням пацієнту можливості реалізувати його право на вибір

лікаря [3].

Для забезпечення ефективногофункціонуваннямеханізмів нової системи охорони здоров'я та обов'язкового медичного страхування важливо гарантувати надання платних медичних послуг у приватних та державних медичних закладах, для забезпечення скорочення ринку тіньових платних медичних послуг та сприяння конкуренції між державними і комунальними закладами охорони здоров'я та приватними медичними установами. Необхідно вдосконалити процеси управління та контролю якості надання медичних послуг, а також ширше запроваджуватинові інформаційні технології.Акцентувати увагу на профілактику захворювання, а також на первинне медико-санітарне обслуговування. Важливо здійснювати планування діяльності медичних та органів управління охороною здоров'я.

Отже, запровадження в Україні обов'язкового медичного страхування сприятиме покращенню якості медичних послуг, оскільки буде встановлений контроль за їх наданням, також медичне страхування забезпечить кожного громадянина гарантованою медичною допомогою, таким чином убезпечить їх життя від різних видів ризику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Реформування системи охорони здоров'я в Україні (ч.1): дослідження стану охорони здоров'я в Україні та запропонованої медреформиДослідження стану охорони здоров'я в Україні та запропонованої медреформи [Електронний ресурс] // ГО "Публічний аудит",. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://publicaudit.com.ua/reports-on-audit/doslidzhennya-stanu-ohoroni-zdorov-ya-v-ukrayini-ta-zaproponovanih-medreform/.

2. Miller, G. E. The availability and marginal costs of dependent employer-sponsored health insurance [Text] / G. E. Miller, J. Vistnes, M. Buettgens, L. Dubay // International Journal of Health Economics and Management. – 2017. doi: 10.1007/s10754- 016-9210-8

3. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України від 19.10.2017 р.// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 5, ст.31

Фисина Оксана Миколаївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФМД-17-1
Науковий керівник:
Воронкова О.М.,
д.е.н., професор кафедри фінансових ринків

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страховий ринок, обов'язкове медичне страхування, добровільне медичне страхування,охорона здоров'я,система фінансування охорони здоров'я.

В умовах ринкових відносин медичне страхування є найважливішою складовою частиною системи охорони здоров'я, покликаної усувати або пом'якшувати вплив ряду непередбачених обставин, які виникають в житті людини і негативно відбиваються на його здоров'я, шляхом повного або часткового відновлення працездатності. На даний момент в Україні медичне страхування користується низьким попитом та є малодоступним для населення. Тому важливим на цьому етапі є якнайповніше визначення сутності та розвитку медичного страхування, що сприятиме розширенню кола користувачів послуг медичного страхування, зростанню попиту на цьому ринку та ефективному його розвитку.

Наукові основи проблематики формування та розвитку системи медичного страхування в ринкових умовах закладені видатними зарубіжними і вітчизняними вченими. Серед них: Н.М Внукова, О.О. Вороніна, Т.Ф. Григора, Л.В. Временко, Н. Г. Нагайчук, В.Ю. Стеценко, Т. І. Стецюк, В.І Успаленко та ін. Однак не дивлячись на вже наявні теоретичні та практичні дослідження у цьому напрямі, існує необхідність подальшого розгляду та поглиблення розуміння сутності медичного страхування, визначення його розвитку з метою забезпечення системного підходу до розуміння проблем подальшого впровадження обов'язкового та

поєднання його з розвитком добровільного медичного страхування в Україні.

Медичне страхування як форма соціального захисту у сфері охорони здоров'я представляє собою гарантії забезпечення медичною допомогою за будь-яких обставин, у тому числі у зв'язку із хворобою та нещасним випадком. Медичне страхування має багато переваг: відсутність фінансової «тяганини» з лікарнею, адже всі ці проблеми вирішує на пряму страхова компанія; забезпечення повноти, доступності, своєчасності надання медичних послуг; безоплатне надання застрахованих медичних послуг лікувально-профілактичним закладом у разі, якщо стандарти надання таких послуг були порушені тощо.

Водночас, існує ціла низка проблем, які стримують розвиток медичного страхування в Україні. Серед них можна виділити: недостатнє фінансування системи охорони здоров'я України; низька якість медичних послуг та медичної допомоги, зокрема і через застарілість обладнання; неефективна структура медичного обслуговування; низька якість та високі ціни на фармацевтичну продукцію; відсутність системи підготовки спеціалістів; низький рівень зарплат та надходжень премій; безвідповідальність страховиків перед страхувальниками; відсутність законодавства, яке б регулювало медичне страхування, недостатню інформованість населення щодо переваг і недоліків медичного страхування тощо [1, с.36].

З метою вирішення проблем щодо запровадження медичного страхування в нашій країні слід вжити наступних заходів: розробити та впровадити систему персоніфікованого обліку надання медичної допомоги; визначити розподіл ставок внесків до обов'язкового фонду медичного страхування між роботодавцем і працівником; стимулювати розвиток добровільного медичного страхування з метою забезпечення притоку додаткових коштів до системи охорони здоров'я; стимулювати розвиток методів співфінансування населенням додаткових послуг стаціонарних медичних установ для категорії населення з високими доходами, що збільшуватиме фінансову стійкість медичних установ; розробити стратегії зменшення тінізації економіки та імплементація відповідних заходів;

запровадити перехід від фінансування щодо постатейного бюджету до фінансування за пролікований випадок і відповідна зміна способу обчислення заробітної плати лікарів і медичних сестер [3, с.13].

Для того, щоб медичне страхування в Україні гарантувало кожному право на належне медичне забезпечення, необхідно здійснити багато заходів, серед яких: провести реструктуризацію лікувальних закладів з урахуванням потреб кожного регіону; збільшити контроль над якістю медичних послуг, провести акредитацію медичних закладів; покращити систему державного контролю за цінами та якістю фармацевтичної продукції; запровадити обов'язкові щорічні медичні огляди громадян з метою профілактики важких захворювань; розробити проект закону щодо медичного страхування, який би враховував особливості української економіки та стан сучасної медичної галузі; зробити медичне страхування доступним для кожного громадянина [2, с.2].

Вирішенням проблеми існування системи обов'язкового медичного страхування є впровадження бюджетно-страхової моделі, за якої система фінансування охорони здоров'я буде здійснюватися на трьох рівнях: державне фінансування, обов'язкове медичне страхування та добровільне медичне страхування. Медична допомога фінансуватиметься за рахунок бюджетних коштів – це буде перший рівень, базовий, життєзберігаючий. Другий рівень – основний, здоров'я зберігаючий – це обов'язкове медичне страхування, яке оплачується страховими компаніями, що мають відповідну ліцензію на здійснення відповідного виду медичного страхування, третій рівень – сервісний, який фінансуватиметься за рахунок програм добровільного медичного страхування та покриватиме все те, що не покривається двома попередніми рівнями. Якщо говорити про майбутнє, ідеальна модель для України – це бюджетно-страхова медицина. Тобто лікування СНІДу, туберкульозу, вроджених захворювань, дитячої онкології, невідкладну медичну допомогу, допомогу при пологах, охорону материнства і дитинства, медичні послуги сімейних лікарів має фінансувати державний бюджет. Інші послуги повинні фінансуватися за рахунок обов'язкового медичного соціального страхування [4, с.7].

Дотримання цих заходів покращення медичного забезпечення

сприятиме розвитку медичної галузі України, підвищенню здоров'я нації і життєвого рівня кожного громадянина.

Перспективи розвитку системи медичного страхування в Україні великі, оскільки потенційних споживачів страхових послуг багато. Але всі намагання будуть марними без належної підтримки держави. Медичне страхування повинно бути обов'язковим, воно призведе до зростання сильної та здорової нації, а як наслідок – сильної та ефективної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волохова Л.Ф. Медичне страхування та його розвиток в Україні [текст] / Л.Ф. Волохова // Науково-практичний збірник «Фінансові послуги». – 2017. –№ 1. –С.35-39
2. Грицик Н.В. Необхідність запровадження обов'язкового медичного страхування в Україні[текст] / Н.В. Грицик, А.Є. Громова // Збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук. – Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища.Розвиток соціально-економічних систем в сучасних умовах. – 16-17 грудня 2016. – С.91-93
3. Данильченко Л.І. Дослідження особливостей та перспективи становлення страхової медицини в Україні в сучасних умовах [текст] / Л.І.Данильченко // ScientificJournal «ScienceRise: MedicalScience». – 2017. – № 3(11). – М.9-15
4. Сердюк М.Ю. Особливості державного регулювання системи медичного страхування в Україні [текст] / М.Ю. Сердюк // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2017. – № 1(17). – С. 1-9

Хлівняк Ірина В`ячеславівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФББ-15-7
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування, майнове страхування, майнове страхування в Україні, тенденції, страхова система.

Майнове страхування – це галузь страхування, предметом якого є майнові інтереси, що не суперечать законодавству України, пов’язані з володінням, користуванням і розпорядженням майном [4].

Значення даного страхування зумовлене тим, що майно служить обов’язковим елементом господарської діяльності юридичних осіб і життєдіяльності людей, тому забезпечення страхового захисту майна є пріоритетним в системі страхових відносин [2].

Незважаючи на тенденцію зростання майнового страхування як у світі, так і в Україні, вітчизняний ринок ще не достатньо охоплений страхуванням, і тому тарифи залишаються високими у порівнянні зі світовими [3].

На сьогодні перед вітчизняними страховиками постає складне завдання стосовно нарощення обсягу та якості наданих послуг, збільшення страхових виплат населенню та юридичним особам, підвищення фінансової надійності та ліквідності своїх активів.

Значний внесок у розробку теоретичних основ майнового страхування зробили такі західні вчені, як: А. Манес, В. Гейльман, Дж. Діксон, Д. Фарни. Питання страхування майна досліджувались у роботах вітчизняних науковців: А.Таркуцяка, В. Базилевича, В. Грушка, В. Малько, К. Воблого, Н. Внукової, О. Вовчак, О. Заруби, С. Осадця, Я. Шумелди, однак зазначене питання в сучасних умовах потребує подальшого вивчення та дослідження.

Аналіз добровільного ринку майнового страхування в Україні у

своїх працях здійснювали такі вітчизняні науковці, як Н. Лисенко, О. Паращак.

Майнове страхування є однією з галузей страхування. Значення даного страхування зумовлене тим, що майно служить обов'язковим елементом господарської діяльності юридичних осіб і життєдіяльності людей, тому забезпечення страхового захисту майна є пріоритетним в системі страхових відносин.

Економічне призначення майнового страхування полягає у відшкодуванні збитків, заподіяних страхувальнику внаслідок пошкодження або знищення майна при настанні страхових випадків.

Серед головних проблем, які, гальмують розвиток майнового страхування В Україні, необхідно виділити наступні:

- дефіцит вільних коштів у підприємств і населення;
- нестабільність політичної та економічної ситуації;
- відсутність надійних інвестиційних інструментів, а також відсутність гарантій збереження вкладених коштів;
- інфляція, нестійкість національної валюти;
- низька страхова культура страхувальників, страхових посередників і деяких страховиків;
- суперечливе страхове законодавство;
- несприятливе податкове законодавство;
- недостатня місткість страхового ринку.

Також, серйозну загрозу нормальному функціонуванню страхового ринку України, в тому числі в галузі майнового страхування, становить тенденція до монополізації страхового ринку в інтересах окремих міністерств, фінансово-промислових груп або місцевих адміністрацій. Вирішення частини цих проблем лежить у політичній площині. На сучасному етапі розвитку України гостро стоїть проблема повернення довіри до страхової галузі, створення таких умов, за яких страховим компаніям буде не вигідно займатися імітацією страхуванням. Отже актуальним залишається питання розробки комплексної системи заходів, серед яких головна роль відводиться посиленню нагляду за страховою діяльністю, змінами законодавства, в тому числі податкового [1].

Фінансова криза змусила українських страховиків переглянути стратегії свого розвитку, оптимізувати структури, скорочувати

витрати, оскільки велика кількість компаній зіткнулися з браком ліквідності: на хвилі бурхливого зростання ринку в попередні роки вони приділяли недостатню увагу формуванню резервів і зараз, зважаючи на істотне падіння об'ємів продажів, відчувають дефіцит засобів для покриття своїх зобов'язань. Оскільки, страхова діяльність в новому середовищі супроводжується значною кількістю ризиків для бізнесу, підвищення ефективності страхової діяльності можливо лише шляхом проведення ефективної державної політики, направленої на регулювання страхового ринку в Україні.

Економічна зумовленість страхування майна ґрунтується на акумуляції фінансових засобів з метою відшкодування збитків, як фізичним, так і юридичним особам, що створює сприятливі умови для безперебійного процесу суспільного відтворення. За допомогою страхування можна мінімізувати негативну дію різноманітних явищ у суспільному житті, запобігти небажаним наслідкам або усунути їх. Загалом, страхування майна – це складний механізм, організація і розвиток якого визначаються умовами певних видів страхування, економічними можливостями сторін, розмірами страхового забезпечення, тарифних ставок тощо.

Під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників страховий ринок України зазнає кількісних та якісних змін. Частка страхових послуг на вітчизняному фінансовому ринку неухильно зростає, що свідчить про розвиток страхового ринку. Розглядаючи страховий ринок України, можна зазначити, що найбільшу частку у його структурі займає майнове страхування 70% [2].

Незважаючи на негативні чинники, які ускладнюють розвиток майнового страхування, цей сегмент вітчизняного ринку страхових послуг має великі перспективи для подальшого розвитку.Важливе значення має подальша інтеграція України у світові структури, що визначають міжнародну політику в галузі майнового страхування. Державна політика має також удосконалюватися через сприяння оптимізації співвідношення між обов'язковим та добровільним страхуванням.

Отже, майнове страхування - це галузь страхування, в якій об’єктом страхових відносин є майнові інтереси, що не суперечать законодавству України, пов’язані з володінням, користуванням і

розпорядженням майном юридичних або фізичних осіб, які здійснюються на підставі добровільно укладеного договору між страховиком і страхувальником. У ринковій економіці галузь страхових послуг грає важливу роль для всього суспільства. Ситуація в країнах перехідних до ринкової економіки є унікальною: застійна, монополістична

Для подальшого розвитку майнового страхування в Україні необхідно завершити розробку та затвердити національну концепцію розвитку страхової системи; підвищити добробут громадян і поліпшити стан корпоративних і державних фінансів; підвищити рівень капіталізації страхових компаній, їх фінансову стійкість, конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість; розвивати сучасну інфраструктуру майнового страхування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Марценюк-Розарьонова О.В. Майнове страхування, його особливість, значення та перспективи розвитку / О.В. Марценюк-Розарьонова, О.В. Шуляк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/2140.pdf
2. Бойко О.С. Зміст майнового страхування в Україні / О.С. Бойко // [Електронний ресурс]: http:\\www.kntu.kr.ua/doc/zb_10_2/stat_10_2/11.doc.
3. Паращак О. Огляд ринку добровільного майнового страхування в Україні / О. Паращак, Н. Лисенко // Український науково-практичний журнал "Страхова справа". – 2003. – № 2. – С.8-41.
4. Страхування : підручник ред. В. Д. Базилевич. – К. : Знання. 2008. - 1019 с.

Хрущ Ольга Сергіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБС-15-5
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування, медичне страхування, обов'язкове медичне страхування, добровільне медичне страхування.

Медичне страхування є одним з найважливіших ланок ефективної роботи економіки та системи охорони здоров'я. Воно являється гарантом здорової нації в майбутньому. Насправді Україна, яка має потужний потенціал у сфері розвитку страхування, пасе задніх саме в раціональному та ефективному вкладанні коштів у медицину. Медичне страхування може стати найбільш вагомішим внеском в фінансування лікування загалом.

Медичне страхування існує задля того аби усувати або пом'якшувати непередбачені обставини, які виникають в житті людини та створюють загрозу її здоров'ю, аби повністю або частково відновити працездатність. На сьогодні в Україні медичне страхування не є популярним та легкодоступним для населення. Тому найважливішим етапом роботи стане визначення сутності та розвитку медичного страхування, що зможе сприяти збільшенню кола користувачів послуг медичного страхування та загалом його попиту та ефективності розвитку [2].

Об'єктом медичного страхування є життя і здоров'я громадян. Воно здійснюється на випадок втрати здоров'я з будь-якої причини, у тому числі у зв'язку з хворобою та нещасним випадком. Мета такого страхування – забезпечити громадянам у разі настання страхового випадку медичної допомоги за рахунок накопичених коштів, а також фінансування профілактичних заходів.

Суть медичного страхування – сплативши одноразовий

страховий внесок, значно менший, ніж вартість усіх медичних послуг, громадяни мають змогу протягом року безкоштовно користуватися комплексом медичних послуг кваліфікованих спеціалістів у клініках з платним обслуговуванням [1].

Згідно із Законом України «Про страхування», в Україні існує дві форми медичного страхування:

– загальнообов'язкове соціальне медичне страхування;

– добровільне медичне страхування [2].

Медичне страхування, яке провадиться в обов'язковій формі, набуває рис соціального страхування, оскільки порядок його проведення визначається державним законодавством. Обов'язкова форма страхування координується державними структурами. Страхові платежі, сплачувані фізичними та юридичними особами, мають форму податку. Обов'язкове медичне страхування перебуває під жорстким контролем держави і характеризується безприбутковістю. Ця форма організації страхового фонду дає змогу планувати медичну допомогу завдяки тому, що надходження коштів до страхового фонду характеризується стабільністю.

Добровільне медичне страхування є доповненням до обов'язкового. У рамках добровільного медичного страхування передбачається оплата медичних послуг понад програму обов'язкового медичного страхування. Добровільне медичне страхування має на меті забезпечити страхувальникові (застрахованому) гарантії повної або часткової компенсації страховиком додаткових витрат, пов'язаних із зверненням до лікувально-профілактичної установи за послугою, яка надається згідно з програмою добровільного медичного страхування [1].

Поступово усвідомлення, що медичне страхування чи не єдиний шлях виходу охорони здоров'я України з економічної й соціальної кризи, приходить до населення. Найпершим кроком до покращення цієї системи стане створення та прийняття законодавчої бази, що затверджує обов'язкове медичне страхування. Ще починаючи з 2002 року в Україні щорічно пропонуються законопроекти, які стосуються цієї тематики. Проте головною проблемою, що не дозволяє прийняти обов'язкове медичне страхування кінцевим варіантом вирішення проблем, є не готовність цілісного комплексного підходу до

реформування сучасного механізму фінансування вітчизняної галузі охорони здоров'я. Тому важливо створити умови, що будуть сприяти безболісному впровадженню такої системи.

На сьогоднішній день в Україні здійснюється медична реформа, що передбачає повний перехід держави до страхової медицини, що планується завершити до 2020 року. Ще на початку серпня 2016 року Верховній Раді було висунуто на розгляд законопроект про запровадження в Україні загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування з 1 січня 2018 року. Однак до сьогоднішнього дня ми не маємо інформації щодо підтвердження та впровадження цього проекту. Проте одна з головних реформ української держави у сфері медицини вступила саме з тої дати. У ній говориться, що українці зможуть безкоштовно скористатися послугами сімейного лікаря, екстреної допомоги та пологів, усі інші послуги – платні [1].

Вирішення проблеми існування системи обов'язкового медичного страхування є впровадження бюджетно-страхової моделі, за якої система фінансування охорони здоров'я буде здійснюватися на трьох рівнях: державне фінансування, обов'язкове медичне страхування та добровільне медичне страхування. Медична допомога фінансуватиметься за рахунок бюджетних коштів – це буде перший рівень, базовий, життєзберігаючий. Другий рівень - основний, здоров'я зберігаючий - це обов'язкове медичне страхування, яке оплачується страховими компаніями, що мають відповідну ліцензію на здійснення відповідного виду медичного страхування, третій рівень - сервісний, який фінансуватиметься за рахунок програм добровільного медичного страхування та покриватиме все те, що не покривається двома попередніми рівнями. Якщо говорити про майбутнє, ідеальна модель для України - це бюджетно-страхова медицина. Тобто, лікування СНІДу, туберкульозу, вроджених захворювань, дитячої онкології, невідкладну медичну допомогу, допомогу при пологах, охорону материнства і дитинства, медичні послуги сімейних лікарів має фінансувати державний бюджет, інші послуги повинні фінансуватися за рахунок обов'язкового медичного соціального страхування [2].

Отже, система охорони здоров'я в Україні на сьогоднішній день

потребує ще більшого втручання в її реформування. На новий рівень допоможе вийти «Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років» та дозволить впровадити ефективну систему соціального медичного страхування. Подальший розвиток забезпечить поступові зміни в системі охорони здоров'я, що позитивно впливатиме на населення й підвищення соціально-економічної ефективності медичної галузі України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Завора Т.М. Формування системи загальнообов'язкового медичного страхування в Україні / Т.М. Завора, Ю.І. Стовба // Вісник Маріупольського державного університету. – 2015. – №9. – С. 20–29.
2. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80
3. Сердюк М.Ю. Особливості державного регулювання системи медичного страхування в Україні / М.Ю. Сердюк // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2017. – № 1(17). / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2017-01(17)/10.pdf

Царик Олег Олександрович
Університет державної фіскальної служби України,
група МСБ-17-3к
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРИ НАДАННІ ПРОФЕСІЙНИХ ПОСЛУГ

Ключові слова: професійні послуги, страхування відповідальності, страхування професійної відповідальності.

Сучасний етап розвитку світової економіки та міжнародних

відносин, процеси ринкової трансформації національної економіки, входження України до системи світових господарських зв'язків зумовлюють необхідність розвитку страхового ринку з урахуванням світового досвіду та національних особливостей. Як і більшість видів страхування , страхування відповідальності при наданні професійних послуг в Україні знаходиться ще на етапі свого становлення. Поява даного виду страхування на страховому ринку України була зумовлена декількома причинами. Основна серед них – відсутність дієвого механізму компенсації шкоди потерпілим, заподіяної їх здоров'ю чи майну особами, які займаються професійною діяльністю: адвокати, нотаріуси, лікарі, аудитори, ріелтери, брокери, експерти-оцінювачі, реєстратори, проектувальники, охоронці, інженери, архітектори та ін. Тому в умовах сьогодення у вітчизняній економіці значної актуальності набувають проблеми та перспективи розвитку страхування відповідальності при наданні професійних послуг.

Особливістю страхування відповідальності полягає в тому, що об'єктом страхування тут виступають майнові інтереси, пов'язані з обов'язком професіонала відшкодувати прямі матеріальні збитки, завдані третім особам у результаті наданих ним професійних послуг.

За договором страхування професійної відповідальності можуть бути застраховані дві групи ризиків:

1. Що пов'язані з можливістю заподіяння шкоди здоров'ю третім особам: такі ризики виникають в роботі лікарів, фармацевтів тощо.

2. Можуть страхуватися ризики в професійній діяльності архітекторів, інженерів-будівельників, юристів, журналістів тощо, пов'язані з ймовірними майновими збитками від неякісного виконання обов'язків.

Після укладання договору страхування сторони повинні узгодити всі істотні умови договору. До таких умов належать: розмір страхових внесків (премій),перелік страхових випадків, розмір ліміту відповідальності страховика та строк дії договору страхування.

Підставою для виплати страхового відшкодування в більшості випадків виступає рішення суду з конкретної справи. Під час розслідування справи клієнт чи третя особа, якій було завдано шкоди, повинна довести, що безпосередньою причиною понесених збитків

була помилка з боку професіонала і що збитків не сталось би, якщо він вчинив інші дії.

Певний час після появи на вітчизняному страховому ринку страхування професійної відповідальності здійснювалось у добровільній формі. У новій редакції Закону України «Про страхування», страхування професійної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам, проводиться в обов'язковому порядку, але він не доведений до логічного кінця.

Саме відсутність належної правової бази та неможливість у багатьох випадках отримання компенсації від заподіювача шкоди є основною причиною незатребуваності всіх без виключення видів страхування відповідальності, в тому числі – й страхування професійної відповідальності.

Необхідність запровадження системи страхування професійної відповідальності обумовлена, передусім, зростанням кількості випадків заподіяння шкоди життю, здоров'ю та майну громадян внаслідок неналежного забезпечення якості надання професійних послуг.

Пропозиції щодо вдосконалення системи та механізму страхування професійної відповідальності в Україні:

- по-перше , необхідно створити та впровадити належну правову базу, як б дозволила вирішувати суперечливі питання у страхуванні професійної відповідальності.

- по-друге, впровадження в практику обов'язкового страхування професійної відповідальності, що позитивно позначиться на діловій репутації професіоналів , підвищить ступінь довіри до них, що, в свою чергу, матиме позитивний вплив на розвиток української економіки.

По-третє, створення дієвого механізму компенсації шкоди потерпілим, заподіяної їх здоров'ю чи майну особами, які займаються професійною діяльністю.

Ніхто незастрахований від помилок і, цілком можливо, що в діяльності юристів, нотаріусів, лікарів, архітекторів будуть траплятися випадки заподіяння шкоди третім особам без вини суб'єктів професійної діяльності. Для уникнення подібних ситуацій та врегулювання претензій стосовно відшкодування шкоди, завданої

в процесі надання професійних послуг, виступає страхування професійної відповідальності. Саме наявність договору страхування професійної відповідальності захистить ділову репутацію професіонала і сформує впевненість потенційних клієнтів у його фінансовій стабільності та незалежності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дрозд І.М. Особливості страхування професійної відповідальності / І.М. Дрозд // Університетські наукові записки. – 2006. – №2 (18). – С. 367-370

2. Осадець С.С. Страхування: підручник / С.С. Осадець. - Вид. 2-ге, [перероб. і доп.]. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.

Цимбалюк Світлана Сергіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-14-4
Науковий керівник:
Ковернінська Ю.В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків

РОЗВИТОК СИСТЕМИ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: медичне страхування, охорона здоров'я, обов'язкове (добровільне) медичне страхування, державно-приватне партнерство в охороні здоров'я.

В даний час більшість країн світу знаходяться в процесі змін або здійснення конкретних реформ в галузі медичного забезпечення, які спрямовані на створення оптимальної та ефективно діючої системи фінансування охорони здоров'я. Важливість медичного забезпечення полягає в соціальній, економічній і моральній відповідальності держави перед громадянами, оскільки здоров'я нації є базовою умовою розвитку країни і соціального благополуччя суспільства. В Україні, як і в інших країнах, традиційно послуги охорони здоров'я

оплачуються державою. Інший можливий спосіб забезпечення громадян медичними послугами – система обов'язкового і добровільного медичного страхування. На даний момент в Україні медичне страхування користується низьким попитом та є малодоступним для населення. Тому на сьогодні є актуальним визначення напрямів його розвитку в Україні.

Вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема І.Н.Кутузов, П.Щедрий, В.Нонко, А.В.Ре- шетников, Еєро Ліннакко, Софі Віттер, Тім Енсор, М.МакКлелан, Дж.Скиннер, М.В.Паулу, у своїх дослідженнях аналізують можливості, проблеми й перспективи медичного страхування. Нагальною є потреба в подальшій розробці механізму здійснення медичного страхування в Україні, а також його адаптації в умовах глобалізації.

Поняття «медичне страхування» не є законодавчо визначеним і виступає предметом дискусій різних авторів. Законом України «Про страхування» визначено, що медичне є добровільним і обов'язковим видом страхування, хоча не визначено його суті та механізмів реалізації [1]. Статтею 4 цього закону медичне, як пов'язане з майновими інтересами захисту життя, здоров'я та працездатності людини, віднесено до особистого страхування. Однак закону, який би регламентував його запровадження та реалізацію, досі не ухвалено. Обов'язкова форма медичного страхування використовується в тих країнах, де переважне значення має суспільна охорона здоров'я, а добровільна – там, де поширені приватні страхові компанії.

Переважна кількість країн, які є економічно розвинутими використовую обов'язкове медичне страхування для вирішення проблем охорони здоров'я. Однією із найефективніших медичних систем є та, яку використовує Німеччина. У Німеччині діє велика кількість спеціалізованих фондів страхування через хворобу. Добре те, що понад 90% населення охоплено цими фондами, а також держава регулює їх діяльність. Спеціалізовані фонди покривають майже всі витрати з охорони здоров'я, решта – приватні страхові фонди соціального страхування і ресурси державного бюджету. Отже, Україні потрібно впровадити обов'язкове медичне страхування позичивши модель Німеччини, а також вдосконалити добровільне медичне страхування.

В основному на ринку медичного страхування сьогодні відбуваються певні позитивні зворушення. Наприклад за 9 місяців 2017 року відбувся приріст чистих страхових премій на +21%. Чисті страхові премії з медичного страхування за 9 місяців 2016 року становили 1 758,6 млн.грн, а за відповідний період 2017 року - 2 025,5 млн. грн. Тобто чисті страхові премії зросли на 266,9 млн.грн [2]. Проте незважаючи на позитивні моменти , існують проблеми, які перешкоджають швидкому розвитку медичного страхування в Україні. Значною проблемою є відпрацювання та впровадження нормативно-правової бази, яка необхідна для системи функціонування обов'язкового та добровільного медичного страхування. Також важливими питаннями, які необхідно вирішити є визначення ціни на медичні послуги, забезпечення ефективної тарифної політики, а також недостатня платоспроможність страхувальників, низький рівень доходів громадян та зменшення податкового тиску на населення.

Україна має багато можливостей та перспектив щодо розвитку системи медичного страхування. Для вирішення вищезазначених проблем необхідно вжити таких заходів: розробити та впровадити єдиний реєстр застрахованих осіб, що дасть змогу виключити подвійне страхування; розробити прогресивну систему ставок внесків до фонду обов'язкового медичного страхування; залучити додаткові джерела фінансування витрат на охорону здоров'я; стимулювати розвиток добровільного медичного страхування. Також необхідно стимулювати розвиток приватного медичного страхування; забезпечити ефективне використання коштів, а також розвиток професійної конкуренції.

Отже, розвиток цього сегменту потребує вирішення питань забезпечення оптимального співвідношенням між добровільним та обов'язковим медичним страхуванням з урахуванням особливостей умов глобалізації, економічних процесів у країні та світового досвіду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про страхування: закон України чинний від 01.01.2017 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80

2. Підсумки діяльності страхових компаній за 9 місяців 2017 року [Електронний ресурс] // Нацкомфінпослуг. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/sk_I%D0%86% D0%86_kv_2017.pdf.

3. Сердюк М. Ю. Особливості державного регулювання системи медичного страхування в Україні / М. Ю. Сердюк. // Теорія та практика. – 2017. – №1. – С. 1–9.

4. Чорномаз О. Б. Проблеми і перспективи розвитку медичного страхування в Україні / О. Б. Чорномаз. // Львівський державний університет. – 2016. – №5. – С. 131–134.

5. Данильченко Л. І. Дослідження особливостей та перспективи становлення страхової медицини в Україні в сучасних умовах / Л. І. Данильченко. // Науковий журнал. – 2017. – №3. – С. 9–15.

Цимбалюк Світлана Сергіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-14-4
Науковий керівник:
Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ АГРАРНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: аграрне страхування, аграрний сектор України, страховий ризик, державна підтримка, середня ставка премії, вдосконалення, ринок аграрного страхування.

На сучасному етапі Україна займає провідні позиції у світі з виробництва та експорту сільськогосподарської продукції. Маючи значний потенціал до збільшення і підвищення якості виробництва в аграрному секторі найважливішим завданням є його подальша розбудова. Аграрне виробництво – одне з найбільш ризикованих, важливих та специфічних сфер діяльності людини. Тому дослідження тенденцій розвитку аграрного страхування та запозичення

зарубіжного досвіду в умовах складної політики-економічної ситуації в Україні є актуальним питанням на сьогодні.

Проблемою розвитку аграрного страхування займалася велика кількість науковців. Серед них можна виокремити праці таких, як В.Д. Базилевич, О.О. Гаманкова, Р.В. Пікус, Я.П. Шумелда, Р.Т. Юлдашев, С.А. Навроцький. Дослідженням зарубіжного досвіду в сфері аграрного страхування займалися: Лобова О., Віленчук О., Матвієнко Г., Тофан І. та інші. Аналіз праць науковців дає змогу дійти висновку про те, що для дослідження системи агрострахування існує теоретико-методологічна база. Водночас нагальною є потреба в подальшій розробці механізму здійснення аграрного страхування в Україні та його адаптації до вимог ринкової економіки.

Аграрна галузь України відіграє важливу роль у структурі національної економіки. Оскільки страховий ринок України ще перебуває у стадії формування, а світова практика свідчить про його необхідність та доцільність, важливо розробити механізми вдосконалення аграрного страхування в країні та шляхи подальшого функціонування страхового бізнесу. Дієвим ринковим інструментом його підтримки та забезпечення фінансової стійкості господарств, а відтак стабілізації аграрного виробництва загалом є страхування.

За оцінками експертів з ринку страхування, Україна належить до числа країні з найвищим рейтингом щодо потенційних можливостей АПК [1]. У сьогоднішніх умовах сільське господарство внаслідок специфічних умов виробництва від несприятливих обставин втрачає щорічно продукції на 1-1,5 млрд грн, що становить близько 1,3–1,9 % ВВП. Загалом сільськогосподарське страхування в Україні знаходиться в кризі, основними причинами якої є: відсутність економічної стабільності, сталого зростання виробництва, неплатоспроможність більшості сільськогосподарських підприємств і дефіцит фінансових ресурсів; неповна і фрагментарна законодавча база, відсутність рекомендаційних матеріалів на страховому ринку; прояви монополізму на ринку агрострахування;інфляційні процеси, внаслідок яких здійснення довгострокових видів страхування в національній валюті неможливе; відсутність гарантій своєчасної та повної виплати страхових відшкодувань у зв’язку з відсутністю необхідних засобів у страхових компаній; складно вирахувати

реальний ступінь ризику настання страхових випадків на аграрному ринку; слабкий розвиток фондового ринку, що не дає змоги використовувати цінні папери як категорію активів для захищеного розміщення страхових резервів; відсутність вторинного ринку страхових послуг, механізмів ефективної взаємодії банківського й страхового сектору економіки, низький рівень розвитку допоміжної інфраструктури страхового ринку; неналежний рівень інформації про стан і можливості страхового ринку в сільському господарстві.

Незважаючи на те, що ризики аграрного виробництва несуть катастрофічний характер, так як їх тяжко вирахувати та передбачити з точністю, аграрії продовжують страхувати в основному на вимогу кредиторів та інших державних установ, які надають їм доступ до фінансових ресурсів. За даними аналітичного дослідження, яке підготувала Міжнародна фінансова корпорація (IFC) на тему “Ринок аггрострахування України в 2017 андерайтинговому році ”у 2016 андерайтинговому році спостерігається пожвавлення страхового ринку, а у 2017-му продовжилось зростання показників ринку агрострахування, відновлена у 2016-му році. Про це свідчить поведінка більшості показників ринку, зокрема:відбулося зростання обсягу зібраних страхових премій (на 30% - у гривні та на 28% - у доларовому еквіваленті); Середня ставка премії у 2017-му році зросла, порівняно з минулим роком, на 10 процентних пунктів та склала 3.5%; рівень виплат за період перезимівлі 2016-2017 р.р. складає 23.9% та перевищує показник 2015-2016 р.р. [2].

Також досвід багатьох аграрних країн світу засвідчує, що державна підтримка системи аграрного страхування надає виробникам сільськогосподарської продукції додаткові фінансові можливості. Державна підтримка є більш дієвим та ефективним засобом стабілізації доходів сільськогосподарських виробників ніж фінансова допомога, що надається їм в окремі несприятливі роки у вигляді субсидій, додаткових кредитів, відстрочок по платежах та списань боргу [3].

З метою побудови ефективної моделі державної підтримки сільськогосподарського страхування необхідно: розширити концепцію державної підтримки; змінити порядок надання фінансової допомоги; створити нормативно-правову базу, яка б

забезпечувала для всіх страхувальників та страховиків рівний доступ та однакові можливості на ринку сільськогосподарського страхування [4].

Отже, ринок послуг з агрострахування в Україні є недостатньо розвиненим тому потребує подальшого вдосконалення. Водночас він має потенціал для подальшого розвитку, тому необхідні певні зміни, які б створили передумови для його ефективного функціонування. Основними напрями вдосконалення аграрного страхування в Україні можуть бути: впровадження новітніх програм страхового захисту з перестраховою гарантією, прискорена розробка заходів зі страхового захисту інвестицій і кредитування. Також необхідно поширювати рекомендаційні матеріли на страховому ринку, створити вторинний ринок страхових послуг та механізми ефективної взаємодії банківського й страхового сектору економіки. Важливим напрямом, що позитивне вплине на розвиток ринку аграрного страхування України є зусилля із боку держави у його підтримці та введення змін до чинного законодавства і механізмів щодо їх виконання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грицина О. Аграрне страхування: проблеми та перспективи розвитку / О. Грицина, О. Шолудько, І. Тофан. // Економіка. – 2015. – №16. – С. 84–91.

2. Ринок аргострахування України в 2017 андерайтинговому році. Аналітичне дослідження. // Група Світового Банку. – 2017. – №2. – С. 5–30.

3. Слободянюк О. В. Зарубіжний досвід аграрного страхування: рекомендації для України / О. В. Слободянюк. // Агросвіт. – 2016. – №24. – С. 27–33.

4. Гераймович В. Л. Регулювання і стандарти на ринку на ринку аграрного страхування / В. Л. Гераймович, Н. А. Герасименко. // Міжнародно-науковий семінар. – 2017. – №5. – С. 36–38.

5. Віленчук О. М. Оцінка потенціалу розвитку страхування сільськогосподарської продукції в Україні / О. М. Віленчук. // Економіка. – 2017. – №8. – С. 56–64.

Чамор Галина Сергіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБД-16-9 к
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

СУЧАСНИЙ СТАН ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: страхування, пенсійне страхування, пенсійне забезпечення, соціальний захист.

Становлення та розвиток системи пенсійного захисту на страхових засадах є актуальним для України. Відсутність оперативного реагування на трансформаційні процеси економіки поставила перед системою пенсійного страхування України низку задач, які в інших країнах Європи вирішувались протягом багатьох десятиліть. Необхідність непопулярних реформ, упровадження інституційних обмежень для певних верств населення, підняття пенсійного віку, розвиток накопичувального страхування на сьогодні є першочерговими завданнями на шляху до створення нової ефективної системи пенсійного страхування в Україні.

Останніми роками стало все більш помітним значне фінансове напруження пенсійної системи. Не задовольняються потреби всього непрацездатного населення.

У 2011 році була розпочата пенсійна реформа, основним завданням якої є забезпечення фінансової стабільності пенсійної системи. Такий крок є необхідним на шляху інтеграції нашої країни в міжнародний економічний простір, зокрема євроінтеграції, та удосконалення системи нормативного забезпечення системи вітчизняного пенсійного страхування [2].

Поряд із важливими соціально-економічними та політичними проблемами, що домінують у вітчизняному інформаційному просторі, останнім часом постійно обговорюється також тема реформи пенсійної системи. Пенсійне забезпечення є важливою складовою соціально-економічної стратегії держави, тому її

удосконалення – необхідна умова створення ефективної системи соціального захисту непрацездатної частини населення. Пенсійне забезпечення має діяти як за принципами соціальної справедливості, так і за страховими принципами: всі громадяни мають право на пенсійне забезпечення, проте громадяни, які сплачують більші внески або працюють довше за інших, мають право й повинні отримувати більш високу пенсію. Необхідно констатувати, що українська пенсійна система на сьогодні практично не відповідає вказаним принципам, є фінансово нестабільною, не забезпечує розмір пенсій відповідно до трудового внеску більшості громадян і водночас створює умови для пільгового (здебільшого несправедливого) пенсійного забезпечення значної чисельності пенсіонерів.

Пенсійне забезпечення у будь-якій державі є найважливішою складовою добробуту громадян, яке демонструє дійсне бажання країни дотримуватись принципів гуманізму щодо тих, хто віддав суспільству працю, інтелект, здоров'я. Забезпечення соціальних гарантій за рахунок страхових виплат є рисою, органічно притаманною ринковій економіці. За прогнозом Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, у 2050 р. майже третину населення України становитимуть особи віком 60 років і старші, частка населення працездатного віку сягне 71%. Вже нині у пенсійній системі України на 10 платників внесків припадає майже 9 пенсіонерів. За незмінності рівня участі населення у пенсійному страхуванні досить швидко кількість пенсіонерів зрівнюється з кількістю платників, а до 2050 р. – перевищуватиме її майже на третину. За даними Пенсійного фонду України, станом на 1 січня 2017 р. кількість пенсіонерів, які працюють, становила 2,7 млн. осіб, або 21% загальної кількості [1].

Пенсійна система, головний елемент якої – обов'язкове державне пенсійне страхування, є однією з основних гарантій соціально-економічного захисту, завданням якого є підтримка матеріального добробуту громадян та їхніх сімей при виході на пенсію за віком, за інвалідністю чи в разі втрати годувальника. Пенсійна система, створювана на засадах страхування, залежить від багатьох показників соціально-економічного розвитку: від стану ринку праці, рівня та динаміки заробітної плати, дієвості соціальної,

податкової, банківської, цінової та інших складових політики держави [3].

Оцінюючи систему недержавного пенсійного забезпечення в Україні з точки зору кількості функціонуючих страхових та пенсійних установ, можна говорити про задовільний стан. Але, якщо порівнювати ситуацію з країнами Європи, які аналогічно реформують пенсійні системи, ситуація в нашій державі викликає занепокоєння - в Україні до системи НПЗ залучено менше 2% працюючого населення. Порівнюючи із країнами з розвинутою ринковою економікою ці показники в десятки разів більші.

Пенсійне забезпечення в Україні є державною системою, яка є основною складовою системи соціального захисту населення. Міністерство праці та соціальної політики України є головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпеченням державної політики у сфері пенсійного забезпечення. Управління фінансами пенсійного забезпечення здійснює Пенсійний фонд України [3].

Сучасний стан пенсійного страхування в Україні характеризується тим, що здійснені останнім часом заходи реформи пенсійної системи в Україні ще не принесли Пенсійному фонду бажаної надійної платоспроможності. Зокрема, чинний механізм впровадження накопичувального компоненту в систему пенсійного страхування Україні може й не принести бажаного результату (створення потужного інвестиційного ресурсу держави), а натомість посилити дефіцит коштів Пенсійного фонду, гальмує темпи економічного зростання, збуджує інфляційні процеси та унеможливлює істотне підвищення добробуту народу у середньостроковій перспективі. Причина цього полягає у тому, що сучасний механізм формування коштів Пенсійного фонду поставлено у пряму залежність від фонду оплати праці теперішнього контингенту працівників без врахування істотних процесів демографічних зрушень стратиграфії робочої сили країни. Зазначене зумовлює необхідність внесення якісних змін в існуючу ситуацію, можливість яких підготовлена самим процесом посилення ступеню зрілості фінансово-економічних механізмів національного ринкового соціально-економічного устрою.

Отже, система пенсійного страхування в Україні не була вчасно реформована, тому наразі вона за короткий термін повинна пройти весь той шлях перетворень, який був пройдений європейськими країнами протягом десятиліть. Врахування помилок європейських країн минулих років, а також нових демографічних, соціально-політичних та економічних факторів сьогодні є основною умовою ефективного реформування системи пенсійного страхування в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Діденко Ю.В. Соціально-економічні особливості пенсійного страхування в Україні // Социальная экономика. – 2017. – № 3. – С. 64–72.

2. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи: Закон України від 08.07.2011 № 3668-VI [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3668-17.

3. Ткачук І. М. Сутність пенсійного страхування та його організація в Україні // Економіка і регіон. – 2017. – № 4 – С. 142–146.

Швець Ганна Леонідівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБС-15-5
Науковий керівник:
Нестерова-Капусняк Н.С.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ХЕДЖУВАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАХИСТУ ВІД ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

Ключові слова: хеджування, фінансові деривативи.

У наш час будь-яка діяльність пов`язана з ризиками для захисту існує багато інструментів, одним з найпоширеніших способів є хеджування ризиків.

Метою роботи є дослідження сутності інструментів хеджування як засіб захисту від фінансових ризиків.

Дослідженню питань сутності та призначення фінансових інструментів присвячено низку праць вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема Г. Кірейцева, Л. Примостки, Т. Райса, В. Савчука, Е. Уорена, В. Шелудько, які також виокремлюють основні аспекти проведення хеджування.

Сьогодні підприємства функціонують у нестабільному середовищі і не володіють повнотою інформації про контрагентів. Таким чином, вони зіштовхуються у своїй діяльності з різноманітними фінансовими ризиками. Одним із методів управління ризиками є хеджування. Його можна розглядати у широкому сенсі: як «діяльність, спрямовану на створення захисту від можливих у майбутньому фінансових втрат, пов'язаних зі зміною ринкової ціни фінансових інструментів чи товарів» [4].

Або навіть, ще ширше: як «діяльність, спрямовану на створення захисту від можливих втрат у майбутньому» [1].

Використання поняття «хеджування» для мінімізації фінансових ризиків пропонує широкий діапазон інструментів, які дозволяють зменшити ризик або здійснити перерозподіл фінансових потоків у різні сфери бюджету. Інструментом хеджування є інструменти строкового ринку (деривативи) (рис.1).

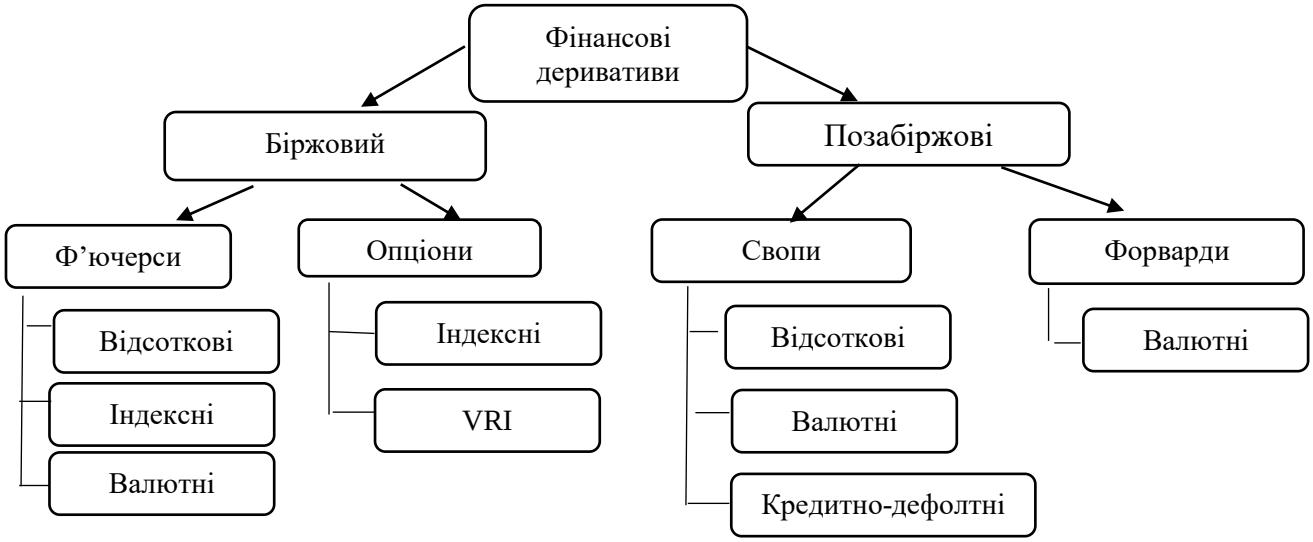

Джерело: створено автором на основі даних [5].

Рис. 1 Фінансові деривативи в України

Основними інструментами хеджування прийнято вважати термінові біржові контракти - опціони і ф`ючерси.

Опціондозволяєзафіксувати право купитиабопродати в майбутньомуобраний актив за заздалегідьвстановленоюціною.

Ф`ючерсдозволяєзафіксуватизобов`язаннякупитиабопродати в майбутньомуобраний актив за заздалегідьобумовленоюціною.

Дані інструментихеджуваннямożназастосовувати як окремо, так і разом в різнихкомбінаціях і випадках. Таких комбінаційможе бути доситьбагато[6].

Правильно сформована стратегія хеджування дозволяє збільшити шанс на успіх та максимально врахувати фактор ризику (знижує невизначеність майбутніх грошових потоків) і захистити від значних втрат (збільшує капітал, стабілізуючи доходи). Вона повинна розроблятися з урахуванням обсягу потенційних ризиків, майбутніх намірів хеджера, ліквідності вибраного інструменту та аналізу ситуації на ринку в цілому [3].

Загалом, хеджування суттєво скорочує або нейтралізує цінові ризики, що постають перед компаніями у процесі їх розвитку. Даний метод слугує захистом від можливих грошових втрат, мінімізуючи подальші ризикові ситуації. Переваги й недоліки інструментів хеджування наведені в (табл. 1).

Таблиця 1

Переваги й недоліки інструментів хеджування

Вид	Переваги	Недоліки
Позабіржові (форвард, своп)	- Висока гнучкість інструментів, мінімальна стандартизація умов угоди для повного задоволення потреб клієнтів. - Значне різноманіття базових активів, умов і технології конструювання угоди. - Відсутні лімітні, позиційні обмеження.	- Низька ліквідність, відсутність можливості фінансового маневрування. - Обмеження доступу учасників. - Високий кредитний ризик та ризик контрагента. - Високі транзакційні витрати. - Складний пошук потрібного контрагента.
Біржові (ф'ючерс, опціон)	- Порівняно висока доступність інструментів для пересічних інвесторів. - Виконання похідних угод гарантується клірингoвою установою біржі - висока надійність угод. - Висока ліквідність інструментів, що підтримується біржовими маркет- мейкерами. - Порівняно низькі транзакцій ні витрати та ризик контрагента.	- Обмежене врахування індивідуальних потреб учасників ринку. - Нижча дохідність за рахунок здійснення гарантійних внесків. - Часова обмеженість у здійсненні операцій хеджування – відсутність довгострокових інструментів. - Встановлені обмеження на вид товару, строк угоди та інші умови інструменту.

Джерело: складено автором на основі [2].

Таким чином , хеджування є найбільш перспективним методом захисту підприємств від фінансових ризиків і для подальшого його використання необхідно вдосконалити законодавчу базу, яка би чітко регулювала діяльність операцій з товарними деривативами і питання їхнього оподатковування, підвищити довіру підприємств, надавати повну інформацію про національні особливості обігу товарних похідних інструментів. Незнання специфіки обігу деривативів та іноді помилкові уявлення ускладнюють формування позитивного сприйняття даного процесу суб'єктами господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баланська Т. В. Сучасні методи управління інвестиційними ризиками / Т. В. Баланська, М. Я. Постан // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. – 2014. – Вип. 4. – С.53–66.
2. Жихор О.Б. Управління фінансовими ризиками та методи їх нейтралізації на підприємстві / О. Б. Жихор, Ю. С. Балясна // Фін.-кредит. діяльн.: пробл. теорії та практики. - 2011. - Вип. 2. - С. 149-153. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fkd.org.ua/article/viewFile/28932/26011
3. Михайлятенко Ю.М. Порівняльний аналіз форвардних і ф'ючерсних контрактів як основних інструментів з хеджування ризиків. [Електронний ресурс] — Режим доступу:Scientificpublication - rusnauka.com.
4. Прогнозування та хеджування фінансо- вих ризиків: монографія / За ред. проф. Л. О. При- мостки. – К.: КНЕУ, 2014. – с. 424.
5. Проекті Закону України «Про похідні (деривативи)от 30.12.2008 № 3583. [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF2RJ00A.html.
6. Instaforex - [Електронний ресурс] — Режим доступу:https://www.instaforex.com/ua/hedging

Шелевер Микола Миколайович
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБ-15-1
Науковий керівник:
Шевчук Ю.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Ключові слова: страхування, страховий ринок, ринок страхових послуг.

З отриманням Україною незалежності, що відбуваються економічні та соціальні перетворення зумовлюють необхідність побудови адекватної системи страхування, яка стала б надійним захистом для юридичних і фізичних осіб після матеріальних втрат,спричинених стихійним лихам, нещасним випадком чи іншими ризиковими обставинами.

Дослідженню стану і проблем розвитку страхового ринку присвячені праці таких вітчизняних вчених як: О. Залєтов, В.Д. Базилевич, Н.М. Внукова, О.А. Клепікова, О. Гаманкова, С.С. Осадець, Н.М. Ткаченко, Т.В. Яворська.

Страховий ринок – це сфера грошових відносин, де об’єктом купівлі-продажу виступає специфічна послуга – страховий захист, формується пропозиція і попит на неї [1].

Хоча страховий ринок України і пройшов стадію формування, але досі знаходиться на етапі свого розвитку. На сьогоднішній день страховий ринок України характеризується зниженням багатьох показників. З одного боку, це пов'язано з низьким рівнем попиту на страхові послуги, з іншого – обумовлено політичною ситуацією в країні.

За останні роки можна простежити скорочення кількості як страхових компаній що здійснюють страхування життя та інших видів страхування. Відсутність єдиної державної стратегії щодо

розвитку ринку страхових послуг в державі, значна інформаційна закритість страхового ринку, нестабільність та економічної ситуації в державі, зростання випадків страхового шахрайства, недостатній рівень державного регулювання і контролю за страховим ринком та низький рівень довіри до страховиків серед населення негативно впливає на розвиток страхування в Україні.

В умовах інтеграції України у світовий фінансовий простір, потрібно впроваджувати міжнародний досвід та використання форм і методів державного регулювання страхової діяльності. Це зумовлює необхідність змін у нормативно-правовій базі, удосконалення моніторингу діяльності страховиків та посилення контролю за дотриманням ними вимог щодо забезпечення платоспроможності і фінансової стійкості, запровадження європейських стандартів щодо класифікації ризиків у страхуванні, удосконалення порядку ліцензування, підвищення вимог до рівня капіталізації, зокрема, до формування статутного капіталу та розміру регулятивного капіталу, підвищення рівня захисту споживачів страхових послуг тощо.

Страховим компаніям необхідно підвищувати ефективність страхового менеджменту, застосовуючи економіко-математичний інструментарій та сучасні технології імітаційного моделювання. Це дозволить визначити ступінь активності реагування компанії на зміни страхового ринку з метою своєчасного прийняття відповідних заходів; оцінити ефективність технології формування технічних резервів та загальних активів компанії; спрогнозувати можливі зміни її фінансового становища; визначити прогнозні значення головних кінцевих показників діяльності страховика. Застосування у страховому менеджменті кількісних моделей дозволить оцінити об’єктивно-необхідний рівень витрат на управління, можливості проведення інвестиційної політики, визначити стратегію проведення маркетингової політики [2].

Таким чином, сучасний страховий ринок у своєму розвитку має певні досягнення та численні недоліки, притаманні функціонуванню як окремих страхових компаній, так і системи страхування в цілому. І тільки після того, як наша країна зможе вирішити ці проблеми, відбудеться значний зріст ринку страхових послуг в Україні, що стане поштовхом для забезпечення ефективної діяльності Українських

страхових компаній і стабілізують ситуацію на страховому ринку в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Осадець С. С. Страхування [Текст] : підручник / С. С. Осадець. – К.: КНЕУ, 2002 –599 с.
2. Соколовська З.М. Прикладні моделі системної динаміки: [монографія] /З.М. Соколовська, О.А. Клепікова. – Одеса : Астропринт, 2015. – 308 с.

Юрах Юлія Сергіївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБ-15-1
Науковий керівник:
Шевчук Ю.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: медичне страхування, обов'язкове страхування, державне медичне страхування.

Сучасний стан охорони здоров'я в Україні є вкрай незадовільним, насамперед через недостатнє фінансування для її ефективного функціонування. Вирішальну роль у реформуванні системи медичної допомоги України відіграє перехід до обов'язкового медичного страхування, яке буде виступати додатковим джерелом фінансування галузі і дозволить підвищити якість медичних послуг. Проте в процесі запровадження даного виду страхування Україна може зіткнутися з проблемами його функціонування, без вирішення яких неможливо досягти ефективності обов'язкового медичного страхування в наданні

медичних послуг.

Медичне страхування ознаменоване цілою низкою досліджень та публікацій. А саме, це праці таких фахівців як, М. Клімов, Н. Андріїшина, Е. Писанець, Є. Поліщук, М. Мних, В. Рудня та інші вчені, якими розглянуто необхідність та особливості медичного страхування в Україні, а також проблеми та можливі шляхи їх вирішення

На сьогодні Україна активно готується до впровадження обов'язкового медичного страхування: тільки з 2000 року було підготовлено 22 законопроекти щодо обов'язкового медичного страхування, але жоден не знайшов підтримки в парламенті, що, пов'язано з неможливістю поділити контроль за фінансовими фондами, які будуть сформовані при впровадженні обов'язкового медичного страхування [1, с.162].

Останніми внесеними законопроектами є законопроекти «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування» №2597 від 21.03.2013 і «Про загальнообов'язкове державне медичне страхування» № 2597-1 від 05.04.2013. Відповідно до них, пропонується створити в Україні спеціальну організацію – Фонд обов'язкового медичного страхування [2, с.14].

Впровадження обов'язкового медичного страхування без створення відповідних економічних і політичних передумов у суспільстві може з'явитися безліч проблем; обов'язкове медичне страхування неможливо запровадити в Україні за короткий проміжок часу, враховуючи сучасний стан охорони здоров'я. Перш за все, процес впровадження обов'язкового медичного страхування в Україні є доволі проблематичним, насамперед з погляду фінансування. Основним джерелом у страхуванні є страхові внески, основну частину яких сплачує працююче населення. Розмір цього внеску прогнозується в межах 5-7% заробітної плати. Запровадження обов'язкового медичного страхування призведе до збільшення нарахувань на фонд оплати праці і може призвести до поширення використання роботодавцями тіньових схем виплати заробітної плати та гальмування її зростання.

Необхідна умова для функціонування загальнообов'язкового державного медичного страхування – виведення офіційної заробітної

плати працівників із «тіні», оскільки значна частина роботодавців, поряд із офіційною заробітною платою, величина якої становить законодавчо встановлений мінімум, виплачують і неофіційну частину заробітної плати, уникаючи у такий спосіб навантаження на фонд оплати праці. На сьогодні обсяги тіньової економіки в Україні сягають 50% ВВП. Якщо така тенденція буде зберігатись, то до обов'язкового медичного страхування надходитимуть лише мінімальні страхові внески, чого не буде достатньо для його функціонування. Слід зазначити, що для забезпечення повноцінного функціонування Єдиного медичного фонду, «у тіні» не може перебувати більше як 20% заробітної плати [3].

Крім того, важливим питанням є розмір внесків, що сплачуватимуться до відповідного фонду, та наявність пільг для осіб з низькими доходами. Враховуючи різні рівні заробітних плат, Україна повинна застосувати диференціальний підхід до визначення розмірів внесків, надаючи пільги соціально незахищеним категоріям населення та особам з низькими доходами. Крім фінансових, виникають також правові проблеми. Так, Конституція України декларує безоплатність медичної допомоги населенню у державних та комунальних медичних закладах [3], тому виникає питання щодо суперечності запровадження загальнообов'язкового медичного страхування цьому положенню. Відповідно до рішення Конституційного Суду України, стягнення обов'язкових страхових платежів з громадян не відповідатиме конституційному припису щодо безоплатності медичної допомоги. Однак можливе запровадження державного медичного страхування у тому випадку, якщо платниками обов'язкових страхових внесків будуть суб'єкти господарювання, а не застраховані фізичні особи [4].

Отже, для вирішення проблем щодо запровадження медичного страхування в нашій країні слід вжити наступних заходів:

- розробити та впровадити систему персоніфікованого обліку надання медичної допомоги;
- визначити розподіл ставок внесків до обов'язкового фонду медичного страхування між роботодавцем і працівником;
- стимулювати розвиток добровільного медичного страхування з метою забезпечення притоку додаткових коштів до системи

охорони здоров’я;

- стимулювати розвиток методів співфінансування населенням додаткових послуг стаціонарних медичних установ для категорії населення з високими доходами, що збільшуватиме фінансову стійкість медичних установ;

- розробити стратегії зменшення тінізації економіки та імплементація відповідних заходів; запровадити перехід від фінансування щодо постатейного бюджету до фінансування за пролікований випадок і відповідна зміна способу обчислення заробітної плати лікарів і медичних сестер.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дробот Я. В. Проблеми запровадження обов’язкового медичного страхування в Україні та заходи щодо їх розв’язання [Текст] / Я. В. Дробот, А. М. Бороденко // Фінансовий простір. – 2015. – № 2 (18). – С. 161–165;

2. Про загальнообов’язкове державне медичне страхування: проект закону від 05 квітня 2013 року № 2597-1 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46465;

3. Нікітчина О. В. Обов’язкове медичне страхування: реалії та перспективи / О. В. Нікітчина. // Економіка. Управління. Інновації. Серія : Економічні науки. - 2016. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_1_17;

4. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР (Редакція станом на 11.02.2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show /254% D0 %BA /96-%D0%

Ярова Ліна Станіславівна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБМОі-15-3
Науковий керівник:
Венгуренко Т.Г.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВВЕДЕННЯ

Ключові слова: медичне страхування, обов'язков емедичне страхування, охорона здоров’я, фінансування, страхова медицина.

Сучасний стан охорони здоров’я в Україні є вкрай незадовільним, насамперед через недостатнє фінансування для її ефективного функціонування. Вирішальну роль у реформуванні системи медичної допомоги України відіграє перехід до обов’язкового медичного страхування, яке буде виступати додатковим джерелом фінансування галузі і дозволить підвищити якість медичних послуг. Проте в процесі запровадження даного виду страхування Україна може зіткнутися з проблемами його функціонування, без вирішення яких неможливо досягти ефективності обов’язкового медичного страхування в наданні медичних послуг.

Науковою розробкою цієї проблеми займалися С.Г. Кузьменко, О.Б. Чорномаз та інші.

Медичне страхування – вид особистого страхування на випадок втрати здоров’я від хвороби або внаслідок нещасного випадку. Медичне страхування застосовується з метою мобілізації та ефективного використання коштів на покриття витрат на медичне обслуговування страхувальників. Медичне страхування пов’язане із компенсацією витрат громадян, які обумовлені одержанням медичної допомоги, а також інших витрат, спрямованих на підтримку здоров’я [1].

Реалії сьогодення свідчать, що цей шлях в організації медичної діяльності вибрали більшість провідних країн світу. Якщо добровільне медичне страхування у певних варіантах в Україні вже існує, то дискусії з приводу введення обов'язкового страхування не вщухають вже декілька років. Слід наголосити, що фахівці визнають, – альтернативи обов'язковому медичному страхуванню нині в Україні немає [2].

Сучасний стан системи охорони здоров'я України не дозволяє у повній мірі забезпечити право громадян на медичну допомогу на рівні, передбаченому міжнародними стандартами та законодавством України. Потребує змін існуюча система фінансування закладів охорони здоров'я – перехід на принципи фінансування вартості конкретної медичної послуги, наданої конкретному громадянину, оскільки існуючого фінансування недостатньо для ефективного функціонування охорони здоров'я.

Основними завданнями медичного страхування є:

1) посередницька діяльність в організації та фінансуванні страхових програм через надання медичної допомоги населенню;

2) контроль за обсягом та якістю виконання страхових медичних програм лікувально-профілактичними, соціальними закладами і окремими приватними лікарями;

3) розрахунок з медичними,соціальними установами та приватними лікарями за виконану роботу згідно з угодою через страхові фонди, які формуються за рахунок грошових внесків підприємств, закладів, організацій, громадян.

Основною проблемою є питання управління медичною галуззю, а з іншого боку – фінансове забезпечення страхової медицини. А друге питання важливіше, оскільки пов'язане з управлінням фінансовими ресурсами, які плануються на утримання охорони здоров'я в бюджетах. Медичне страхування поділяється за формами на обов'язкове медичне страхування (ОМС) і добровільне медичне страхування (ДМС). Ураховуючи сучасний стан фінансування системи охорони здоров'я в Україні, упровадження обов'язкового медичного страхування є неминучим. Перехід до обов'язкового соціального медичного страхування в Україні є єдиним засобом поліпшення ситуації з охорони здоров'я, що перевірено світовим

досвідом і сприятиме підвищенню якості, доступності та своєчасності надання медичної допомоги населенню.[3]

Необхідна умова прийняття та втілення Закону про загальнообов'язкове державне медичне соціальне страхування – виведення офіційної заробітної плати працівників із «тіні», адже відомо, що значна частина роботодавців продовжує видавати основну заробітну плату в конвертах. Нині «тіньова» зарплата в Україні сягає понад 50 %. Якщо це не буде призупинено, то фактично працівники будуть застраховані на мізерні суми. Для того, щоб єдиний Медичний фонд нормально функціонував, «у тіні» не може перебувати більше 20 % ЗП . Необхідно також чітко визначити осіб, які підлягатимуть загальнообов'язковому державному соціальному медичному страхуванню. Можливим варіантом запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування на першому етапі може бути страхування лише найманих працівників. Фінансування медичної допомоги пенсіонерам і дітям може здійснюватися через спеціальні державні програми.

Основними позитивними наслідками, що очікуються від прийняття цього закону, є:

– створення прозорих механізмів фінансових, правових і соціально-економічних взаємовідносин між лікарнями та пацієнтами;

– розв'язання державою проблеми організації соціально справедливої системи охорони здоров'я;

– надійність планування та рівномірність надання ресурсів на потреби системи охорони здоров'я;

– доступність медичної допомоги для всіх;

– оптимізація використання ресурсів системи охорони здоров'я

З досвіду історично близьких за попередньо існуючою системою охорони здоров'я радянського періоду сусідів — Польщі, Словаччини, Угорщини, — в яких існує обов'язкове медичне страхування, можна дійти висновку, що його введення завжди буде складним і соціально гострим процесом. Водночас досвід цих країн дає цікавий супутній наслідок впровадження обов'язкового медичного страхування: значно зростає рівень профілактики та вчасної діагностики, що, звичайно у довготривалій перспективі, дає відкладений позитивний економічний ефект — зменшення витрат на

лікування самого захворювання. Обов’язкове медичне страхування є єдиним та безальтернативним інструментом залучення належних і чітко визначених коштів до сфери охорони здоров’я. Отже, неможливо запровадити обов’язкове медичне страхування без попередньої підготовки і реформування галузі охорони здоров’я, оскільки за існуючої ситуації даний вид страхування не буде ефективно функціонувати. Перед впровадження обов’язкового медичного страхування необхідно здійснити відповідні законодавчі зміни, провести реструктуризацію державних та комунальних закладів охорони здоров’я, визначити перелік безкоштовних медичних послуг, що надаються за рахунок держави, та тих, що підлягають страховому покриттю, розробити систему пільг. Обов’язкове медичне страхування забезпечить додатковий приток коштів в галузь, що дасть можливість системі охорони здоров’я бути мобільною, динамічною і гранично функціональною. Послуги, що будуть надаватись населенню стануть більш якісними і відповідними світовим стандартам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про обов'язкове медичне страхування // Кабінет міністрів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua/.../Про%20медичне%20страхування.doc

2. Кузьменко С. Г. Правове обґрунтування доцільності прийняття в Україні Закону «Про обов’язкове державне медичне страхування» / С. Г. Кузьменко // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2015. – № 1. – С. 46-52. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pppd_2015_1_10.

3. Чорномаз О. Б. Проблеми і перспективи розвитку медичного страхування в Україні / О.Б. Чорномаз // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. – 2015. – №824. – С. 131-134. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2015_824_21.

Ярощук Тетяна Юріївна
Університет державної фіскальної служби України,
група ФБ-15-1
Науковий керівник:
Шевчук Ю.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОНДІВ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Ключові слова: соціальне страхування, європейські моделі, світовий досвід, соціальний захист, державні фонди, сучасне суспільство, фонди соціального страхування.

Прогресивне зближення України з Європейським Союзом вимагає вивчення підходящих стандартів та впровадження необхідних механізмів, що використовуються країнами-учасника ЄС. Адже результативність роботи соціального страхування в країні залежить насамперед від динаміки розвитку економічної системи.

Дослідженням даної проблеми займалися такі видатні вченні, як: І.О. Гуменюк, О.В. Москаленко, Я.А. Аркатов, О.В. Железняк, Г.Г. Козоріз, О.І. Тулай, а особливо слід відмітити лауреатів Нобелівської премії з економіки Дж. Стігліц, П. Даймонд, А. Сен, Г. Мюрдаль та інші.

Поняття соціального захисту притаманне будь-якому суспільству, проте воно відрізняється дієвістю на різних етапах розвитку. В останні роки відбувається падіння економічного розвитку модернізованого суспільства, що призводить до зростання безробіття, бідності, різке зниження витрат на фінансування заходів з охорони здоров’я та освіти. І щоб цьому запобігти створюють систему соціального захисту населення.

В Україні виділяють декілька принципів організації системи соціальної допомоги: формування обсягу виплат соціальної допомоги на основі прожиткового мінімуму з урахуванням кількості осіб в родині; надання соціальної допомоги винятково з урахуванням рівня

доходів домогосподарств та майнового стану; пріоритетність заходів зі створення особистих схем захисту й активного залучення працездатних малозабезпечених громадян до сектору трудової діяльності [1].

Проте експерти МОП з цим не погоджуються, вони зазначають, що соціальні виплати призначаються лише деяким групам населення (у світовій практиці, зазвичай, з низькими рівнями доходів) та не беруть до уваги динаміку та структурний характер бідності. Щоб усунути ці недоліки, до реєстру отримувачів соціальних виплат необхідно включити соціальні групи, що ризикують потрапити до списку вразливих верств населення. За винятком цього, запровадження новітніх систем соціального захисту населення є досить таки складним процесом, який часто супроводжується помилками в наданні соціальних послуг особам що не є в складі цільової групи; у світовій практиці дану ситуація визначають, як «виток коштів» та неотриманням соціальних виплат особами, що входять до цільової групи; у світовій практиці така ситуація визначають, як «недостатнє покриття цільової групи» [2].

Для кращого дослідження теми розглянемо стратегії (моделі) соціального захисту, які використовуються у різних країнах світу та проведемо над ними аналіз. Для дослідження візьмемо Скандинавську, Корпоративну та Рудиментарну моделі. В Швеції діє Скандинавська стратегія , що включає солідарні та універсальні системи соціального захисту, де держава вживає заходів на мінімізацію соціальних проблем і максимізацію надходжень до бюджету країни. В результаті ми спостерігаємо високий рівень зайнятості та престиж соціальних працівників країни. В Німеччині, Австралії, Швейцарії, Італії та Нідерландах діє корпоративна стратегія соціального захисту – система колективної відповідальності під контролем держави. В даній стратегії різні сектори сфери соціального захисту взаємодіють та змагаються між собою, що сприяє творчості та інноваціям. А ось рудиментарній моделі віддають перевагу такі країни, як: Іспанія, Ірландія, Португалія та Греція. За даної стратегії юридичні права на соціальний захист взагалі відсутні, так як функції соціального захисту держава перекладає на волонтерський та неформальний сектори. І в результаті соціальні

служби в країнах діють некоординовано і несистематично [3].

Провівши аналіз даних спостерігаємо, що скандинавська модель соціального захисту населення має високий ступінь соціального забезпечення для населення за рахунок значних відрахувань до бюджету. А найменший соціальний захист демонструє рудиментарна модель, якою передбачено надання соціальної допомоги через волонтерів і приватний сектор національної економіки.

Якщо взяти до уваги моделі соціального захисту населення країн Європейського Союзу, то можна побачити велику різницю щодо інших країн. Так як фінансування фондів і надання соціальної допомоги та інших послуг населенню в цих країнах проходить на високому рівні і майже завжди є результативним. Беручи до уваги системи соціального захисту населення країн світу, можна сказати, що система соціального забезпечення та захисту населення в Україні відповідає континентальній моделі Отто Бісмарка. В Україні існує жорсткий зв’язок між рівнем соціального захисту та тривалістю професійної діяльності. А соціальні видатки фінансуються переважно за рахунок страхових внесків роботодавців і застрахованих працівників, що і зазначено в моделі [3].

Вивчення світового досвіду дало зрозуміти, що на ефективність грошового забезпечення фондів соціального страхування мають вплив такі показники, як: рівень доходів середнього класу, що є фінансовою основою діяльності державної та місцевої влади; рівень ВВП на душу населення; інвестиційні надходження в економіку; ефективність планування та прогнозування доходів і видатків ДБУ тощо [4].

Отже, існують відмінні стандарти соціального захисту різних країн світу, які залежать від державного та недержавного фінансування. Наприклад, державного – високий рівень оподаткування працездатних осіб, а недержавного – соціальні гарантії накопичувальної системи соціального страхування. Якщо брати до уваги зарубіжний досвід організації соціального забезпечення та захисту населення, то особливої уваги заслуговує такий перспективний напрям удосконалення соціальної сфери в України, як запровадження високих європейських стандартів ефективного соціального захисту населення та сучасних соціальних

послуг для окремих категорій населення (пенсіонерів, дітей-сиріт, інвалідів, та непрацездатних громадян, що проживають одні).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index.

2. Офіційний сайт International Labour Organization [Електронний ресурс].-Режим доступу: http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm

3. Серватинська І.М. Моделі соціальної політики та соціального страхування: світовий і вітчизняний досвід / І.М. Серватинська // «Світ фінансів». - 2017 р. - Вип. 3. - С. 163 - 172.

4. Романовська Ю.А. Аналіз страхового ринку України / Ю.А. Романовська // Економіка та суспільство. – Мукачівський державний університет, 2016. – № 7. – С. 830–837.

Наукове видання

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТОВОМУ ПРОСТОРІ

МАТЕРІАЛИ
СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
КРУГЛОГО СТОЛУ
17 квітня 2018 року

Відповідальні за випуск — Онишко С.В., Богріновцева Л.М., Венгуренко Т.Г.

Форматування та комп'ютерна верстка — Богріновцева Л.М., Венгуренко Т.Г.

Тези подано в авторській редакції

Здано до друку 03.09.2018.
Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України
08201, м. Ірпінь, Київська обл., вул. Університетська, 31
Віддруковано у друкарні Університету ДФС України

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 4336 від 12.06.2012 р.